

HÖRBY KOMMUN

GRANSKNINGSSFÖRSLAG
ÖVERSIKTSPLAN 2035

Innehållsförteckning

Läsanvisningar.....	1
Digital översiktsplan.....	1
1. Inledning	3
1.1 Vad är en översiktsplan?	3
1.2 Dialog och förankring.....	3
1.3 Hörby kommun i siffror.....	7
1.4 Hörby kommun – då till nu	8
1.5 Hörby kommun i Skåne	9
2. Utgångspunkt.....	10
2.1 Blomstrande näringsliv	10
2.2 Ett gott liv.....	10
2.3 Levande Hörby	11
3. Planeringsförutsättningar.....	12
3.1 Lagstiftning och styrdokument.....	12
3.2 Hållbar utveckling i Hörby kommun.....	13
3.3 Klimatförändringar.....	15
3.4 Trender.....	24
3.5 Mellankommunala frågor	27
3.6 Demografisk utveckling.....	32
4. Utvecklingsstrategi – Lokal flerkärnighet.....	34
4.1 Bebyggelse	35
4.2 Grön infrastruktur.....	36
4.3 Transportinfrastruktur	37
5. Riksintressen.....	39
5.1 Riksintressen i Hörby kommun.....	39
5.2 Riksintresse för Naturvård.....	39
5.3 Riksintresse för Friluftsliv	47
5.4 Riksintresse för Kulturmiljövård.....	49
5.5 Riksintresse för Yrkesfiske i inlandsvatten	52
5.6 Riksintresse för Värdefulla ämnen och mineraler.....	53
5.7 Riksintresse för Kommunikationer.....	54

5.8 Riksintresse för Totalförsvarets militära del.....	55
5.9 Natura 2000-områden.....	57
Allmänna intressen av väsentlig betydelse	64
6. Människan och medborgaren.....	65
6.1 CIVILSAMHÄLLET	65
6.2 Barnperspektivet.....	66
6.3 Jämställdhet och trygghet.....	67
7. Bebyggelse och bostäder	68
7.1 Bebyggelse	68
7.2 Bostadsförsörjning	96
7.3 Utbyggnadsområden i Hörby kommun	98
8. Näringsliv	142
8.1 Arbetsmarknad.....	142
8.2 Sysselsättning.....	142
8.3 Branschfördelning.....	143
8.4 Kompetensförsörjning.....	144
8.5 Näringar i Hörby kommun	145
8.6 Näringsliv i Hörby kommun.....	146
9. Naturmiljö.....	150
9.1 Geologi.....	150
9.2 Grön infrastruktur.....	152
9.3 Biologisk mångfald.....	156
9.4 Ekosystemtjänster	156
9.5 Naturmiljön i Hörby kommun	160
9.6 Skyddade områden	168
9.7 Hänsynsområden.....	172
9.8 Ansvarsområden.....	173
Ställningstaganden för naturmiljö.....	175
<i>Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och loggning, yttranden samt drift.....</i>	<i>176</i>
10. Vattenmiljö	177
10.1 Yt- och grundvatten.....	177
10.2 Vattenskyddsområden	180
10.3 Avrinningsområden och recipienter.....	181

10.4 Vattenförekomster	182
10.5 Miljö kvalitetsnormer för vatten.....	182
10.6 Vattenförvaltning	182
10.7 Strandskydd.....	186
Ställningstaganden för vattenmiljö	187
11. Jord-, skogs- och vattenbruk	188
11.1 Jordbruk.....	188
11.2 Skogsbruk	190
11.3 Vattenbruk.....	191
Ställningstaganden för jord-, skogs- och vattenbruk	191
Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn samt yttranden	191
12. Kulturmiljö	192
12.1 Kulturmiljöarbetet.....	192
12.2 Riksintresse för kulturmiljövården.....	192
12.3 Värdefulla kulturmiljöer i Hörby kommun	193
12.4 Kulturmiljöprogram för Skåne	202
12.5 Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen.....	202
12.6 Fornlämningar	203
Ställningstaganden för kulturmiljö.....	203
Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift..	204
13. Friluftsliv och rekreation	205
13.1 Allemansrätten.....	205
13.2 Riksintresse för friluftsliv	206
13.3 Friluftsområden och leder.....	206
13.4 Fiske- och badplatser.....	208
13.5 Tätortsnära natur.....	208
13.6 Tillgång och tillgänglighet	210
14. Transportinfrastruktur och transportsystem.....	211
14.1 Transportinfrastruktur.....	211
14.2 Transportsystem	217
15. Teknisk infrastruktur	227
15.1 Energianvändning	227
15.2 Energidistribution	228
15.3 Energiproduktion.....	231

15.4 Digital infrastruktur.....	239
15.5 Vatten och avlopp	241
15.6 Avfall och återvinning	248
16. Förskola och skola.....	250
16.1 Förskola	250
16.2 Skola.....	250
16.3 Behov av platser i förskola och skola.....	251
16.4 Flexibla och ändamålsenliga lokaler.....	252
16.5 Utemiljö och friyta	253
17. Omsorg.....	255
17.1 Stödinsatser i Hörby kommun	255
17.2 En åldrande befolkning i Hörby kommun	255
17.3 Omsorgsverksamheterna i Hörby kommun.....	256
17.4 Framtida behov av vård och omsorg	257
18. Miljö, hälsa och säkerhet.....	259
18.1 Buller.....	259
18.2 Utomhusluftkvalitet	260
18.3 Vattenkvalitet	261
18.4 Miljöfarliga verksamheter.....	263
18.5 Transport av farligt gods	265
18.6 Förorenade områden	265
18.7 Radon	266
18.8 Mikroplaster	267
18.9 Strålning och magnetfält.....	268
18.10 Krisberedskap	268
18.11 Räddningstjänst	272
19. Mark- och vattenanvändningskarta	273
20. Konsekvenser	274
20.1 Miljökonsekvensbeskrivning för Översiktsplan 2035.....	274
20.2 Kartläggning hållbarhetsmålen.....	276
20.3 Samlad bedömning och utmaningar framöver.....	280
21. Genomförande och uppföljning	281
Ställningstagande – samlat.....	281

Läsanvisningar

Digital översiktsplan

Översiktsplan 2035 är en digital översiktsplan, med text och interaktiva kartor i en storymap (kartberättelse). Förhoppningen är att en digital översiktsplan ska vara mer tillgänglig för användaren med tydliga bilder, kartor och texter. Den ger också förutsättningar för fler och bredare målgrupper att läsa och ta del av innehållet.

Inledning

Vad är en översiktsplan och hur tas en sådan fram? Vilka har varit inblandade i processen med att ta fram en ny översiktsplan? Hur och när har dialog och kommunikation skett?

Planeringsförutsättningar

Hur förhåller sig översiktsplanen till regional planering och vilka mellankommunala frågor är viktiga att ta hänsyn till i översiktsplaneringen? Vilka omvärldstrender ser Hörby kommun och hur kommer det att påverka den fysiska planeringen? Hur kan vi säkerställa en hållbar utveckling av Hörby kommun? Vilka lagar, planer och andra dokument behöver den översiktliga planeringen arbeta efter? Hur förhåller sig översiktsplanen till ett förändrat klimat och förväntade klimatrisker?

Utgångspunkt

Den politiska visionen om *Det rediga samhället* beskriver Hörby kommun år 2030.

Utvecklingsstrategi

Redovisar den utvecklingsinriktning som gäller för hela kommunen fram till år 2035 vad gäller bebyggelse, grön infrastruktur och transportinfrastruktur. Alla dessa är viktiga strukturer för att stödja en önskad samhällsutveckling.

Riksintressen

Redovisar de riksintressen som berör Hörby kommun samt kommunens syn på hur dessa områden ska tillgodoses.

Allmänna intressen av väsentlig betydelse

Redovisar de allmänna intressena som är av särskild vikt för Hörby kommuns utveckling fram till 2035. Här redovisas också ställningstaganden och riktlinjer för efterföljande planering i Hörby kommun för respektive intresse.

Mark- och vattenanvändning

Redovisar i mark- och vattenanvändningskarta hur Hörby kommuns mark- och vattenområden ska användas.

Konsekvenser

Presenterar den miljökonsekvensbeskrivning som arbetats fram parallellt med översiktsplanen. Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver de områden som kan få betydande miljöpåverkan om planen genomförs. Vidare presenteras också den kartläggning av översiktsplanens ställningstaganden från allmänna intressen av väsentlig betydelse gentemot Agenda 2030 och de nationella miljökvalitetsmålen. Kartläggningen avser att ge en helhetsbild av *Översiktsplan 2035*s arbete med de tre hållbarhetsdimensionerna.

Genomförande och uppföljning

Beskriver verktyg för hur *Översiktsplan 2035* avses genomföras och följas upp.

1. Inledning

1.1 Vad är en översiktsplan?

Enligt *Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)* ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan för hela kommunens yta. Det säkerställs genom att kommunen ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. I planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar, till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen samt bedöma planens aktualitet.

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och bidra till att skapa en samlad bild över kommunens förutsättningar. I översiktsplanen ska kommunen redovisa grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen, och informationen ska presenteras i en mark- och vattenanvändningskarta. Översiktsplanen ska även visa hur kommunen avser använda, utveckla och bevara den byggda miljön, och det ska framgå hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer. Översiktsplanen uttrycker kommunens politiska vilja och syn på olika allmänna intressen.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande och innehållet går därför inte att överklaga. Däremot är översiktsplanen vägledande för all efterföljande planering och är därför ett viktigt strategiskt dokument för kommunens utveckling. Översiktsplanen fungerar som ett paraplydokument i kommunen och konkretiseras och fördjupas för olika områden och teman i andra kommunala strategier, planer och program.

Kommunfullmäktige beslutade år 2019 att gällande *Översiktsplan 2030* inte är aktuell i sin helhet och att en ny översiktsplan ska tas fram. I starten av år 2020 påbörjades därför arbetet med att ta fram en ny översiktsplan, *Översiktsplan 2035*. Arbete fick dock pausas under 2021 för att återupptas under 2022.

1.2 Dialog och förankring

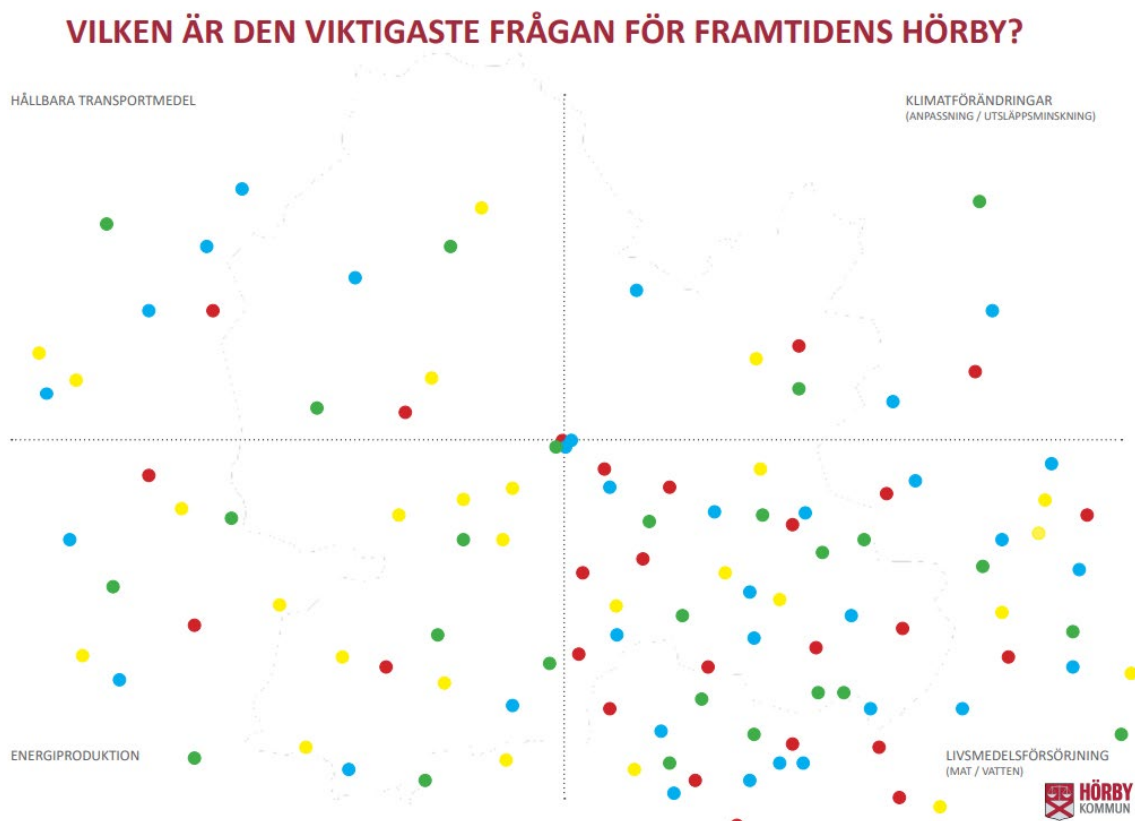
1.2.1 Allmänhetens inflytande

Att ta fram en kommunövergripande översiktsplan är en process som pågår under en längre period, och som erbjuder allmänheten att vid flertalet tillfällen ta del av och påverka innehållet i planen. I samband med framtagandet av den förra översiktsplanen, *Översiktsplan 2030*, genomförde Hörby kommun ett gediget dialogarbete med bland annat medborgare, barn och unga, tjänstemän, politiker, föreningar och företagare. De åsikter som framfördes under denna process var mycket värdefulla i arbetet med *Översiktsplan 2030* och bedöms fortfarande vara aktuella. Under processen med att ta fram kommunens nya översiktsplan, *Översiktsplan 2035*, har Hörby kommun arrangerat kompletterande dialoger med politiker och tjänstemän, men även med byaföreningar, barn och ungdomar samt näringslivet.

1.2.2 Dialogarbete

Under hösten 2022 skickades en enkät ut till alla byaföreningar i Hörby kommun med förhoppning om att samla in värdefulla synpunkter och kunskap kring byarna, attraktionsfaktorer för en levande landsbygd samt företagande och entreprenörskap. Svarsfrekvensen var relativt låg men av de svar som inkom fanns det gemensamma faktorer som ansågs viktiga för flertalet av byaföreningarna. Några faktorer som ansågs viktiga var bland annat förbindelser med kollektivtrafik, att det finns trygga mötesplatser, att det finns ett aktivt föreningsliv och att det finns möjlighet att bo kvar i närområdet även som gammal eller sjuk.

I november 2022 arrangerades en Yrkesdag för elever i årskurs 8 på uppdrag av kommunens studie- och yrkesvägledare. Yrkesdagen syftade till att informera eleverna om olika yrken inom den kommunala sektorn. Under dagen fick eleverna möjlighet att komma med synpunkter och tankar kring utvecklingen av Hörby kommun. På frågan om vad som är det bästa med Hörby kommun lyftes saker såsom den fina naturen, att det är nära till mycket och att kommunen är lagom stor, att det finns ett utbud av aktiviteter, fotbollsplaner, butiker och restauranger samt skolan och kompisarna. Därutöver fick eleverna välja vilken fråga som de ansåg viktigast för framtidens Hörby.

Figur 1 Diagram och sammanställt resultat från dialog med elever i årskurs 8.

Under våren 2023 genomfördes workshops med elever i årskurs 5 i Hörby kommuns grundskolor. Workshopparna syftade till att involvera barn och unga i processen med att ta fram en ny översiktsplan, och samtidigt delge kunskap om kommunens arbete. Workshopparna handlade om utvecklingen av Hörby kommun i relation till den översiktliga och långsiktiga planeringen av kommunen.

1.2.3 Politisk förankring

Översiktsplanen är kommunens viktigaste och mest långsiktiga dokument för användningen av mark- och vattenområden, och det är därför viktigt att den färdiga planen har en bred politisk förankring. I början av processen hölls möten med ett brett urval av kommunens politiker och sedan dess har diskussionerna fortsatt i en mindre politisk styrgrupp. Där har bland annat kommunens utveckling och framtida betydelse diskuterats utifrån tidigare mål, politisk vision, omvärldens påverkan, tillväxtfrågor samt miljö kvalitetsmål och hållbar utveckling.

1.2.4 Dialog med myndigheter, regionala organ och kommuner

Under processen med framtagandet av *Översiktsplan 2035* har samråd och diskussioner förts kontinuerligt med bland annat Länsstyrelsen, Region Skåne, Trafikverket och Skånetrafiken.

Dialogen med grannkommunerna är en viktig del i arbetet med översiktsplanen. Kommunen har i olika mellankommunala forum diskuterat kommunövergripande frågor och gett andra kommuner möjlighet att komma med synpunkter.

Arbetet med en översiktsplan delas in i olika skeden; samråd, granskning och antagande. Hur processen ska gå till regleras i plan- och bygglagen.

1.2.5 Genomförande av samråd

Hörby kommuns förslag till ny översiktsplan, *Översiktsplan 2035*, var på samråd mellan den 20 september och den 20 november 2023. Syftet med samrådet var att samla in synpunkter på planförslaget och föra dialog med kommunens medborgare, föreningar, företag, politiska partier, grannkommuner och statliga myndigheter.

Under samrådstiden fanns översiktsplanen tillgänglig via kommunens hemsida samt i utskrivet format i receptionen i Kommunhuset samt på Biblioteket i Hörby.

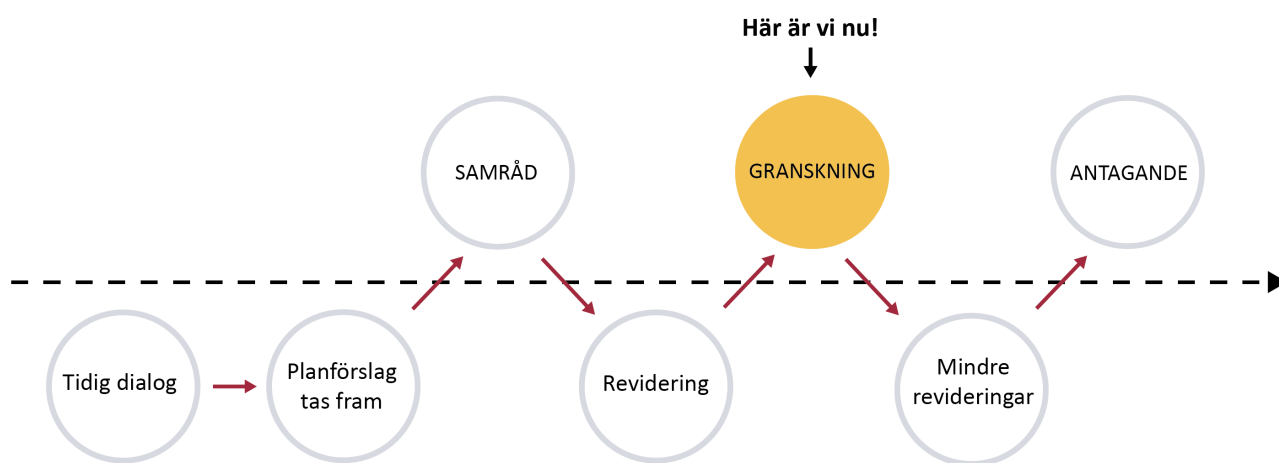
Under samrådstiden hölls två samrådsmöten i kommunhuset där medborgarna bjöds in till en presentation av samrådsförslaget och gavs möjlighet att ställa frågor och komma med synpunkter. Utöver dessa två möten gavs möjligheten att boka in privata samrådsmöten i kommunhuset.

Alla synpunkter på planförslaget skulle inkomma via mejl eller post till kommunen.

Totalt inkom 43 yttranden från medborgare, föreningar, företag, politiska partier, grannkommuner och statliga myndigheter.

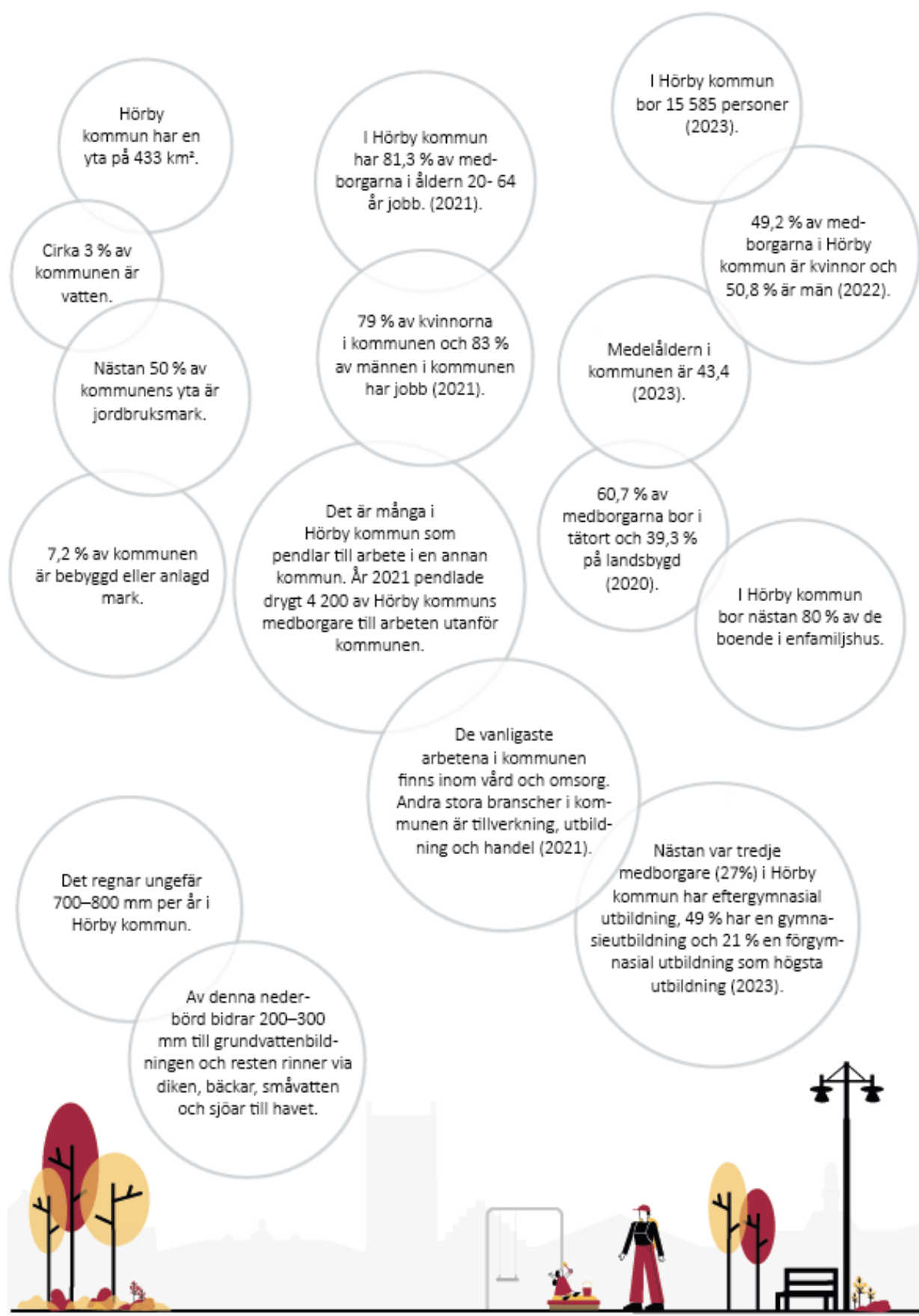
1.2.5.1 Samrådsredogörelse

Samrådsredogörelsen ingår som en bilaga till granskningsversionen av översiktsplanen. Syftet med dokumentet är att beskriva hur samrådet har gått till och visa vilka förändringar som har gjorts efter avslutat samråd. I samrådsredogörelsen ska kommunen även redovisa och bemöta de synpunkter som har kommit in på planförslaget.

Figur 2. Processbild för översiktsplan 2035.

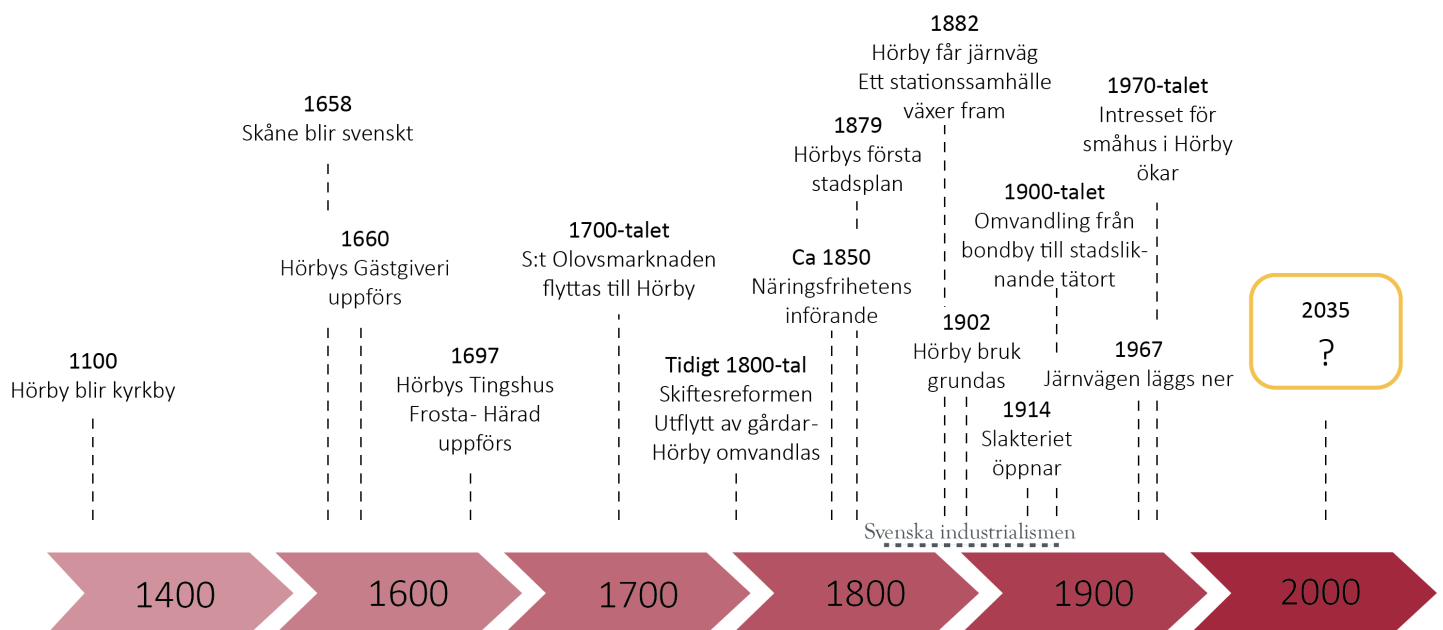
1.3 Hörby kommun i siffror

Figur 3. Hörby kommun i siffror.

1.4 Hörby kommun – då till nu

När Hörby blev en kyrkby under 1100-talet var förmodligen Ousby, eller Osbyholm, större än Hörby. Hörby tätort har alltid varit en betydande mötesplats som marknads- och handelsort i mötespunkten mellan två av Skånes viktigaste vägsträckningar. Det var först under 1660-talet när en gästgivaregård och ett tingshus uppfördes som Hörbys utveckling tog fart, och befolkningen ökade. Och det skulle dröja ända fram till sent 1800-tal före nästa stora utvecklingsfas. I samband med att järnvägen byggdes ut genom Hörby fick orten sin starkaste tillväxtperiod och ett typiskt stationssamhälle skapades. Med järnvägen gjorde också industrialismen sitt intåg med tidsenliga verksamheter som Hörby mejeri, Gamla bränneriet, Hörby bruk och Skånska andelsslakteriet. Med många bevarade och väl omhändertagna historiska byggnader finns det tydliga tecken på Hörby tätorts framgång och roll som tjänste- och servicesamhälle samt centralort. I samband med att järnvägen lades ner 1967 avtog befolkningsökningen och befolkningstillväxten planade ut. Sedan slutet av 1960-talet har Hörby tätort haft en liten men stadig befolkningsökning.

Figur 4. Tidslinje över Hörbys historiska utveckling.

1.5 Hörby kommun i Skåne

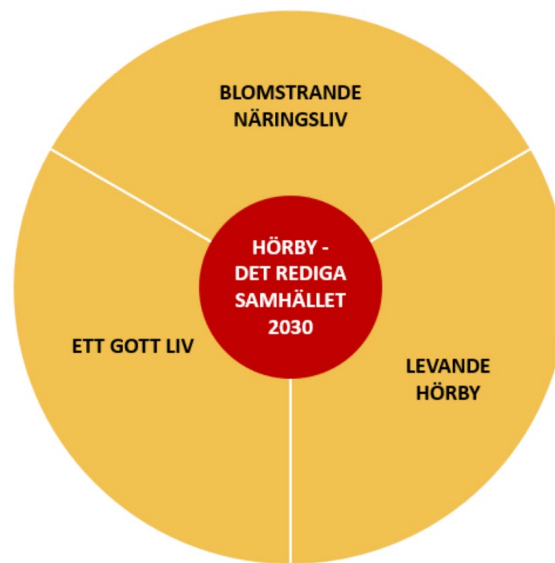
Hörby kommun är en del av det flerkärniga Skåne, en av Sveriges tre storstadsregioner. Tillsammans med Köpenhamn och Öresundsregionen utgör Skåne dessutom en europeisk storstadsregion. Mångfalden av olika miljöer och orter sammanbundna av infrastruktur och kollektivtrafik ger Skånes medborgare tillgång till ett brett utbud av arbetstillfällen, boendemiljöer, utbildningsmöjligheter, naturupplevelser och fritidsaktiviteter inom nära avstånd. Med sin placering mitt i Skåne mellan regionens östra och västra arbetsmarknader har invånare i Hörby nära till ett brett utbud av arbetstillfällen, utbildning, rekreationsmöjligheter och kultur. Med sitt attraktiva läge finns därför gynnsamma förutsättningar att fortsatt stärka Hörbys roll som strategisk nod och centralort i regionen. Översiktsplanens inriktning värnar om att bibehålla Hörbys unika kvalitéer, där en småskalig bebyggelse, utveckling i kollektivtrafiknära lägen och bevarandet av viktiga naturvärden bidrar till att stärka Hörby som en lokal kärna i regionen och i förlängningen regionens vision om det flerkärniga Skåne.

Figur 5. Hörbys placering i Skåne.

2. Utgångspunkt

Hörby kommuns Översiktsplan 2035 skapar förutsättningar för att uppnå den *politiska visionen Hörby – det rediga samhället 2030*. Visionen anger en önskad framtida utveckling för Hörby kommun. Visionen består av tre fokusområden; Blomstrande näringsliv, Ett gott liv och Levande Hörby. Fokusområdena är sammanflätade och beroende av varandra för att fungera och utvecklas. Nedan följer en beskrivning av de tre fokusområdena.

Figur 6. Politisk vision 2030.

2.1 Blomstrande näringsliv

Det är enkelt för dig att etablera och bedriva din verksamhet. Näringslivet är viktigt för hela kommunen. Det är entreprenörskap och företagande, hårt arbete och risktagande, som byggt vår kommun. Hörby ska vara en trygg plats för företagare, och de ska känna en stark samarbetsvilja från kommunen. Kunskap om olika yrken i tidig ålder skapar goda förutsättningar för kompetensförsörjning i framtiden. Ett gott klimat för företagare som ska etablera, driva och utveckla sitt företag är en självklarhet. För att Hörby kommun ska utvecklas i den riktning som önskas så arbetar kommunen för att bostads-, industri- och övrig mark finns tillgänglig.

2.2 Ett gott liv

Här upplever du livskvalitet och känner framtidstro. Stadsplaneringen och samhällsmiljöns utformning är av stor betydelse för såväl kommuninvånarnas trygghet, trivsel, utveckling och hälsa som för den ekonomiska tillväxten och miljön. En kommun med verksamheter som har ett gemensamt och övergripande fokus möjliggör just detta. I Hörby strävar vi mot att alla invånare ska vara självförsörjande. För att möjliggöra det säkerställer vi ett effektivt och hållbart stöd för dem som behöver utveckla, bibehålla eller återvinna förmågan till ett självständigt liv. Vi verkar

också för levande, traditionella och småskaliga samhällsmiljöer i linje med befintlig bebyggelse, vilket karakteriserar Hörby och bidrar till ett gott liv för våra medborgare. Genom varierade boendeformer, rikt kulturliv, mångfacetterat föreningsliv och fantastiska naturområden så lockar Hörby nya medborgare till sig och får övriga att bo kvar. Samhällsbygget i Hörby ska grundas i att generationerna kan mötas.

2.3 Levande Hörby

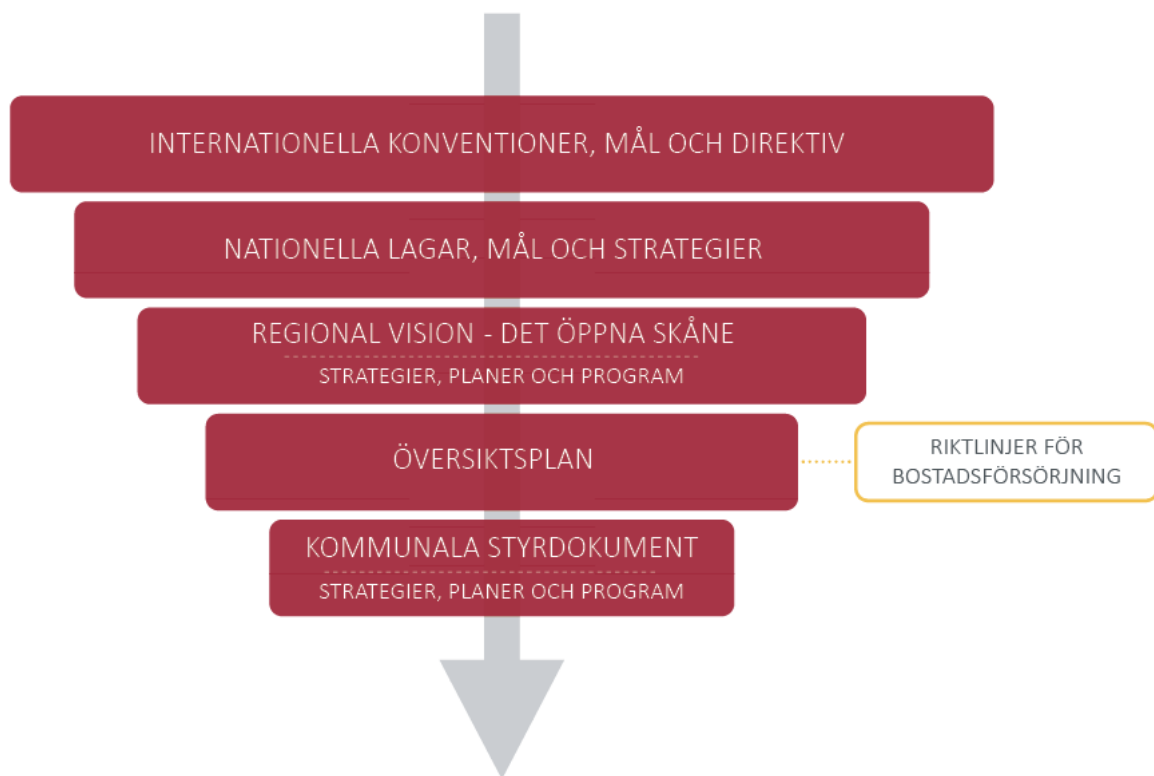
Hela Hörby ska leva – i både tätorten och på landsbygden får du god samhällsservice, ett brett kulturutbud och ett rikt föreningsliv. I Hörby ska både tätort och landsbygd leva och utvecklas. Den offentliga servicen i form av skolor, omsorg, kollektivtrafik och kultur ska vara stark såväl i centralorten som på landsbygden. Kommunen ska även underlätta för näringsidkare som bedriver handel, caféer och restauranger, något som är en förutsättning för ett levande Hörby. Landsbygden i Hörby kännetecknas av vidsträckta fält, vackra skogar och sammanhållna byar. Naturen är en källa till inspiration och sinnesro och därför ska alla ta ansvar för och vårda miljön.

3. Planeringsförutsättningar

I denna del redogörs kort de förutsättningar som översiktsplanen har att förhålla sig till och som påverkar mark- och vattenanvändningen i Hörby kommun.

3.1 Lagstiftning och styrdokument

Översiktsplanering påverkas av internationella direktiv och planer, nationella lagar samt nationella, regionala och lokala mål och strategier. Av speciell vikt är *Agenda 2030*, *Plan- och bygglagen*, *Miljöbalken*, *Miljö kvalitetsmålen*, *Miljö kvalitetsnormer*, *Det flerkärniga Skåne*, *Regionplan för Skåne 2022–2040*, *Politisk vision för Hörby kommun* samt *Riktlinjer för bostadsförsörjning 2022–2026*.

Figur 7. Illustration - lagar, regler, riktlinjer, mål och styrdokument som påverkar översiktsplanen.

3.2 Hållbar utveckling i Hörby kommun

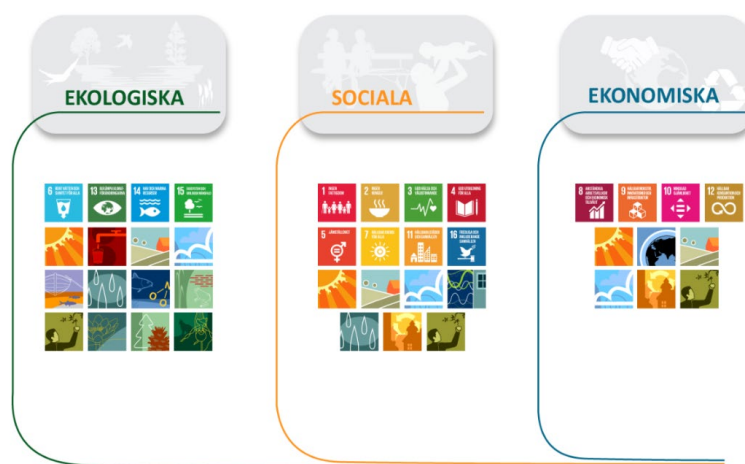
Översiktsplan 2035 ska bidra till en hållbar utveckling av Hörby kommun. I Hörby kommun definieras begreppet Hållbar utveckling enligt Brundtlandskommissionen:

"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov"

Hållbar utveckling är en process som syftar till mänskligt välbefinnande och en fungerande ekonomi utan att förbruka jordens resurser. År 2015 antog FN:s medlemsländer *Agenda 2030*. En ambitiös och omfattande handlingsplan för hållbar utveckling med 17 globala mål. De 17 globala målen är sammanflätade och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekologiska, den sociala och den ekonomiska dimensionen. Den ekologiska dimensionen handlar om jordens ekosystem och dess förmåga att hantera och återhämta sig, till exempel från mänskliga ingrepp. Den sociala dimensionen fokuserar på människan; människans välbefinnande, rättvisa, rättigheter och individens behov. Den ekonomiska dimensionen kretsar kring att säkerställa en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser på den ekologiska eller sociala dimensionen.

Sveriges miljömål, ett övergripande generationsmål och 16 miljökvalitetsmål, beskriver det tillstånd i den svenska miljön som Sveriges miljöarbete ska leda till. Miljömålen bidrar till att säkerställa den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Det är därför viktigt att låta både *Agenda 2030* och *Sveriges miljömål* beröra den kommunala utvecklingen.

En kartläggning av *Agenda 2030* och Sveriges miljömål mot ställningstaganden i *Översiktsplan 2035* har genomförts. Kartläggningen visar att arbetet med *Översiktsplan 2035* är en förutsättning för att uppnå den politiska visionen *Det rediga samhället*, samtidigt som den bidrar till att uppnå *Agenda 2030* och *Sveriges miljömål*. De ställningstaganden och riktlinjer som finns i *Översiktsplan 2035* är framtagna för att bidra till en hållbar utveckling och förtydligas genom en åtgärdsplan.

Figur 8. Hållbarhetskartläggning Hörby kommun.

3.2.1 Hållbar resursanvändning

Dagens produktions- och konsumtionsmönster är en av de största utmaningarna för att nå en hållbar utveckling. I nuläget används mer naturresurser än vad naturen hinner återskapa. Det gäller till exempel skogar, sötvatten, matjord och fisk. När det gäller råvaror som inte är förnybara, till exempel metaller och andra grundämnen som fosfor, riskerar de att ta slut. Utvinning av jordens naturresurser anstränger också ekosystemens förmåga till återhämtning och bidrar till bortfall av biologisk mångfald. Samtidigt är 100 procent av globala BNP indirekt beroende av biologisk mångfald. Ekonomiska välbördet behöver därför fungerande ekosystem. En hållbar resursanvändning handlar därför om att hushålla med jordens resurser och nyttja dessa så effektivt som möjligt. Hållbar resursanvändning uppnås bland annat genom att se till en produkts, en funktions eller materials livslängd. Detta kan göras genom att använda sig av ett livscykelperspektiv. Livscykelperspektivet handlar om att beakta en produkt eller tjänsts påverkan på miljön sett genom produkten eller tjänstens hela fysiska liv, det vill säga genom alla steg från råmaterialutvinning, produktion, transport, distribution och användning till avfallshantering eller återvinning till nya produkter och tjänster. Genom att ha ett livscykelperspektiv försöker man minimera den totala mängden resurser, energiåtgång, avfall och emissioner som uppkommer under hela livscykeln. Kännetecknande för ett livscykelperspektiv är att all påverkan på miljön från produkten eller tjänsten beaktas, oavsett var i värdekedjan den uppkommer, vilken aktör som har ansvar eller var på jorden som den sker. Det är också viktigt att i arbete med livscykelperspektiv ställa all påverkan på miljön mot både sociala och ekonomiska aspekter.

Ställningstaganden för hållbar resursanvändning

- Hörby kommun ska verka för en hållbar resursanvändning genom att vid planering, exploatering och drift, utgå från ett livscykelperspektiv samt väga in sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter.

3.3 Klimatförändringar

Klimatet på jorden har alltid varierat. Det beror på en rad naturliga processer och fenomen. En del processer är snabba och kan påverka klimatet från år till år, andra processer är långsamma och påverkar riktningen på klimatet under miljontals år. Som en följd av användningen av fossila bränslen har halten av koldioxid i atmosfären ökat. Detta förstärker den naturliga växthuseffekten och medför att jordens medeltemperatur stiger. När medeltemperatur på jorden stiger leder det till att klimatet förändras. Klimatet på jorden förändras nu så att det blir både varmare och blötare med stora säsongsvariationer. Dessutom kommer extrema väderhändelser såsom skyfall och översvämningar, torka och kraftiga stormar bli allt vanligare och mer extrema.

Hur stora klimatförändringarna blir och hur det kommer påverka människan framöver beror framför allt på de globala utsläppen av växthusgaser samt hur väl samhället kan anpassa sig. Det är därför viktigt att arbeta med både utsläppsminskning och klimatanpassning samtidigt. Arbetet med utsläppsminskning och klimatanpassning behöver planeras både på kort och lång sikt och genomföras samordnat mellan kommunens verksamheter och bolag, myndigheter och civilsamhället.

3.3.1 Klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser behöver kraftigt minska globalt för att inte medeltemperaturen på jorden ska fortsätta öka och klimatet förändras därefter. Utsläppen av växthusgaser behöver även minska på nationell nivå som regional och lokal nivå. Enligt SMHI och den nationella emissionsdatabasen har Hörby kommun minskat utsläppen av växthusgaser (fossila bränslen), totalt sätt. Mellan år 1990 och 2022 har växthusgaserna minskat från 148 600 ton/år till 98 571 ton/år. Av de totala utsläppen av växthusgaser år 2022 stod jordbrukssektorn för cirka 58 procent följt av transportsektorn på 29 procent. Övriga 13 procent kommer bland annat ifrån arbetsmaskiner, uppvärmning av bostäder och lokaler, el och fjärrvärme. Utsläppen från jordbrukssektorn består av främst av metan och lustgas från djurens fodermältning och gödselhantering samt kväveomvandling i mark. Inom transportsektorn är det personbilar och tunga lastbilar som står för den största utsläpps delen. I kommunens gällande Energiplan finns information om Hörby kommuns, avseende förvaltningsorganisationens, energianvändning. Hörby kommuns Energiplan ska ses som en del i Hörbys arbete att bidra till de nationella klimat- och energimålen samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Det är viktigt att Hörby kommun fortsätter arbeta för en minskad klimatpåverkan både inom den egna förvaltning som för hela kommunen.

3.3.2 Klimatanpassning

Klimatanpassning syftar till att skapa ett resilient samhälle som står rustad för de utmaningar ett förändrat klimat innebär samtidigt som nya möjligheter tillvaratas. Klimatanpassning behöver ses som en långsiktig investering för att förhindra framtida kostnadsdrivande åtgärder, förebygga skador, minska hälsorisker och minimera lidande för människor och djur och säkerställa för människan livsviktiga ekosystemtjänster. Klimatanpassning handlar ofta om tekniska och fysiska

åtgärder i den fysiska miljön. Naturbaserade lösningar är ofta att föredra när klimatanpassningsåtgärder behövs, då dessa ofta har en mångfunktionell användning och kan ge andra vinster och nyttor till fördel för bland annat folkhälsan. Till exempel kan naturområden i den byggda miljön utformas för att både hantera stora regnmängder som att erbjuda område för rekreation och lek. Samma grönområden erbjuder också skugga och svalka vid höga temperaturer samt bidrar till förbättrad luftkvalitet. Klimatanpassning handlar också om åtgärder som planering av den byggda miljön, information, ökad kunskap, framtagande av rutiner exempelvis inom vård, omsorg och skola, samt metoder inom jord- och skogsbruk som säkerhetsfrågor inom elförsörjning.

För att utveckla ett långsiktigt robust samhälle behövs en långsiktig och förebyggande samhällsplanering som minskar sårbarheter och tar tillvara de möjligheter ett förändrat klimat ger upphov till. Samhällsplanering behöver då både anpassa såväl som förebygga effekter av klimatförändringarna. Särskilt viktigt är att arbeta proaktivt för att skydda samhällsviktiga funktioner och infrastruktur.

3.3.3 Förändrat klimat i Hörby kommun

I Hörby kommun förväntas klimatförändringarna påverka levnadsförutsättningarna för växter och djur samt leda till värmeböljor och perioder av torka. Men även ökade nederbördsmängder och nederbördsmönster vilket i sin tur leder till ökad avrinning och ökade flöden i vattendrag med stora säsongsvariationer. Effekterna av klimatförändringarna kan även påverka risken för erosion, ras och skred. Klimatet kommer inte bara förändras så att det blir varmare, blötare och torrare utan extrema väderhändelser såsom skyfall och stormar kommer bli både vanligare och kraftfullare.

Nedan redovisar Hörby kommun de risker, utmaningar och möjligheter som kommer med ett förändrat klimat kopplat till förändrade levnadsförutsättningar för växter och djur, värmeböljor, torka, förändrade nederbördsmönster och ökad nederbörd samt ökade flöden och slutligen erosion, ras och skred. Vidare redovisas också kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som är klimatrelaterade, samt hur dessa risker kan minska eller upphöra.

3.3.3.1 Förändrade livsmiljöer för växter och djur

När medeltemperaturen på jorden stiger så förändras livsmiljöerna för växter och djur. En del arter kommer förlora sina naturliga livsmiljöer och andra arter kommer gynnas av nya livsmiljöer. På sikt kan det leda till att den naturliga floran och faunan rubbas, vilket innebär att den biologiska mångfalden hotas. Särskilt problematiskt är sådana invasiva arter och skadedjur vars livsmiljöer gynnas av ett varmare klimat. Invasiva arter betraktas som ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden idag. Förlust av biologisk mångfald påverkar inte bara natur- och vattenmiljöer utan får negativa földeffekter på ekosystemnivå med förlust av för människan viktiga ekosystemtjänster som resultat. Förändrade livsmiljöer innebär också att växtsäsongen kommer att förändras, den förväntas starta tidigare på våren och sluta senare på hösten. Det i sin tur påverkar

blomningstider och frösättning vilket också kommer påverka ekosystem och dess ekosystemtjänster.

Utmaningar och möjligheter kopplade till förändrade förutsättningar livsmiljöer för växter och djur.

Hörby kommuns natur- och vattenmiljöer har vuxit fram och formats av det klimat som varit och är en del av Hörby kommuns identitet. Många väljer att bo, verka och besöka Hörby kommun just med anledningen av den fina natur som finns här. Förändrade livsmiljöerna för växter och djur i Hörby kommun kan påverka kommunens boendemiljöer, näringslivet (inte minst jordbruket) och kommunens besöksmål negativt. Till exempel så förväntas skadegörare, svamp- och virussjukdomar samt mygg- och fästingburna smittor öka när klimatet blir varmare. Det kan komma att påverka jordbruket negativt, med risk att skördar förstörs eller minskas. Samtidigt förväntas odlings- och vegetationssäsongen förlängas när höst och vår blir mildare vilket kan genererar nya odlingsmöjligheter inom jordbruket. Bland annat kan det skapas förutsättningar för att odla grödor som tidigare inte klarat klimatet i Hörby kommun. När medeltemperaturen stiger ökar risken för algblooming i sjöar och vattendrag vilket gör att möjligheterna till bad och rekreation begränsas. Samtidigt kan en förlängd växtsäsong ha en god inverkan på friluftslivet när utomhussäsongen förlängs.

3.3.3.2 Värmeböljor

I takt med att medeltemperaturen stiger ökar förekomsten av perioder med höga temperaturer, alltså värmeböljor. SMHI har beräknat att varma vädertillfällen som hittills inträffat vart tjugonde år, kan komma att inträffa vart tredje till vart femte år i slutet av århundradet. Sommartemperaturerna förväntas stiga särskilt i södra Sverige. Vid höga temperaturer och värmeböljor ökar bland annat risken för värmerelaterad ohälsa. Ökad medeltemperatur och värmeböljor kan också ge indirekta hälsoeffekter som till exempel genom en ökad förekomst av marknära ozon, luftburna partiklar, ökad spridning av infektionssjukdomar samt tillväxt av bakterier i mat, dricksvatten och badvatten. Värmeböljor förväntas således skapa nya förutsättningar och högre krav för vård- och skolverksamheter, både avseende vård och utbildningen som bedrivs och deras lokaler. Det kommer innebära ett utökat behov av fysiska förändringar såsom att installera klimatsystem i vård- och skollokaler samt förändring av utemiljöer. Vidare kan perioder av värmeböljor även påverka vattenförsörjning i samhället negativt. Värmeböljor bedöms få störst hälsokonsekvenser inne i städer och i tätorter på grund av den höga andelen hårdgjorda och mörka material som vanligtvis finns i dessa miljöer. Det kan vara upp till tio grader varmare inne i ett urbant område än på landsbygden utanför under en värmebölja.

Utmaningar och möjligheter kopplade till värmeböljor

En kartering utförd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som visar vilka maximala marktemperaturer som uppmätts i Sverige under sommarmånaderna 2017–2022, visar vilka platser i kommunen som är hårdast drabbade av hög temperatur vid en värmebölja. I karteringen kan man utläsa att de högsta marktemperaturerna i kommunen uppstår i Hörby tätort, på torvmarker och på åkermark. Inne i tätorten är det hårdgjorda och solexponerade områden som blir allra varmast.

Till exempel verksamhetsmark, parkeringsytor och idrottsplatser. Även vissa tätbebyggda områden, uppvisar höga temperaturer. Det gäller såväl bostadsområden som områden med olika servicefunktioner såsom förskole- och skolgårdar. För att motverka denna mekanism, som kallas *urban värmeö* behöver stads- och tätortsmiljöer anpassas, särskilt i områden med mycket hårdgjorda material samt där riskgrupper bor eller rör sig såsom äldre, sjuka och barn.

Förskole- och skolverksamheten är en viktig plats för barn och ungdomars möjlighet till rörelse och lek vilket främjar barnens hälsa och lärande. Höga temperaturer riskerar att begränsa denna möjlighet, särskilt om utemiljöerna består av en stor andel hårdgjord yta. I Hörby kommun finns flera förskole- och skolgårdar som idag består i hög utsträckning av hårdgjord yta. Närheten till och närvaron av grönska är därför en viktig aspekt att ha med sig vid planering och förbättring av ute- och innemiljöer. Särskilt träd kan fylla många funktioner. För innemiljöer kan träd placeras invid fönster och skapa skugga och hjälpa till att reglera inomhustemperaturen. För utemiljöer ger träd skugga och kan dessutom bidra till en kreativ och lekfull skolmiljö, som är främjande både för barnens lärande som hälsa.

Värmeböljor innebär inte bara negativa konsekvenser. Värmeböljor förväntas kunna inverka positivt på energiproduktionen i Hörby kommun. Under perioder med intensiv värme och sol kan solpaneler producera mer elektricitet, vilket kan bidra till att minska klimatpåverkan.

3.3.3.3 Torka

Torka är ett naturligt fenomen och omfattar perioder av lite nederbörd, låg markfuktighet, låga vattenflöden, låga vattennivåer i sjöar och/eller låg grundvattennivå. Stigande medeltemperaturer på jorden i kombination med förändrade nederbördsmängder förväntas leda till ökad risk torka. Det kommer i sin tur kommer påverka tillgången och kvaliteten på råvatten, ökar risken för att fodertillgången inom jordbruket försämras både på bete och det som skördas, förstörda eller dåliga spannmålsskördar samt leda till ökad risk för bränder i skog och mark. Vidare kan vattenlevande arter och de djur som är beroende av vatten för sin överlevnad påverkas under perioder av torka.

Utmaningar och möjligheter kopplade till torka

En stor andel av Hörby kommun utgörs av jordbruksmark. Den torka som följde sommaren 2018 gav stora negativa effekter på jordbrukssektorn. För att möta perioder av torka är det viktigt att långsiktigt arbeta med jordbruksmarkernas markstruktur så att regn kan infiltrera marken och lagras i växternas rotzon. Vidare kan det också bli aktuellt att odla andra typer av grödor bättre anpassade för att kunna hantera perioder av torka. För att säkerställa framtidens livsmedelsförsörjning behöver man således ta hänsyn till och planera för perioder av torka men även ökad nederbörd.

I Hörby kommun kommer allt råvatten från grundvatten. Tillgången på råvatten kan komma att minska på grund av förändrade nederbördsmängder och nederbördsmönster. Kapaciteten i Hörby kommunens vattentäkter och ledningsnät är idag begränsad och kommunen arbetar aktivt med att hitta alternativa lösningar på vattenförsörjningsutmaningar. Det är inte bara tillgången på grundvatten som påverkas vid torka utan även dess kvalitet. Under långvarig torka kan halter av

kemiska ämnen öka när grundvattennivåerna sjunker. Även förekomsten av virus och parasiter kan öka. Det ställer ökade krav på fler reningsmetoder i kommunens vattenverk för att undvika att människor blir sjuka.

Det finns även områden i Hörby kommun med enskilt vatten där tillgången på råvatten är begränsad, dessa områden riskerar att påverkas ytterligare i ett framtida förändrat klimat. Som fastighetsägare kan man göra vattenbesparande åtgärder, samla regnvatten från perioder med mer nederbörd, installera system för återvinning av gråvatten för spolning av toalett och bevattning samt underhålla befintliga brunnar för att undvika eventuella läckor och problem. Det finns även möjlighet att hämta kommunalt dricksvatten i Hörby tätort.

3.3.3.4 Förändrade nederbördsmönster, ökad nederbörd och ökad avrinning

När temperaturen på jorden stiger, stiger även temperaturen i havet vilket leder till att avdunstningen från havet ökar. En ökad avdunstning kommer ge förändrat nederbördsmönster, vilket innebär att det kommer att regna mer och oftare med både ökad avrinning och ökade flöden samt fler extrema väderhändelser. I Hörby kommun förväntas regnmängderna öka framför allt under vintersäsongen. Det kommer bland annat att visa sig i fler och värre skyfall, längre perioder av lågintensivt regn, samt stora årstidsvariationer i nederbördsmängder.

Ökad nederbörd och ökad avrinning är särskilt problematiskt i den byggda miljön, framför allt i tätorter och byar med stor andel hårdgjord yta. När vatten inte naturligt kan infiltreras ner genom marken rinner vatten på markytan nedströms tills en lågpunkt nås eller ett instängt område. Det ökar risken för översvämningar och skador i den byggda miljön. Vidare kan även ökad nederbörd och ökad avrinning leda till överbelastade dagvattenledningarna och VA-system vilket i sin tur också ökar risken för översvämningar och skador i den byggda miljön. Ökad nederbörd och ökad avrinning kommer således ställa andra krav på hur vi bygger och underhåller byggnader framöver.

Det är inte bara den byggda miljön som kommer att påverkas. Ökad nederbörd och ökad avrinning kommer att påverka, mer eller mindre, alla samhällssektorer. Till exempel riskerar jordbruket påverkas negativt vid ökad nederbörd och/eller ökad avrinning om detta leder till att jordbruksmark förstörs eller minskade skördar. Vidare innebär en ökad avrinning, en ökad tillströmning av näringsämnen, ökad rörlighet hos föroreningar som idag ligger bundna och ökad risk för kontaminering av grundvatten. I sin tur ökar det risken för att de hamnar där det finns människor och växt- och djurliv som kan skadas.

Utmaningar och möjligheter kopplade till förändrade nederbördsmönster, ökad nederbörd och ökad avrinning.

Inför arbetet med översiktsplanen har både en *Skyfallskartering* och en *Skyfallsplan* tagits fram i Hörby tätort, lokala kärnor och byarna i omlandet för att få en uppfattning över vilka områden i den byggda miljön som kan drabbas av översvämning vid olika typer av regnscenarion. Skyfallskarteringen ger en indikation på var det kan uppstå höga flöden och vattensamlingar vid ett 100-års regn, sammanslaget höst- och sommarregn med klimatfaktor på 1,3. Skyfallsplanen utgår

ifrån skyfallskarteringen och identifierar områden där det antingen kan uppstå hög risk eller områden som kan behöva uppmärksammas ur översvämningssynpunkt. Dessa områden kallas riskområden respektive uppmärksamhetsområde. Det är viktigt att se båda underlagen utifrån ett sambandsperspektiv, där förändringar i den byggda miljön i ett område kan få antingen positiva eller negativa konsekvenser i ett annat område.

I Hörby kommun finns det flera områden med lågpunkter, som kan komma att översvämmas och har översvämmats till följd av kraftiga och/eller långvariga nederbördstillfällen, snabba väderväxlingar och höga vattenflöde. Speciellt längs med Hörbyån men även på andra ställen. Enligt framtaget skyfallsunderlag finns det centrala områden i Hörby tätort samt vissa områden i Östraby, Osbyholm och Ludvigsborg som är särskilt utsatta för översvämning. Vid ett 100-års regn ser situationen övergripande ut som följande inom de lokala kärnorna och Hörby tätort:

- Sammantaget ligger drygt nio procent av kommunens totala antal bostäder helt eller delvis inom riskområde för översvämning.
- Ett fåtal delsträckor på prioriterade vägar, E22 och riksväg 13, ligger inom riskområde. Särskilt utsatt är trafikplats Norrehe.
- Viss samhällsviktig infrastruktur riskerar att drabbas av marköversvämning.

Utifrån framtagna skyfallskartering har kommunen tagit hänsyn till skyfallssituationen i utpekade utbyggnadsområden och ger rekommendationer för vidare planläggning och exploatering. Främst avser rekommendationerna att utformningen av bebyggelsen anpassas för att minimera översvämningssriskerna. För befintliga områden kan det i stället bli aktuellt med olika typer av klimatanpassningsåtgärder. I planering av ny bebyggelse är det viktigt att utgå ifrån ett avrinningsperspektiv. Planering av ny bebyggelse uppströms i ett avrinningsområde kan avsevärt minska risken för översvämning nedströms samma avrinningsområde. Vidare kan det finnas goda förutsättningar för att klimatanpassningsåtgärder kan skapa andra mervärden i samhället där anpassning krävs. I ett redan bebyggt område kan till exempel ytan för att hantera stora mängder vatten vid kraftigt regn vara begränsad. En lösning kan vara mångfunktionella ytor, platser som exempelvis är utformade för att tillfälligt kunna hantera stora mängder vatten, men som resten av tiden utnyttjas till annat som fotbollsplaner, parker och lekplatser.

Hörby tätort

I Hörby tätort finns risk för översvämning i den byggda miljön till följd av ökad nederbörd och ökad avrinning på flera ställen. Det finns två riskområden som är mer utmärkande än andra. Första riskområdet är stråket som passerar Nya borg, ner mot Storgatan. Andra riskområdet vid Vallmogatan uppstår på grund av att ett naturligt biflöde till Hörbyån leds in i kulvertar med otillräcklig kapacitet. Effekten av detta blir att vattnet leds på markytan och skapar lokala översvämningssproblem.

Ringsjöbygden

I Ringsjöbygden finns viss risk för översvämning i den byggda miljön till följd av ökad nederbörd och ökad avrinning. Vidare finns risk för översvämning längs Ringsjön vid höga vattennivåer.

Mellanbygden

I Mellanbygden finns viss risk för översvämning i den byggda miljön till följd av ökad nederbörd och ökad avrinning. Det gäller framför allt enskilda fastigheter i Satserup, Önnköping och Långaröd. Vidare finns det vissa risk- eller uppmärksamhetsområden kring Kvesarumsån i Södra Rörum och ett låglänt område vid Kyle mosse i Satserup.

Slättbygden

I Slättbygden finns risk för översvämning i den byggda miljön till följd av ökad nederbörd och ökad avrinning på flera ställen. Det gäller framför allt mindre områden i Korsholm, Västerstad och Askeröd. I Östraby finns enskilda fastigheter som ligger inom riskzonen för översvämning längs med väg 1105, det gäller en sträcka öster om kyrkan. Det är även ett lågstråk i öst-västlig riktning utmed befintligt åkerdike där mycket skyfallsvatten samlas. I Lyby finns det främst översvämningsrisker öster om kyrkan vid passagen till Hörbyvägen medan i Osbyholm är det vatten från åkermarken som riskerar att söka sig in i bebyggelsen längs Slåttervägen.

Utöver risker kopplade till den byggd miljön vad gäller ökad nederbörd och ökad avrinning förväntas bland annat jordbruket påverkas negativt i Hörby kommun. Kraftig avrinning kan orsaka erosion, där jorden och dess näringsämnen förs bort, vilket kan försämra jordbruksmark och påverka ekosystem. Ökad nederbörd behöver dock inte bara innebära risker utan ökad nederbörd kan också medföra goda möjligheter att samla och spara vatten till perioder med mindre nederbörd. Det gynnar bland annat livsmedelsförsörjningen i Hörby kommun.

3.3.3.5 Ökade flöden

Nya nederbördsmängder och nederbördsmönster innebär att flöden i sjöar och vattendrag kommer att förändras. Vattendragen väntas få en längre period av låg tillrinning under sommaren och ökad tillrinning under vintern. Detta beror framför allt på mildare vintrar där en större del av nederbörden faller som regn istället för snö. Kraftiga vinterflöden kan skapa större översvämningsproblem än vad samma flöde skapar på våren eftersom marken under vintern kan vara vattenmättad eller tjälfrusen. Riktigt stora flöden kan leda till att vattendrag översvämmas och orsakar skador på den byggda miljön. Förändrade flöden och grundvattennivåer i förorenade mark- och vattenområden kan även innebära att rörligheten hos föroreningar ökar. Högre och mer fluktuerande grundvattennivåer medför att de flesta ämnen, inklusive giftiga ämnen, i större utsträckning följer med vattnets flöde. Föroreningar tränger då ner marken och transporteras via dagvattenledningar, ytvatten eller grundvatten ut i vattendrag, sjöar och hav.

Utmaningar och möjligheter kopplade till ökade flöden

Ökade flöden är särskilt problematiskt i vattendrag som rinner i eller i närheten av byggda miljöer. I Hörby tätort rinner Hörbyån rakt igenom tätorten. Hösten 2023 och vinter 2024 översvämmades Hörbyån. Orsaken till dessa översvämnningar skiljer sig något åt men en

avgörande del har varit en längre period av lågintensivt regn vilket gjort marken mättad. Den senare händelsen, vintern 2024, följdes dessutom av både kraftig snösmältning uppströms avrinningsområdet Hörbyån samtidigt som det i Hörby tätort regnade väldigt mycket under en kortare period. Vid händelsen 2024 uppmättes flödes hastigheten till mellan 27 – 30 m³/s i Hörbyån vilket kan jämföras med ett medelflöde på 2 m³/s. Båda översvämningshändelserna fick stor påverkan på den byggda miljön längs Hörbyån, särskilt händelsen vintern 2024 där flera fastigheter översvämmade och/eller fick materiella skador. Händelserna visar på att det redan nu finns ett behov av att arbeta både förebyggande och med beredskap för att skydda samhällsviktig infrastruktur och dämpa riskerna med översvämningarnas kostsamma konsekvenser. Invid ån finns på flera platser lågpunkter som vid tillräckligt höga flöden kommer att översvämmas. Längs med stora delar av Hörbyåns sträckning inne i Hörby tätort finns dock vegetationsytor som vid höga flöden kan dämpa konsekvenser och skador om ån översvämmas.

Vidare finns områden invid Östra Ringsjön som är låglänta och som riskerar att översvämmas vid höga flöden i tillrinnande vattendrag. Däribland Hörbyån och Kvesarumån. Inom Ringsjöbygden kan även höga flöden i Hannahillebäcken leda till översvämning.

3.3.3.6 Erosion, ras och skred

Erosion innebär att exempelvis vind, vatten eller gravitation drar med sig fina materialpartiklar från en plats. Erosion är en naturlig process, men kan påverkas av mänskliga aktiviteter. Ras innebär att sten- och jordmassor faller fritt, medan skred innebär att en sammanhängande jordmassa glider iväg. Förutsättningarna för ras och skred är platsberoende. Temperatur och nederbörd påverkar markens hållfasthet, men även lokala jordarter, terrängförutsättningar och exploatering har en inverkan. En framtida ökad nederbörd, höjda vattennivåer och högre vindhastigheter innebär även en högre erosionshastighet samt ökad risk för ras och skred. En ökad erosion inverkar på markens stabilitet och risken för ras och skred ökar.

Utmaningar och möjligheter kopplade till erosion, ras och skred

Enligt SGI:s databas för inträffade skred, ras och övriga jordrörelser har inga skred eller ras inträffat i Hörby kommun. Längs med vattendrag i kommunen förekommer erosionsbenägna jordarter, vilka kan innebära en risk för erosion. Inom kommunen finns även ett fåtal utpekade områden där förutsättning för ras och skred föreligger. Samtliga områden ligger utmed vattendrag. Ras- och skredrisken grundas i den branta lutningen invid åarna och den finkorniga jordarten längs Ringsjön. I dagsläget ser man inga större risker kopplade till dessa utpekade områden, men framtida eventuellt högre flöden i vattendrag kan förändra situationen. Genom att låta kantzonerna närmast vattendragen vara vegetationsbeklädda kan risken för ras, skred och erosion minska. Detta då växternas rotsystem har stor betydelse för markens stabilitet och vattenupptagningsförmåga.

Det finns även en risk att ökad nederbörd ökar yterosionen i kommunen vilket leder till att mer närsalter från jordbruket hamnar i vattendragen. Närsalter i vattendragen leder till övergödning, igenväxning och algblooming. Redan idag finns en övergödningssituation i Ringsjön och en ökad yterosion riskerar att förvärra situationen.

Det saknas en översiktlig stabilitetskartering avseende både finkorniga jordarter samt morän och grova jordar för Hörby kommun. För faktisk bestämning av markens stabilitet krävs normalt geotekniska och/eller geohydrologiska undersökningar.

Ställningstaganden för klimatpåverkan och klimatanpassning

- Hörby kommun ska för ökad robusthet arbeta med att klimatanpassa och minska klimatpåverkan i samhället och den egna organisationen.

3.4 Trender

En trend är en långsiktig förändring av något som händer i samhället. Ibland kan trender delas in i megatrender och trender. Megatrender är övergripande, i många fall globala krafter som påverkar samhället, både på kort och lång sikt. De har påverkan på invånare, företag, ekonomin, miljön och samhället i stort medan vi har begränsade möjligheter att påverka dem. En trend är jämfört med en megatrend mer påverkbar, geografiskt avgränsad och påverkar delar av samhället. Megatrender och trender är resultatet av en rad olika faktorer, små som stora, sammanflätade eller enskilda.

De trender som finns i omvärlden har idag en allt större påverkan på den nationella, regionala och lokala nivån. Aldrig förr har omvärlden befunnit sig i en sådan snabb förändring som nu och det är därför desto svårare att veta vilka trender vi har framför oss och vilka effekter dem har i samhället. Genom att vara medvetna om de trender och de förutsättningar, möjligheter och utmaningar som förändringar i omvärlden medför står Hörby kommun bättre rustade för att öka kommunens beredskap och stärka dess förmåga att agera inför vad som händer i omvärlden. Nedan följer en redogörelse över några trender som kan identifieras i omvärlden idag.

3.4.1 Förändrad globalisering

Globaliseringen är en megatrend som sträcker sig långt tillbaka i tiden och som handlar om global sammankoppling och ömsesidigt beroende mellan länder och människor, vilket mynnar ut i en allt mer gemensam ekonomi, kultur och politik.

Globaliseringen ser annorlunda ut idag jämfört med för tio år sedan och präglas i allt högre grad av förskjutningar mellan världens stormakter och förutsättningar för det fria handelssystemet är mer oförutsägbara. Det sammanvävda handelssystemet har visat sig sårbart med pandemi och krig i närområdet. De sårbarheter som blottats i systemet, har medfört ett ökat behov av försörjningsberedskap och lokala ekonomier. I viss mån kan det få positiva effekter på klimatet samtidigt är utvecklingen problematisk för ett land som Sverige, vars välstånd varit beroende av öppen handel. Det påverkar även kommuner och regioners förmåga att leverera välfärd då en stor del av upphandlingar som kommuner och regioner gör är beroende av utrikeshandeln.

Samtidigt är världen mer sammankopplad än någonsin, där gränsöverskridande handel, teknisk utveckling och flöden av människor, kapital och information fortsätter att driva på globaliseringen.

3.4.2 Demografiska förändringar

Världens befolkning fortsätter att växa eftersom människor lever allt längre och blir äldre. Samtidigt föds det allt färre barn per kvinna i en majoritet av världens länder, vilket medför att befolkningstillväxten i världen långsamt avtar. I Sverige har befolkningstillväxten tidigare berott på invandring och barnafödande men på grund av en mer åtstramad migrationspolitik och lägre barnafödande förväntas även Sveriges befolkningstillväxt att avta.

Fortsatt urbanisering bidrar på många håll till en ojämn demografisk fördelning mellan städer och landsbygd. Främst är det i Sveriges gles- och landsbygdskommuner som andelen i yrkesverksam ålder minskar samtidigt som andelen 80+ ökar. Utvecklingen innebär att det kommer en ökad försörjningsbörda när fler ska försörjas framöver. I Sverige, såväl som i Hörby, är denna utveckling av en åldrande befolkning tydlig. Livslängden kommer även att öka, vilket kommer ställa nya krav på ett fungerande välfärdssystem och framför allt ett ökat behov av arbetskraft inom vård och omsorg. Samtidigt som behovet av arbetskraft ökar inom vården minskar behovet inom förskola och skola när antalet barn i de yngsta åldrarna minskar. Den demografiska utvecklingen innebär att utgifterna för välfärdstjänster inom vård- och omsorg kommer att öka kraftigt samt att det finns ett växande behov av arbetskraft och kompetens. Då städer fortsätter att växa och befolkningen på landsbygden är mer eller mindre konstant påverkar således även bostadsmarknaden och behovet av bostäder.

De demografiska förändringarna innebär både möjligheter och utmaningar för samhällsutvecklingen. En minskad befolkning kan på sikt vara gynnsamt för klimatet och miljön men den demografiska omställningen kommer ställa höga krav på kommunen.

3.4.3 Teknikutveckling

Den tekniska utvecklingen sker snabbare än någonsin. Nya innovationer, produkter och utveckling av befintlig teknik bidrar till ett ökat välbefinnande men förändrar också vårt sätt att leva. Dagens teknikutveckling sker bland annat inom områdena digitalisering och automatisering, artificiell intelligens (AI) samt bioteknik, materialutveckling och energiteknik. Den snabba förändringstakten inom dessa områden får avgörande konsekvenser för företag, organisationer och individer i hela världen.

Teknikutvecklingen kan leda till nya innovationer och effektivisering inom en rad olika samhällssektorer. Nya tekniska lösningar och digitalisering kan användas för att utveckla nya arbetssätt och sprida information eller för att möta ett förändrat klimat eller främja utveckling inom vården. Men teknikutvecklingen kan även leda till ökad sårbarhet när allt fler samhällsfunktioner och människors vardag är beroende av digitala tjänster och verktyg för att fungera. Nya tekniska lösningar kräver ofta stora mängder energi vilket förutsätter en stabil elförsörjning och gör samhället mer sårbart mot störningar i kraftöverföringen och kapacitetsbrister i elnätet. När den tekniska utvecklingen går allt snabbare ökar även risken för ett ökat digitalt utanförskap. Människor som saknar digital kompetens eller som av socioekonomiska faktorer saknar tillgång till teknik riskerar att hamna utanför i samhället. Därutöver kräver teknikutvecklingen att nya material och råvaror utvinns och att vi förbrukar mer av jordens resurser, vilket i sin tur driver på en ökad konsumtion. Ytterligare en utmaning är myndigheternas förmåga att reglera nya innovationer i teknikutvecklingens accelererande fart.

Konsekvenserna av teknikutvecklingen kommer med största sannolikhet att medföra stora förändringar i samhället och påverka vår vardag på ett betydande sätt.

3.4.4 Förändrat säkerhetsläge

Under de senaste åren har Europas och Sveriges säkerhetsläge förändrats och försämrats. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har lett till ett skifte inom försvars- och säkerhetsområdet, vilket har fått en rad omedelbara effekter. Bland annat ett förnyat och fördjupat fokus på säkerhet, både militärt och digitalt, samt ökat fokus på självhushållning och lokal produktion. Det har blivit allt viktigare att kartlägga vilka åtgärder som är nödvändiga på försvarsområdet och vad som krävs för att bygga ett robust samhälle och möta olika typer av hot och störningar.

Andra faktorer som bidrar till det försämrade säkerhetsläget i Sverige är den ökande gängkriminaliteten, grova organiserade brottsligheten och den våldsbejakande extremismen. Kriminella och extremister utmanar polisens våldsmonopol genom sprängningar, skjutningar och attentatshot som skapar skräck och oro i befolkningen.

Ställningstaganden för trender

- Hörby kommun ska i det långsiktiga arbetet bevaka trender i omvärlden på sektor- och avdelningsnivå.

3.5 Mellankommunala frågor

Kommuner och regioner är alltmer beroende av varandra, bland annat när det gäller frågor som rör arbetsmarknad, miljö, energi, kommunikationer, handel och bostadsförsörjning. Frågor som tidigare var av mer lokal karaktär kan idag även vara regionala och mellankommunala men också mellanregionala. Det finns ett flertal strukturer som sträcker sig över kommungränser, konstruerade som naturliga. Transport, natur och teknisk infrastruktur är bara några av dessa strukturer. Bland människor ökar rörligheten på arbetsmarknaden, då allt fler pendlar från en kommun till en annan för att studera eller jobba. Samtidigt ser vi att det finns många frågor relaterat till att uppnå miljömål, på nationell såväl som internationell nivå, som kräver ett gemensamt krafttag. Allt sammantaget är därför vikten av regional och mellanregional planering samt mellankommunala samarbeten stor. Hörby kommun har identifierat ett flertal mellankommunala frågor av särskild betydelse.

3.5.1 Näringsliv

Samarbete är en viktig del i att utveckla ett blomstrande näringsliv. Höjd servicekvalitet, kunskapsgenerering och ökad effektivitet är bara några av fördelarna med ett mellankommunalt samarbete. Hörby kommun samverkar i flera mellankommunala forum för att tillskapa ett attraktivt klimat för näringslivet. Skåne Nordost med tillhörande näringslivsnätverk är ett av dessa forum som Hörby ingår i. Utöver detta drivs kommunens näringslivsutveckling också genom några medlemsägda organisationer. Tilläggningsvis har Hörby kommun, likt många av grannkommunerna, flera natur- och kulturtillgångar som lockar besökare till kommunerna. En viktig förutsättning för att utveckla besöksnäringen är samarbete över kommungränserna. Hörby kommun samarbetar bland annat med grannkommunerna Eslöv och Höör samt med företagarföreningen MittSkåne under namnet Visit MittSkåne, för att utveckla och sprida information om besöksnäringen i området. Mer information om samarbetet finns på Visit MittSkånes hemsida visitmittskane.se

Hörby kommun ingår även i besöks- och destinationssamverkan inom Skåne Nordost.

3.5.2 Naturmiljö

Hörby kommun berörs av flera rekreationsområden samt värdefulla och skyddade naturområden som sträcker sig över kommungränserna. För att säkerställa dessa samt verka för en fungerande grönstruktur krävs samarbete med flera av grannkommunerna. Att gemensamt arbeta över kommungränser och binda samman flera värdefulla naturområden bidrar till att främja en sammanhängande grön infrastruktur i Skåne. Detta stärker de kopplingar och spridningskorridorer i vårt landskap som är viktiga för flora och fauna. Att värna om dessa gröna samband bidrar även till att höja livskvaliteten för människor och främjar ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

3.5.3 Vattenmiljö

Landskapets form påverkar var och hur vatten rinner. En höjd rygg i landskapet delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll tills vattnet når en recipient såsom ett större vattendrag, sjö eller hav. Dessa höjdryggar kallas för vattendelare. Vattendelarna i landskapet bildar avrinningsområden. Ett avrinningsområde definieras som det område, både markyta och vattenyta, som samlar upp all den nederbörd som rinner till en viss recipient. Hörby kommun ingår i tre stora avrinningsområden vilka förser Östersjön, Kattegatt och Öresund med vatten. För att förbättra vattenkvaliteten behöver kommunerna i Skåne, andra myndigheter, markägare, intresseorganisationer och andra aktörer samverka. Av särskilt intresse är uppströmsarbete. Ringsjöns, Kävlingeåns, Österlens och Helgeåns vattenråd är mellankommunala organisationer som är verksamma i Hörby kommun.

3.5.4 Friluftsliv och rekreation

Hörby har flera områden och leder för friluftsliv och rekreation. Frostavallen-Ringsjön-Fulltofta är ett sammanhängande friluftsområde som sträcker sig mellan Hörby, Höör och Eslöv. Området är ett av Hörbys populära besöksmål och är utpekat som ett friluftslivsområde av regional betydelse. Hörby delar också flera bullerfria områden med grannkommunerna. Att samarbeta och värna om dessa frilufts- och bullerfriaområden är väsentligt för att fortsättningsvis främja friluftslivet.

Två av Skåneledens delsträckor, Nord till sydleden och Ås till åsleden passerar genom Hörby kommun och vidare in i Höörs, Kristianstads och Tomelillas kommuner. Totalt omfattar nätverket över 100 mil av sammanhängande vandringsleder och berör många av Skånes kommuner. Tillsammans med Höörs och Eslövs kommuner finns möjlighet att skapa en sammanhängande vandringsled längs Ringsjön och Fulltofta för att öka tillgängligheten till områdena. Hörby kommun berörs tillsammans med flertalet andra skånska kommuner av planeringen av två regionala cykelleder med sträckningarna Malmö – Kristianstad samt Båstad – Ystad. I Hörby kommun finns en ridled med koppling vidare till bland annat Hässleholms och Perstorps kommuner.

3.5.5 Transportinfrastruktur och transportsystem

Planeringen av transportinfrastrukturen och transportsystemet är ytterlitigare en gemensam planeringsfråga. Mellankommunala frågor för transportinfrastruktur och transportsystem berör områden som vägar, kollektivtrafik, gång- och cykelvägar samt flygtrafik.

3.5.5.1 Vägar

Hörby kommun har ingen järnväg i bruk, vilket gör att kommunen är mer beroende av vägar för framkomliga kommunikationer. Frågor av mellankommunal betydelse som berör Hörby kommun tillsammans med ett flertal andra kommuner i Skåne är utveckling av E22 och riksväg 13 samt på sikt en eventuell omläggning av riksväg 23.

3.5.5.2 Kollektivtrafik

För att knyta samman arbetsmarknaden och de regionala kärnorna är det mellankommunala arbetet avseende kollektivtrafik viktigt för såväl Skånes utveckling som för de enskilda kommunerna. En god kollektivtrafik med god trafikering är nödvändigt för att möjliggöra för människor att resa hållbart och koppla samman viktiga orter och stråk. Särskilt viktig är stråken Hörby – Lund/Malmö, Hörby – Kristianstad, Hörby – Höör samt Hörby – Ystad via Sjöbo.

Hörby har många utpendlande invånare, inklusive gymnasieelever då Hörby inte har någon gymnasieskola. I vissa mindre orter som ombesörjs med närtrafik eller regionbuss behöver invånarna pendla omväga via Hörby tätort för att senare ta sig vidare. Önskemål finns om förbättrade och smidigare kommunikationer från de lokala kärnorna direkt till grannkommunerna. Tidigare gick även en gymnasiebusstur mellan Östraby-Löberöd-Eslöv som numera är nedlagd men sträckan är fortsättningsvis en viktig koppling mellan kommunerna, särskilt för gymnasieungdomarna. Samarbete med grannkommunerna behövs för att förbättra tillgängligheten på landsbygden.

3.5.5.3 Gång- och cykelvägar

Tillsammans med Höörs och Eslövs kommuner finns möjlighet att skapa ett sammanhängande stråk av gång- och cykelvägar runt Ringsjön. I den regionala cykelvägsplanen, Cykelvägsplan för Skåne 2018 – 2029, ingår objektet Fulltofta-Hörby med syfte att koppla samman gång- och cykelvägsnäten, vilket skulle möjliggöra för boende i Ludvigsborg att via gång- och cykelvägar ta sig till de närliggande tätorterna.

Tillsammans med Höörs och Kristianstads kommuner finns möjlighet att skapa en sammanhängande cykelväg längs banvallen över Linderödsåsen med en sammanhängande sträckning från Kristianstad i nordost till Snogeröd i sydväst.

Tillsammans med Sjöbo kommun finns möjlighet att från Hörby kommun knyta gång- och cykelvägsnätet söderut mot Sjöbo. Syftet är främst att knyta samman olika turistleder men även att underlätta för arbetspendling inom och till arbetsmarknader utanför kommunen.

3.5.5.4 Flygtrafik

Hörby kommun berörs av influensområde för Sebbarps flygfält. Flygfältet är beläget alldeles intill kommungränsen i Eslövs kommun, men stora delar av dess influensområde berör Hörby kommun.

3.5.6 Teknisk infrastruktur

Inom teknisk infrastruktur finns det flera mellankommunala beröringspunkter. På senaste tiden har särskilt energifrågorna hamnat i fokus, men det finns flera andra områden som behöver ett gemensamt krafttag. I Hörby är energi, digital infrastruktur, vatten och avlopp samt avfall, frågor av mellankommunal karaktär.

3.5.6.1 Energidistribution

Transmissionsnätet löper genom hela Sverige och kopplar även ihop Sveriges elnät med andra länders elnät. Svenska kraftnät arbetar sedan en tid tillbaka med en långsiktig utvecklingsplan för transmission- och regionnäten för el i Skåne län. En viktig fråga för att kunna säkerställa framtidens förstärkningar i transmissionsnätet är markåtkomst. Det gäller såväl inom en kommun som över en eller fler kommungränser.

3.5.6.2 Energiproduktion

Sveriges elbehov förväntas öka kraftigt framöver. För att tillgodose den ökade efterfrågan behöver Sverige såväl som Skåne öka sin elproduktion, arbeta med energieffektivisering och energilager. Mellankommunal samverkan och dialog är viktigt i samband med planering och etableringar av nya anläggningar såsom vindkraftverk och solcellsanläggningar för ökad elproduktion och energilager.

3.5.6.3 Digital infrastruktur

Tillgången till stabil uppkoppling är för många en viktig faktor för lokalisering av verksamhet eller val av bostadsort. Det är angeläget med samverkan mellan kommuner för att uppnå den kvalitet, kapacitet och driftsäkerhet på bredband som företag och privatpersoner efterfrågar. Region Skånes roll är att samordna insatserna i regionens kommuner. Hörby kommun arbetar aktivt för en utbyggnad av bredbandsnätet i samarbete med övriga kommuner, regionen samt andra aktörer på marknaden.

3.5.6.4 MERAB – Mellanskånes Renhållningsaktiebolag

MERAB är ett regionalt avfalls- och återvinningsföretag som ägs av kommunerna Eslöv, Hörby och Höör. MERAB svarar för driften av sex återvinningscentraler och ansvarar för insamling av hushållsavfall i de tre kommunerna.

Från och med 1 januari 2024 övergår insamlingsansvaret även för förpackningar till kommunerna, vilket MERAB i egenskap av renhållningsansvarigt bolag kommer att ta hand om.

3.5.7 Förskola och skola

Kommunen har fortfarande helhetsansvaret över skolan men i och med det fria skolvalet har det blivit allt vanligare att elever pendlar över kommungränsen för sin utbildning. I en kommuntät region som Skåne börjar därigenom frågor inom skolor och utbildning bli alltmer gemensamma angelägenheter. I Hörby kommun sker det redan ett visst utbyte av förskole- och grundskoleelever mellan grannkommunerna, framför allt i anslutning till kommungränserna.

Hörby kommun har heller ingen gymnasieskola, undantaget en fristående gymnasieskola med yrkesprogram och introduktionsprogram. Kommunens ungdomar går därför i gymnasieskolor i andra kommuner, bland annat i Lund, Eslöv, Malmö och Kristianstad.

3.5.8 Omsorg

Tillgänglighet till viktiga samhällsfunktioner ses som ett mellankommunalt intresse. Samarbeten och samverkan med grannkommunerna kan inledas för ett flexibelt utnyttjande av resurser. Det kan till exempel vara specialresurser inom äldreården eller samverkan kring hemtjänst i närheten av kommungränserna.

3.5.9 Geoinfo Mittskåne

Geoinfo Mittskåne är ett samarbete mellan Hörby kommun och Höörs kommun inom området kartor, GIS och mätning. Geoinfo Mittskånes uppdrag är att tillgodose kommunerna med grundläggande geografiska data.

3.5.10 Materialförsörjning

En hållbar materialförsörjning är viktigt för att säkra framtida byggresurser, som består av utvunnet grus- och bergmaterial. I mån om att minimera klimatpåverkan och samtidigt möjliggöra utbyggnationer krävs en närmare samordning av materialförsörjning- och masshanteringsfrågan. Samarbete och samverkan med grannkommunerna kan därför inledas för att bejaka behov av och möjlighet till ballastproduktion samt kan samverkan ske för att utveckla arbetet med hållbar masshantering.

Ställningstaganden för Mellankommunala frågor

- Hörby kommun ska samverka med kommuner, myndigheter och andra aktörer kring mellankommunala frågor för en hållbar samhällsutveckling.

3.6 Demografisk utveckling

Hörby kommuns demografi förändras över tid. Barn föds, invånare dör, hushåll flyttar in och andra flyttar ut. En del hushåll splittras och nya hushåll bildas. Det är genom dess förändringar som såväl folkmängden som befolkningens sammansättning förändras. Både folkmängd och den demografiska utvecklingen påverkar behovet av bostäder, omsorg och skola. Till exempel kan ett högre antal äldre leda till ett högre behov av särskilda boenden och andra äldreomsorgsinsatser, samtidigt som minskade barnantal kan påverka platsbehovet inom förskola och skola. Även kommunens ekonomi påverkas av folkmängden och den demografiska utvecklingen. Bedömning av den demografiska utvecklingen utgår från olika prognoser med dessa kan svänga fort och förändras från år och till år. Därför presenteras den demografiska utvecklingen istället utifrån övergripande mönster snarare än exakta siffror.

Skånes befolkningsprognos 2023–2032 visar på att regionens folkmängd kommer att öka från år 2022s nivåer från 1,4 miljoner och passera 1,5 miljoner under år 2031. Det är i Skånes sydvästra regiondel som den största ökningen av befolkningskoncentrationer förväntas ske. Nordöstra Skåne, som Hörby är en del av, kommer ändå att ha en positiv befolkningsökning, främst till följd av inflyttning från utlandet. För regionen som helhet indikerar Skånes befolkningsprognos en markant ökning i åldersgruppen 80 år och äldre. Barn i grundskoleåldern förväntas att på lång sikt minska även om en viss ökning kommer ske inom de närmsta åren. Siffrorna kring antalet yngre barn har dock sina osäkerheter, då de baseras på antaganden kring framtida barnafödandet.

Hörby kommun tar fram befolkningsprognoser och olika behovsprognoser för att följa både folkmängden och den demografisk utvecklingen. Under 2022 och 2024 tog Hörby kommun fram två olika befolkningsprognoser, en byggbaserad prognos och en trendbaserad prognos. Oavsett val av prognosmodell för perioderna 2022–2035 och 2024–2040 kommer befolkningen i Hörby kommun att öka. Hur stor denna ökning blir beror framför allt på inflyttningen.

Prognoserna ska ses som två möjliga scenarion för hur befolkningsutvecklingen kan komma att se ut år 2035 och 2040. I den trendbaserade prognosen baseras kommunens inflyttning på en tidsserieanalys, det vill säga hur den historiska inflyttningen sett ut. I den byggbaserade prognosen baseras inflyttningen istället på kommunens planberedskap och ett antagande om tillkommande bygglov utanför detaljplanlagt område.

Enligt prognosperiod 2022–2035 kommer befolkningen att öka med 4,5 procent enligt den trendbaserade prognosen och 12, 8 procent enligt den byggbaserade prognosen. I antal invånare innebär detta en differens på cirka 1 300 invånare.

Enligt prognosperiod 2024–2040 kommer befolkningen att öka med 0,04 procent enligt den trendbaserade prognosen och 11, 6 procent enligt den byggbaserade prognosen. I antal invånare innebär detta en differens på cirka 2000 (1 985) invånare.

Oavsett val av prognosperioder och prognosmodell kommer åldersgruppen 80 år och äldre markant att öka i antal. Samtidigt syns för båda prognosperioderna och den byggbaserade prognosmodellen att befolkningen ökar när kommunen bygger nya bostäder.

Ställningstaganden för demografisk utveckling

- Hörby kommun ska följa den demografiska utvecklingen i kommunen och årligen ta fram befolkningsprognoser och vid behov olika behovsprognoser och flyttstudier.
- Hörby kommun ska följa den demografiska utvecklingen i kommunen och årligen ta fram befolknings- och behovsprognoser för att säkerställa tillgången till bostäder samt Vård och Omsorg.

4. Utvecklingsstrategi – Lokal flerkärnighet

Utvecklingsstrategin *Lokal flerkärnighet* beskriver var och hur Hörby kommun ska fortsätta utvecklas. Syftet är att uppnå den politiska visionen *Det rediga samhället* men även bidra till genomförandet av regionala planer och strategier. *Lokal flerkärnighet* ska också bidra till ett effektivt utnyttjande av mark och resurser.

Utvecklingsstrategin består av tre samverkande strukturer; bebyggelse, grön infrastruktur och transportinfrastruktur. För ett hållbart samhällsbyggande behöver planeringen av bostäder, verksamheter och service ske i samspel med planering av transportinfrastruktur, teknisk infrastruktur och grön infrastruktur. Dessa strukturer har även en stor betydelse för vilken tillväxt och livskvalitet som skapas i Hörby kommun. Det är också nödvändigt för att minska klimatpåverkan och bromsa förlust av biologisk mångfald vilken är en förutsättning för upprätthållandet av för människan livsviktiga ekosystemtjänster.

Utvecklingsstrategin *Lokal flerkärnighet* utmärker sig med Hörby tätort som tillväxtmotor, fyra lokala kärnor samt nio mindre byar, vilka binds samman av ett finmaskigt nät av vägar i ett fantastiskt naturlandskap. Den lokala flerkärniga strukturen med sina korta avstånd och närhet mellan tätort och landsbygd, och ett fantastiskt natur- och kulturlandskap som stark identitetsbärare, är en stor styrka för Hörby kommun och grunden för den framtida utvecklingen.

Figur 9. Hörby kommuns utvecklingsstrategi.

Utvecklingsstrategin sätter ramarna för att skapa en funktionell och hållbar bebyggelseutveckling. I sig innebär det att bebyggelse lokaliseras utifrån principen att det ska vara nära mellan bostad, arbete, service, rekreation och att utveckling sker i kollektivtrafikhärlägen. Det ska även vara möjligt att kunna nyttja befintlig infrastruktur samt att områdena blir en naturlig fortsättning på befintlig bebyggelse. Samtidigt behöver nybyggnation ta hänsyn till omgivande bebyggelses gestaltning, där småskalighet utgör en del av Hörby kommuns identitet.

För att Hörby kommun ska kunna fortsätta utvecklas krävs en stark ekonomi, så att både kort- och långsiktiga investeringar i infrastruktur såsom vatten och spill, vägar, fastigheter, samhällsservice och långsiktigt skyddande av natur- och kulturområden kan genomföras. För ett fungerande samhälle behövs också investeringar och samordning i frågor om bibehållande av samhällsservicenivån, stärkt civilsamhälle, digitalisering och energiförsörjning.

För att kommunens resurser ska kunna användas effektivt och svara mot kommuninvånarnas behov såväl nu som långsiktigt krävs inte bara en gemensam inriktning, utan också samordning och samverkan mellan och inom de kommunala verksamheterna liksom med andra kommuner, myndigheter och andra aktörer.

För att Hörby kommun ska kunna styra samhällsutvecklingen i önskad riktning behövs också en organisation som arbetar proaktivt. En organisation som vågar. Vågar vara lösningsorienterad och som har en vilja att våga testa nytt, använda och utveckla nya typer av samarbetsformer med olika parter som bland annat civilsamhället, näringsliv och forskning.

4.1 Bebyggelse

Hörby tätort som lokal tillväxtmotor har tillsammans med kommunens fyra lokala kärnor och de nio mindre byarna i omlandet en central betydelse för Hörby kommuns framtida utveckling. Den flerkärniga strukturen innebär en växelvis interaktion där varje ort har sina styrkor och roller samtidigt som de är beroende av varandra. Den flerkärniga strukturen skapar också fördelaktiga förutsättningar att enkelt kunna förflytta sig mellan olika målpunkter i vardagen såsom arbetsplatser, förskola och skola samt fritidsaktiviteter.

Hörby tätort utgör en lokal tillväxtmotor i Hörby kommun. Med sitt strategiska läge mitt i Skåne vid både riksväg 13 och E22 är det nära till regionens tillväxtmotorer som Lund, Malmö och Kristianstad – Hässleholm. Det finns också effektiva förbindelser till andra närliggande lokala tillväxtmotorer som exempelvis Höör, Eslöv och Sjöbo. Hörby tätort har alla förutsättningar för att vara en drivande och attraktiv tillväxtmotor för hela kommunen med hög servicenivå och attraktiva livsmiljöer med en kombination av bostäder, näringsliv, grönområden och olika typer av arbetsplatser.

Hörby kommuns fyra lokala kärnor: Östraby – Västerstad, Ludvigsborg, Önnköping – Långaröd och Killhult är viktiga servicenoder ute på landsbygden. De kompletterar det serviceutbud och de funktioner som finns i Hörby tätort och som det finns ett behov av att ha nära hemmet. Tillgängligheten till god lokal service såsom förskola och skola, dagligvaruaffär och goda kollektiva förbindelser är några av de viktigaste funktionerna för att skapa en levande landsbygd med goda möjligheter att både bo och verka i. För att kunna definieras som lokal kärna bedömer Hörby kommun att en enskild eller två närliggande byar behöver uppfylla två av funktionerna: förskola eller skola, dagligvaruaffär eller regionbusstrafik.

Hörby kommun har nio större byar: Ringsjöstrand, Osbyholm, Lyby, Södra Rörum, Satsrup, Äspinge, Korsholm – Norra Västerstad, Askeröd och Dala. Byarna har en viktig roll som mötesplats för de boende utanför de lokala kärnorna och Hörby tätort. De är också populära lokala och regionala besöksmål med stor utvecklingspotential då natur- och kulturlandskapet är en av Hörby kommuns främsta attraktionsfaktorer. För att definieras som by i omlandet bedömer Hörby kommun att en skild by behöver ligga utmed utpekade strategiskt viktiga vägar i kommunen samt bidra till att binda ihop Hörby tätort och de lokala kärnorna.

Ställningstaganden för bebyggelse

- Hörby kommun ska för ett effektivt markutnyttjande och god hushållning prioritera bebyggelseutveckling till följande geografiska områden
 1. Hörby tätort
 2. De lokala kärnorna (Östraby – Västerstad, Ludvigsborg, Önnköping – Långaröd och Killhult)
 3. Byarna i omlandet (Ringsjöstrand, Osbyholm, Lyby, Södra Rörum, Satsrup, Äspinge, Korsholm – Norra Västerstad, Askeröd och Dala).

4.2 Grön infrastruktur

En av Hörby kommuns främsta attraktionsfaktorer är det fantastiska naturlandskapet. I Hörby kommun är naturen aldrig långt borta för kommunens medborgare, varken i tätorten eller på landsbygden. All natur, från finparker och villaträdgårdar till den mer vilda naturen samt sjöar och vattendrag ingår i vad som kallas en grön infrastruktur.

Grön infrastruktur är ett nätverk av natur och vatten som binder ihop landskapet och bidrar till hållbara, välmående och fungerande livsmiljöer för växter, djur och människor. En välfungerande grön infrastruktur och rik biologisk mångfald ligger till grund för ekosystemens förmåga att tillhandahålla olika tjänster. Alltifrån rening av luft och vatten, pollinering och natur för upplevelser samt produktion av livsmedel är så kallade ekosystemtjänster. Att förvalta, utveckla och binda

samman viktiga naturmiljöer och gröna ytor är därför en central del i att skapa en välfungerande grön infrastruktur, så att insekter, djur och växtlighet kan sprida sig och upprätthålla dessa livsviktiga ekosystemtjänster.

Hörbys landskapskaraktärer är ett strukturbildande element för kommunens gröna infrastruktur och utgörs av: *Hörby tätort, Slättbygd, Mellanbygd och Ringsjöbygd*. Utifrån landskapskaraktärerna finns en variation av naturtyper i form av barrskog, odlingslandskap, ädellövskog samt sjöar och våtmarker. Hörby har en god tillgång på områden som berikar naturlivet i mittersta Skåne, med alltifrån Fulltofta och Södra Rörum i norr till Fjällmossen och Sniberup i söder. I sin helhet utgör Hörbys natur varierande livsmiljöer för insekter, växter och djur och även oskyddade områden hyser potentiellt viktiga värden för biologisk mångfald.

Naturmiljöerna, stora som små, binds samman via länkar i ett grönt nätverk och bryggas över till grannkommunerna på flera ställen. Samtidigt finns det ett antal barriärer i landskapet som förhindrar eller begränsar insekters, djurs och växters spridningsmöjligheter. Ett fragmenterat landskap till följd av bebyggelse, vägar, utdikade marker och ett utbrett jordbruk är exempel på begränsande eller förhindrande faktorer för kommunens grönstruktur.

Genom god planering kan förutsättningar skapas för välfungerande ekosystem på land och i vatten. Med hjälp av grön infrastrukturplanering är det möjligt att skapa ett nätverk av natur och gröna områden. Genom gröna nätverk och korridorer förbättras robustheten i samhället och ekosystemtjänster kan säkerställas för framtidens Hörby.

Ställningstaganden för grön infrastruktur

- Hörby kommun ska verka för en grön infrastruktur som upprätthåller livsviktiga ekosystemtjänster och som bidrar till en god folkhälsa genom att
 - förstärka och binda samman utpekade gröna stråk och utpekade större sammanhängande grönområden.
 - bevara biologisk mångfald.
 - värna och öka tillgängligheten till grönområden och det omkringliggande landskapet.

4.3 Transportinfrastruktur

Hörbys inriktning för transportinfrastrukturen och transportsystemet utgör viktiga länkar för att binda samman kommunens flerkärniga struktur och knyter an Hörby till resterande Skåne och Sverige. En genomtänkt och välfungerande transportinfrastruktur skapar förutsättningar för ökad transporteffektivitet. Ökad transporteffektivitet kan ske antingen genom att fler transporter sker med resurseffektiva transportslag såsom kollektivtrafik samt gång och cykel eller att transporter

ersätts, kortas eller undviks (särskilt sådana transporter som är energi- och resursintensiva). Förändringar i arbetssätt (bland annat resfria möten och hemarbete), konsumtionsval och samplanering av bostäder och arbetsplatser är ytterligare faktorer som kan öka transporteffektiviteten. Hörbys framtida utveckling syftar till att möjliggöra just detta – ett transporteffektivt och tillgängligt system.

Hörby kommun och Hörby tätort har ett strategiskt läge mitt i Skåne och binds ihop med tillväxtmotorerna Malmö, Lund och Kristianstad genom E22 i väst - östlig riktning. E22 är ett infrastrukturstråk av stor regional, nationell och internationell betydelse och en viktig livsnerv för långväga gods- och persontransporter. Viktiga större orter som Hässleholm, Höör, Sjöbo och Ystad knyts an genom riksväg 13 i nord – sydlig riktning. Detta är ett infrastrukturstråk av stor regional och nationell betydelse och fyller en viktig funktion för regionala kollektivtrafikförbindelser, såväl som för person- och godstransporter. Slutligen är infrastrukturstråk av stor lokal betydelse det vägnät som binder ihop Hörby tätort med de lokala kärnorna och byarna i omlandet. Dessa stråk är bärande för medborgarnas tillgänglighet till vardagens centrala målpunkter och är en väsentlig del i att hålla landsbygden levande. Riksväg 13 och E22 utgör tillsammans med det mindre finmaskiga vägnätet stommen i Hörby kommuns transportinfrastruktur och binder även ihop kommunen med grannkommunerna Höör, Eslöv, Kristianstad, Tomelilla och Sjöbo.

Hörby kommuns strategiska läge mitt i Skåne tillsammans med en välutvecklad transportinfrastruktur ger kommunens medborgare, företag och besökare tillgång till ett brett utbud av arbetstillfällen, boendemiljöer, utbildningsmöjligheter, naturupplevelser och fritidsaktiviteter inom nära avstånd. Samtidigt utgör transportinfrastrukturen fysiska hinder då människor och djur hindras från att röra sig fritt i skog och mark. Även spridningsvägar för biologisk mångfald kan påverkas negativt liksom en ökad dödlig risk för djur som vill korsa vägbanor.

Transportinfrastruktur är en central utvecklingsfråga vad gäller både en kommuns attraktivitet och konkurrenskraft men den är även viktig för en hållbar samhällsutveckling.

Ställningstaganden för transportinfrastruktur

- Hörby kommun ska verka för att transportinfrastrukturen i Hörby kommun bidrar till ett transporteffektivt samhälle.

5. Riksintressen

Riksintressen avser geografiska områden som har pekats ut för att de har sådana speciella värden eller förutsättningar att de bedöms vara betydelsefulla för hela Sverige. De innehåller nationellt viktiga värden och kvalitéer och ska bevaras så att inte värdena påtagligt skadas, och de ska skyddas från åtgärder som kan komma i konflikt med det samhällsintresse som legat till grund för riksintresseförklaringen. Det innebär att det är utpekade värden som utgör ett riksintresse, inte dess geografiska avgränsning. Det innebär att även åtgärder utanför ett område utpekat som riksintresse kan påverka riksintressevärdena negativt. Områden för riksintresse regleras i 3–4 kap. *Miljöbalken* (1998:808).

Att ett område är redovisat som riksintresse innebär inte ett ovillkorligt skydd eller en direkt rätt att använda det för det ändamål som det redovisats för. Ett område eller delar av ett område kan bedömas vara av riksintresse för mer än ett ändamål. För ett antal områden beskrivna i 4 kap. *Miljöbalken* (1998:808) finns regler om hur man bedömer exploateringsföretag eller andra ingrepp. Dessa områden är av riksintresse i sin helhet med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där. Till dessa områden tillhör bland annat Natura 2000-områdena.

5.1 Riksintressen i Hörby kommun

I Hörby kommun finns totalt 20 områden av riksintresse; fem för naturvård, ett för friluftsliv, två för kulturmiljövård, ett för yrkesfiske i inlandsvatten, ett för värdefulla ämnen och mineraler, ett för väg och framtida vägnät samt två för totalförsvaret samt sju Natura 2000-områden. Totalt överlappar 19 riksintresseområden i Hörby kommun med ett annat riksintresseområde, det gäller såväl stora som mindre områden. Flera av riksintresseområdena överlappar med mer än ett riksintresseområde. Dessa riksintresseområden finns i kommunens nordvästra delar kring Fulltofta. Överlappande riksintressen och dess påverkan redogörs för under respektive riksintressebeskrivning.

5.2 Riksintresse för Naturvård

I Hörby finns fem riksintressen för naturvård N34 Fulltofta, N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup, N58 Fjällmossen, N66 Verkaån med dalgång och N84 Borstbäcken – Skartofta ängar – Torpaklint – Helvetesgraven – Frualid.

5.2.1 N34 Fulltofta, Odlingslandskap på Linderödsåsen (cirka 5 000 hektar)

Området består av totalt nio delområden var av fyra ligger inom Hörby kommun. Områdets huvuddrag är de representativa odlingslandskapen i skogs- och mellanbygd vilka visar på godslandskap, småskaligt och äldre odlingslandskap.

Delområde f – Fulltofta

Odlingslandskap vid Häggenäs och Fulltofta. Hagmarker med gamla ekar och stengärdsgårdar vittnar om äldre kulturlandskap.

Delområde g – Södra Rörum

Odlingslandskap med olika hagmarkstyper med värdefull flora.

Delområde h – Hagstad och Fundersed

Varierande odlingslandskap med små åkermarker, olika hagmarkstyper omväxlande med små skogsområden av olika typer såsom ek, bok, fuktlövskogar och planterade barrskogar.

Delområde i – Lyby

Stubbskottängarna (Stubbskottäng är en sammanfattande benämning på flera olika äldre hävdformer, vilka alla innebär att träd och buskar periodvis skärs ned till basen) vid Lyby är de belägna på mycket näringsrik mark och det finaste exemplet inom länet på en välbevarad rest av denna ålderdomliga naturtyp. I trädskiktet ingår ask, alm, lind, ek, björk och hassel. Många av träden är flerstammiga och bär spår av tidigare beskärning. Floran är mycket artrik med arter som skånsk nunneört, underviol, aklejruta och blåsippa. Västra delen är kraftigt igenvuxen medan den östra till stor del är öppen. Genom området löper en kraftledningsgata, där stubbskottängens träd och buskar föryngrats genom regelbunden nedhuggning.

5.2.1.1 Förutsättning för bevarande

För att kunna bevara riksintressevärdena inom område N34 krävs ett fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt restaurering av igenvuxna naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar och vägdragningar.

5.2.1.2 Överlappande riksintressen

Delområde f – Fulltofta

Riksintresseområde N 34 - delområde Fulltofta överlappar med riksintresseområden för Friluftsliv - FM 06 Frostavallen, Kommunikation - E22, Kulturmiljövård M:67 och Yrkesfiske i inlandsvatten RI YF 8, Natura 2000 området Fulltofta - Ringsjön enligt fågeldirektivet och Natura 2000 området Fulltofta enligt habitatdirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Delområde g – Södra Rörum

Riksintresseområde N 34 - delområde Södra Rörum överlappar med riksintresseområden för Friluftsliv - FM 06 Frostavallen och dessa värden bedöms förenliga. Vidare överlappar Riksintresseområde N 34, delområde Södra Rörum med Totalförsvaret TM0526. Totalförsvaret - TM0526 omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) en

bedömning om huruvida riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga är därför inte möjlig.

Delområde h – Hagstad och Fundersed

Riksintresseområde N 34 - delområde Hagstad och Fundersed överlappar inte med annat riksintresseområde.

Delområde i – Lyby

Riksintresseområde N 34 - delområde Lyby överlappar inte med annat riksintresseområde.

5.2.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Delområde f – Fulltofta

Mindre delar av den lokala kärnan Ludvigsborg ligger inom riksintresseområde N34 delområde Fulltofta, dessa utgörs framförallt av bostäder men även av skog och pekas i mark- och vattenanvändningskartan ut som användningen *Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Inom riksintresseområde N34 delområde Fulltofta ligger också en mindre del av Hörby tätort och Osbyholm. Den del av riksintresseområdet som berör Hörby tätort utgörs idag av naturreservatet Hörby fålad och pekas i mark- och vattenanvändningskartan ut som användningen *Naturområde*. Den del av riksintresseområdet som berör Osbyholm utgörs idag av bostäder och verksamheter och pekas i mark- och vattenanvändningskartan ut som användningen *Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Rakt igenom riksintresseområdet N34 delområde Fulltoftas södra delar går E22, riksintresse för kommunikationer. E22 samt en buffertzona på 50 meter från väggkant är i mark- och vattenanvändningskartan utpekade som *Transportinfrastruktur*. Resterande del av riksintresseområdet N34 delområde Fulltofta pekas ut som *Naturvård*. Den samlade bedömningen är att utpekade markanvändningar tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för delområdet.

Delområde g – Södra Rörum

Delområde g, Södra Rörum, berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Inom delområdet ligger Södra Rörum, en av de nio utpekade byarna som Hörby kommun vill styra bostadsutvecklingen till efter Hörby tätort och de fyra lokala kärnorna enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Delområde g pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde* samt *Sammanhängande bostadsbebyggelse*, vilken också är den pågående markanvändningen. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för delområdet.

Delområde h – Hagstad och Fundersed

Delområde h, Hagstad – Fundersed, berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Delområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning

tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för delområdet.

Delområde i – Lyby

Delområde i, Lyby, berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Inom delområdet ligger delvis Lyby, en av de nio utpekade byarna som Hörby kommun vill styra bostadsutvecklingen till efter Hörby tätort och de fyra lokala kärnorna enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Delområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde* med undantag för ett mindre område, del av Lyby, vilken pekas ut som *Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för delområdet.

Ställningstaganden för N34 Fulltofta, Odlingslandskap på Linderödsåsen

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde N34 verka för fortsatt jordbruk med åkerbruk, en naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt att igenvuxna naturbetesmarker restaureras.

5.2.2 N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup (5 210 hektar)

Området uppvisar ett representativt odlingslandskap med utskiftade gårdar och småbruk i mellanbygd. Här finns naturbetesmarker som utgörs av öppen hagmark, blandlövhage, ekhage, blandlövhage, annan träd- och buskbärande hage och buskrik utmark. Här återfinns art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter som slättergubbe och fältgentiana. Det representativa odlingslandskapet ligger i Mellanbygden och har en varierad topografi. Sniberup utgörs av öppen hagmark, naturbetesmark, blandlövhage och buskrik utmark. Här finns vegetationstyper som fårsvingeltorräng, rödvenäng, högörtäng, ljunghed, stagghed och rödvenhed. De art- och individrika växtsamhällena hyser arter som jordtistel, backtimjan, knägräs, darrgräs, rödkämpar, kärrsälting, majviva, och smörbollor.

5.2.2.1 Förutsättning för bevarande

Förutsättning för bevarande av värdena är fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt restaurering av igenvuxna naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av, minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar och vägdragningar.

5.2.2.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde N 57, Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup, överlappar med riksintresseområde för Kulturmiljövård M:K 72 och Natura 2000-området Sniberups fålad enligt habitatdirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

5.2.2.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde N57 berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Inom riksintresseområdet ligger Äspinge, en av de nio utpekade byarna som Hörby kommun vill styra bostadsutvecklingen till efter Hörby tätort och de fyra lokala kärnorna enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Riksintresseområdet N57 pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde* med undantag för Äspinge vilken pekas ut som *Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde N57 verka för fortsatt jordbruk med åkerbruk, en naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt att igenvuxna naturbetesmarker restaureras.

5.2.3 N58 Fjällmossen (1 262 hektar)

Området utgörs av Fjällmossen, ett värdefullt myrkomplex med en högt värderad platåformigt välvd mosse samt ett representativt odlingslandskap, Ingmanstorp – Harphult, i skogs- och mellanbygd.

5.2.3.1 Förutsättning för bevarande

Områdets värden kan påverkas negativt av, minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar och vägdragningar. Områdets hydrologiska värden kan påverkas negativt av, dränering, vattenreglering, dämning, torvtäkt även avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner.

5.2.3.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde N 58 Fjällmossen överlappar med riksintresseområde Natura 2000-området Fjällmossen enligt habitatdirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

5.2.3.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresset N58 berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för N58 Fjällmossen

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde N58 verka för fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturbete samt att områdets hydrologiska värden bibehålls.

5.2.4 Verkeån med dalgång (8 764 hektar)

Området utgörs av Verkeån och dess biflöden. Farhultsbäcken är ett biflöde och tillhör källområdet i trakten av gamla länsgränsen och ligger uppströms Hemmeneköp i Hörby kommun. Verkeån med biflöden nedströms Hallamölla är reproduktionsområde för havsöring och ovanför fallen i Hallamölla hyser vattensystemet en stationär öringstam. Längs systemet häckar försärla. Verkeån är mycket artrik avseende flora och fauna.

5.2.4.1 Förutsättning för bevarande

Området är stort och varierat med olika förutsättningar i olika delar. Alla ingrepp i hydrologin måste undvikas. Verkeåns vatten skall hållas fritt från utsläpp och annat som stör öringens livsmiljö. Genom de befintliga naturreservaten finns goda möjligheter att lyckas. Ingrepp som vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter, överfiske, inplantering av främmande öringstammar och skogsavverkning längs vattendraget medför att områdets naturvärden skadas. Fortsatt jordbruk med åkerbruk och ambulerande åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt restaurering av igenvuxna naturbetesmarker är en förutsättning för bibehållande av områdets värden. Områdets naturvärden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar och vägdragningar.

5.2.4.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde N 66 Verkeån med dalgång överlappar inte med annat riksintresseområde.

5.2.4.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde N66 Verkeån med dalgång berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för N66 Verkeån med dalgång

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde N66 verka för att områdets hydrologiska värden bibehålls, fortsatt jordbruk med åkerbruk och ambulerande åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt att igenvuxna naturbetesmarker restaureras.

5.2.5 N84 Borstbäcken – Skartofta ängar – Torpaklint – Helvetesgraven – Frualid (2 186 hektar)

Kännetecknande för Övedsområdet är stora öppna odlingsområden, betesmarker, stora bokskogsområden, barrskogar, prydliga alléer mm. Lövskogarna domineras av ängsbokskogar med mycket rik vegetation och flora. Området är mycket viltrikt, särskilt avseende rådjur och dovhjort. Det var här som de sista resterna av den svenska rådjursstammen räddades undan utrotning i slutet av 1800-talet. Bland dovhjortarna finns vita dovhjortar, en specialitet för Övedskloster. Gladan förekommer i området.

Skartofta ängar

I området vid Öved med Skartofta ängar finns lövskogar huvudsakligen med bok och rik markvegetation av gulplister-, myskmadra- och skogsbingeltyper. Här finns gott om den fridlysta lundvivan, som har sin enda naturliga svenska växtplats i denna trakt. Delområdet berör inte Hörby kommun.

Borstbäcken

Fyra kilometer öster om Harlösa rinner Borstbäcken ut i Vombsjön efter ett bitvis hastigt lopp ned för sluttningen mellan lerskifferslätten och Vombsänkan. Vattnet i bäcken är ovanligt rent och är därför ett intressant studieobjekt för limnologer. Den skogklädda djupt nedskurna bäckravinen hyser ett rikt och varierat växt- och djurliv. Endast den övre delen av Borstbäcken ligger inom Hörby kommun medan resterande sträcka ligger i Sjöbo kommun.

Helvetesgraven

Helvetesgraven ligger i området med den s k övedsandstenen, som varierar i färg från djupröd till grå med röda fläckar. På en del skiktytor kan ses gräv-och krypsår från djur som levde på och i sandbotten i det sensiluriska havet. Sandstenen representerar det yngsta ledet i den s k Öved-Ramsåsaserien vars äldsta led finns i form av kalkstenarna vid Bjärsjölagård. Den har karaktär av grundhavsavlagring och har brutits som byggnadssten, men även använts för tillverkning av slipstenar. Stenbrottet är idag helt vattenfyllt. Delområdet berör inte Hörby kommun.

Fruallid

Den lilla bäcken norr om Fruallid vidgar sig till dammar med ett rikt fågelliv. Det bokskogsklädda höjdstråket Fruallid (cirka 2 km långt) är en lavagång, diabas, som har brutit igenom Övedsandstenen. Detta skedde troligen under permperioden (cirka 250 miljoner år sedan), en tid då jordskorpan hävde sig i både Mellaneuropa och Skandinavien. Vid Torpaklint någon kilometer söder om Fruallid blir detta om möjligt än mer påtagligt. Här finns också ett stenbrott men denna gång i granitgnejs. Torpaklint är en smal urbergsribba, en mindre horst. Urberget har i samband med väldiga blockförskjutningar blivit starkt krossat och förklyftat. Delområdet berör inte Hörby kommun.

5.2.5.1 Förutsättning för bevarande

Området är stort och varierat med olika förutsättningar i olika delar. Förutsättning för områdets bevarande är att lövskogskontinuitet bibehålls och naturvårdsinriktat skogsbruk.

5.2.5.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde N 84 delområde Borstbäcken överlappar med riksintresseområden för Natura 2000 område Bortsbäcken enligt habitatdirektivet samt Totalförsvaret TM0040. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

5.2.5.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde N 84, delområde Borstbäcken, berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för delområdet.

Ställningstaganden för N84 Borstbäcken – Skartofta ängar – Torpaklint – Helvetesgraven – Fruallid

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde N84 verka för att områdets lövskogskontinuitet, topografi och hydrologiska värden bibehålls, samt att naturvårdsinriktat skogsbruk bedrivs.

5.3 Riksintresse för Friluftsliv

I Hörby kommun finns ett riksintresse för friluftsliv FM 06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta.

5.3.1 FM06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta (14 429 hektar)

Centralt i Skåne ligger strövområdena Frostavallen och Fulltofta. Tillsammans med den stora Ringsjön och kulturlandskapet på Bosjöklosterhalvön utgör de mycket attraktiva och välbesökta rekreatiomsområden för människor från hela länet och även landet. Områdena uppvisar särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter samt vattenknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Landskapet i området är varierat med ett småkuperat odlingslandskap, löv- och granskogar, mindre sjöar och vattendrag, grusåsar och markerade dalgångar. Fulltofta är ett gammalt godslandskap med mäktiga ekar och vida fälader. Spår av äldre tiders jordbruk är vanliga och här finns många välbevarade stenmurar liksom ett antal fornlämningar. Bosjöklosterhalvön har en lång kontinuitet av ädellövskog och några av Sveriges grövsta ekar finns här. Från den gamla möllan vid Kvarntorpet är utsikten över Ringsjön slående. Ringsjön, vilken delas upp i Östra Ringsjön, Västra Ringsjön och Sätöftasjön, är Skånes näst största sjö. Området har bitvis höga biologiska värden och ett rikt fågelliv.

Vid Vaxsjön ligger Frostavallens fritidsanläggningar som utgör ett centrum för friluftslivet och i Fulltofta finns Naturcentrum med en interaktiv utställning och restaurang. Både Frostavallen och Fulltofta erbjuder ett stort antal stigar, motionsspår och leder med olika längd, karaktär och svårighetsgrad. Skåneleden passerar genom båda områdena. Slingor och rastplatser anpassade för barnvagnar och rullstolsburna finns. Vintertid är skid- och skridskoåkning möjlig vid Frostavallen. Vid Vaxsjön finns en badplats och sjön är även värdefull för fritidsfiske. Ett stort antal iordningställda läger- och rastplatser, grillplatser, toaletter och andra anordningar för friluftsliv finns i områdena. Omgivningarna runt Dagstorpsjön är relativt opåverkade av människan och här kan man uppleva stillhet och tystnad.

Det finns ett antal badplatser vid Ringsjön. Det är även möjligt att fiska, paddla, åka båt eller skåda fågel där. Vintertid användas Ringsjön för skridskoåkning, skridskosegling, issegling och pimpelfiske.

Tillgänglighet till området är god, även med kollektivtrafik. Campingplats, stugor, ett flertal scoutgårdar och andra boendanläggningar finns inom området. Vill man bo enklare kan man uppsöka något av Frostavallens vindskydd med eldstad och ved.

5.3.1.1 Förutsättning för bevarande

För att bevara förutsättningarna i området för friluftslivet behöver naturvärdena vårdas och bestå. Naturreservat inom området behöver förvaltas enligt skötselplan. Strandskyddet behöver respekteras och tillsyn utövas vid behov. Befintliga leder inklusive Skåneleden och anläggningar

behöver bevaras och underhålls. Bebyggelseexploatering måste ske med stor hänsyn till natur- och kulturmiljövården. Vidare behöver naturvårdshänsyn tas i skogsbruket. Åtgärder, verksamheter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är särskilt hindrande bebyggelse och anläggningar i strandområdet liksom negativ visuell inverkan av till exempel master och vindkraft. Försämring av vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag kan också skada områdets värden. Potential finns att ytterligare utöka tillgängligheten till områdena genom exempelvis bättre möjligheter att ta sig till området med kollektivtrafik samt genom informationsspridning. Att i större utsträckning försöka koppla ihop Frostavallen och Fulltofta med vandrings- och cykelleder skulle göra området ännu mer attraktivt för besökare. Tillgängligheten till Ringsjön kan förbättras, till exempel genom att enkla stigar och anläggningar för friluftslivet iordningställs.

5.3.1.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde FM 06 Frostavallen överlappar med riksintresseområden för Kommunikation - E22, Kulturmiljövård M:67 och Yrkesfiske i inlandsvatten RI YF 81. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Vidare överlappar riksintresseområden FM 06 Frostavallen med Naturvård - N34 delområde Fulltofta och Södra Rörum, Natura 2000-området Fulltofta - Ringsjön enligt fågeldirektivet samt Natura 2000-området Fulltofta och Östra Fulltofta enligt habitatdirektivet. Riksintresseområdena bedöms generellt vara förenliga under förutsättning att friluftslivet nyttjas på ett ansvarstagande och hållbart sätt. Ett oansvarigt friluftsliv kan inverka negativt på känsliga och värdefulla områden såsom Natura 2000-områden. En fungerande grön infrastruktur och en rik biologisk mångfald bedöms också vara en förutsättning för att upprätthålla de naturvärden som utgör ett område av intresse för friluftsliv.

Vidare överlappar Riksintresseområde FM 06 Frostavallen med Totalförsvaret TM0526. Totalförsvaret - TM0526 omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)* en bedömning om huruvida riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga är därför inte möjlig.

5.3.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan framförallt ut som markanvändningen *Naturområde*. Det finns mindre områden i Hörby tätort och Ludvigsborg som pekas ut som *Multifunktionell bebyggelse* samt andra områden norr om Hörby tätort som pekas ut som *Landsbygd – Mellanbygd*. En del av riksintresseområdet, E22 samt en buffertzona på 50 meter från väggkant, är i mark- och vattenanvändningskartan utpekad som *Transportinfrastruktur*.

Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Naturvård* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållandet av de naturvärden som också skapar förutsättning för friluftslivet. Övrigt utpekade markanvändningar är i stort den pågående markanvändningen.

Mindre delar av Ludvigsborg ligger inom riksintresseområde FM 06 Frostavallen, dessa utgörs framförallt av bostäder men även service och skog.

Ställningstaganden för FM06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta

- Hörby kommun ska vid konfliktsituationer prioritera riksintresse för Naturvård samt Natura 2000-områden före riksintresse för Friluftsliv. Detta då en fungerande grön infrastruktur och en rik biologisk mångfald bedöms vara en förutsättning för att upprätthålla de naturvärden som utgör ett område av intresse för friluftsliv.
- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde FM 06 verka för att områdets naturvärden vårdas, befintliga leder och anläggningar bevaras, utvecklas och underhålls, att ny-, om- och tillbyggnation sker med stor hänsyn till natur- och kulturmiljövården.

5.4 Riksintresse för Kulturmiljövård

I Hörby kommun finns två riksintressen för kulturmiljövård, M:67 Fulltofta-Nunnäs och M:K72 Östra Sallerup.

5.4.1 M:67 Fulltofta – Nunnäs

Området uppvisar en hög koncentration av fornlämningar med anknytning till förhistorisk jakt, fiske och odling i anslutning till Ringsjön. Stenåldersboplatser i företrädesvis strandnära lägen, i flack ofta sandbetonad terräng visar spår av bosättningar under denna tidsperiod. Järnåldersgravfälten vid Nunnäs och Hästäng har domarringar, skeppssättningar, resta stenar, treuddar och stensättningar. Den fossila åkermarken är synlig genom stenröjda ytor med till exempel röjningsrösen, terrasseringar samt jord- och stenvallar. De talrika stengärdesgårdarna, äldre hägnadssystemen och det bevarade vägsystemet med den slingriga kyrkvägen Fulltofta-Hästäng-Åspinge är även utmärkande värden. Fulltofta herrgård med en stram huvudbyggnad från 1800-talets mitt, i en axel mot Fulltofta kyrka och tillhörande ekonomibyggnader från 1700-talets mitt samt park och trädgård. Fulltofta kyrka av medeltida ursprung, S:t Magnhilds källa, torp och ensamliggande gårdar. Den västra delens laga skifteslandskap med en spridd bebyggelsebild och som utgörs av jordbruksgårdar, gatehus och torp. Det småskaliga mosaikartade landskapet med mindre öppna jordbruksmarker och spridd bebyggelsebild av mindre gårdar och torp i skogsområdet i öster. De stenbundna ek- och enbevuxna betesmarkerna och de ålderdomligt slingrande vägsystemen kantade av stenmurar. Ädellövträden och de många grova vidkroniga ekarna samt den hävdgynnade floran.

5.4.1.1 Förutsättning för bevarande

De kulturhistoriska värdena i området, odlingslandskap med förhistorisk kontinuitet, omfattande allé- och vägsystem, hägnadssystem kring herrgårdsmiljön Fulltofta vars stordrift präglar landskapets utveckling samt ett påtagligt inslag av småskaligt och spritt bebyggelsemönster kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, bebyggelse och vägdragningar.

5.4.1.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområden M:67 överlappar med riksintresseområden för Naturvård - N34 Fulltofta, Kommunikation - E22, Friluftsliv - FM 06 Frostavallen, Natura 2000 området Fulltofta- Ringsjön enligt fågeldirektivet, Natura 2000 området Fulltofta och Östra Fulltofta enligt habitatdirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Vidare överlappar Riksintresseområde M:67 med Totalförsvaret TM0526. Totalförsvaret - TM0526 omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)* en bedömning om huruvida riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga är därför inte möjlig.

5.4.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde M:67 berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Inom riksintresseområdet ligger en mindre del av Hörby tätort, lokal tillväxtmotor, vilken Hörby kommun vill styra bostadsutvecklingen till enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Det område av Hörby tätort som berörs av riksintresseområdet utgörs av planlagd verksamhetsmark och trafikplats Hörby Norra. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde* med undantag för två mindre områden nordost om Hörby tätort vilka pekas ut som *Landsbygd – Mellanbygd* samt *Mångfunktionell bebyggelse* och väg E22 vilken pekas ut som transportinfrastruktur. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Naturvård* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för M:67 Fulltofta – Nunnäs

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde M:67 verka för fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt att befintliga allé- och vägsystem, hägnadssystem kring herrgårdsmiljön Fulltofta samt att det småskaliga och spridda bebyggelsemönstret bibehålls.

5.4.2 M:K72 Östra Sallerup

Området innefattar sockencentrum med karaktäristisk och välbevarade bebyggelse och märklig parkanläggning i småbrutet odlingslandskap med förhistorisk bosättningskontinuitet. I området återfinns även bronsåldershögen Klackabacken, Östra Sallerups 1200-tals kyrka som under 1800-talet omgestaltats, gamla skolan i korsvirke, nya skolan i tegel från år 1900, prästgård och prästlöneboställe från 1900-talet, bostads- och gatuhus samt parken med Karl XI:s stenar med tillhörande dammar och kanalsystem från 1680-talet, vilka alla är viktiga uttryck för riksintresset.

5.4.2.1 Förutsättning för bevarande

De kulturhistoriska värdena i området, sockencentrum, odlingslandskapet, bronsåldershögen Klackabacken, Östra Sallerups kyrka, skolbyggnaden i tegel, prästgård och prästlönebostad, bostads- och gatuhus samt Karl XI:s stenar med tillhörande dammar och kanalsystem från 1680-talet kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, bebyggelse och vägdragningar.

5.4.2.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområden M:K 72 överlappar med riksintresseområde Naturvård Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

5.4.2.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresse M:K 72 berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Mark- och vattenanvändningskartan föreslår markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Naturvård* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för M:K72 Östra Sallerup

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde M:K72 verka för fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift samt att sockencentrum, bronsåldershögen Klackabacken, Östra Sallerups kyrka, skolbyggnaden i tegel, prästgård och prästlönebostad, bostads- och gatuhus samt dammar och kanalsystem från 1680-talet bibehålls.

5.5 Riksintresse för Yrkesfiske i inlandsvatten

I Hörby kommun finns ett riksintresse för yrkesfiske.

5.5.1 RI YF 81 Ringsjön

Ringsjön utgör ett viktigt fångstområde för yrkesfiske i inlandsvatten. Avsikten med riksintressen för yrkesfisket fastställs i 3 kap. *Miljöbalken* (1998:808). Där anges att mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande.

5.5.1.1 Förutsättning för bevarande

För att bevara förutsättningarna ska stor hänsyn tas till bland annat fångstplatser med omfattande fiskeaktiviteter, unika förutsättningar för visst fiske, lek- och uppväxtområden och vandringstråk. I omgångar har det genomförts åtgärder för att förbättra kvalitén i Ringsjön. Ett hållbart ekosystem i Ringsjön är en förutsättning för både yrkesfisket som upprätthållande av ekosystemet själv. För att bevara riksintresset för yrkesfiske behöver det alltså finnas en balans mellan yrkesfisket, att hålla fiskbeståndet samt ekosystemen intakta. Ytterligare kan näringsutsläpp från näraliggande jordbruksverksamhet leda till övergödning i sjön och påverka möjligheterna till yrkesfiske negativt.

5.5.1.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområden RI YF 81 överlappar med riksintresseområden för Naturvård, område N34 Fulltofta och riksintresseområde för Friluftsliv, FM 06 Frostavallen samt Natura 2000 området Fulltofta- Ringsjön enligt fågeldirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

5.5.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresse RI YF 81 kan påverkas negativt av utpekade utbyggnadsområde, R1 i översiktsplanen. Eventuell negativ påverkan på riksintresset avses utredas vidare i samband med framtagande av en detaljplan för utbyggnadsområdet. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Vatten* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden RI YF 81 Ringsjön

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde RI YF 81 verka för att bland annat fångstplatser med omfattande fiskeaktiviteter, unika förutsättningar för visst fiske, lek- och uppväxtområden och vandringstråk bibehålls.

5.6 Riksintresse för Värdefulla ämnen och mineraler

I Hörby kommun finns ett riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler.

5.6.1 M5 Fyndighet av kvartsitisk sandsten

Riksintresseområdet ligger vid Lyby. Fyndigheten kvartsitisk sandsten beskrivs som industriråvara av hög kvalitet.

5.6.1.1 Förutsättning för bevarande

För att bevara förutsättningarna i området för utvinning av värdefulla ämnen och mineraler behöver pågående markanvändning fortgå. Utvinningen i området kan påverkas negativt av ny bebyggelse, naturskydd, förändrad markanvändning, nekande av tillgång till nödvändiga vägar eller annan infrastruktur. Även åtgärder och verksamhet utanför det detaljavgränsande området för riksintresset kan påverka möjligheterna till utvinning negativt.

5.6.1.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde M5 överlappar inte med annat riksintresseområde.

5.6.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde M5 påverkas inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Mark- och vattenanvändningskartan föreslår markanvändningen *Landsbygd – Slättbygd*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Landsbygd – Slättbygd* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för M5 Fyndighet av kvartsitisk sandsten

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde M5 verka för att förutsättningarna i området för utvinning av värdefulla ämnen och mineraler bibehålls.

5.7 Riksintresse för Kommunikationer

I Hörby kommun finns ett riksintresse för kommunikationer.

5.7.1 E22 Trelleborg – Blekinge – Norrköping

E22 utgör ett riksintresse för kommunikationer och ingår i det transeuropeiska nätet för transporter, TEN-T, och en hög framkomlighet är av största vikt. E22 är även en viktigt nationell förbindelse mellan Skåne, Blekinge och ostkusten norrut samt en viktig förbindelse mellan nordöstra Skåne och Öresundsregionen för såväl arbetspendling som godstransport. Vägen ingår även i det utpekade kollektivtrafiknätet och är med i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods.

5.7.1.1 Förutsättning för bevarande

För att bevara förutsättningarna för E22 behöver hänsyn tas till markanspråk som behövs för skyddande av infrastrukturen men även för en eventuellt framtida utbyggnad av sträckan Fogdarp – Hörby Norra till motorväg. E22 kan påverkas negativt av åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen nu och i framtiden.

5.7.1.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde E22 överlappar med riksintresseområden för Naturvård, område N34 Fulltofta och riksintresseområde för Friluftsliv, FM 06 Frostavallen samt riksintresseområde för Kulturmiljövård M:67 Fulltofta – Nunnäs. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

5.7.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresse E22 berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Mark- och vattenanvändningskartan föreslår markanvändningen *Transportinfrastruktur* för E22 med en buffertzons motsvarande 30 och 50 meter. Buffertzonerna tar hänsyn till ett byggnadsfritt avstånd på 30 meter samt ytterligare 20 meter för utbyggnad av motorväg för sträckan Fogdarp- Hörby Norra. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Transportinfrastruktur* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för sträckan skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena.

Ställningstaganden för E22 Trelleborg – Blekinge – Norrköping

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde för E22 utgå ifrån ett byggnadsfritt avstånd på 50 meter för sträckan Fogdarp – Hörby Norra samt ett byggnadsfritt avstånd på 30 meter på resterande sträcka samt restriktivt pröva åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen nu och i framtiden.

5.8 Riksintresse för Totalförsvarets militära del

I Hörby kommun finns två riksintressen för totalförsvarets militära del.

5.8.1 Område TM0526

Området ligger i ett naturområde öster om Ludvigsborg och är ett område klassat som Påverkansområde övrigt. Ett påverkansområde övrigt är ett område kring ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Uppgifter om den exakta lokaliseringen av riksintresset eller området av betydelse samt uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs där omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)*.

5.8.1.1 Förutsättning för bevarande

För att bevara förutsättningarna i området för Totalförsvarets militära del behöver pågående markanvändning fortgå. Området kan påverkas negativt av ny bebyggelse, förändrad markanvändning, vägar och annan infrastruktur.

5.8.1.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde TM0526 överlappar med riksintresseområden för Friluftsliv - FM 06 Frostavallen, Kulturmiljövård M:67 Fulltofta – Nunnäs, Naturvård N34 delområde Södra Rörum samt Natura 2000 område Östra Fulltoftaområdet enligt habitatdirektivet. Då TM0526 omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)* är en bedömning om huruvida överlappande riksintresseområden och dess värden är förenliga inte möjlig.

5.8.1.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde TM0526 berörs av översiktsplanens utpekade utbyggnadsområden B9 och B10 i östra Ludvigsborg. Område B9 ligger helt inom riksintresseområde TM 0526 medan område B10 ligger i anslutning till området. Inom riksintresseområdet ligger också Södra Rörum, en av de nio utpekade byarna som Hörby kommun vill styra bostadsutvecklingen till efter Hörby tätort och de fyra lokala kärnorna enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Då TM0526 omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)* är en bedömning om hur utbyggnadsområdena B9 och B10 samt Södra Rörum påverkar riksintresseområdet och dess värden inte möjlig. I samband med framtagande av detaljplaner för områdena B9 och B10 behöver man säkerställa att en exploatering inte innebär påtaglig skada för riksintresset TM 0526.

Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Naturområde, Landsbygd – Mellanbygd, Mångfunktionell bebyggelse och Sammanhängande bostadsbebyggelse* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för område TM0526

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde TM 0526 verka för att förutsättningarna i området för Totalförsvarets militära del bibehålls.
- Hörby kommun ska inom riksintresseområde TM 0526 remittera alla ärenden som innebär en förändrad markanvändning till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

5.8.2 Område TM0040

Området är klassat som område med särskilt behov av hinderfrihet i kommunen inom vilket det föreligger ett särskilt behov av att säkerställa hinderfrihet i anslutning till riksintresset eller området av betydelse. Detta främst i syfte att möjliggöra samövning mellan Försvarsmaktens flygande förband och markförband. Området berör Hörby kommuns sydvästra hörn.

5.8.2.1 Förutsättning för bevarande

För att bevara förutsättningarna i området för Totalförsvarets militära del behöver pågående markanvändning fortgå. Området kan påverkas negativt av ny bebyggelse, infrastruktur och förändrad markanvändning.

5.8.2.2 Överlappande riksintressen

Riksintresseområde TM 0040 överlappar inte med annat riksintresseområde.

5.8.2.3 Översiktsplanens påverkan på området

Riksintresseområde TM0040 berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Landsbygd – Slättbygd, Naturområde och Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning *Landsbygd – Slättbygd, Naturområde och Sammanhängande bostadsbebyggelse* tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för område TM0040

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde TM 0040 verka för att förutsättningarna i området för Totalförsvarets militära del bibehålls.
- Hörby kommun ska inom riksintresseområde TM 0040 remittera alla ärenden som rör höga objekt till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

5.9 Natura 2000-områden

Natura 2000-områden är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden. Nätverket skapades inom EU för att hejda utrotningen av växter och djur, och för att skydda deras livsmiljöer. Områdena utses med stöd av två EU-direktiv, antingen fågeldirektivet eller art- och habitatdirektivet. Alla Natura 2000-områden är riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken och även skyddade områden enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Flertalet av Natura 2000-områden är dessutom skyddade som naturreservat. Det krävs även tillstånd för att få bedriva verksamhet i eller intill ett Natura 2000-område och som har en betydande påverkan på miljön. I Hörby finns sju Natura 2000-områden som är utpekade utifrån Art- och habitatdirektivet och Fångeldirektivet.

5.9.1 Natura 2000-områden, Art- och habitatdirektivet

5.9.1.1 Borstbäcken

Natura 2000-område Borstbäcken har en mycket rik kryptogamflora, varav många arter är rödlistade. Området har också ett stort geovetenskapligt värde. Borstbäckens dalgång skär vinkelrätt igenom lerskifferberggrundens sluttningszon mot Vombsänkan. I dalsidan finns blottningar av silurberggrunden. Bäckens omges av gammal fuktlov- och ängsbokskog, som i äldre tid varit betespräglad.

Förutsättning för bevarande

Natura 2000-område Borstbäcken kan påverkas negativt av avverkning av grova träd och bortplockning av död ved. Områdets hydrologiska värden kan påverkas negativt av förändring av hydrologin i eller utanför området.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Borstbäcken överlappar med riksintresseområde för Naturvård N84 Borstbäcken – Skartofta ängar – Torpaklint – Helvetesgraven – Fruallid. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-område Borstbäcken berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för Borstbäcken

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom riksintresseområde Natura 2000-område Borstbäcken verka för att områdets lövskogskontinuitet, hydrologiska värden, topografi samt mycket rika kryptogamflora med många rödlistade arter bibehålls.

5.9.1.2 Fjällmossen

Fjällmossen ligger på Linderödsåsen och är Sveriges sydligaste större mosse och en av få av denna typ av mosse i norra Europa. Fjällmossen är en högmosse delvis omgiven av moränjordar som delvis är planterade med gran eller används som betesmark. Mossens hydrologi är nästan ostörd bortsett från några mindre förändringar i utkanten av området.

Förutsättning för bevarande

Natura 2000-område Fjällmossen kan påverkas negativt av spridning av kalk och gödsel. Områdets hydrologiska värden kan påverkas negativt av skogsplantering, dikning och täktverksamhet. Grova och gamla träd ska förekomma samt död ved; grenar, torrträd, hålträd lågor, m.m.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Fjällmossen överlappar med riksintresseområde för Naturvård N58 Fjällmossen. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-område Fjällmossen berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för Fjällmossen

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom Natura 2000-område Fjällmossen verka för att områdets naturvärden, betesmarker och hydrologiska nästintill orörda värden bibehålls.

5.9.1.3 Fulltofta

Området Fulltofta ligger nordväst om Hörby tätort på Linderödsåsens sydvästsluttning med utsikt över Östra Ringsjön. I de norra delarna är terrängen oregelbunden och kullig med större inslag av skogs- och hagmarker medan de sydligare delarna består betesmarker, alskogar och andra lövskogar. Karaktäristiskt för området är de många ekhagarna. De många äldre ekarna i området vittnar om platsens historia och om att området tidigare till stora delar varit betes- och slättermark. De utgör tillsammans ett av de värdefullaste eklandskapen i Skåne.

Förutsättning för bevarande

Riksintresseområdets värden kan påverkas negativt av spridning av gifter eller gödselmedel. Områdets värden kan även påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruksbetesdrift, igenväxning och skogsplantering av jordbruksmark.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Fulltofta överlappar med riksintresseområden för Naturvård - N34 delområde Fulltofta, Friluftsliv - FM 06 Frostavallen, Kulturmiljövård – M:67 samt Natura 2000 området Fulltofta - Ringsjön enligt fågeldirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-område Fulltofta berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för Fulltofta

- Hörby kommun ska vid konfliktsituationer prioritera Natura 2000-område Fulltofta före riksintresse för Friluftsliv FM06 Frostavallen – Ringsjön - Fulltofta. Detta då en fungerande grön infrastruktur och en rik biologisk mångfald bedöms vara en förutsättning för att upprätthålla de naturvärden som utgör ett område av intresse för friluftsliv.

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom Natura 2000-område Fulltofta verka för att områdets skogs- och hagmarker, däribland de karaktäristiska ekhagarna, och områdets topografi bibehålls.

5.9.1.4 Sniberups Fälad

Stora delar av Linderödsåsen täcktes under 1800-talet av sammanhängande ljungbevuxna fäladsmarker med enar. Sniberups Fälad utgör en rest av ett sådant område med lång beteskontinuitet. Här finns mångskiftande och artrika vegetationstyper och florán är till största delen helt opåverkad.

Förutsättning för bevarande

Natura 2000-område Sniberups fälad kan påverkas negativt av spridning av gödsel eller annan tillförsel av näringsämnen. Kan även påverkas negativt av förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom till exempel markavvattning, dikesrensningar eller dämningar. Samtliga naturtyper i området ska vara väl avbetade årligen.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Sniberups fälad består av lövskog, betesmarker och buskmarker. Skogarna och strandängarna bedöms som mycket värdefulla för fågellivet. Området är också viktigt för flyttfåglar. Här finns arter som; bivrák, brun kärrhök, brushane, dvärgmå, fiskgjuse, fisktärna, grönbena, kungsfiskare, ljungpipare, mellanskarv, nattskär, röd glada, rördrom, skrântärna, skärfläcka, smålom, småtärna och spillkråka Sniberups fälad överlappar inte med annat riksintresseområde.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-område Sniberups fälad berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för Sniberups Fälad

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom Natura 2000-område Sniberups fälad verka för att områdets sammanhängande ljungbevuxna fäladsmarker med enar bibehålls samt mångskiftande och artrika vegetationstyper.

5.9.1.5 Timan

Gammal hedbokskog, som utvecklades fritt under väldigt lång tid, med en del ovanligare lav- och mossarter. Timan var en del av en gemensam utmark för Köinge by. Området är till stor del omringat av granskog planterad under senare delen av 1900-talet.

Förutsättning för bevarande

Natura 2000-område Timan kan påverkas negativt av produktionsinriktat skogsbruk. Även totalavverkning av bokskogen eller sumpskogen eller bortplockning av död ved skulle vara negativt liksom granplantering. Spara grova, spärrgreniga träd och gamla träd, de är viktiga för epifytiska lavar, mossor och svampar samt för insekter och landmollusker.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Timan överlappar inte med annat riksintresseområde.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-område Timan berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för Timan

- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom Natura 2000-område Timan verka för att områdets gamla hedbokskog med ovanliga lav- och mossarter bibehålls.

5.9.1.6 Östra Fulltoftaområdet

Området består av rika ädellövskogar, främst bok, av varierande ålder belägna öster om Ringsjön. Lav-, moss- och svampfloran är artrik. Vid Ramsarp finns gammal bokskog med inslag av ek, lind, ask och lönn. Flera av bokarna är grova och spärrgreniga. Det förekommer högstubbar och död ved. Markvegetationen är örtrik.

Förutsättning för bevarande

Natura 2000-områdets värden kan påverkas negativt av svag eller utebliven hävd som leder till igenväxning och beskuggning. Även en allt för intensiv och hård hävd kan skada känslig och

värdefull vegetation och förhindrar all typ av föryngring av ersättningsträd i främst naturtypen Trädklädda betesmarker.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Östra Fulltoftaområdet överlappar med riksintresseområden för Friluftsliv FM 06 Frostavallen samt Kulturmiljövård - M:67. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Vidare överlappar riksintresseområde Natura 2000 Östra Fulltoftaområdet med Totalförsvaret TM0526. Totalförsvaret - TM0526 omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)* en bedömning om huruvida riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga är därför inte möjlig.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-område Östra Fulltoftaområdet påverkas inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Mark- och vattenanvändningskartan föreslår markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändningen skapar förutsättning för upprätthållandet av riksintressevärdena, ädellövskogar och örtrik markvegetation.

Ställningstaganden för Östra Fulltoftaområdet

- Hörby kommun ska vid konfliktsituationer prioritera riksintresse för Natura 2000-område Östra Fulltoftaområdet före riksintresse för Friluftsliv FM 06 Frostavallen – Ringsjön - Fulltofta. Detta då en fungerande grön infrastruktur och en rik biologisk mångfald bedöms vara en förutsättning för att upprätthålla de naturvärden som utgör ett område av intresse för friluftsliv.
- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom Natura 2000-område Östra Fulltoftaområdet verka för att områdets ädellövskog med varierande ålder, örtrika markvegetation samt den artrika lav-, moss- och svampfloran bibehålls.

5.9.2 Natura 2000-område, Fågeldirektivet

5.9.2.1 Fulltofta – Ringsjön

Natura 2000-område Fulltofta - Ringsjön består av lövskog, betesmarker och buskmarker. Skogarna och strandängarna bedöms som mycket värdefulla för fågellivet. Området är också viktigt för flyttfåglar. Här finns arter som; bivråk, brun kärrhök, brushane, dvärgmå, fiskgjuse, fisktärna, grönbena, kungsfiskare, ljungräp, mellanskarv, nattskär, röd glada, rördrom, skrattmå, skärfläcka, smålom, småtärna och spillkråka.

Förutsättning för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar marken är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter finns kvar. Att betesmarkerna fortsätter hävdas och att vassen som finns i sjön får vara kvar men hålls efter om de breder ut sig för mycket. Låg störning från friluftsliv, lösspringande hundar etc. under häckningsperioden april-augusti är en annan förutsättning.

Överlappande riksintressen

Natura 2000-område Fulltofta - Ringsjön överlappar med riksintresseområden för Naturvård N34 Fulltofta – delområde f, Friluftsliv - FM 06 Frostavallen, Kulturmiljövård M:67 och Yrkesfiske i inlandsvatten RI YF 8 samt Natura 2000 området Fulltofta enligt habitatdirektivet. Överlappande riksintresseområden och dess värden bedöms förenliga.

Översiktsplanens påverkan på området

Natura 2000-området Fulltofta- Ringsjön berörs inte av utpekade utbyggnadsområden i översiktsplanen. Riksintresseområdet pekas i Mark- och vattenanvändningskartan ut som markanvändningen *Naturområde*. Den samlade bedömningen är att utpekad markanvändning tillsammans med översiktsplanens ställningstagande för området skapar förutsättning för upprätthållande av riksintressevärdena för området.

Ställningstaganden för Fulltofta-Ringsjön

- Hörby kommun ska vid konfliktsituationer prioritera Natura 2000-område Fulltofta-Ringsjön före riksintresse för Friluftsliv FM06 Frostavallen – Ringsjön - Fulltofta. Detta då en fungerande grön infrastruktur och en rik biologisk mångfald bedöms vara en förutsättning för att upprätthålla de naturvärden som utgör ett område av intresse för friluftsliv.
- Hörby kommun ska vid planering, lovgivning och tillsyn inom Natura 2000-område Fulltofta-Ringsjön verka för att områdets lövskog, betesmarker och buskmarker samt strandängarna vilka är mycket värdefulla för att fågellivet bibehålls.

Allmänna intressen av väsentlig betydelse

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vad de anser är allmänna intressen. Vid beslut som rör mark- och vattenanvändningen ska hänsyn tas till de allmänna intressena. Vissa av de allmänna intressena bedöms vara av riksintresse och har ett starkare skydd, de redovisas under fliken Riksintressen. Under avsnittet *Allmänna intressen av väsentlig betydelse* redovisas allmänna intressen som är viktiga för Hörby kommuns utveckling.

De allmänna intressen av väsentlig betydelse som presenteras ligger till grund för Hörby kommuns mark- och vattenanvändningskartan.

Översiktsplan 2035 innehåller följande allmänna intressen av väsentlig betydelse:

- Människan och medborgaren
- Bebyggelse och bostäder
- Näringsliv
- Naturmiljö
- Vattenmiljö
- Jord-, skogs- och vattenbruk
- Kulturmiljö
- Friluftsliv och rekreation
- Transportinfrastruktur och transportsystem
- Teknisk infrastruktur
- Förskola och skola
- Omsorg
- Miljö, hälsa och säkerhet

6. Människan och medborgaren

God social sammanhållning, framtidstro, tillit, delaktighet och möjlighet att påverka sitt liv och sin omgivning är livsviktiga faktorer i ett hållbart samhälle. Möjligheten att påverka sina egna livsvillkor skapar också en starkare känsla av delaktighet och inflytande.

Den fysiska planeringen skapar förutsättningar för goda levnadsvillkor och människors möjlighet att påverka sin livssituation. Det är därför viktigt att allas, såväl vuxnas som barns och äldres erfarenheter och behov synliggörs och tas hänsyn till i den fysiska planeringen. Medborgarnas delaktighet kan innebära allt från tidig dialog i planeringsprocessen till att mer konkret delta i gestaltning och utformning av den fysiska miljön. Som medborgare i Hörby kommun ska man känna att man har möjlighet att påverka både sin vardag och samhällets utveckling.

6.1 Civilsamhället

Civilsamhället utgörs av människor, grupper och organisationer som agerar tillsammans för gemensamma intressen. Även olika typer av sociala rörelser och nätverk samt föreningar tillhör civilsamhället. Civilsamhället är självstyrande och bygger på frivillighet och är helt åtskilt från staten, det enskilda hushållet och näringslivet. Civilsamhället verkar inom områden såsom demokrati, arbetsmarknad, forskning, välfärd och krishantering. Civilsamhället har haft en viktig roll i samhällets utveckling, och bedöms i framtiden få en allt större betydelse. En av civilsamhällets främsta styrkor är att dess aktörer är förankrade i samhället där de arbetar. De har därför mycket god kännedom om de människor som bor och verkar där, samt de utmaningar och möjligheter som finns lokalt. Civilsamhället spelar en nyckelroll i att skapa samhörighet och sammanhållning. Genom att skapa samhällen som inkluderar och värdesätter människor skapas tillit och ett starkt socialt kapital. Det är en viktig resurs i den fysiska planeringen.

Ställningstaganden för civilsamhället

- Hörby kommun ska i planeringen stärka samverkan med civilsamhället för en hållbar samhällsutveckling.

6.2 Barnperspektivet

Den fysiska miljön är grundläggande för barns hälsa, välbefinnande och engagemang för sin sociala och fysiska livsmiljö. För att säkerställa goda levnadsförhållanden och förutsättningar för barn och unga att utvecklas i städer och tätorter är det därmed av största vikt att tillvarata och utforma den fysiska miljön med hänsyn till barnperspektivet och barns perspektiv. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Barnkonventionen stärker barns rättigheter och det är särskilt viktigt att beakta dessa rättigheter när planeringen rör skolor, skolvägar, kultur, bostäder, lekplatser, friytor och grönområden.

Trygga och goda uppväxtförhållanden är avgörande för barns och ungas hälsa och för folkhälsan på lång sikt och är därför ett mycket viktigt perspektiv i kommunens planarbete. Barn använder de flesta miljöer i ett samhälle men har i många fall ingen eller väldigt liten möjlighet att påverka innehåll och utformning. Det är viktigt att arbeta såväl med barnens egna perspektiv som med barnperspektivet, det vill säga vuxnas ögon på barns miljö. Barn som har tillgång till gröna och varierade utemiljöer har bättre möjligheter till lek och fysisk aktivitet, vilket har positiva effekter för hjärnans utveckling, exempelvis inlärning och motoriska färdigheter. Barn behöver trygga och tillgängliga närmiljöer som är användbara, grönskande och upplevelserika.

Ställningstaganden för barnperspektivet

- Hörby kommun ska verka för att alla barn i Hörby kommun kan växa upp i en trygg, utvecklande och stimulerande livsmiljö genom att
 - synliggöra, belysa och beakta barnperspektivet vid planering och inför beslut som berör barn och unga.
 - barns och ungas delaktighet och inflytande i frågor som berör dem ska ses som en resurs i planeringen av den fysiska miljön.

6.3 Jämställdhet och trygghet

Alla människor är olika och alla människor har en egen uppsättning förmågor, styrkor och svagheter. Det gör att människor har olika förutsättningar och behov i vardagen, den fysiska miljön påverkar därifrån våra vardagsliv på olika sätt. Känslan av och tillhörigheten till en plats uppstår i ett komplext samspel mellan människors etnicitet, ålder, könstillhörighet och fysiska förutsättningar. Det är i detta samspel som den fysiska miljön påverkar vårt vardagsliv. Närhet, tillgänglighet och kommunikationer påverkar i vilken grad människor kan ta del av samhället. För att samhället ska kunna vara till för alla bör därför människans behov vara utgångspunkt när den fysiska miljön planeras. Att känna sig trygg är en förutsättning för att kunna vara en aktiv individ och för att kunna delta i olika aktiviteter i samhället. En upplevelse av otrygghet skapar begränsningar i vardagen från att ta del av vissa av samhällets funktioner och aktiviteter. Framför allt hindrar det kvinnor då otrygghet och rädsla för att gå ut ensam generellt är större hos kvinnor än hos män. Jämställdhetsperspektivet utgör här en viktig aspekt och syftar till att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Känslan av trygghet är på ett sätt subjektivt betinget samtidigt som den upplevda otryggheten i samhället ökar, och Region Skånes folkhälsorapport visar att otryggheten i Skåne ligger något högre än rikssnittet. I Hörby kommun visar dock senaste trygghetsmätningen från polisen att otryggheten i kommunen minskar som helhet, och att den faktiska utsattheten för brott är låg. Den upplevda otryggheten är däremot fortfarande hög i kommunen.

Platser där många människor vistas kan underlätta för människor att känna sig trygga. En god gestaltning genom blandande miljöer och belysta stråk bidrar på många sätt till känslan av trygghet och gemenskap. På kommunens allmänna platser, torg, gator och grönområden ska det finnas förutsättningar för alla att vistas och trivas. Tillgänglighet till mötesplatser är grundläggande för ett inkluderande och tryggt samhälle, och de allmänna ytorna i kommunen ska vara tillgängliga, inkluderande samt upplevas som både säkra och trygga.

Ett jämställt, tillgängligt och tryggt samhälle ska tillhandahålla en god livsmiljö så att alla människor har likvärdiga möjligheter att vara delaktiga.

Ställningstaganden för jämställdhet och trygghet

- Hörby kommun ska i planeringen verka för ett jämställt och tryggt samhälle genom god utformning och gestaltning av kommunens livsmiljöer.

7. Bebyggelse och bostäder

Den lokala tillväxtmotorn Hörby tätort har tillsammans med kommunens fyra lokala kärnor Östraby – Västerstad, Ludvigsborg, Önnköping – Långaröd och Killhult och de nio mindre byarna i omlandet (Ringsjöstrand, Osbyholm, Lyby, Södra Rörum, Satsrup, Äspinge, Korsholm – Norra Västerstad, Askeröd och Dala) en central betydelse för Hörby kommuns framtida utveckling, enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Det är också på dessa ställen som större delen av kommunens bebyggelse återfinns, det gäller såväl bostäder, verksamheter och servicefunktioner.

För ett hållbart samhällsbyggande behöver planeringen av bostäder, verksamheter och service ske i samspel med planering av transportinfrastruktur, teknisk infrastruktur och grön infrastruktur. Dessa strukturer har även en stor betydelse för vilken tillväxt och livskvalitet som skapas i Hörby kommun. Det är också nödvändigt för att minska klimatpåverkan och bromsa förlust av biologisk mångfald. Genom att styra den framtida bebyggelsen till dessa områden vill Hörby kommun förstärka den lokala flerkärniga strukturen med sina korta avstånd och närhet mellan tätort och landsbygd omringat av ett fantastiskt natur- och kulturlandskap.

7.1 Bebyggelse

Den byggda miljön i Hörby kommun är varierande och består av många intressanta miljöer, bebyggelsekaraktärer och byggnader. Genom en helhetssyn på utformningen av våra livsmiljöer; platserna där vi bor, arbetar och lever våra liv, i såväl stad som på landsbygd och genom arkitekturens, konstens och det byggda kulturarvets fysiska och immateriella kvaliteter såsom platser sociala mångfald och tidslager kan kommunen verka för ett hållbart samhällsbyggande. Den byggda miljön i Hörby kommun kan beskrivas utifrån de fyra bygderna Hörby tätort, Ringsjöbygden, Slättbygden och Mellanbygden.

7.1.1 Hörby tätort

Hörby tätort är kommunens största ort och utpekad som lokal tillväxtmotor enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. Hörby tätort är en småskalig handelsort med gamla anor, och ligger strategiskt intill både E22 och riksväg 13 mitt i Skåne. Från Hörby tätort är det nära till de regionala tillväxtmotorerna Lund, Malmö och Kristianstad–Hässleholm. Det är också nära till andra större tätorter såsom Höör, Sjöbo och Eslöv. Hörby tätort är en viktig regional och lokal kommunikationsnod, inte minst för kollektivtrafiken. Tillgängligheten inom Hörby kommun och till Hörby tätort är av stor vikt för boende, pendlare och besökare. Från Hörby tätort kan man med kollektivtrafik nå flera målpunkter, såväl lokala som regionala.

Bebyggelsen i Hörby tätort består i huvudsak av mångfunktionell bebyggelse, en blandning av bostäder, verksamheter, kontor, grön – och parkområden, parkering samt skola och vård. Hörby tätorts roll som historisk handelsort är framträdande i den stadsmässiga bebyggelsestrukturen, framför allt kring Gamla och Nya torg. Det finns många bevarade och väl omhändertagna

historiska byggnader i och kring centrum. I utkanten av Hörby tätort ses framför allt villamattor med typhus.

Invånarna i Hörby tätort har bra tillgång till grönområden av olika storlek och funktion samt serviceanläggningar. De större områdena är Karnas Backe, Hörby Fälad och Råby Hällor. Till de mindre grönområdena hör ett antal anlagda parker, öppna gräsytor och mindre gröna områden. Rakt igenom Hörby tätort rinner Hörbyån. Hörbyån och dess omkringliggande grönska utgör ett viktigt stråk för såväl människor som växter och djur. Kopplingen mellan de större grönområdena i Hörby tätort och de omgivande grönområdena i anslutning till Hörby tätort bedöms som otydliga. Det gäller även mellan olika grönområden inom tätorten.

Hörby tätorts historiska roll som marknads- och handelsort har påverkat dess utveckling som serviceort. Handeln är än idag av stor betydelse för Hörby tätort där detaljhandel och kommersiell service i huvudsak är koncentrerad till Hörby tätorts centrum, vid Gamla och Nya torg och längs med Nygatan och Storgatan. Utöver detaljhandeln finns även torghandel. Offentlig service i Hörby tätort innefattar skola, vård, omsorg samt kultur och fritid, och har en viktig funktion för samhället och medborgarna. De lite större affärerna, som exempelvis livsmedelsbutiker, är placerade något längre ut från centrum. Därutöver är bilhandeln stark och har en stor betydelse för Hörby kommun. I norr, mellan E22 och Kristianstadsvägen, ligger Industriområdet och Industriparken kommunens största sammanhängande verksamhetsområden. Ytterligare ett verksamhetsområde väster om tätorten finns, norr och söder om Ringsjövägen.

Bebyggelsen i Hörby tätort vittnar om historiska årsringar som kan spåras hela vägen tillbaka till mitten på 1100-talet när Hörby blev kyrkby. Det går att särskilja flera viktiga händelser och strukturer som påverkat bebyggelseutveckling, arkitekturens utformning och Hörby i stort. Bland annat har Hörbyån, uppförandet av tingshuset Frosta Härad och industrialismens intåg spelat en väsentlig roll i tätortens historiska utveckling och hjälpt till att forma Hörby så som det ser ut idag. Hörby tätorts roll som historisk handelsort är framträdande i den stadsmässiga bebyggelsestrukturen, framför allt kring Gamla och Nya torg, med många bevarade och väl omhändertagna historiska byggnader. Den gamla kärnan av Hörby tätort består till största del av 1 ½-planshus som skapar en stadskaraktär med mer eller mindre slutna kvarter. Centrum med dess gator och torg vittnar om äldre planeringsprinciper som sträcker sig tillbaka till förra seklets början. Än idag följer exempelvis Råbygatan samma sträckning som då, och utmed vägen går att se flera äldre småhus vilka följer gatan, så kallade gathus. I utkanten av den gamla kärnan av Hörby tätort finns många äldre hus kvar, bland annat flera fina och representativa patriciervillor. Patriciervillorna uppfördes till det övre samhällsskiktet och är ofta byggda i klassicerande stil. Under framför allt 1970-talet kom många av Hörby tätorts gamla hus att rivas för att ge plats åt framför allt bostäder, oftast i form av flerbostadshus. Under samma period växte villamattor med typhus fram i tätortens utkanter.

Idag är bebyggelsen i Hörby tätort blandad och består av äldre byggnader, villaområden av olika karaktär samt flerbostadshus i olika skalor. I centrala Hörby följer bebyggelsen vägstrukturen vilken utgörs av rutnätsmönster med tydliga kvarter och områden, ett tidstypiskt ideal från 1800-talet som

även kallas rutnätsstaden. Från 2000-talet och framåt har även ny bebyggelse tillkommit, framför allt i området kring Stattena, vilka uppvisar en nymodernistisk stil där husen ofta har putsade fasader och en asymmetrisk fönstersättning med olika storlekar på fönster.

Figur 10. Hörby bruk i Hörby tätort

Figur 11. Råbygatan i Hörby tätort

Figur 12. Magistergatan i Hörby tätort

Ställningstaganden för Hörby tätort

- Hörby kommun ska i Hörby tätort
 - eftersträva en funktionsblandad småskalig karaktär med god gestaltning av den byggda miljön.
 - anpassa bebyggelsens täthet och höjdskala till läget i orten och förhållandet till omgivande bebyggelse. Särskild hänsyn ska tas till Hörby kyrka.
 - verka för fler generationsövergripande mötesplatser för lokal interaktion (bostadsgårdar, lekplatser, utegym och parker, handel, verksamheter, föreningsliv samt möten).
 - värna om tätortsnära grönytor för förbättrad folkhälsa.
 - arbeta med multifunktionella grönytor för att reglera och infiltrera dagvatten, hantera erosionsrisk längs med vattendrag och minska uppkomsten av värmeöar samt för att skapa attraktiva boendemiljöer.
 - planera ny eller befintlig bebyggelse samt genomföra översvämningsreducerande åtgärder utifrån ett avrinningsperspektiv. Detta så att risken för översvämnings nedströms inte förvärras, det gäller inom riskområden men även så att nya riskområden inte uppkommer.
 - prioritera lokal infiltration och fördröjning av dagvatten och skyfall samt bevaka att möjligheten till översvämningsåtgärder inte byggs bort.
 - verka för att nya byggnader och exploateringsprojekt i större utsträckning förbättrar skyfallssituationen i området och nedströms liggande områden.
 - verka för en god dialog med medborgare kring frågor om utformning och gestaltning av allmänna platser.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, yttranden samt drift

- Vid detaljplaneläggning utforma ny bebyggelse efter ett 100-årsregn med en klimatkfaktor på minst 1,20. Det gäller för både regn kortare än en timme och för längre regn i enlighet Svenskt vatten.
- Vid lokaliseringsprövning av ny bebyggelse ska stor hänsyn tas till större jordbruksgårdar, (djurbesättning på mer än 100 djurenheter, dvs. lantbruk klassade som C-anläggningar enligt *Miljöbalken (1998:808)*, till vilka det rekommenderade skyddsavståndet är 500 meter) för att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas vidare och att eventuella problem med lukt och andra olägenheter som alstras av jordbruket undviks.

7.1.2 Ringsjöbygden

Ringsjöbygden utgörs av östra delen av Östra Ringsjön och sträcker sig från norra Ludvigsborg fram till E22 vid Osbyholm i nord-sydlig riktning och fram till riksväg 13 i östlig riktning. Ringsjöbygden karaktäriseras av ett vackert natur- och kulturlandskap utmed Ringsjön.

Bebyggelsen i Ringsjöbygden utgörs i stor utsträckning av en blandning av äldre småbyar, ensamliggande gårdar, nybyggda villaområden samt fritidshus. Bebyggelsen omgärdas av betes- och odlingsmark med närhet till vattnet och en fantastisk utsikt över Ringsjön. Utmed Östra Ringsjön finns många fritidshus i nära anslutning till stränderna, detta till följd av den sänkning av Ringsjön med 1,5 meter som gjordes år 1883.

Vägstrukturen utgörs av smala slingrande äldre vägar. Det öppnare landskapet närmast Östra Ringsjön präglas av herrgårdsmiljöerna kring Osbyholms slott och Fulltofta herrgård. Den mer slutna skogsdominerade östra delen av Ringsjöbygden har en spridd bebyggelsebild med mindre gårdsmiljöer. Ringsjöbygden omfattas av riksintressen för Naturvård, Kulturmiljövård, Friluftsliv samt Natura 2000-områden. En stor del av Ringsjöbygden omfattas av landskapsbildsskydd, enligt 19 § *Naturvårdslagen* i dess lydelse före den 1 januari 1975.

Ringsjöbygden har mycket god tillgång till servicefunktioner som dagligvaruaffär, skola, vård och omsorg, kollektivtrafik och utbud av fritidsaktiviteter genom närheten till Ludvigsborg, Hörby tätort och Höör. Företagandet i Ringsjöbygden är varierat och med en hög andel egna företagare, de flesta inom jord- och skogsbruk. Jordbruken är förhållandevis små med en stor andel deltidslantbruk som bland annat kompletteras med skogsbruk och förvärvsarbete utanför gården.

Inom Ringsjöbygden ligger den lokala kärnan Ludvigsborg och Ringsjöstrand som är en av de nio utpekade byarna i omlandet enligt kommunens utvecklingsstrategi. Övrig samlad bebyggelse finns framför allt utmed Ringsjöns södra och östra stränder och utgörs till stor del av före detta fritidsbebyggelse såsom Tappavitt, Häggenäset med Strandvägen och Ringsborg.

Ringsjöbygden utgör, genom den fantastiska utsikten över Ringsjön samt närheten till såväl Ludvigsborg, Hörby tätort som Höör och Hörby, en av de attraktivaste platserna för ny bebyggelse i kommunen. Samtidigt står bebyggelseutvecklingen i konflikt med natur- och kulturvärden. Genom att lokalisera ny bebyggelse till den lokala kärnan Ludvigsborg och Ringsjöstrand en av de tio utpekade byarna i omlandet kan det stora sammanhängande landskapet med höga natur- och kulturvärden värnas.

7.1.2.1 Ludvigsborg

Ludvigsborg är en större ort som ligger i kommunens nordvästra delar intill kommungränsen till Höörs kommun. Ludvigsborg tillhör Ringsjöbygden och har en viktig roll som lokal kärna i Hörby kommun. Orten ligger på båda sidorna om riksväg 13. Merparten av alla vägar inom Ludvigsborg har enskilt huvudmannaskap, vilket innebär att fastighetsägarna förvaltar och har ansvar för vägarna i området. En del av vägarna är mycket smala och har en hög trafikbelastning. Det finns

goda kollektiva förbindelser med regionbusstrafik till både Hörby och Höör samt vidare till Lund, Malmö och Kristianstad. Det finns gång- och cykelvägar på ett par ställen inom orten. Därutöver finns det en turismcykelled som sträcker sig över kommungränsen till Höörs kommun och som följer länsväg 1314 genom Fulltofta och vidare mot Osbyholm. Från Osbyholm finns gång- och cykelväg via den gamla banvallen till Hörby tätort.

Ludvigsborg bestod ursprungligen av två delar. Dels byn Häggenäs, bestående av en samling gårdar sydväst om den nuvarande bebyggelsen, dels herrgårdsanläggningen Ludvigsborg beläget norr om nuvarande bykärna. Bebyggelsen i Ludvigsborg är varierad och följer de smala vägarna i ett öppet naturlandskap. I bykärnan är bebyggelsen samlad kring det gamla vägnätet och den nedlagda järnvägen. Bykärnan har med tiden förtätats med nya hus vilket bland annat skapat den varierade villabebyggelsen.

Bostadsbeståndet utanför bykärnan består främst av före detta fritidshus. Karaktäristiskt för fritidshusområdena är att bebyggelsen ligger i grupper, med stora tomter och väl tilltagna grönområden mellan sig. Storlek och standard varierar mellan områdena, men i de delar som har kommunalt vatten och spillvatten sker en relativt snabb omvandling från säsongsboende till åretruntboende.

Inom de tätbebyggda områdena i Ludvigsborg finns mycket grönstruktur. Den luftiga bebyggelsen har lämnat luckor och sammanhängande stråk av naturmark insprängt i villabebyggelsen, vilket skapar rymd och förstärker känslan av närhet till naturen. Kvesarumsån genomkorsar de centrala delarna av byn, och längs med ån sträcker sig ett naturligt sammanhängande grönstråk som förbindelselänk mellan skogsområdena i öster och det öppna landskapet i väster. Grönstråket vid Kvarndammen via Granliden ned till Häggenäshalvön binder samman skogsdungar med ängs- och hagmarker.

Ludvigsborg har ett väl fungerande serviceutbud med dagligvarubutik, den kommunala förskolan Skogsglantan samt Ludvigsborgs friskola med undervisning i årskurserna F–9 samt fritidsverksamhet. Därutöver finns Stiernbladshallen som är en allaktivitetshall samt flera vårdboenden, både i kommunal och privat regi. I Ludvigsborg finns ett fåtal föreningar, bland annat en byförening.

I nära anslutning till Ludvigsborg finns stora skyddade naturområden, naturreservat och Natura 2000-områden. Ludvigsborg berörs av Natura 2000-område Fulltofta – Ringsjön och Natura 2000-område Fulltofta. Därutöver finns även ett större område med landskapsbildsskydd som syftar till att skydda värdet av framför allt den visuella upplevelsen av ett landskap.

Ludvigsborg omfattas av riksintresse för friluftsliv FM 06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta, riksintresse för Naturvård N 34 Fulltofta, riksintresse för kulturmiljövård M:67 Fulltofta – Nunnäs samt riksintresse för totalförsvarets militära del TM0526 (Påverkansområde övrigt).

Figur 13. Bostadsgata i Ludvigsborg.

7.1.2.2 Ringsjöstrand

Ringsjöstrand är en mindre by som ligger längs med södra Östra Ringsjön i Ringsjöbygden. Ringsjöstrand ligger några kilometer väster om Hörby tätort och i nära anslutning till Osbyholm som också är en av de nio utpekade byarna i omlandet enligt kommunens utvecklingsstrategi.

Bebyggelsen i Ringsjöstrand ligger som en rand utmed Östra Ringsjöns strandlinje och består framför allt av fritidshus från tidigt 1990-tal som många omvandlats till åretruntboende. De få lucktomter som finns kvar utmed stränderna och som inte blivit bebyggda utgör tydliga utblickskorridorer mot Ringsjön. Övrig bebyggelse inom Ringsjöstrand utgörs av mindre gårdar med jordbruksmark norr om gamla Malmövägen, väg 1140. Utöver bostadsbebyggelse finns även en besöksanläggning, Ringsjöstrand – camping och stugby, vilken erbjuder en rad olika friluftaktiviteter.

Vägarna inom Ringsjöbygden har antingen kommunala eller enskilt huvudmannaskap. Strax söder om Ringsjöstrand passerar E22 vilket medför bra pendlingsavstånd till Lund, Malmö och Kristianstad. Det finns ingen kollektivtrafik i Ringsjöstrand men däremot finns det goda kollektiva förbindelser med regionbusstrafik i Osbyholm, vilket möjliggör pendling till både Hörby och Kristianstad samt till Lund och Malmö. Från Ringsjöstrand kan man med gång- och cykelväg lätt

ta sig till både Osbyholm som Hörby tätort via den gamla banvallen, vilken sträcker sig från Snogeröd till Hörby tätort.

Ringsjöstrand omfattas av riksintresse för friluftsliv FM 06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta, riksintresse för naturvård N 34 Fulltofta samt angränsar till riksintresse för yrkesfiske RI YF 81 Ringsjön.

Ringsjöstrand utgör en av de attraktivaste platserna för ny bebyggelse i kommunen. Detta på grund av Ringsjöstrands närhet till och utblick mot Östra Ringsjön samt närhet till Osbyholm och Hörby tätort med mycket god samhällsservice, handel, och kollektivtrafik samt goda tillgång till natur. En utveckling av Ringsjöstrand skulle innebära att värdefull jordbruksmark tas i anspråk. Inspråktagandet anses dock nödvändigt för att möta framtida behov av attraktiva boenden i Hörby kommun. Genom att erbjuda attraktiva boendemöjligheter kan Hörby kommun locka till sig nya invånare, vilket är en viktig del i Hörby kommuns långsiktiga utveckling.

Figur 14. Promenadstråk längs med Ringsjön vid Ringsjöstrand.

Ställningstaganden för Ringsjöbygden

- Hörby kommun ska inom Ringsjöbygden
 - bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer samt landskapsbilden.
 - verka för god gestaltning av den byggda miljön.
 - anpassa bebyggelsens täthet och höjdskala till läget i byn/orten och förhållandet till omgivande bebyggelse.
 - ta hänsyn till historiska strukturer såsom synliga ägo gränser i landskapet, siktlinjer, vägdragningar och vattendrag.
 - säkerställa lägsta grundläggningsnivå vid exploatering utmed Östra Ringsjön och vattendrag så att ny bebyggelse inte riskeras att översvämmas.
 - värna om tätortsnära grönytor för förbättrad folkhälsa.
 - arbeta med multifunktionella grönytor för att reglera och infiltrera dagvatten, hantera erosionsrisk längs med vattendrag och minska uppkomsten av värmeöar samt för att skapa attraktiva boendemiljöer.
 - planera ny eller befintlig bebyggelse samt genomföra översvämningsreducerande åtgärder utifrån ett avrinningsperspektiv. Detta så att risken för översvämnings nedströms inte förvärras, det gäller inom riskområden men även så att nya riskområden inte uppkommer.
 - prioritera lokal infiltration och fördröjning av dagvatten och skyfall samt bevaka att möjligheten till översvämningsåtgärder inte byggs bort.
 - i Ludvigsborg verka för fler generationsövergripande mötesplatser för lokal interaktion (bostadsgårdar, lekplatser, utegym och parker, handel, verksamheter, föreningsliv samt möten).
 - verka för en god dialog med medborgare kring frågor om utformning och gestaltning av allmänna platser.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, yttranden och drift

- Vid detaljplanläggning utforma ny bebyggelse efter ett 100-årsregn med en klimatfaktor på minst 1,20. Det gäller för både regn kortare än en timme och för längre regn i enlighet Svenskt vatten.
- Vid lokaliseringsprövning av ny bebyggelse ska stor hänsyn tas till större jordbruksgårdar, (djurbesättning på mer än 100 djurenheter, dvs. lantbruk klassade som C-anläggningar enligt *Miljöbalken (1998:808)*, till vilka det rekommenderade skyddsavståndet är 500 meter) för att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas vidare och att eventuella problem med lukt och andra olägenheter som alstras av jordbruket undviks.

7.1.3 Mellanbygden

Mellanbygden sträcker sig från norr till söder i kommunens östra delar. I Mellanbygden pekar översiktsplanens utvecklingsstrategi ut två lokala kärnor, Killhult och Önnköping – Långaröd samt tre större byar i omlandet, Södra Rörum, Satserup och Äspinge. Inom mellanbygden finns också flera fritidsbyar varav de största är Fundersed, Skogsbyn, Trulstorp, Ekastorp och Västantorps, Gammalstorp öster om Äspinge samt Skäpperöd söder om Önnköping. Inom Mellanbygden finns också många mindre samlingar av gårdar, ibland med inslag av gathus. Exempel på sådana är Kölleröd, Östra Sallerup, Herröd, Harphult, och Pärup.

I Mellanbygden finns det mest typiska Hörbylandskapet. Det småskaliga böljande mosaiklandskapet med öppna betesmarker, stengärdesgårdar, blandskogar och våtmarker där by- och odlingsstrukturerna är av gammalt ursprung. Bebyggelsen består till stor del av mindre gårdar och mycket fritidsbebyggelse, dels samlade fritidshusområden, dels utspridda i landskapet. De småskaliga byarna erbjuder en trygg social tillvaro och god tillgång till natur. Mellanbygden omfattas av riksintresse för naturvård, kulturvård samt totalförsvarets militära del.

I Mellanbygden är jord- och skogsbruket en viktig näring och inkomstkälla, även om arbetet alltmer övergår från heltids- till deltidssysselsättning. Inom Mellanbygden är det i flera områden relativt långt till service, detta gäller särskilt i de norra och östra delarna av kommunen.

Inom Mellanbygden finns tre mindre byar av lokal betydelse; Södra Rörum, Satserup och Äspinge.

Bebyggelsen i Mellanbygden utgörs framför allt av mindre gårdar och fritidsbebyggelse. Fritidsbebyggelsen är dels samlade i fritidshusområden, samt dels utspridda i landskapet. Gårdarna bestod ofta av en väl samlad bebyggelse i u-form där bostadshuset uppfördes i ett plan med inredd vind med minst 45 graders takvinkel och träfasad. Effekterna av 1800-talets skiftesreformer går tydligt att urskilja genom att många av husen i byarna är placerade längs landsvägarna med avlånga smala skiften, vilket gjort att landskapet fått ett fiskbensliknande mönster. Mellanbygden representerar det typiska Hörbylandskapet. Ett småskaligt böljande mosaiklandskap med öppna betesmarker, stengärdesgårdar, blandskogar och våtmarker och där by- och odlingsstrukturerna är av gammalt ursprung.

I norra Mellanbygden har bebyggelsen starkt influerats av småländsk byggnadstradition med boningshus något skilda från uthusen och där bebyggelsen är mer terränganpassad än symmetrisk. Det finns en stor variation bland bostadshusens karaktär, allt från mindre trähus till större hus ofta uppförda i stenmaterial med putsade fasader. Vanligast är dock hus med skiftesverk, knuttimring eller en kombination av dessa två. Ett resultat av den förhållandevis goda tillgången på virke. Den rika tillgången på sten gjorde också att hus uppförda helt eller delvis med gråstensväggar var mycket vanliga.

7.1.3.1 Önnköping – Långaröd

Önnköping och Långaröd är två orter som tillsammans bildar en lokal kärna. Orterna ligger i kommunens sydöstra delar, cirka två mil från Hörby tätort och tillhör Mellanbygden. Önnköping och Långaröd ligger utmed länsväg 1057 med cirka 1 kilometer emellan varandra. Orternas geografiska läge innebär närhet till Hörby tätort och Sjöbo. Det finns goda kollektiva förbindelser med regionbuss 471, vilket möjliggör för pendling till Hörby tätort. Det finns en gång- och cykelväg som binder samman Önnköping och Långaröd. I övrigt saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Önnköping och Långaröd med omkringliggande orter.

Önnköping är den större orten av dem två. Orten har sitt ursprung i en medeltida jordbrukarby vars befolkning ökade på 1800-talet när handeln ökade. Bebyggelsen i Önnköping är varierad och samlad längs byns gator med en småskalig och relativt tät struktur. Bebyggelsen består framför allt av gathus, gårdar och egnahem. En del bebyggelse har tillkommit under senare delen av 1900-talet och under 2000-talets början. Generellt ses äldre bebyggelse i de norra delarna av byn medan den södra delen består av nyare bebyggelse.

Landskapet runt Önnköping har en varierande karaktär med stort inslag av öppna betesmarker och uppodlade fält. Det finns flera större sammanhängande grönområden i utkanten av byn och i den sydvästra delen rinner Farhultsbäcken. Önnköping saknar ett tydligt grönstråk som går genom hela byn men ortens många uppvuxna trädgårdar bidrar till grönskan. Detta märks tydligast längs byns lokalgator där grönskan sammanbinds med den omkringliggande naturen.

Önnköping har historiskt haft ett stort utbud av affärer och verksamheter med bland annat lanthandel, mejeri, bageri, toffelmakare, urmakare, sadelmakare, smed, skomakare, skräddare, snickare, garntillverkning, manufakturaffär och taxibolag, samt något senare även två banker och ett postkontor. Idag finns ett mindre antal verksamheter kvar men Önnköping har trots detta ett väl fungerande serviceutbud med en lanthandel, bageri, museum och en mindre butik. Därutöver finns fotbollsplaner, ett utegym, en multisportarena och en padelbana. Önnköping har ett rikt föreningsliv med flertalet föreningar, bland annat en byförening och en idrottsförening. I Önnköping finns en privat förskola som heter Solkullen. Det finns ingen kommunal service i byn. I Hörby kommun finns det två deltidsstationer för räddningstjänsten, varav en i Önnköping.

Önnköping omfattas inte av något riksintresse.

Bebyggelsen i Långaröd är varierad och samlad kring Långaröds kyrka. De äldre bevarade skolbyggnaderna i byn förstärker byns historiska betydelse som tidigare sockencentrum. Bebyggelsen i området består av ett antal hus i olika stilar och nivåer och har anpassats till den omgivande kontexten.

Området runt Långaröd består av ett varierat landskap som växlar mellan täta skogsmiljöer och öppna åkermarker. Den kuperade terrängen ger en varierad vy och kyrkan som är placerad på en höjd ger en dominerande närvaro i det omgivande landskapet. I Långaröd är kyrkogården en av de viktigaste gröna strukturerna i byn. Strax utanför byn finns flera sammanhängande skogsområden

lämpliga för friluftsliv. Norr om Långaröds skola rinner en mindre å, och i anslutning till denna finns en större damm.

Även Långaröd hade tidigare ett stort utbud av verksamheter i form av en stor mängd hantverkare och affär. Idag finns det endast ett musteri. I Långaröd finns den kommunala skolan Långaröds skola med undervisning i årskurserna F–6 samt fritidsverksamhet. Skolan har ett stort upptagningsområde som bland annat innefattar Önnköping. Flertalet av eleverna åker skolbuss till och från skolan, eftersom många har längre än tre kilometer till skolan.

Långaröd omfattas inte av något riksintresse. Men strax utanför Långaröd finns riksintresse för naturvård N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup.

Området runt Önnköping – Långaröd är en del av ett större kluster av kulturverksamheter, kallat Kulturstråket, med en blandning av verksamheter som kulturvandringar, museum, återbruksbutik och caféer. I både Önnköping och Långaröd och i dess omgivningar är besöksnäringen en stark trend och en näring som förväntas växa under de kommande åren.

Figur 15. Parkering omringad av bebyggelse i Önnköping.

Figur 16. Bostadsgata i Önnköping.

7.1.3.2 Killhult

Killhult är en större by som ligger cirka 1,5 mil öster om Hörby tätort med närhet till Kristianstad kommun. Killhult tillhör Mellanbygden och har en viktig roll som lokal kärna i Hörby kommun. Killhult genomkorsas av två statliga vägar, länsväg 1082 och länsväg 1074. Det finns ingen kollektivtrafik i Killhult men däremot finns närtrafik som kan beställas via telefon eller app. I Killhult finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Killhult med omkringliggande orter.

Killhult var från början en skogsbrukarby och kom att utvecklas i samband med att en ny kyrka byggdes och byn blev centralort i socknen. Större delen av bebyggelsen i Killhult har tillkommit under 1900-talets första hälft och består av blandad bebyggelse. Bebyggelsen i Killhult har kompletterats sporadiskt under årens lopp vilket har givit byn en något osammanhängande bebyggelsestruktur med olika placering av husen i förhållande till vägnätet.

Killhult ligger på Linderödsåsens södra sida och närheten till Linderödsåsens natur är en stor tillgång för Killhult, som både angränsar till stora skogsområden, öppna betesmarker, stengärdesgårdar och våtmarker. I närheten av Killhult finns bland annat Vrånge mosse, Svensköps mosse och Viss mosse.

Killhult har ett väl fungerande serviceutbud med en lanthandel, den kommunala förskolan Björnligan samt Killhults skola med undervisning i årskurserna F–6 samt fritidsverksamhet. Därutöver finns en fotbollsplan. Killhult har ett rikt föreningsliv med flertalet föreningar, bland annat en byförening och en idrottsförening.

Killhult omfattas inte av något riksintresse.

Figur 17. Kyrkan i Killhult.

7.1.3.3 Södra Rörum

Södra Rörum är en mindre by som ligger i kommunens norra delar och tillhör Mellanbygden. Byns geografiska läge innebär närhet till Ludvigsborg, Höör och Hörby. Södra Rörum genomkorsas av flera statliga vägar vilket möjliggör för pendling till Hörby såväl som till grannkommunerna Höör och Hässleholm. Det finns ingen kollektivtrafik i Södra Rörum men däremot finns närtrafik som kan beställas via telefon eller app. I Södra Rörum finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Södra Rörum med omkringliggande orter.

Södra Rörum är ursprungligen en kyrkby och bebyggelse ligger väl samlad kring Södra Rörums kyrka men sträcker sig även längs byns gator. Södra Rörum omringas av ett öppet landskap bestående av fäladsmarker och skog. Större delen av den nuvarande bebyggelsen i Södra Rörum består av äldre byggnader med anor från 1800-talet eller 1900-talets första hälft. Det finns också en del nyare bebyggelse främst utmed Husarlyckevägen.

I Södra Rörum finns det ett flertal värdefulla naturområden, bland annat i utkanten av Södra Rörum där Hjällens naturreservat finns. I Hjällens naturreservat finns en bokskog som till stor del har stått orörd här sedan 1800-talet. Det är den som ger reservatet dess höga naturvärden.

I Södra Rörum finns några mindre verksamheter. Det finns ingen kommunal eller kommersiell service i Södra Rörum. Södra Rörum har ett rikt föreningsliv med flertalet föreningar, bland annat en byförening och en idrottsförening.

Södra Rörum omfattas av riksintresse för naturvård N34 Södra Rörum och riksintresse för totalförsvarets militära del område TM0526 (Påverkansområde övrigt).

Figur 18. Kyrkan i Södra Rörum.

7.1.3.4 Satserup

Satserup är en mindre by som ligger cirka 1 mil nordost om Hörby tätort. Byns geografiska läge innebär en relativ närhet till väg E22 vilket medför bra pendlingsavstånd till Kristianstad samt Lund och Malmö. Det finns ingen kollektivtrafik i Satserup men däremot finns närtrafik som kan beställas via telefon eller app. Det finns goda kollektiva förbindelser med regionbusstrafik vid E22 och Ekeröds busshållplats, vilket möjliggör för pendling mot Kristianstad samt Lund och Malmö. I Satserup finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Satserup med omkringliggande orter.

Satserup består av en äldre och en nyare del. Den nyare delen, stationsbyn, växte fram i samband med att järnvägen mellan Hörby och Tollarp anlades i slutet av 1800-talet. Linjen lades ner på 1960-talet och idag används den gamla banvallen som cykel- och promenadväg. Den gamla bykärnan finns delvis kvar, även om flera gårdar flyttades ut på 1830-talet då byn skiftades.

Satserup ligger i delvis öppet landskap men skogen dominerar. I Satserup finns en anläggning med motionsspår som används för skidåkning på vintern och för övrig motion resterande del av året.

Det finns ingen kommunal eller kommersiell service i Satsrup. Det finns få mindre företag och en aktiv idrotts- och byaförening.

Satsrup omfattas inte av några riksintressen.

7.1.3.5 Äspinge

Äspinge är en mindre by som ligger cirka tre kilometer öster om trafikplats Hörby norra. Äspinge tillhör Mellanbygden. Ortens geografiska läge innebär närhet till Hörby tätort och möjliggör för pendling till Lund, Malmö och Kristianstad. Det finns ingen kollektivtrafik i Äspinge men däremot finns närtrafik som kan beställas via telefon eller app. I Äspinge finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Äspinge med Hörby tätort och övriga omkringliggande orter.

Ursprungligen var byn samlad i direkt anslutning till kyrkan, men idag är bebyggelsen i huvudsak samlad längs bygatan några hundra meter nordöst om kyrkan. Under 1880-talet fick byn järnvägsstation då linjen mellan Hörby och Tollarp togs i bruk, men den låg knappt en kilometer väster om byn och kom inte att påverka bebyggelsestrukturen i byn. Äspinge omges av öppna betesmarker och mindre skogsdungar.

Figur 19. Gård i grönska.

I Äspinge finns en kyrka, ett gammalt bränneri samt Äspinge Gård som bedriver hästverksamhet. Äspinge har även en byaförening. Det finns ingen kommunal eller kommersiell service i Äspinge.

Äspinge omfattas av riksintresse för naturvård N57 (Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup).

Ställningstaganden för Mellanbygden

- Hörby kommun ska inom Mellanbygden
 - verka för att jordbruks- och skogsbruksnäringen skyddas mot exploatering som påtagligt kan försvåra möjligheterna att bedriva jord- eller skogsbruk.
 - bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer samt landskapsbilden.
 - verka för god gestaltning av den byggda miljön.
 - anpassa bebyggelsens täthet och höjdskala till läget i byn/orten och förhållandet till omgivande bebyggelse.
 - ta hänsyn till historiska strukturer såsom synliga ägo gränser i landskapet, siktlinjer, vägdragningar och vattendrag.
 - värna om tätortsnära grönytor för förbättrad folkhälsa.
 - arbeta med multifunktionella grönytor för att reglera och infiltrera dagvatten, hantera erosionsrisk längs med vattendrag och minska uppkomsten av värmeöar samt för att skapa attraktiva boendemiljöer.
 - planera ny eller befintlig bebyggelse samt genomföra översvämningsreducerande åtgärder utifrån ett avrinningsperspektiv. Detta så att risken för översvämnings nedströms inte förvärras, det gäller inom riskområden men även så att nya riskområden inte uppkommer.
 - prioritera lokal infiltration och fördröjning av dagvatten och skyfall samt bevaka att möjligheten till översvämningsåtgärder inte byggs bort.
 - i Önnköping, Långaröd samt Killhult verka för fler generationsövergripande mötesplatser för lokal interaktion (bostadsgårdar, lekplatser, utegym och parker, handel, verksamheter, föreningsliv samt möten).
 - verka för en god dialog med medborgare kring frågor om utformning och gestaltning av allmänna platser.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, yttranden och drift

- Vid detaljplanläggning utforma ny bebyggelse efter ett 100-årsregn med en klimatfaktor på minst 1,20. Det gäller för både regn kortare än en timme och för längre regn i enlighet Svenskt vatten.
- Vid lokaliseringsprövning av ny bebyggelse ska stor hänsyn tas till större jordbruksgårdar, (djurbesättning på mer än 100 djurenheter, dvs. lantbruk klassade som C-anläggningar enligt *Miljöbalken (1998:808)*, till vilka det rekommenderade skyddsavståndet är 500 meter) för att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas vidare och att eventuella problem med lukt och andra olägenheter som alstras av jordbruket undviks.

7.1.4 Slättbygden

Den sydvästra delen av kommunen tillhör Slättbygden. Det svagt böljande öppna landskapet med aktivt storskaligt jordbruk inramade av vegetation är Slättbygdens kännetecknande särprägel. Det aktiva storskaliga jordbruket har lett till att det saknas större sammanhängande grönområden. De mindre grönområden som finns utgörs framför allt av enskilda träd och trädgångar, vegetationsbeksidda väg- och dikeskanter, artrika ängs- och hagmarker, mindre vattendrag samt mossar.

Bebyggelsen och bebyggelsestrukturen i Slättbygden är starkt påverkad av det storskaliga jordbruket. På Slättbygden dominerade förr den sydsvenska gårdstypen som bestod av en fyrkantad kringbyggd gård som omgärdade en gemensam få- och mangård. Problem med blåst och vind i det öppna landskapet var ett stort bekymmer och de kringbyggda gårdarna gav skydd. Boningshuset låg oftast i öst-västlig riktning. Slättlandskapet i syd dominerades av korsvirkeshus, där facken i virkestommen fylldes med bland annat lera. Under skiftesreformerna delades marken upp antingen i ett fiskbensmönster eller i en schackruteliknande indelning, vilken fick till följd att vägnätet på många sträckor rätades upp och anpassades efter den nya indelningen. Bebyggelsen är därför gles men jämnt fördelad över landskapet och gårdarna är generellt arealmässigt större på Slättbygden än i Mellanbygden. Tillgången på bra åkermark har också medfört ett ekonomiskt välstånd och de enskilda byggnaderna är ofta större, pampigare och uppförda i mer exklusiva material som tegel eller betong. Enstaka hus och torp utan tillhörande jordbruksmark förekom inte i någon större utsträckning på Slättbygden, däremot fanns arbetarbostäder i anslutning till de större gårdarna.

I den södra delen av Slättbygden omfattas ett mindre område av riksintresse för naturvård samt ett större område av totalförsvarets militära del.

Inom de södra delarna av Slättbygden är avståndet till service relativt långt. Den västra delen av området vänder sig i viss mån mot orter utanför Hörby kommun, exempelvis Löberöd, men detta är inte lika utpräglat som i Mellanbygden. Slättbygden saknar tillgång till dagligvaruhandel sedan några år tillbaka då lanthandeln i Östraby lades ner. Däremot finns det i Mellanbygden en viss detaljhandel, framför allt i Korsholm – Norra Västerstad. För bygdens utveckling är det önskvärt att få tillbaka en lanthandel.

Slättbygden domineras av aktivt jordbruk med inriktning på växtodling och djurhållning, och de flesta gårdarna är heltidsjordbruk. Förutsättningarna för ett ekonomiskt bärkraftigt jordbruk är viktigt inom i Slättbygden.

Inom Slättbygden ligger den lokala kärnan Östraby-Västerstad samt fem av de nio byarna enligt översiktsplanens utvecklingsstrategi. De fem byarna är Osbyholm, Lyby, Korsholm – Norra Västerstad, Askeröd. Stråket Askeröd, Dala, Västerstad och Östraby är av särskild vikt för utvecklingen i Slättbygden. I Slättbygden finns även ett stort antal småbyar som mer kan liknas

vid samlingar av gårdar, ibland med inslag av gathus. Exempel på sådana är Oderup, Råby och Brunslöv.

7.1.4.1 Östraby – Västerstad

Östraby och Västerstad är två orter som tillsammans bildar en lokal kärna. Orterna ligger i kommunens södra delar och tillhör Slättbygden. Östraby och Västerstad ligger på varsin sida om riksväg 13 och har ett avstånd på cirka 4 kilometer emellan varandra. Det finns goda kollektiva förbindelser med regionbusstrafik utmed riksväg 13, vilket innebär närhet till både Hörby och Sjöbo. Busshållplats med mindre infartsparkering för bil och cykel finns i Östraby. Det finns inga gång- och cykelvägar i Östraby och Västerstad. Likaså saknas gång- och cykelvägar som binder samman Östraby och Västerstad med varandra såväl som med omkringliggande orter.

Östraby är en klassisk skånsk radby med tätt placerade gathus. Bebyggelsen består framför allt av äldre hus och byggnader från 1900-talets första hälft men det finns även ett fåtal byggnader kvar från tidigt 1800-tal. Karaktäristiskt för Östraby är de många hus som uppfördes med kombinerade bostads- och affärshus, vilket visar på att Östraby historiskt varit en blomstrande by med etablerade verksamheter längs hela bygatan. Även i dag finns ett antal aktiva verksamheter i byn, även om tidigare affärslokaler i stor utsträckning står tomma eller används för andra ändamål idag.

Östraby ligger i ett svagt böljande öppet landskap med inslag av aktiva jordbruksverksamheter. Östraby upplevs som en grön by, mycket tack vare de uppvuxna trädgårdarna, kyrkogårdens öppna arealer samt Kärrbäcken som sammanbinds med Sniberupsån.

Östraby har historiskt haft ett stort utbud av affärer och verksamheter med bland annat en gästgivaregård, järnhandel, spritbutik och bageri. Idag saknas kommersiell service i Östraby. I Östraby finns den kommunala skolan Östraby skola med undervisning i årskurserna F–6 samt fritidsverksamhet. Skolan har ett stort upptagningsområde som bland annat innefattar Västerstad. Det finns ett HVB-hem för barn och unga och Östraby har en aktiv byförening.

Västerstad är precis som Östraby en klassisk skånsk radby. Bebyggelse har tillkommit under lång tid och till största del utmed bygatan. Från början bestod Västerstad av ett fåtal torp som utvecklades till kringbyggda och slutna gårdar. Bebyggelsen låg då primärt öster om byns nuvarande centrum, i anslutning till kyrkoruinen. Under 1800-talets första hälft utlokaliserades gårdarna till jordbruksmarker utanför byn. I och med detta förändrades hela byns bebyggelsestruktur och karaktär. Därefter har det tillkommit bebyggelse under framförallt 1850-talet och 1900-talets första hälft. Bebyggelse som tillkommit senare är framför allt verksamheter som Hörby Lantmän, byggnader i anslutning till skolan och byggnader inom jordbruket.

I Västerstad finns flera mindre grönområden. Västerstads kyrka ligger i direkt anslutning till ett av områdets största grönområden som består av lövskog och som är tillgängligt för rekreation och friluftsliv. Likaså finns ett lite mindre grönområde strax väster om byn, i anslutning till vägen mot Dala. I byns östra del kantas vägen av en allé som Länsstyrelsen pekat ut som värd att bevara.

Ursprungligen bestod allén av ett hundratal almar, men i dag finns enbart ett fåtal kvar. De kvarstående träden bidrar till områdets landskapskaraktär. I Västerstads östra del ligger en gammal kyrkoruin som uppfördes under andra halvan av 1100-talet samt Västerstadsgården.

Västerstads största verksamhet är Hörby Lantmän med hantering av spannmål. Denna verksamhet har under senare år expanderat kraftigt. Verksamheten har en viktig roll inom Slättbygden då detta är traktens huvudsakliga näring. I Västerstad finns den kommunala förskolan De la Gardie.

Västerstad har inte några egna föreningar utan medborgarna engagerar sig i föreningar i angränsande byar. Särskilt stort upptagningsområde har Askeröds idrottsförening där flertalet av barnen i både Västerstad och Östraby är eller har varit aktiva under någon period.

Östraby och Västerstad omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del TM0040 (Område med särskilt behov av hinderfrihet).

Figur 20. Hus i Östraby.

Figur 21. Kyrkan i Östraby.

7.1.4.2 Osbyholm

Osbyholm är en mindre by som ligger i kommunens östra del cirka 3 kilometer väster om Hörby tätort. Osbyholm ligger vid Hörbyån nära utloppet i Östra Ringsjön och tillhör Slättbygden. Strax norr om Osbyholm passerar E22, vilket gör att byn ligger på ett bra pendlingsavstånd till bland annat Lund och Malmö. Likaså finns det goda kollektiva förbindelser med regionbusstrafik, vilket möjliggör för pendling till Lund, Malmö och Kristianstad. Det finns gång- och cykelväg via den gamla banvallen till Hörby tätort.

Byn var ursprungligen liten och de flesta av byns invånare arbetade på Osbyholms slott. Byn växte i samband med att järnvägen etablerades år 1897, men större delen av bebyggelsen tillkom under järnvägens senare del, till största delen mellan 1930–1970-talet och har bidragit till byns struktur och utveckling. Stationshuset är idag rivet och banvallen har gjorts om till en gång- och cykelbana som binder ihop Osbyholm med Hörby tätort.

Bebyggelsen i Osbyholm omgärdas av betes- och odlingsmark med närhet till Ringsjön och utsikt över denna. På senare tid har omläggningen av E22 satt sin prägel på landskapsbilden, bland annat genom att Osbyholm slott avskärmats från Osbyholm. Osbyholm ligger nära Fulltofta strövområde som erbjuder vacker natur och flertalet vandringsleder.

I Osbyholm finns ett par olika verksamheter, däribland en verkstad inom industrimontage och tillverkning och ett cementgjuteri. I Osbyholm finns kommunal service i form av ett särskilt

boende, Hagadal. Därutöver finns ingen annan kommunal eller kommersiell service. Osbyholm har en aktiv byförening.

Osbyholm omfattas av riksintresse för kulturmiljövård M:67 Fulltofta – Nunnäs, riksintresse för friluftsliv FM06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta samt riksintresse för naturvård N34 Fulltofta.

7.1.4.3 Lyby

Lyby är en mindre by som ligger cirka 3 km sydväst om Hörby tätort och cirka 2 km söder om Osbyholm. Lyby tillhör Slättbygden och är belägen på nordvästslutningen av en åsrygg, vilket medför långa siktlinjer ut från byn, både mot slättlandskapet i söder och Ringsjön i norr. Vägarna genom Lyby är relativt trafikerade och trafikerar av blandad trafik, såväl personbilar som tyngre motorfordon och jordbruksmaskiner. Det finns ingen kollektivtrafik i Lyby och likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Lyby med omkringliggande orter.

Lyby har länge utgjorts av en kyrkby, där kyrkan utgör ett dominerande landmärke i byn. Byn ligger väl samlad runt kyrkan utmed landsväg 1119, Hörbyvägen och består av äldre gårdar och bostadshus placerade på gammalt vis med fasader i direkt anslutning till bygatan. Flera vägar strålar samman i Lyby, exempelvis från Hörby, Osbyholm, He och Söderto, och har under lång tid gått oförändrade genom Lyby, vilket tyder på att byn har utgjort en plats av betydelse.

Lyby omringas av öppen jordbruksmark med långa utblickar. Strax väster om Lyby ligger en omriktarstation och ett ställverk. Omriktarstationen och ställverket utgörs av en stor byggnation med rostig plåtfasad som gör ett tydligt modernt uppbrott i jordbrukslandskapet och har uppförts för att säkra elförsörjningen i Skåne. I norr gränsar Lyby till naturreservatet Askebacken med Lyby stubbskottsäng. Det finns ingen kommunal eller kommersiell service i byn.

Lyby omfattas av riksintresse för naturvård N 34 Fulltofta, delområde i – Lyby.

Figur 22. Bostadsgata i Lyby.

Figur 23. Hus i Lyby.

7.1.4.4 Korsholm – Norra Västerstad

Korsholm – Norra Västerstad är två mindre byar som ligger utmed riksväg 13 mellan Hörby och Östraby. Korsholm – Norra Västerstad tillhör Slättbygden. Norr om Korsholm – Norra Västerstad finns det goda kollektiva förbindelser med regionbusstrafik utmed riksväg 13, vilket innebär närhet till både Hörby och Sjöbo. I Korsholm – Norra Västerstad finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Korsholm – Norra Västerstad med omkringliggande orter.

Bebyggelsen i Korsholm – Norra Västerstad upplevs som något spridd och bebyggelsen är varierad både till stil och ålder. Den äldre bebyggelsen ses framför allt i delen Norra Västerstad. Korsholm – Norra Västerstad ligger i ett bördigt jordbrukslandskap med långsträckta vyer.

I Korsholm – Norra Västerstad finns det flertalet verksamheter, främst inom handel, med försäljning av bland annat jordbruksmaskiner. Därutöver finns en djuraffär och en verkstad samt några mindre företag.

Korsholm – Norra Västerstad omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del TM0040 (Område med särskilt behov av hinderfrihet).

7.1.4.5 Askeröd

Askeröd är en mindre by som ligger i kommunens sydvästra delar och tillhör Slättbygden. Byns geografiska läge innebär närhet till Harlösa och Löberöd i Eslövs kommun, men möjliggör även för pendling till Sjöbo, Höör och Hörby. Det finns ingen kollektivtrafik i Askeröd men däremot finns närtrafik som kan beställas via telefon eller app. I Askeröd finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Askeröd med omkringliggande orter.

Byn är ursprungligen en gammal bondby men nuvarande Askeröds by tillkom i huvudsak i samband med att järnvägen etablerades under 1860-talet. Byns centrala delar är samlade kring den före detta järnvägsstationen och bebyggelsen sträcker sig sedan längs byns gator. Sedan 1940-talet har det endast tillkommit ett fåtal nya bostäder. Askeröd är därför en av mellanskånes mest välbevarade och mest typiska småbyar.

Askeröd ligger i ett bördigt jordbrukslandskap med långsträckta vyer och mindre öar av skogspartier. I anslutning till Askeröd finns Askeröd Mosse som omringas av ängar och naturstigar för rekreation. Askeröd har ett rikt föreningsliv med flertalet föreningar, bland annat en byförening och en idrottsförening.

Som tidigare järnvägssamhälle har Askeröd flertalet verksamheter, däribland en större maskinverkstad och plåtfirma. Det finns ingen kommunal eller kommersiell service i byn. I Hörby kommun finns det två deltidsstationer för räddningstjänsten, varav en i Askeröd.

Askeröd omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del TM0040 (Område med särskilt behov av hinderfrihet).

Figur 24. Hus i Askeröd.

Figur 25. Gamla stationshuset i Askeröd.

7.1.4.6 Dala

Dala är en mindre by som ligger i kommunens sydvästra delar. Byns geografiska läge innebär närhet till Harlösa och Löberöd i Eslövs kommun, men möjliggör även för pendling till Sjöbo, Höör och Hörby. Det finns ingen kollektivtrafik i Dala men däremot finns närtrafik som kan beställas via telefon eller app. I Dala finns det inga gång- och cykelvägar. Likaså saknas det gång- och cykelvägar som binder samman Dala med omkringliggande orter.

Dala, liksom de intilliggande byarna har alltid varit en aktiv jordbruksby, en karaktär som fortfarande kan urskiljas. Bebyggelsen utgörs till stor del av aktiva eller avstyckade före detta jordbruksfastigheter och ligger utsträckt på ömse sidor om landsväg 1123. Bitvis finns också inslag av villatomter, de flesta bebyggda under första halvan av 1900-talet.

Dala ligger i ett bördigt jordbrukslandskap med långsträckta vyer, där jordbruksmarkerna emellanåt sträcker sig in mellan fastigheterna. Det finns även en del mindre skogspartier som tillsammans med gröna och lummiga trädgårdar gör att Dala upplevs som en grönskande plats.

I Dala finns en verksamhet specialiserad på precisionsteknik inom jordbruk samt en bil- och traktorverkstad. Det finns ingen kommunal eller kommersiell service i byn.

Dala omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del TM0040 (Område med särskilt behov av hinderfrihet).

Ställningstaganden för Slättbygden

- Hörby kommun ska inom Slättbygden
 - verka för att jordbruksnäringen skyddas mot exploatering som påtagligt kan försvåra möjligheterna att bedriva jordbruk.
 - bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer samt landskapsbilden.
 - värna det strategiska bebyggelsestråket Askeröd, Dala, Västerstad och Östraby.
 - verka för god gestaltning av den byggda miljön.
 - anpassa bebyggelsens täthet och höjdskala till läget i byn/orten och förhållandet till omgivande bebyggelse.
 - ta hänsyn till historiska strukturer såsom synliga ägo gränser i landskapet, siktlinjer, vägdragningsar och vattendrag.
 - värna om tätortsnära grönytor för förbättrad folkhälsa.
 - arbeta med multifunktionella grönytor för att reglera och infiltrera dagvatten, hantera erosionsrisk längs med vattendrag och minska uppkomsten av värmeöar samt för att skapa attraktiva boendemiljöer.
 - planera ny eller befintlig bebyggelse samt genomföra översvämningsreducerande åtgärder utifrån ett avrinningsperspektiv. Detta så att risken för översvämningsar nedströms inte förvärras, det gäller inom riskområdena men även så att nya riskområden inte uppkommer.
 - prioritera lokal infiltration och fördröjning av dagvatten och skyfall samt bevaka att möjligheten till översvämningsåtgärder inte byggs bort.
 - i Östraby och Västerstad verka för fler generationsövergripande mötesplatser för lokal interaktion (bostadsgårdar, lekplatser, utegym och parker, handel, verksamheter, föreningsliv samt möten).
 - verka för en god dialog med medborgare kring frågor om utformning och gestaltning av allmänna platser.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, yttranden och drift

- Vid detaljplanläggning utforma ny bebyggelse efter ett 100-årsregn med en klimatkfaktor på minst 1,20. Det gäller för både regn kortare än en timme och för längre regn i enlighet Svenskt vatten.
- Vid lokaliseringsprövning av ny bebyggelse ska stor hänsyn tas till större jordbruksgårdar, (djurbesättning på mer än 100 djurenheter, dvs. lantbruk klassade som C-anläggningar enligt *Miljöbalken (1998:808)*, till vilka det rekommenderade skyddsavståndet är 500 meter) för att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas vidare och att eventuella problem med lukt och andra olägenheter som alstras av jordbruket undviks.

7.2 Bostadsförsörjning

Tillgången till en bostad är en central del av människors möjlighet till utveckling och välbefinnande. Bostadsbyggandet har också stor betydelse för en fungerande arbetsmarknad och har en stor inverkan på de sociala strukturerna i samhället. Bostadsförsörjning är därför en viktig utvecklingsfråga för såväl stat, regioner som kommuner. Det övergripande nationella målet för bostadspolitiken är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Alla kommuner har enligt lag (2000:1383) bostadsförsörjningsansvar och ska under varje mandatperiod ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. Riktlinjer för bostadsförsörjning ska antas av kommunfullmäktige. Syfte med planeringen är att skapa förutsättning för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska minst innehålla följande uppgifter:

- kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet,
- kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och
- hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

7.2.1 Bostadsförsörjning i Hörby kommun

Under 2023 tog Hörby kommun fram en Bostadsutvecklingsanalys som ett underlag till kommunens nya riktlinjer för bostadsförsörjning. Bostadsutvecklingsanalysen visar att bostadsförsörjning är en komplex fråga som berör många olika aktörer (bland annat stat, exploatörer, bostadsutvecklare, mäklare och långivare men även olika kommunala förvaltningar), där ingen enskild aktör har fullständig rådighet i frågan. För att bostadsbyggandet ska möta den befolkningsutveckling som sker i Sverige, i Skåne samt i Hörby kommun är det avgörande att det finns en gemensam kunskapsgrund att stå på och att planeringen av bostäder utgår från medborgarnas behov och efterfrågan. Vidare behövs insikt och förståelse för vilka roller och förutsättningar de olika aktörerna på bostadsmarknaden har. Det senare visar i sin tur på behovet av en tydlig samverkan mellan aktörer. Särskilt viktigt är samarbetet mellan kommun, kommunala bostadsbolag och privata hyresvärdar för att säkerställa efterfrågan på bostäder åt särskilda grupper och andra grupper som har det svårt att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden.

För att Hörby kommun ska kunna styra bostadsutvecklingen utifrån det bostadsbehov som finns framöver behöver Hörby kommun ha en god planberedskap, arbeta med strategiska markförvärv och aktivt bevaka bostadsmarknadens efterfrågan och behov av bostäder i Hörby kommun. Sedan 2022 har bostadsbyggandet på svenska bostadsmarknaden minskat till följd av en rad faktorer. För att möta behovet av bostäder fram till 2035 bedömer Hörby kommun att det är viktigt att ta höjd

för den osäkerhet som finns vad gäller bostadsbyggandet framöver och därför peka ut mer mark för bostäder än det identifierade hushållsbehovet.

Till och med år 2035 beräknas behovet av hushåll öka till 7 689 hushåll, en ökning med 530 hushåll eller 7,4 procent enligt framtagna hushållsbehovsprognos från 2022. Det ger en genomsnittlig ökning på cirka 38 hushåll per år fram till 2035. Samtidigt förväntas befolkningen öka med 4,5 procent enligt den trendbaserade befolkningsprognosen 2021–2035. Att hushållsbehovet ökar mer än befolkningen beror primärt på att gruppen 80 år och äldre ökar i antal. I dessa åldrar blir enpersonshushåll vanligare till följd av ökade dödsrisker. Närmare 80 procent av ökningen av enpersonshushåll beräknas komma i denna grupp. Det finns ytterligare två typer av hushållsställning i grundmaterialet till hushållsbehovsprognosen. Dels barn (bor med minst en förälder, oavsett ålder), dels ej ensamboende personer, övriga. Barn har uteslutits ur grundanalysen, då de inte bor i eget hushåll och alltså inte påverkar behovet sett till antal hushåll. Kvoten barn (0–18 år) mot föräldrar (25–64 år) minskar något, från 0,45 år 2021 till 0,43 år 2035. Det finns således ingen indikation på att familjestorlekarna ökar, vilket allt annat lika skulle ge ett behov av större bostäder. Ej ensamboende personer, övriga, har också uteslutits, då det är svårt att utifrån materialet avgöra hur deras hushållsbehov ser ut. Dock förändras inte den gruppens storlek eller åldersmässiga sammansättning nämnvärt under prognosperioden. Läs mer i *Riktlinjer för bostadsförsörjning 2022–2026*.

7.3 Utbyggnadsområden i Hörby kommun

För att vara en attraktiv boendekommun behöver Hörby kommun kunna erbjuda en variation av bostäder med goda kommunikationer, god tillgång till natur och andra mötesplatser samt ha en väl utvecklad service för medborgarnas olika behov i livets alla skeden.

Inom Hörby kommun pekas totalt 22 utbyggnadsområden ut fram till 2035 var av 15 utbyggnadsområden ligger inom Hörby tätort, fem inom Ludvigsborg, ett i Ringsjöstrand och ett i Osbyholm. Det gäller områden för utveckling av befintlig verksamhet eller där ny markanvändning föreslås. Utbyggnadsområden avser användningen bostäder (B), service (S), centrum (C), verksamheter (V) och besöksanläggning (R). Inom Hörby kommun pekas även utbredningsområdena ut. Att ett område pekas ut som utredningsområde innebär att området kan vara intressant för exploatering men att ytterligare undersökning krävs.

De 22 redovisade utbyggnadsområdena är utpekade med bakgrund till den politiska viljeriktningen och det behov av bostäder, service och verksamheter som bedöms uppstå fram till år 2035 med en utblick mot 2045. Med bakgrund till avstannandet på den svenska bostadsmarknaden med minskat bostadsbyggande bedömer Hörby kommun att det är viktigt att peka ut fler utbyggnadsområden, möjliggöra för fler bostäder, än det identifierade hushållsbehovet på 530 hushåll fram till 2035 enligt framtagna hushållsbehovsprognos för Hörby kommun. Totalt skulle de utpekade utbyggnadsområdena för bostäder kunna möjliggöra för cirka 1195 hushåll.

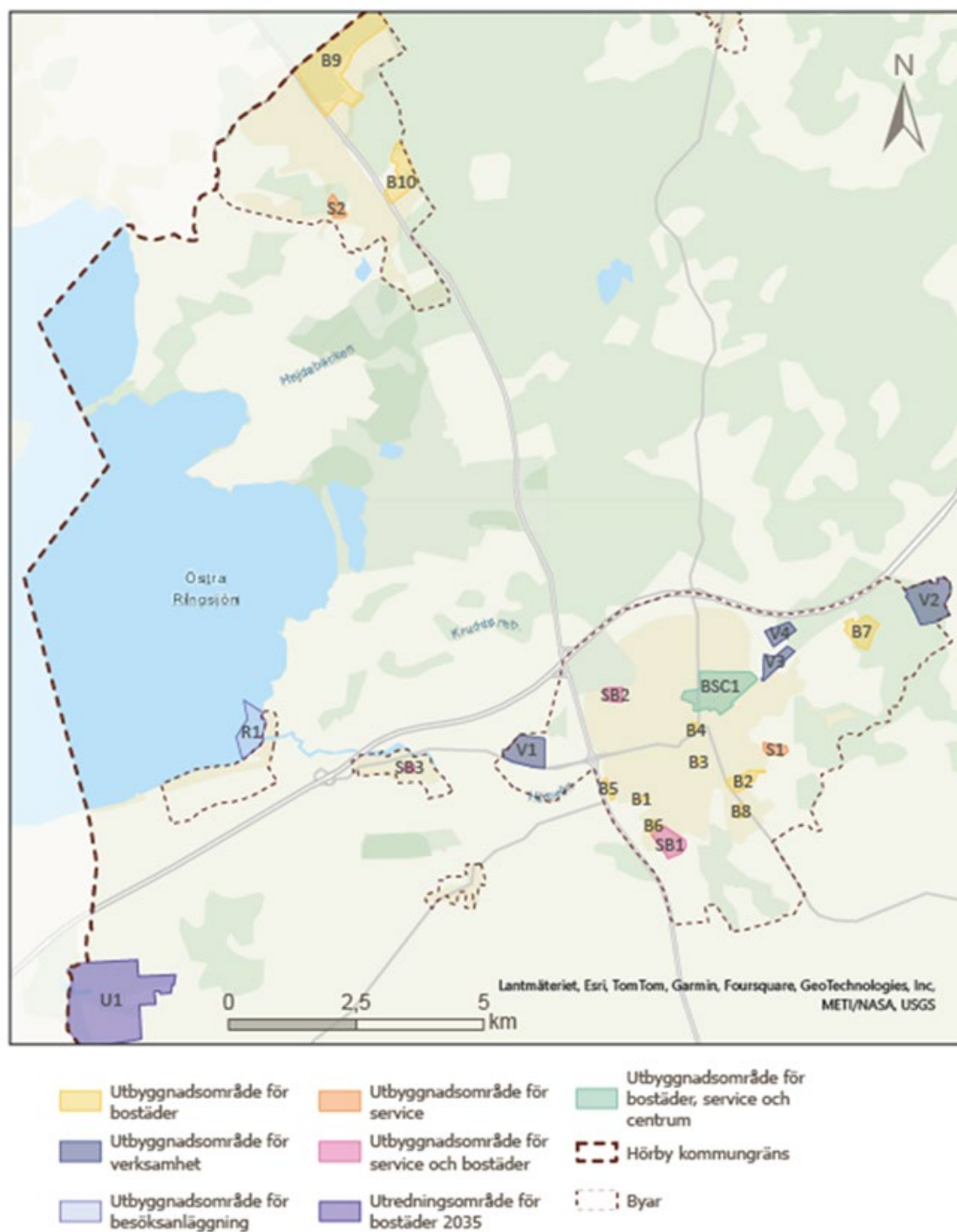
Vid utpekandet och beskrivning av de olika utbyggnadsområdena har hänsyn tagits till de allmänna intressen av väsentlig betydelse som presenteras i denna översiktsplan. Särskild vikt har getts till sådana statliga och mellankommunala intressen som framkom i det avgränsningssamråd som hölls

Karta 1. Utbyggnads- och utredningsområden i Hörby kommun.

med Länsstyrelsen 31 augusti 2020;

- Jord-, skogs- och vattenbruk
- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Vattenmiljö
- Teknisk infrastruktur
- Transportinfrastruktur

För ny bebyggelse, oavsett omfattning och användning, sker en prövning i kommande detaljplanering om vad som är lämplig markanvändning, och vilka utredningar som behövs för att göra en sådan lämplighetsprövning. Översiktsplanen avser endast att redovisa grunddragen i fråga om den avsedda mark- och vattenanvändningen och ge vägledning för efterföljande planering.

Karta 2. Översiktsplanens utpekade utbyggnadsområden i Hörby kommun.

7.3.1 Utbyggnadsområden i Hörby tätort

I Hörby tätort finns totalt 16 utbyggnadsområden utpekade, med alltifrån bostäder, service och verksamheter. Nedan följer en sammanställning av Hörby tätorts utbyggnadsområden.

SAMMANFATTNING UTBYGGNADSOMRÅDEN HÖRBY TÄTORT*	
<i>Antal bostäder</i>	<i>1005</i>
<i>Verksamhetsmark</i>	<i>49 ha</i>
<i>Jordbruksmark i anspråk</i>	<i>12,1 ha</i>
<i>Totalt utpekad mark</i>	<i>113,9 ha</i>

**uträkningarna är baserade på grova uppskattningar och tar inte exploateringsgrad i beräkning*

7.3.1.1 Område B1 – Lybyvägen, 6 044 kvm

Område B1 är ett mindre område som ligger i sydvästra delen av Hörby tätort. Område B1 gränsar i norr och öster till bostadsbebyggelse från 1960-talet och i söder till Lybyvägen. Väster om området finns ett mindre kuperat skogsområde. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för dagvatten men inte för spillvatten och vatten, men området angränsar till verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Kommunala spillvattenledningar samt dagvattenledningar passerar genom området.

Område B1 omfattas av en detaljplan för park och plantering från 1962 och utgörs idag av öppen klippt gräsyta. Område B1 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Väster om området finns ett vattenskyddsområde för grundvatten och i söder ett område utpekad i

Naturvårdsprogram för Hörby kommun (2021) med naturvärdesklass 3, Område 103 - ädellövträd på Hörby kyrkogård. För de geologiska förutsättningarna i området består berggrunden av sandsten, medan sandig morän är den dominerande jordarten, enbart i en liten del i sydvästra hörnet förekommer lerjordar.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns ett problemområde med översvämningssituationen förvärras både

i utbyggnadsområdet och till näraliggande befintlig bebyggelse är avhängigt på hur framtida bebyggelse struktureras i området.

Inom område B1 föreslås bostäder. Området bedöms kunna lämpa sig väl för marklägenheter. Uppskattningsvis skulle cirka 10 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Ny bebyggelse bör följa samma bebyggelsestruktur som för de redan befintliga marklägenheterna norr om området. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Ett ianspråktagande av område B1 för bostäder bedöms inte påverka möjligheterna till lek och rekreation negativt. Området används idag inte för lek och rekreation och det finns flera grönytor i närhet att nyttja för lek och rekreation. Trots detta bör man vid framtagande av ny detaljplan ändå ta stor hänsyn till möjligheterna till lek och rekreation, inte minst för barn och unga. Hantering av dagvatten och skyfall samt möjligheterna till lek och rekreation kan med fördel samplaneras.

Motivering och efterföljande planering

En omvandling av området bedöms som en naturlig förtätning av Hörby tätort. Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt kan bidra till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik är god i kombination med att endast ett fåtal bostäder är aktuellt inom området bedöms inte en trafikalstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. En förutsättning för att kunna förtäta området är att befintliga spillvattenledningar som går genom området kan flyttas och att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från Lybyvägen
- Vattenskyddsområde och grundvattenstatus
- Föroreningsproblematiken, då marken historiskt varit jordbruksmark
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation

Figur 26. Hänsyn vid planläggning av område B1.

7.3.1.2 Område B2 – Lantmännen, 46 575 kvm

Området B2 ligger i sydöstra delen av Hörby tätort i anslutning till Hörbyån. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort och bebyggdes i början av 1960-talet. Området har god tillgång till offentlig service, handel, kollektivtrafik och grönområden. Inom gångavstånd finns till exempel naturreservatet Råby hållor och rekreationsområdet Karnas Backe samt vårdcentral, Älvdalsskolan och flera förskolor. Området gränsar till Råbygatan i väst och till Näckrosgatan i norr, båda med kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten samt dagvatten.

Område B2 omfattas av en detaljplan för handel med lantbruksprodukter och byggprodukter med produktförädling (dock ej livsmedel) från 2001. Större delen av B2 är bebyggd och används till butiksförsäljning, lagerlokaler, tork för spannmål och ett antal silor. Ett mindre område i den östra delen av området är obebyggd och består av ängsmark och en mindre gräsyta.

Område B2 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Området angränsar dock till ett naturområde utpekad i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* med naturvärdesklass 3, område 108 - Hörbyåns dalgång öster om Hörby. Naturområdet utgörs av en bäckdalgång med omgivande äldre blandädellövskog partivis blandat med äldre alskog och är ett populärt område för rekreation.

I de södra delarna av området, vilka angränsar till Hörbyån, kan det finnas risk för ras, skred. Det förekommer även områden längs med Hörbyån vilka är utpekade som aktsamhetsområde för skred i finkornig jordart. För de geologiska grundläggande förutsättningarna i området består berggrunden av sandsten, medan jordarten är av sandig morän. I angränsning till området finns det också lerjordar.

Område B2 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns mindre områden med lägre översvämningsrisk, dessa är framförallt lokaliserade intill befintliga byggnader. Det finns även viss skyfallsproblematik på vägen norr om området.

Inom område B2 föreslås bostäder. Området bedöms kunna lämpa sig för en varierad flerbostadshusbebyggelse med i snitt två våningar, både hyresrätter och bostadsrätter i olika storlekar. Uppskattningsvis skulle 140 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Vid utformning av området bör ny bebyggelse placeras så det kan tillskapas gröna ytor som uppmuntrar till utevistelse och lek samt kan hantera dagvatten och skyfall. Ny bebyggelse bör även placeras så att det skapas tydliga släpp mot Hörbyån, både för boende och besökare. Utformning och omfattning av bebyggelse provas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

En omvandling av området bedöms som en naturlig förtätning av Hörby tätort. Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Det finns dock behov att ta fram en dagvattenutredning, eftersom förtätningen riskerar att öka andelen hårdgjord yta då viss andel naturmark tas i anspråk vid exploatering.

Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt kan bidra till att uppnå både klimat- och miljömål. En exploatering av området kan dock innebära en ökad trafikalstring men då tillgången till kollektivtrafik är god, precis som tillgången till gång- och cykel samt områdets placering i Hörby tätort bedöms utsläpp från transporter inte öka nämnvärt.

En förutsättning för att kunna omvandla området är dels att en ny detaljplan tas fram, dels att nuvarande verksamhet omlokaliseras på företagarnas eller kommunens initiativ, till annat/andra områden och lokaler. Vid en ny planläggning återinträder strandskyddet. För att kunna upphäva strandskyddet ska det finnas särskilda skäl och att intresset av att ta området i anspråk, det sätt som avses med planen, ska väga tyngre än strandskyddsintresset. Kommunens samlade bedömning är att behovet av bostäder i kollektivtrafiknära lägen väger tyngre än strandskyddets syfte. Vid en planläggning ska dock stor hänsyn tas till strandskyddsintresset vid utformning av området.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Strandskyddets syfte, en utformning av området bör säkerställa så att boende och besökare kan nå Hörbyån samtidigt som ett område kring och i Hörbyån skyddas för växter och djur.
- Risken för ras, skred och erosion längs Hörbyån
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från Råbyvägen
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk och nutida användning.

Figur 27. Hänsyn vid planläggning av område B2.

7.3.1.3 Område B3 - Wallins, 5 046 kvm

Område B3 är ett mindre område som ligger centralt i Hörby tätort, öster om Gamla torg. Området omringas av bostadsbebyggelse från 1900-talets första hälft. Historiskt sätt har området ingått i en större ängs- och betesmark mellan Hörbyån och Råbygatan. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Området ansluter till Råbygatan med kommunalt huvudmannaskap och ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten samt dagvatten.

Område B3 omfattas av detaljplan för bostadsändamål i öppet byggnadssätt, fristående hus, i två våningar från 1946. Idag används området som verkstadslokaler för reparation av traktorer och jordbruksmaskiner samt uppställningsplats för fordon. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö. Det finns inga kända naturvärden inom området men området gränsar till ett naturområde utpekad i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021) med naturvärdesklass 3, område 106 – Hörbyån inom Hörby tätort. Variationen av livsmiljöer i och längs med Hörbyån är tydlig och bedöms hysa en stor artrikedom av växter och djur som lever i eller intill vattnet. Vidare berörs området av ett större område som är utpekad av Riksantikvarieämbetet som möjlig fornlämning. Fornlämningen avser bytomt/gårdstomt

(L1989:2321). Området är utpekad av Länsstyrelsen som potentiellt förorenat i Länsstyrelsen EBH-karta, riskklass 3 – måttlig risk. För de geologiska förutsättningarna i området består berggrunden av sandsten, medan jordart är sandig morän.

Område B3 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns mindre områden med mindre översvämningsrisk, dessa är lokaliserade intill befintlig byggnad längs med Råbygatan. Den större skyfallsproblematiken är främst runtomkring området.

Inom område B3 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 30 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljö mål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. En förutsättning för att kunna omvandla området är att nuvarande verksamhet omlokaliseras på företagarnas eller kommunens initiativ, till annat/andra områden och lokaler.

Trots att området redan omfattas av en detaljplan för bostäder bör man utreda huruvida det finns anledning att ta fram en ny detaljplan för området. Bland annat då det kan finnas översvämningsrisk i Hörbyån. Vid en ny planläggning återinträder strandskyddet. För att kunna upphäva strandskyddet ska det finnas särskilda skäl och att intresset av att ta området i anspråk, det sätt som avses med planen, ska väga tyngre än strandskyddintresset. Kommunens samlade bedömning är att behovet av bostäder i kollektivtrafiknära lägen väger tyngre än strandskyddets syfte. Vid en planläggning ska dock stor hänsyn tas till strandskyddsintresset vid utformning av området.

Vid en eventuell planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Översvämningsrisken i Hörbyån
- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Kulturmiljön
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från omkring liggande vägar
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk och nutida användning.

Figur 28. Hänsyn vid planläggning av område B3.

7.3.1.4 Område B4 – Bilmånsson, 8 392 kvm

Område B4 ligger centralt i Hörby tätort omges av blandad bebyggelse, mestadels flerbostadshus med verksamhet i bottenplan. Historiskt sätt har området också utgjorts av bostadsbebyggelse. Särskilt utmärkande för området är dess placeringen vid det fd Tornhuset, telegrafstation med kupol från senare delen av 1800-talet. Denna byggnad revs kring början på 1960-talet. Men här fanns också den Gamla kvarnen, en holländsk väderkvarn från 1859.

Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Inom gångavstånd finns även rekreationsområdet Karnas Backe. I öster angränsar området till Slagtoftavägen och i väst till Tingsgatan. I norr angränsar området till Prostgatan och i söder till Storgatan. Alla omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten samt dagvatten. För de grundläggande geologiska förutsättningarna i området består berggrunden av basalt-andesit och sandsten, medan jordart är sandig morän.

Område B4 omfattas av en detaljplan för Bostäder i två till tre våningar i både öppet och slutet byggnadssätt från 1945. Området utgörs idag av parkering samt en större byggnad för bilförsäljning och omges framförallt av flerbostäder med olika typer av verksamheter i bottenplan. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Det finns dock dokumenterade kända kulturmiljövärden i angränsning till området, bland annat en påbyggd stengrund som är efter den enda holländarkvarnen som funnits i Hörby. Kvarnen byggdes 1859, med förstördes 25 juli 1885 i en brand. Kvarnen byggdes sedan upp för att senare flyttas till Vollsjö kvarn. Intill byggnaden finns dock den gamla kvarnågarbostaden kvar, ovanför porten till bostaden kan man utläsa den sista mjölnarens namn, Er Johansson. Vidare är området utpekad av Länsstyrelsen som potentiellt förorenat i Länsstyrelsen EBH-karta, KM – känslig markanvändning, det gäller framförallt till följd av pågående hantering av drivmedel och bilvård. Området har sedan tidigare sanerats men det kan finnas föroreningar kvar som gör det olämpligt för exempelvis bostadsbyggande. Innan exploatering sker behöver därför misstanken om föroreningarna utredas och vid behov saneras.

Område B4 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns inom området områden med översvämningrisk samt tydliga avrinningsstråk med risk för höga flöden vid skyfall. Även vägarna Tingsgatan, Prostgatan och Slagtoftavägen och till viss del även Kristianstadsvägen uppvisar höga flöden vid skyfall. Vattenflödena kommer uppströms, framför allt från industriområdet norr om Kristianstadsvägen. Särskilt riskutsatta områden finns nedström längs med Kristianstadsvägen och mot gamla torg.

Inom område B4 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 50 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en

tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. Däremot kan det finnas bullerproblematik från omkringliggande vägar. En förutsättning för att kunna omvandla området är att nuvarande verksamhet omlokaliseras på företagarnas eller kommunens initiativ, till annat/andra områden och lokaler.

Trots att området redan omfattas av en detaljplan för bostäder bör man utreda huruvida det finns anledning att ta fram en ny detaljplan för området. Bland annat då det finns risk för översvämning till följd av skyfall inom området men även då det både inom och runt området finns avrinningsstråk med uppvisade höga flöden vid skyfall enligt framtagna skyfallskartering för Hörby kommun 2024.

Vid en eventuell planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningssproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från omkringliggande vägar
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk och nutida användning.

Figur 29. Hänsyn vid planläggning av område B4.

7.3.1.5 Område B5 – Söderängen, 10 166 kvm

Område B5 är ett mindre område som ligger i sydvästra delen av Hörby tätort. Området gränsar i öst till bostadsbebyggelse från 1960-talet, i söder till Lybyvägen och i väst till riksväg 13. Norr om området ligger Hörbyån. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område

med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap förutom riksväg 13 som är en statlig väg. Riksväg 13 är en diagonal förbindelse mellan sydöstra och nordvästra Skåne och tillhör det regionalt viktiga vägnätet för godstrafik och kollektivtrafiken. Vägen ingår även i det så kallade funktionellt prioriterade vägnätet, utpekat av Trafikverket, och är klassad som regionalt viktig väg för gods och människor. Att en väg är utpekad som funktionellt prioriterad innebär bland annat att Trafikverket är restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten och säkerheten negativt. Riksväg 13 har även en särskild betydelse för interregional trafik. Riksväg 13 är även rekommenderad väg för farligt gods. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar i öst till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område B5 omfattas av en detaljplan för park och plantering från 1962 och utgörs idag av öppen ängsmark med långa siktlinjer mot framför allt Lyby och Osbyholm. Vintertid har delar av området använts för upplag av snömassor. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Söder om området finns ett vattenskyddsområde för grundvatten och ett område utpekat i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021) med naturvärdesklass 3, Område 103 - ädellövträd på Hörby kyrkogård. I området består berggrunden av sandsten. För jordarter förekommer sandjordar både i form av isälvsediment och sandig morän. Isälvsediment fyller en viktig funktion i att naturligt rena vatten, eventuell exploatering kan därför föregås av geotekniska undersökningar med hänsyn till påverkan på grundvattnet.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns ett område med översvämningrisk i områdets nordvästra del. Eventuell exploatering kan riskera att förvärra situationen nedströms och flödena mot Osbyholm. Vid extrema skyfall finns det även en del avrinningsvägar med höga flöden som går genom området.

Inom område B5 föreslås bostäder. Området bedöms kunna lämpa sig för en flerbostadshusbebyggelse i två våningar, både hyresrätter och bostadsrätter i olika storlekar. Uppskattningsvis skulle 40 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Ny bebyggelse bör avgränsas mot befintlig bebyggelse genom ett stråk av natur eller park. Stråket bör utformas så att det uppmuntrar till utevistelse och lek, både för boende och besökare, samt kan hantera dagvatten och skyfall. För att behålla områdets öppna karaktär med långa siktlinjer bör ny bebyggelse placeras så att dessa bevaras. Utformning och omfattning av bebyggelse provas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

En omvandling av området bedöms som en naturlig förtätning av Hörby tätort. Exploateringen innebär dock att drygt 0,8 ha jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse men genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att

befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik är god bedöms inte en trafikalstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt.

Sammanlagda bedömningen är alltså att en omvandling av området tillgodoser det allmänna intresset för bostadsförsörjning samtidigt som det bidrar till en hållbar utveckling. Detta genom ett läge som nyttjar befintlig infrastruktur, är nära till service och kollektivtrafik samt bidrar till en resurseffektiv markanvändning. Kommunen bedömer därför att det allmänna intresset för bostäder väger tyngre än det allmänna intresset att bevara jordbruksmark.

En förutsättning för att kunna omvandla området är att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Transport av farligt gods
- Byggnadsfritt avstånd till E22
- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från omkringliggande vägar
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk och nutida användning.
- Geologiska förutsättningar

Figur 30. Hänsyn vid planläggning av område B5.

7.3.1.6 Område B6 - Norr om Georgshillskolan, 14 160 kvm

Område B6 är ett mindre område som ligger i sydvästra delen av Hörby tätort. Området gränsar i väst till Georgshillsvägen och i norr till delar av Hörby kyrkogård. Öster ut gränsar området till ett större grönområde utmed en dalgång, en gammal isälvsränna. I söder gränsar området till verksamhetsbebyggelse inom Sektor Omtanke. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till

offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten-, spill- och dagvatten.

Område B6 omfattas av en detaljplan för skola och daghem från 1992 men del av detaljplanen som berör området är antingen prickad (marken får inte bebyggas) eller utpekad som plusmark (marken får bebyggas med skärmtak, uthus, garage och dylika mindre byggnader samt vid krigsfara behövliga skyddsrum). Tvärs över område B6 finns också ett u-område (marken ska vara tillgänglig för allmänna ledningar under jord). Idag utgörs området av öppen klippt gräsyta. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Väster om området finns ett vattenskyddsområde för grundvatten och i norr ett område utpekad i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021) med naturvärdesklass 3, Område 103 - ädellövträd på Hörby kyrkogård. För de grundläggande geologiska förutsättningarna i området består berggrunden av sandsten. Sandig morän är den dominerande jordarten medan lerjordar förekommer i mindre omfattning i utkanten av området.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns områden med översvämningsrisk i områdets nordvästra och södra del. Vid extrema skyfall finns även risk för höga flöden längs Ystadsvägen och på områdets östra sida, vilket i sin tur påverkar riskområden nedströms.

Inom område B6 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 15 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Området bedöms kunna lämpa sig för marklägenheter. Ny bebyggelsen bör anpassas till den omgivande naturen och uppvuxna lövträd bör bevaras så att områdets lummiga men ändå öppna karaktär kvarstår. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

En omvandling av området bedöms som en naturlig förtätning av Hörby tätort. Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik är god i kombination med att endast ett fåtal bostäder är aktuellt inom området bedöms inte en trafikalstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. En förutsättning för att kunna omvandla området är att Sektor Omtankens nuvarande verksamhet omlokaliseras till annat/andra områden och lokaler samt att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Markledningar, U-område i befintlig detaljplan
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från omkring liggande vägar
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk användning.
- Geotekniska undersökningar kan behövas om detaljplanering avser exploatering på lerjordarna, detta för att minimera risk för sättningar och tjälskador i senare skeden.

Figur 31. Hänsyn vid planläggning av område B6.

7.3.1.7 Område B7 - NÖ Stattena, 96 784 kvm

Område B7 ligger strax nordost om Hörby tätort. I norr angränsar området till bostadsbebyggelse längs Kristianstadvägen och i öst till skogsområde, framförallt produktionsskog. I väst och i söder bredder ett kuperat småskaligt landskap av ängs- och hagmarker ut sig. Historiskt har området utgjorts av jordbruksmark och produktionsskog. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar i norr till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område B7 omfattas inte av detaljplan. Området utgörs av kuperad ängs- och hagmarker samt produktionsskog. På ängs- och hagmarkerna finns inslag av åkerholmar, stengårdsgårdar och trädridåer. Ängs- och hagmarkerna har jordbruksklassificeringen klass 4. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av granodiorit-granit och sandig morän är den dominerande jordarten i grundlagret

men kärrtorv förekommer också i mindre omfattning. Kärrtorvsmarker kan fylla en viktig funktion som aktiva kolsänkor och är generellt otjänliga att bygga på.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns flera uppmärksamhetsområden med översvämningsrisk inom området. Bedömning är dock att uppmärksamhetsområdena inte riskerar att orsaka några direkta problem inom eller i närheten av utbyggnadsområdet.

Inom område B7 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 50 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Området bedöms kunna lämpa sig för villa, rad-, par- och kedjehus på den del av området som utgörs av produktionsskog. De öppna ängs- och hagmarkerna bör så långt som möjligt undantas bebyggelse för att behålla områdets lantliga karaktär och förutsättningarna för biologisk mångfald. Vidare bör en skyddszon av natur upprättas mellan ny bebyggelse och produktionsskogen öster om området. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikalstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. Däremot kan det finnas bullerproblematik från omkringliggande vägar.

Det är inte bara produktiv jordbruksmark som är livsviktig för en hållbar och framtida livsmedelproduktion. Även ängs- och hagmarker är av betydelse inte minst för att bibehålla biologisk mångfald. En exploatering av området kan innebära att drygt 2,7 ha jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse. Däremot om ängs- och hagmarkerna inom området undantas bebyggelse bedömer Hörby kommun att förutsättningarna för en hållbar och framtida livsmedelproduktion inte kommer påverkas negativt. En förutsättning för att kunna omvandla området är att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Landskapsbild
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Bullerpåverkan från omkring liggande vägar och verksamheter
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk användning
- Geologiska förutsättningar och område med kärrtorv

Figur 32. Hänsyn vid planläggning av område B7.

7.3.1.8 Område B8 – Del av Vårdcentralområdet, 15 847 kvm

Område B8 ligger i Hörby tätorts sydöstra del. Området utgör en del av vårdcentralområdet. I öst gränsar området till Råbygatan och i söder till villabebyggelse från 2000-talets början. I Norr och väst omges området av byggnader för vårdcentral, vårdboende och behandlingshem. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten-, spill- och dagvatten.

Område B8 omfattas av detaljplan för allmänt och allmännyttigt ändamål, från 1946. Området utgörs idag av parkering, parkmark och lövskog. Område B8 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Det finns en fornlämning – hög (L1989:2942) utpekad av Riksantikvarieämbetet i den del av området som består av lövskog. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten, medan sandig morän är den dominerande jordarten.

Område B8 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns ingen översvämningsrisk vid skyfall, så som området är utformat idag. Det finns däremot ett stråk som vid skyfall kan orsaka höga vattenflöden längs med Råbyvägen. Ytterligare finns det mindre riskområden i angränsning till utbyggnadsområdet. Därför är det önskvärt att bevara skogspartiet inom utbyggnadsområdet på grund av att det fyller en viktig funktion i att minimera översvämningsriskerna för framtida såväl som befintlig bebyggelse.

Inom område B8 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 10 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Området bedöms kunna lämpa sig för marklägenheter. Ny bebyggelse bör lokaliseras så att lövskogen så långt som möjligt undantas bebyggelse för att behålla områdets lummiga karaktär och avgränsning mot befintligt bostadsområde i söder. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning. En förutsättning för att kunna omvandla området är att en detaljplan tas fram.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikallstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Brandvattenkapacitet
- Bullerpåverkan från omkringliggande vägar
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk användning

Figur 33. Hänsyn vid planläggning av område B8.

7.3.1.9 Område BSC1 – Pugerup, 237 418 kvm

Område BSC1 är en del av det Gamla industriområdet i centrala Hörby tätort. I söder angränsar området till Kristianstadsvägen och i norr till Parkgatan. Väster ut finns Slagtoftavägen och öster ut Kraftgatan. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten samt dagvatten.

Området omfattas av flera detaljplaner för industri, småindustri och verksamheter. Idag används området till handels-, bilförsäljnings- och verksamhetsändamål. Inom området finns även Hörby busstation. Område BSC1 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Området saknar större grönområden. Viss vegetation, gräs och sly, finns framför allt längs gatorna. Inom området finns ett fornlämningsområde utpekad av Riksantikvarieämbetet. Fornlämningen avser en gammal avrättningsplats, Galgebackarne (L1989:2863). Vidare finns flera områden utpekad av Länsstyrelsen som potentiellt förorenat i Länsstyrelsen EBH-karta. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten, medan sandig morän är den dominerande jordarten.

Område BSC1 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns inom området både risk- och uppmärksamhetsområden med översvämningsproblematik samt även tydliga avrinningsstråk med risk för höga flöden vid skyfall. Vid en framtida exploatering behövs mycket grönyta för att balansera ut översvämningsproblematiken.

Inom område BSC1 föreslås framförallt bostäder men även service, besöksanläggningar och centrum. Området bedöms kunna lämpa sig för en varierad flerbostadshusbebyggelse med i snitt 2,5 våningar, både hyresrätter och bostadsrätter i olika storlekar. Uppskattningsvis skulle 550 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Med hänsyn till områdets storlek och omfattning på ny bebyggelse bör ett planprogram för området tas fram. Med ett planprogram kan man översiktligt utreda förutsättningar och visioner för framtida mark- och vattenregleringar avseende ny struktur för bebyggelse, vägnät och grönytor. Vid utformning av område BSC1 bör ny bebyggelse placeras så att det kan tillskapas sammanhängande grönytor som uppmuntrar till utevistelse och lek samt kan hantera dagvatten och skyfall. Vid utformning av ny bebyggelse bör hänsyn även tas till befintlig omkringliggande bebyggelse så att dessa kopplas samman.

Vid en omvandling av befintliga byggnader bedöms fler bostäder kunna tillskapas. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör

också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljö mål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikalstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. Däremot kan det finnas bullerproblematik från omkringliggande vägar. En förutsättning för att kunna omvandla området är att nuvarande verksamhet omlokaliseras på företagens eller kommunens initiativ, till annat/andra områden och lokaler.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Bullerpåverkan från omkringliggande vägar och verksamheter
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk och nutida användning.

Figur 34. Hänsyn vid planläggning av område BSC1.

7.3.1.10 Område SB1 – Georgshillsskolan, 77 036 kvm

Område SB1 ligger i Hörby tätorts södra delar och innefattar ett område kring Georgshillsskolan.

Området ligger längs Georgshillsvägen och gränsar i norr till verksamhet inom Sektor Omtanke. I öst angränsar området till ett större grönområde i en ravinliknande sänka med Lybybäcken som rinner ner mot Hörbyån. I söder angränsar området till jordbruksmark. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten-, spill- och dagvatten.

Område SB1 omfattas av detaljplan för skola och daghem samt sport- och idrottshall från 1992. Idag utgörs området av Georgshillsskolan och dess lokaler och utemiljöer. Utemiljöerna utgörs av avskalade lekområden i grus, klippt gräs samt enstaka träd och inbjuder inte till utevistelse eller lek.

Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten och för jordart förekommer sandig morän i stor omfattning medan lerjordar förekommer i mindre omfattning i områdets utkant.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagen skyfallskartering för Hörby tätort finns det ett riskområde vid idrottshallen med höga flöden som kommer in via åkermarken som ligger uppströms. Det finns även några uppmärksamhetsområden både öster, söder och väster om området. Utbyggnadsområdet har däremot flera potentiella ytor för att hantera översvänningsproblematiken.

Inom område SB1 föreslås bostäder och/eller service. Området bedöms dels kunna lämpa sig för flerbostadshusbebyggelse i två våningar. Dels den pågående markanvändningen, skola. Uppskattningsvis skulle 100 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Vid utformning av området för bostäder bör man undersöka möjligheten att omvandla befintliga skolbyggnader till bostäder och komplettera med ny bebyggelse om lämpligt och i andra hand bygga nytt. Oavsett nyttjande av befintliga byggnader eller ny bebyggelse så bör hänsyn tas till behovet av att tillskapa gröna ytor som uppmuntrar till utevistelse och lek samt kan hantera dagvatten och skyfall. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikalstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. Däremot kan det finnas bullerproblematik från omkringliggande vägar. En förutsättning för att kunna omvandla området för bostadsändamål är att nuvarande verksamhet omlokaliseras eller avvecklas och att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Bullerpåverkan från omkringliggande vägar
- Geologiska förutsättningar om byggnation avses ske på lerjordar

Figur 35. Hänsyn vid planläggning av område SB1.

7.3.1.11 Område SB2 - Källhaga, 28 592 kvm

Område SB2 ligger i Hörby tätorts norra del och utgör en del av Källhagaområdet. Området gränsar i söder till Byggmästargatan och i norr till naturreservatet Hörby Fälad. Öster ut finns i anslutning till området en beachbollplan och en hembygdstuga från 1600-talet och Hörby vattenverk. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Inom gångavstånd finns Lågedammsområdet med både bad och sportanläggning samt Hörby fälads naturreservat. Alla omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten samt dagvatten.

Område SB2 omfattas av en detaljplan för allmänt ändamål, parkmark eller plantering från 1982. Idag utgörs området av särskilda boende för äldre och en större gräsyta norr om befintliga vårdbyggnader. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Området angränsar dock till riksintresse för naturvård och Hörby fälads naturreservat. Den norra delen av området berörs av ett större område utpekad av Riksantikvarieämbetet som fornlämningar, område med Fossil åkermark (L1989:3106). Hela området ligger inom vattenskyddsområde och omfattas av specifika vattenskyddsföreskrifter. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten och för jordart förekommer sandig morän.

Område SB2 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns inom området både uppmärksamhets- och riskområden för översvämningar samt avrinningsstråk med risk för höga flöden vid skyfall.

Inom område SB2 föreslås bostäder och service. Området bedöms kunna lämpa sig för marklägenheter. Uppskattningsvis skulle 10 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området, fler om delar av befintliga bebyggelsen på den östra sidan av området kan omvandlas till bostäder.

Vid utformning av bostäder i det östra området bör man undersöka möjligheten att omvandla befintliga vårdbyggnader till bostäder samt komplettera med ny bebyggelse om lämpligt och i andra hand bygga nytt. Oavsett nyttjande av befintliga byggnader eller ny bebyggelse så bör hänsyn tas till behovet av att tillskapa gröna ytor som uppmuntrar till utevistelse och lek samt kan hantera dagvatten och skyfall.

Vid en omvandling av befintliga byggnader bedöms fler bostäder kunna tillskapas. Utformning och omfattning av bebyggelse provas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Genom att förtäta i området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Vidare bedöms trygghetskänslan för invånarna öka när den bebyggda miljön blir tätare och med en tydligare funktion. Det ger även en bättre hushållning av strategisk mark. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål. Då tillgången till kollektivtrafik, offentlig service och handel är god bedöms inte en trafikstring och utsläpp från transporter öka nämnvärt. En förutsättning för att kunna omvandla området till bostäder är att nuvarande verksamhet omlokaliseras eller avvecklas och att en ny detaljplan tas fram. En planläggning av området måste kunna säkerställa att angränsade riksintresse och dess värden inte påtagligt skadas.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Vattenskyddsområde och grundvattenstatus
- Påverkan på riksintresse för Naturvård
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Bullerpåverkan från omkring liggande vägar

Figur 36. Hänsyn vid planläggning av område SB2.

7.3.1.12 Område S1 Öster om Älvdalsskolan, 27 417 kvm

Område S1 omfattar ett område öster om Älvdalsskolan i Hörby tätorts östra del. I syd och öst gränsar området till skog-, ängs- och hagmarker. Området gränsar i norr till Karnas backe med tillgång till olika motionsspår, boulebana och fler frisbeeplanor. I norr finns även en luftburen kraftledning, 20 kV, vilken har en öst-västlig riktning. I väst angränsar området till en luftburen kraftledning, 130 kV, vilken har en nord-sydlig riktning. Båda kraftledningarna går ner till en fördelningsstation som finns vid Kristianstadsvägen. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området angränsar till verksamhetsområde för vatten-, spill- och dagvatten.

Område S1 omfattas inte av detaljplan. Området utgörs framförallt av lövskog och öppen ängs- och betesmark i kuperad terräng samt mindre bostadsfastighet. Ängs- och hagmarken har jordbruksklassificering klass 4. Område S1 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Öster om området finns ett område utpekad i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021) med naturvärdesklass 3, Område 108 – Hörbyåns dalgång öster om Hörby. För de grundläggande

geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten och för jordart förekommer sandig morän.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagen skyfallskartering för Hörby tätort finns ett större uppmärksamhetsområde med översvämningsrisk i utbyggnadsområdets östra hörn. Genom att hålla ner hårdgörandegraden vid exploatering finns det potential att minimera översvämningsrisken.

Inom område S1 föreslås en utveckling av service med tyngdpunkt på utveckling av idrottsverksamhet på Älvdalsskolan. Vid utformning av området bör stor hänsyn tas till den kuperande terrängen med både lövskog och öppen ängs- och hagmark för att behålla områdets lantliga karaktär och förutsättningarna för biologisk mångfald. Utformning och omfattning av bebyggelse provas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Området ligger i direkt anslutning till Älvdalsskolan och lämpar sig väl för en utveckling av Älvdalsskolans idrottsverksamhet. En utveckling av Älvdalsskolans idrottsverksamhet möjliggör också att området kan användas av Hörbys medborgare och föreningar. En utveckling av området bedöms även leda till positiva effekter för välbesökta Karnas Backe som ligger i direkt anslutning till område S1, men även till andra omkringliggande grönområden när områden knyts ihop och tillgängliggörs. En utveckling av området innebär att 0,9 ha jordbruksmark tas i anspråk. Detta inkluderar ängs- och hagmark med jordbruksklassificeringen klass 4 samt naturområden. Genom att ta hänsyn till den kuperande terrängen öppen ängs- och hagmark, för att behålla förutsättningarna för biologisk mångfald, bedöms eventuell exploatering ge små negativa konsekvenser. Samtidigt skulle en utveckling av området möjliggöra att tillgodose väsentliga samhällsintressen anknutna till sociala aspekter. Framför allt handlar det om att förbättra rekreationsmöjligheter för medborgare samt utöka friytan för skolbarn inom ett skolområde som idag präglas i stort sett av hårdgjord yta.

En förutsättning för utvecklingen av ett nytt idrottsverksamhetsområde är att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Strålning och magnetfält

Figur 37. Hänsyn vid planläggning av område S1.

7.3.1.13 Område V1 – Väster om Willys, 124 011 kvm

Område V1 ligger cirka 2 kilometer utanför Hörby tätort mot Osbyholm. Området ligger i Slättbygden som karaktäriseras av ett öppet storskaligt jordbrukslandskap i ett svagt böljande landskap med långa utblickar. Området omges i norr och i väst av jordbruksmark. I väst gränsar områdena till en luftburen kraftledning på 400 kV, Sydvästlänken. Söder om området går väg 1134 mot Osbyholm och i väst gränsar området till detaljplanlagt mark – icke störande industri, hantverk och kontor. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Hörby tätort. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap förutom den statliga vägen 1134 som ansluts till E22 i väster och riksväg 13 i öster. Väg 1134 är en statlig väg och viktig för omdirigering av trafik på E22 vid händelser av bland annat olyckor och incidenter. Området ligger också i nära anslutning till en av Hörby tätorts infartsleder, trafikplats Norrehe. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar i öst till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område V1 omfattas inte av detaljplan. Idag utgörs marken framförallt av jordbruksmark med jordbruksklassificeringen klass 7. Men i området bedrivs även hästverksamhet och transport-upplagsverksamhet. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av granodiorit-granit och för jordart förekommer sandig morän.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort – Osbyholm finns både uppmärksamhets- och riskområden för översvämningar på stora ytor inom området. Ökad mängd hårdgjord yta kan förvärra situationen om inte andra klimatanpassningsåtgärder tillsätts.

Inom område V1 föreslås verksamheter eller industri. Med hänsyn till områdets placering i utkanten av Hörby tätort och att området är bland det första man ser när man kommer till Hörby tätort bör området utformas så att upplag och skrymmande varor inte kan placeras i direkt anslutning till väg 1134. Vid utformning av området bör hänsyn också tas till möjligheterna att kunna röra sig mellan området och befintligt verksamhetsområde öster ut, så att dessa binds ihop. Utformning och omfattning av bebyggelse provas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

I Hörby kommun finns det ett behov av mer verksamhetsmark i närhet till bostäder, goda kollektiva förbindelser samt E22 och riksväg 13, det gäller både befintliga företag som etablering av nya företag. Hörby tätort har ett strategiskt läge i kommunen såväl som i regionen utmed E22 och riksväg 13. Hörby tätort är dessutom en viktig kollektivtrafiknod som möjliggör både inomkommunala och regionala resor och byten till angränsande regionala kärnor och tillväxtmotorer som lokala kärnor och byar. Hörby kommun vill lokalisera ytkrävande och/eller bullriga verksamheter till utkanten av Hörby tätort. Utpekandet av Område V1 innebär dock att produktiv jordbruksmark med klass 7 (här ingår befintliga verksamheter och bebyggelse) behöver ianspråktagas och att viss fragmentering sker av kvarvarande jordbruksmark som blir mindre. Även landskapets öppenhet och utblickar kan komma att påverkas negativt. Exploateringen innebär att cirka 7,7 ha jordbruksmark tas i anspråk men då område V1 ligger strategiskt intill Hörby tätort samt i anslutning till ett befintligt verksamhetsområde bedöms området vara av strategiskt värde. Områdets bedöms behövas med anledning av att områden med befintlig verksamhetsmark pekas ut för andra användningar i syfte att tillskapa bostäder och service i centrumnära lägen. Därav finns det ett behov av att omlokalisera verksamheter. En utveckling av V1 kan även innebära ökad trafikbelastning på väg 1134, i synnerhet trafikplats Osbyholm, vid planläggning kan det därför vara aktuellt att ta fram en trafikutredning.

En förutsättning för att utveckla området är att en detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Landskapsbilden
- Strålning och magnetfält
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Eventuell ökad trafikbelastning, behovs finns att ta fram en trafikutredning

Figur 38. Hänsyn vid planläggning av område V1.

7.3.1.14 Område V2 – Öster om avfallsanläggningen, 269 890 kvm

Område V2 ligger strax nordost om Hörby tätort. I norr angränsar området till väg 1086 mot Äspinge, öster och söder ut omges området av ett mosaiklandskap av ängs- och betesmarker och lövskog. I väst angränsar området till den gamla avfallsanläggningen och till ett planlagt område för industri, Stavröd. Den gamla deponin kan för framtida användning lämpa sig väl för upplag av massor. Historiskt har området utgjorts av framförallt produktionsskog. Området ligger nära centrala delarna av Hörby tätort med offentlig service, handel och kollektivtrafik. Området nås via enskild väg. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten förutom i några mindre områden i områdets norra och västliga delar där det finns verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten

Område V2 omfattas inte av detaljplan. Området utgörs idag av produktionsskog förutom ett mindre ängs- och hagmarksområde i de norra delarna av området. Delar av området nyttjas för mountainbike och det flertal slingor i skogen att cykla på. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Området angränsar till område av riksintresse för naturvård. Öster och söder om området finns även två områden utpekade i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021) med naturvärdesklass 2, Område 111 – betesmarker och alsumpskogar söder om Stavröd- Äspinge samt

område 110 – Lövskog vid Ebbamölla. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden till mestadels av granodiorit-granit och den dominerande jordarten är sandig morän.

Inom området finns ett mindre område som pekats ut som möjlig fornlämning av Riksantikvarieämbetet. Fornlämningen utgörs av bytomt/gårdstomt – röjningsröseområde (L1989:4286). I norr angränsar området till ett vattenskyddsområde för grundvatten.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagen skyfallskartering för Hörby tätort finns flera uppmärksamhetsområden med översvämningrisk inom området. Avrinningsstråken leder även vattenflöden ner mot Hörbyån. Vid exploatering kan en hög hårdgörandegrad förvärra situationen.

Inom område V2 föreslås verksamheter och industri. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

I Hörby kommun finns det ett behov av mer verksamhetsmark i närhet till bostäder, goda kollektiva förbindelser samt E22 och riksväg 13, det gäller både befintliga företag som etablering av nya företag. Hörby tätort har ett strategiskt läge i kommunen såväl som i regionen utmed E22 och riksväg 13. Hörby tätort är dessutom en viktig kollektivtrafiknod som möjliggör både inomkommunala och regionala resor och byten till angränsande regionala kärnor och tillväxtmotorer som lokala kärnor och byar. Hörby kommun vill lokalisera ytkrävande och/eller bullriga verksamheter till utkanten av Hörby tätort. Område V2 bedöms som en naturlig fortsättning på det planlagda området för industri, Stavröd.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningssituation, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Riksentressen
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet

Figur 39. Hänsyn vid planläggning av område V2.

7.3.1.15 Område V3 Del av Industriparken, 52 849 kvm

Område V3 ligger inom industriområdet Industriparken i norra delen av Hörby tätort. Öster om området ligger Kraftgatan och i syd ligger Kristianstadsvägen. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande naturområde med lövskog och inslag av ängs- och betesmark. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område V3 omfattas av detaljplan för fornlämning från 2002. Området utgörs idag av natur, yngre och äldre lövskog i sluttande terräng i öst-västlig riktning. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten medan jordart är sandig morän. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Inom området finns ett mindre område som pekats ut som fornlämning av Riksantikvarieämbetet. Fornlämningen utgörs av fossilåkermark – röjningsröseområde (L1989:2324). Vid en arkeologisk förundersökning 2013, för den mellersta delen av röjningsområdet, påträffades inget av antikvariskt intresse. Inom planområdet rekommenderas inga ytterligare åtgärder, se beslut från Länsstyrelsen Skåne.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagen skyfallskartering för Hörby tätort finns områden med översvämningsrisk inom området. Avrinningsstråk kan även orsaka höga flöden längs med vägarna i utkanten av området. Vid exploatering kan en hög hårdgörande grad bidra till ökad översvämningsrisk nedströms mot Pugerup i tätorten.

Inom område V3 föreslås verksamheter. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

I Hörby kommun finns det ett behov av mer verksamhetsmark i närhet till bostäder, goda kollektiva förbindelser samt E22 och riksväg 13, det gäller både befintliga företag som etablering av nya företag. Hörby tätort har ett strategiskt läge i kommunen såväl som i regionen utmed E22 och riksväg 13. Hörby tätort är dessutom en viktig kollektivtrafiknod som möjliggör både inomkommunala och regionala resor och byten till angränsande regionala kärnor och tillväxtmotorer som lokala kärnor och byar. Område V3 ligger i Hörby tätort i ett befintligt industriområde, Industriparken. Området lämpar sig därför väl för verksamheter. En förutsättning för att utveckla området är att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Behovet av en vegetationskorridor mot Kristianstadvägen
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet

Figur 40. Hänsyn vid planläggning av område V3.

7.3.1.16 Område V4 – Öster om Sinclairsholm, 46 196 kvm

Område V4 ligger inom industriområdet Industriparken i norra delen av Hörby tätort. Området angränsar väster ut till planlagt område för Industri och i söder till industriverksamheter, kontor och öster ut till ängs- och betesmark samt lövskog. I norr gränsar området till uppvuxen lövskog samt E22. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande naturområde med lövskog och inslag av ängs- och betesmark. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område V4 omfattas av detaljplan för Forn och Natur från 2002. Området utgörs idag av uppvuxen lövskog i sluttande terräng i nord-sydlig riktning. För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden mestadels av granodiorit-granit och jordart av sandig morän men även kärrtorv förekommer kommer i viss utsträckning. Då kärrtorv kan bidra med viktiga ekosystemtjänster och är en olämplig grund för byggnation, är det föredömligt att undanta sådana områden för exploatering. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Inom området finns ett mindre område som pekats ut som fornlämning av Riksantikvarieämbetet. Fornlämningen utgörs av fossilåkermark – röjningsröseområde (L1989:3093). Norr om området finns ett vattenskyddsområde för grundvatten.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort finns uppmärksamhetsområden med översvämningsrisk inom området. Avrinningsstråk kan vid höga flöden orsaka ökad översvämningsrisk i näraliggande problemområden.

Inom område V4 föreslås verksamheter eller industri. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

I Hörby kommun finns det ett behov av mer verksamhetsmark i närhet till bostäder, goda kollektiva förbindelser samt E22 och riksväg 13, det gäller både befintliga företag som etablering av nya företag. Hörby tätort har ett strategiskt läge i kommunen såväl som i regionen utmed E22 och riksväg 13. Hörby tätort är dessutom en viktig kollektivtrafiknod som möjliggör både inomkommunala och regionala resor och byten till angränsande regionala kärnor och tillväxtmotorer som lokala kärnor och byar. Område V4 ligger i Hörby tätort i ett befintligt industriområde, Industriparken. Området lämpar sig därför väl för verksamheter. En förutsättning för att utveckla området är att en ny detaljplan tas fram.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Byggnadsfritt avstånd till E22
- Landskapsbilden
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet

Figur 41, Hänsyn vid planläggning av område V4.

7.3.2 Utbyggnadsområden i Ringsjöbygden

I Ringsjöbygden pekas tre nya utbyggnadsområden ut i Ludvigsborg och ett utredningsområde i södra Ringsjöstrand ut fram till 2035. Utbyggnadsområden avser användningen bostäder (B), service (S) och utredningsområdet användningen besöksanläggning (R). Nedan följer en sammanställning för utpekade utbyggnadsområden.

SAMMANFATTNING UTBYGGNADSOMRÅDEN RINGSJÖBYGDEN*	
<i>Antal bostäder</i>	160
<i>Verksamhetsmark</i>	-
<i>Jordbruksmark i anspråk</i>	0,9 ha
<i>Totalt utpekad mark</i>	72.8 ha

**uträkningarna är baserade på grova uppskattningar och tar inte exploateringsgrad i beräkning.*

7.3.2.1 Område B9 – Enevången, 460 656 kvm

Område B9 ligger norr om Ludvigsborg på den östra sidan om väg 13 längs med Enevångsvägen. Området angränsar i öst till riksväg 13, i väst till bostadsbebyggelse och i norr till lövskog. Historiskt sätt har området utgjorts av lövskog och ängs- och betesmark. Området ligger med närhet till den offentliga service, handel och kollektivtrafik som finns i Ludvigsborg men även i Höör och Hörby.

Omkringliggande vägar är enskilda eller statliga. Området är direkt ansluten till riksväg 13, vid korsningen riksväg 13/Enevångsvägen/Fasanvägen (Västra Ludvigsborg). Riksväg 13 är en diagonal förbindelse mellan sydöstra och nordvästra Skåne och tillhör det regionalt viktiga vägnätet för godstrafik och kollektivtrafiken. Vägen ingår även i det så kallade funktionellt prioriterade vägnätet, utpekad av Trafikverket, och är klassad som regionalt viktig väg för gods och människor. Att en väg är utpekad som funktionellt prioriterad innebär bland annat att Trafikverket är restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten och säkerheten negativt. Riksväg 13 har även en särskild betydelse för interregional trafik. Riksväg 13 är även rekommenderad väg för farligt gods. Korsningen riksväg 13/Enevångsvägen bedöms inte vara trafiksäker oavsett ny bebyggelse eller ej.

Område B9 ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar såväl väster ut som syd och öster ut till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område B9 omfattas delvis av detaljplan – allmän plats, plantering. Området utgörs av framförarallt av lövskogträd, både äldre och yngre träd, med inslag av buskar i en småkuperad terräng. I de norra delarna av området förekommer mer fuktigare marker. För de grundläggande geologiska

förutsättningarna består berggrunden till övervägande del av gnejs. Sandig morän är den jordart med störst omfattning men även kärrtorv finns österut i området. Då kärrtorv kan fylla en viktig funktion som aktiv kolsänka och generellt är otjänligt att bygga på är det föredömligt att det undantas exploatering.

Området nyttjas idag för rekreativa syften av boende i området men även i närheten, det syns bland annat genom de väl etablerade stigarna i området. Område B9 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända kulturmiljövärden. Inom området finns ett område utpekad i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021) med naturvärdesklass 2, Område 21 Bäckdal med Ask-alskog vid Enevången. En liten del av en större nyckelbiotop berörs också av utbyggnadsområdet. Det handlar om en naturlig skogsbäck som angränsar i utbyggnadsområdets östra del.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområdet mynnar ut i Östra Ringsjön. Enligt framtagna skyfallskartering för Ludvigsborg finns områden med översvämningsrisk inom områdets södra och norra delar. Avrinningsstråken rinner även nedströms söderut mot befintlig bebyggelse likväl som norrut mot riksväg 13. Genom att behålla naturområdet inom utbyggnadsområdet finns potential att inte förvärra översvämningsproblematiken.

Inom område B9 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 80 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Området bedöms lämpa sig för villor. Villabebyggelsen bör anpassas till den småkuperade terrängen med lövskogsträd och det befintliga bostadsområdet Enevången med villor på stora naturtomter. Uppvuxna lövträd bör bevaras så att områdets karaktär kvarstår. Ett större område i den norra delen av området bör planläggas som natur för att säkerställa fortsatt mycket god tillgång till omkringliggande natur för rekreativa syften. För att minska bullerpåverkan från riksväg 13 bör det finnas en skyddszon av natur mellan riksväg 13 och ny bebyggelse. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

För att möta befolkningsutvecklingen i Hörby kommun och behovet av bostäder behöver ny mark tas i anspråk. Områdets läge möjliggör att befintlig infrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. En omvandling av området bedöms som en naturlig utveckling av Ludvigsborgs östra del. En förutsättning för utveckling av området är dels av en detaljplan för området tas fram. Dels att trafikförsörjningen till området kan säkerställas, antingen genom ombyggnad av korsningen riksväg 13/ Enevångsvägen eller genom annan trafikförsörjning, förslagsvis via korsningen riksväg 13/ Ludvigsborgsvägen upp till Enevången. Även trafiksäkerheten för korsningen behöver säkerställas.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Tillgång och tillgänglighet till natur för boende och besökare
- Landskapsbild, lövskog i en småkuperad terräng
- Trafikförsörjning
- Behovet av en skyddszon mellan riksväg 13 och ny bebyggelse
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Område med kärtrtorv

Figur 42. Hänsyn vid planläggning av område B9.

7.3.2.2 Område B10 – Bondemölla, 121 529 kvm

Område B10, Bondemölla, ligger i Ludvigsborg på östra sidan om riksväg 13 mot Höör. I söder gränsar området mot fritidsområdet Väderpipan, i öst till skogsområde med rekreatiionsstråk och i väst till Södra Rörumsvägen med spridd bebyggelse och jordbruksfastigheter. Området ligger med närhet till den offentliga service, handel och kollektivtrafik som finns i Ludvigsborg men även i Höör och Hörby.

Område B10 ligger i höjd med korsningen riksväg 13/Ludvigsborgsvägen och berörs av de statliga vägarna, Södra Rörum Brohusvägen och riksväg 13. Södra Rörum Brohusvägen förbinder Ludvigsborg med Södra Rörum och passerar väster om Område B10. Riksväg 13 är en diagonal förbindelse mellan sydöstra och nordvästra Skåne och tillhör det regionalt viktiga vägnätet för godstrafik och kollektivtrafiken. Vägen ingår även i det så kallade funktionellt prioriterade vägnätet, utpekad av Trafikverket, och är klassad som regionalt viktig väg för gods och människor. Att en väg är utpekad som funktionellt prioriterad innebär bland annat att Trafikverket är restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten och säkerheten negativt. Riksväg 13 har även en särskild betydelse för interregional trafik. Riksväg 13 är även rekommenderad väg för farligt

gods. Området kommer också beröras av omläggning av väg 23, då väg 13 inkluderas i det rekommenderade åtgärds paketet.

Område B10 ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten men angränsar i sydöst till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område B10 omfattas inte av detaljplan.

Idag utgörs området av mestadels lövskog, med partier av gran i ett kuperat landskap. Ett större område med granskog återfinns i den västra delen av Område B10, längs med riksväg 13. Ett öppet fält med jordbruksmark finns i planområdets centrala delar. Området omfattas av riksintresse för Totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt – område TM 0526. Ett påverkansområde övrigt är ett område kring ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Uppgifter om den exakta lokaliseringen av riksintresset eller området av betydelse samt uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs där omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § *Offentlighets- och sekretesslagen* (2009:400). För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten men även gnejs i vissa partier. Både sandig morän och isälvs sediment är förekommande jordarter i området. Isälvs sediment har goda egenskaper i att naturligt rena vatten, eventuell exploatering bör därför att föregås av geotekniska undersökningar med hänsyn till påverkan på grundvattnet. Det kan också vara fördelaktigt att detaljplanlägga med lägre hårdgörandegrad för att fortsatt ha goda förutsättningar för infiltration och naturlig rening av vatten.

Området omfattas inte av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända naturmiljövärden. Delar av området är utpekade av Riksantikvarieämbetet som fornlämning (L1989:2268), Fossil åker – röjningsröseområde.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde Mynnar i Östra Ringsjön. Enligt framtagna skyfallskartering för Ludvigsborg finns det uppmärksamhetsområden med översvämningssrisk både norrut och centralt i området. Lokaliserat norr om utbyggnadsområdet finns även ett riskområde. Vattenflödena rinner främst norrut mot riksväg 13.

Inom område B10 föreslås bostäder. Uppskattningsvis skulle 80 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Området bedöms kunna lämpa sig för villa, rad-, par- och kedjehus. Vid utformning av bebyggelsestrukturen bör stor hänsyn tas till områdets topografi och natur så att områdets karaktär bibehålls. Uppvuxna lövträd bör så långt som möjligt bevaras. För att minska bullerpåverkan från riksväg 13 bör det finnas en skyddszon av natur mellan riksväg 13 och ny bebyggelse. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

För att möta befolkningsutvecklingen i Hörby kommun och behovet av bostäder behöver ny mark tas i anspråk. Exploateringen innebär att cirka 1,1 ha jordbruksmark tas i anspråk men områdets läge möjliggör att befintlig infrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. En omvandling av området bedöms som en naturlig utveckling av Ludvigsborgs östra del. Omvandlingen skulle även innebära att Hörby kan erbjuda bostäder i ett natur- och servicenära

läge och samtidigt tillgodose bostadsbehovet i Ludvigsborg som förväntas ha en stark befolkningsutveckling. En förutsättning för utveckling av området är att en detaljplan för området tas fram och att riksväg 13 samt korsning vid Ludvigsborgsvägen/riksväg 13 åtgärdas. Ny exploatering i Bondemölla bör anpassas och förhålla sig till de åtgärder som kan komma att ske på riksväg 13. Vidare behöver man även säkerställa att en exploatering av Område B10 inte påverkar eller innebär en risk för påtaglig skada på utpekat riksintresseområde för totalförsvarets militära del, område TM0526.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Riksintressen
- Natur- och kulturmiljön och dess värden
- Tillgång och tillgänglighet till natur för boende och besökare
- Landskapsbild, lövskog i en småkuperad terräng
- Trafikförsörjning
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Geologiska förutsättningar
- Risker kopplade till led för farligt gods

Figur 43. Hänsyn vid planläggning av område B10.

7.3.2.3 Område S2 Ny skola, 28 763 kvm

Område S2 ligger norr om korsningen Fulltoftavägen/Stallbackevägen vid den nya Allhallen i Ludvigsborg. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark i Ludvigsborg. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap och området ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten samt dagvatten.

Område S2 omfattas delvis av detaljplan - allmänt ändamål, från 1961. Området utgörs av en mindre jordbruksfastighet med huvudbyggnad och ladugård omringad av kuperad ängsmark och skog. Område S2 omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Området angränsar dock

till riksintresse för Naturvård och Friluftsliv. Norra delarna av området omfattas av strandskydd. Rörande de grundläggande geologiska förutsättningarna har området en berggrund bestående av sandsten. För jordarter förekommer isälvssediment såväl som lerjordar, varpå båda ofta kräver geotekniska utredningar. Isälvssediment är även en viktig naturresurs för rening av vatten, därav kan det vara fördelaktigt att detaljplanelägga med en låg hårdgörandegrad, för att skapa förutsättningar för infiltration och naturlig rening av vatten.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde Mynnar i Östra Ringsjön. Enligt framtagen skyfallskartering för Ludvigsborg finns uppmärksamhetsområden med översvämningsrisk som går igenom området samt ett i utbyggnadsområdets norra delar. Vattenflödet rinner främst ner till Kvesarumsån.

Inom område S2 föreslås skola.

Motivering och efterföljande planering

För att möta befolkningsutvecklingen i Ludvigsborg kan det bli aktuellt med en ny skola. Område S2 har ett läge som möjliggör att befintlig infrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Genom att förlägga ny skola i anslutning till Allhall och förskola kan verksamheterna dra nytta av varandra. En utveckling av området innebär att cirka 0,9 ha jordbruksmark tas i anspråk. Utbyggnadsförslaget bedöms dock ge små negativa konsekvenser, detta då endast en mindre areal ängs- och skogsmark tas i anspråk. Utvecklingen skulle dock möjliggöra att tillgodose skolutbudet i Ludvigsborg som i dagsläget enbart har en skola men som i framtiden förväntas få en tilltagande befolkningsutveckling. Områdets läge är också fördelaktig gällande närhet till bostäder och kollektivtrafik. Lokaliseringen avser därmed att bidra till en sammanhållen bebyggelseutveckling.

För att kunna utveckla området för skola behöver en ny detaljplan tas fram. En planläggning av området måste kunna säkerställa att angränsade riksintressen och dess värden inte påtagligt skadas. Vidare behöver strandskyddet kunna upphävas, för att kunna upphäva strandskyddet ska det finnas särskilda skäl och att intresset av att ta området i anspråk, det sätt som avses med planen, ska väga tyngre än strandskyddintresset. Inom ramen för en ny detaljplan bör man särskilt utreda trafikfrågan. Detta då en exploatering av området kan innebära ökad biltrafiknettoalstring samt leda till nya trafikmönster till och från området. En trafikutredning behöver också ta hänsyn till den övergripande trafiksituationen i Ludvigsborg.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Påverkan på riksintresse för Naturvård och Friluftsliv
- Strandskydd
- Natur- och kulturmiljö
- Trafikförsörjning
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet
- Geologiska förutsättningar

Figur 44. Hänsyn vid planläggning av område S2.

7.3.2.4 Område R1 Kallbadhus, 117 002 kvm

Område R1 utgörs av ett vattenområde i södra delen av Östra Ringsjöstrand, vid Ringsjöstrands camping väster om Osbyholm. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik, både i Osbyholm som Hörby tätort. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap. Området angränsar till verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område R1 omfattas inte av detaljplan. Området omfattas av riksintresse för Naturvård, Friluftsliv och Yrkesfiske – inlandsvatten. Inom området finns tre fornlämningsområden utpekade av Riksantikvarieämbetet, boplat (L1989:2844), boplat (L1989:2380) och boplat (L1989:2379). Området angränsar även till ett område utpekat i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* (2021), område 101 Hörbyåns dalgång väster om Hörby med naturvärdesklass 2 samt område 56 Strandskog norr om Ringsjöstrand med naturvärdesklass 3. En del av området omfattas av strandskydd.

Område R1 ligger inom huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagen skyfallskartering för Ringsjöstrand finns ingen översvämningsrisk inom området. Det föreligger enligt kartläggning av stränder och erosionsförhållanden från Sveriges geologiska undersökning potentiellt hög eroderbarhet längs med strandlinjen i öster om Södra Ringsjöstrand vid utloppet av Hörbyån till Östra Ringsjön.

Inom område R1 föreslås besöksanläggning -kallbadhus.

Motivering och efterföljande planering

Tillgång till natur, grönområden och högkvalitativa rekreativa platser är grunden för en god folkhälsa. Genom att anlägga ett kallbadhus i Södra Ringsjöstrand skapas goda förutsättningar för såväl rekreation som återhämtning och fysisk aktivitet. Att tillgängligheten till området är god med kollektivtrafikförbindelse mot både Hörby -Kristianstad och Malmö – Lund bidrar också till att skapa en mer jämlik hälsa där fler människor ges möjlighet att vistas ute. Ett kallbadhus bedöms som en naturlig utveckling av kommunens besöks- och destinationsnäringen.

En förutsättning för att kunna utveckla området är att en ny detaljplan tas fram. Vid en planläggning av området bör planen omfatta allt som hör till anläggningen, det vill säga byggnad, brygga och parkering. En planläggning av området måste också kunna säkerställa att berörda riksintressen och dess värden inte påtagligt skadas. Vidare behöver strandskyddet kunna upphävas, för att kunna upphäva strandskyddet ska det finnas särskilda skäl och att intresset av att ta området i anspråk, det sätt som avses med planen, ska väga tyngre än strandskyddintresset. En planläggning behöver också säkerställa trafikförsörjningen till och från området samt tillgång till parkering. Ett anläggande av ett kallbadhus i området kan komma att generera ökad trafik i området men då det finns goda alternativa förbindelser, både gång- och cykel som kollektivtrafik bedöms den ökade trafiken bli försumbar.

Vid planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämnning samt MKN för vatten)
- Riksintressen
- Strandskydd
- Natur- och kulturmiljö
- Trafikförsörjning
- Elförsörjning
- Brandvattenkapacitet

Figur 45. Hänsyn vid planläggning av område R1.

7.3.3 Utbyggnadsområden inom Mellanbygden

Inga nya utbyggnadsområden för bostäder, verksamheter eller service pekas ut i Mellanbygden fram till år 2035.

7.3.4 Utbyggnadsområden inom Slättbygden

Inom Slättbygden pekas det ut ett utredningsområde fram till år 2035, U1, samt ett utbyggnadsområde SB3. Utredningsområdet avser användningen bostäder och service (BC) medan utbyggnadsområdet avser service och bostäder. Nedan följer en sammanställning för utbyggnadsområden i Slättbygden.

SAMMANFATTNING UTYBYGGNADSOMRÅDEN SLÄTTBYGDEN*	
<i>Antal bostäder</i>	
<i>exkl. U1</i>	30
<i>inkl. U1</i>	630-780
<i>Jordbruksmark i anspråk</i>	
<i>exkl. U1</i>	-
<i>inkl. U1</i>	31 ha
<i>Totalt utpekad mark</i>	
<i>exkl. U1</i>	0,8 ha
<i>Inkl. U1</i>	80,1 ha

**uträkningarna är baserade på grova uppskattningar och tar inte exploateringsgrad i beräkning.*

7.3.4.1 Område SB3 Hagadal, 8 271 kvm

Område SB3 ligger centralt i Osbyholm cirka 3 kilometer utanför Hörby tätort. Området omges framförallt av friliggande villor med uppvuxna trädgårdar från 1960–70-talet. Historiskt sätt har området ingått i ett större sammanhängande område med jordbruksmark kring Osbyholm. Området ligger med närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar har kommunalt huvudmannaskap förutom Osbyholm Banvällsvägen och Osbyholm Hagadalsvägen som är statliga vägar. Området ligger inom verksamhetsområde för vatten-, spill- och dagvatten.

Område SB3 omfattas av en detaljplan från 1990 för bostäder och vård. Idag utgörs området av Hagadal – särskilt boende för äldre. Större delen av området är bebyggd, resterande yta består av parkering och gräsmatta. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Området

angränsar till ett av Riksantikvarieämbetet utpekade fornlämningsområde, bytomt (L1989:2395). För de grundläggande geologiska förutsättningarna består berggrunden av sandsten medan för jordart förekommande sandig morän.

Området ingår i huvudavrinningsområde för Rönne å och delavrinningsområde för Hörbyån. Enligt framtagna skyfallskartering för Hörby tätort – Osbyholm finns ett större riskområde för översvämningar inom området och ytterligare ett precis utanför. Ökad mängd hårdgjord yta riskerar att förvärra situationen

Inom område SB3 föreslås service (vård) eller bostäder. Området bedöms kunna lämpa sig för flerbostadshus i 2 våningar. Uppskattningsvis skulle 30 nya bostäder kunna bli aktuellt inom området. Utformning och omfattning av bebyggelse prövas i efterföljande planläggning.

Motivering och efterföljande planering

Genom att ändra användningen av området kan behovet och efterfrågan av bostäder i Hörby kommun mötas. Områdets läge möjliggör också att befintlig transport- och tekniskinfrastruktur kan nyttjas, vilket är lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv samt bidrar till att uppnå både klimat- och miljömål.

Trots att området redan omfattas av en detaljplan för bostäder bör man utreda huruvida det finns anledning att ta fram en ny detaljplan för att lämplighetspröva en högre byggnadshöjd för att möjliggöra för fler bostäder och således bättre nyttja strategisk mark. Vidare bör man även titta på behovet av allmänna gröna ytor för lek och rekreation och ytor för dagvatten- och skyfallshantering.

Vid en eventuell ny eller ändrad planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvänningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Elförsörjning
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Trafikbullerpåverkan från omkringliggande vägar

Figur 46. Hänsyn vid planläggning av område SB3.

7.3.4.2 Område U1 Elisefarm, 793 159 kvm

U1 ligger i västra delen av Hörby kommun vid kommungränsen till Höörs kommun. Området angränsar i väst till Elisefarms gård med hotell, restaurang, konferens, spa och golf och i norr till E22. Historisk har området utgjort en del av ett större sammanhängande område av jordbruksmark. Området ligger inte i närhet till offentlig service, handel och kollektivtrafik. Omkringliggande vägar är enskilda. Området ligger inte inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten.

Område U1 omfattas delvis av detaljplan - Idrott (Y), idrotts- och sportanläggningar av alla slag med tillhörande byggnader från 2003. Större delen av planområdet reglerar dock golfbana. Golfbanan är inte utbyggd i sin helhet utifrån gällande detaljplan. Området utgörs idag av jordbruksmark med jordbruksklassificeringen klass 7 samt golfbana i ett omgivande öppet slättlandskap med inslag av småskalig gårdbebyggelse kopplat till jordbruksnäringen. Alléer och dungar med träd förekommer i gränser mellan marker samt utmed diken och stengårdsgårdar. Området är kuperat och sluttningen, med cirka 30 meter höjdskillnad, erbjuder vackra utblickar mot Ringsjön i norr och jordbruksmarken i söder. Området omfattas inte av något riksintresse eller av skyddade områden för natur- och kulturmiljö och det finns heller inga kända natur- och kulturmiljövärden. Gällande de geologiska förutsättningarna finns berggrund av både skiffer och gnejs medan det finns en variation av jordarter i form av lerjordar, sandig samt lerig morän och slutligen kärrtorv i mycket liten omfattning. Både lerjordar och kärrtorv har goda egenskaper för att producera olika former av ekosystemtjänster likväl kan de kräva geotekniska undersökningar vid en eventuell exploatering.

Planprogram Elisefarm

Hörby kommun och Höörs kommun tog år 2020 fram ett planprogram för området med syfte att underlätta efterföljande detaljplanering. Bygg- och miljönämnden beslutade 2021-04-21 att godkänna planprogrammet för Elisefarm. Planprogrammet föreslår en struktur för området med cirka 600 – 750 bostäder, där större delen av dessa bostäder hamnar i Hörby kommun. Den engelska trädgårdsstaden är utgångspunkt för bebyggelsestruktur. Förslaget föreslår såväl bostadshus i form av stadsvillor, rad- och parhus som gruppbyggda småhus. I anslutning till befintlig restaurang- och konferensanläggning föreslås bland annat vård- och trygghetsboende för äldre och förskola. För mer information hänvisas till Planprogram för Elisefarm, BMN 2019/145.

Motivering och efterföljande planering

Hörby kommun avvaktar ett eventuellt påbörjande av att ta fram detaljplan för den del av Elisefarmområdet som ligger i Hörby kommun tills Höörs kommun kan säkerställa tillgången till vatten och hantering av spillvatten för sin del av området. En utveckling av det område som ligger inom Hörby kommun skulle innebära att cirka 31 ha jordbruksmark tas i anspråk för att omvandlas till bebyggelse.

Vid en eventuell planläggning behöver man bland annat ta hänsyn till

- Möjligheterna att ansluta området till det kommunala verksamhetsområdet för VA
- Dagvatten- och skyfallshantering och översvämningsproblematik, nu som i framtiden. (Dagvattenutredning behöver bland annat kartlägga hur området påverkas av nederbörd och påverkar omkringliggande områden, risken för översvämning samt MKN för vatten)
- Framtida livsmedelsförsörjning
- Elförsörjning
- Trafikförsörjning
- Natur- och kulturvärden
- Landskapsbild
- Möjligheterna till bostadsnära natur för lek och rekreation
- Brandvattenkapacitet
- Föroreningsproblematiken, sett till historisk och nutida användning.

Figur 47. Hänsyn vid en eventuell planläggning av område U1.

8. Näringsliv

Näringsliv avser alla värdeskapande verksamheter och produktionsprocesser som genererar varor och tjänster för försäljning. Näringslivet innefattar såväl offentliga myndigheter som privata företag och föreningar.

Hörby kommun betraktar sig som *En modern handelsort med gamla anor*, vilket symboliserar den historiskt viktiga roll Hörby har haft som marknads- och handelsort. Hörby kommun präglas av en småskalig men stark företaganda och ett utpräglat entreprenörskap. Orten har en lång tradition som företagscentrum med ett brett tjänsteutbud, marknader, handel och gröna näringar. Ett välmående och växande näringsliv är en förutsättning för Hörby kommuns utveckling.

Kommunens främsta roll är att bidra med mötesplatser, hög servicegrad och god infrastruktur i syfte att stimulera näringslivets positiva utveckling. Det är viktigt att ett varierat utbud av lokaliseringmöjligheter kan erbjudas, så att företag kan hitta rätt plats för sin verksamhet. Samtidigt måste marken utnyttjas effektivt vilket innebär att skapa många arbetstillfällen på liten yta. Liknande företag och verksamheter kan samlas i kluster och dra fördelar av varandra. Idag finns också möjlighet att bedriva verksamhet helt digitalt, vilket öppnar upp möjligheten att ha kontoret i hemmet beläget i en liten ort eller ute på landsbygden.

8.1 Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Skåne är stark och stabil, och Region Skåne arbetar för att Skåne ska bli en sammanhållen geografisk arbetsmarknadsregion i stället för flera små. Hörby kommuns storlek, täthet och bredd av människor, varor och tjänster ger ekonomisk utveckling. Samtidigt är det viktigt att attrahera en varierad arbetskraft till Hörby och regionen för att klara efterfrågan på kvalificerad kompetens till näringslivet. Attraktiva kommunikationer och kollektivtrafik stärker banden inom Skåne och är därmed viktiga för utvecklingen i Hörby kommun. Ökad tillgänglighet kan stärka näringsliv, sysselsättning, utbildning, kultur och besöksnäring.

8.2 Sysselsättning

Tillgång till ett meningsfullt arbete är en viktig grund för god hälsa och för ett välfungerande samhälle. Medborgarnas tillgång till arbete, såväl inom kommunen som i andra kommuner är viktigt för Hörby kommuns fortsatta utveckling och attraktionskraft i regionen. Kommunens geografiska läge med närhet till viktiga kommunikationer och stora städer ger medborgarna goda möjligheter att bo i kommunen och arbeta på annan ort.

Sysselsättning handlar om vad vi arbetar med. Sysselsättningsgraden i Skåne är den lägsta i Sverige och Skåne tampas med en hög andel långtidsarbetslösa. Både antalet sysselsatta och befolkningen i förvärvsarbetande ålder i Hörby har ökat de senaste åren, men eftersom befolkningen i kommunen har stigit snabbare än sysselsättningen så har sysselsättningsgraden minskat.

En stor del av Hörbys medborgare är sysselsatta inom kommunens gränser, både i den offentliga och privata sektorn. Hörby är också en pendlingskommun och med det centrerade läget i Skåne är det relativt nära till de större städerna i Skåne. Detta innebär att en stor andel av kommunens medborgare pendlar ut till andra kommuner såsom Lund, Malmö, Eslöv och Höör för att jobba. Samtidigt har kommunen också inpendlare varav de flesta som pendlar in till kommunen kommer från Höör, Eslöv, Kristianstad och Malmö.

I Hörby kommun har arbetslösheten legat på relativt jämna nivåer sedan år 2010. Under Covid-19-pandemin var arbetslösheten något högre men i takt med återgången till det normala har arbetslösheten återgått till stabila nivåer. Arbetslösheten tenderar att vara lägre hos ungdomar och vuxna med gymnasial och eftergymnasial utbildning än hos dem som endast har förgymnasial utbildning. Av andelen arbetslösa är en stor andel långtidsarbetslösa, det vill säga arbetslösa med mer än tolv månaders sammanhängande tid utan arbete. Desto längre en person stått utanför arbetsmarknaden, desto svårare är det för denna att komma tillbaka in i arbete.

I takt med den förändrade demografiska utveckling som förväntas ske, kommer antalet i förvärvsarbetande ålder att minska i förhållande till övriga åldersgrupper. Fram till år 2040 förväntas försörjningsbördan att öka i Hörby kommun och vara högre än riket. Effekten av den demografiska utvecklingen innebär en ökad försörjningsbörda på cirka 0,9 procent. Det betyder att en förvärvsarbetande person kan komma att behöva försörja sig själv plus nästan en hel person.

8.3 Branschfördelning

De största branscherna i Hörby kommun utgörs av den offentliga sektorn och den största andelen anställda arbetar inom branscherna vård och omsorg samt utbildning. Inom den privata sektorn är de fem största branscherna tillverkning och utvinning, bygg, handel, jordbruk, skogsbruk och fiske samt företagstjänster. Några av kommunens största arbetsgivare finns framför allt i den privata sektorn och inom branscherna medicinteknik samt tillverkning och anläggning.

Hörby kommun har en högre andel företag inom branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske än den totala andelen i Skåne och Riket. Förutsättningarna i kommunen lämpar sig väl för dessa näringar och knyter an till det lokala och småskaliga med närhet till naturen. Dessa näringar är viktiga för kommunens strategiska utveckling och att fortsätta satsa och utveckla dessa näringar stärker kommunens fortsatta utveckling och innovationskraft.

Varje år startas omkring 100–150 nya företag inom Hörby kommun vilket resulterar i att det finns många små företag i kommunen. I Hörby kommun är cirka 80–85 procent av alla företag enmansföretag. Den höga andelen småföretag är både en tillgång och en utmaning. Ett näringsliv med många mindre företag, som är aktiva i flera olika branscher, är mindre konjunkturkänsligt än ett näringsliv som domineras av ett fåtal stora företag inom liknande branscher.

8.4 Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning handlar om att säkerställa verksamheters tillgång till medarbetare och rätt kompetens, både på kort och lång sikt. En förutsättning för fortsatt utveckling av näringslivet i Hörby kommun är förmågan att attrahera och bibehålla kompetens och entreprenörskap samt att det finns attraktiva bostäder i kommunen.

En viktig del inom kompetensförsörjning handlar om att föra vidare värdefull kunskap från den äldre generationen till ungdomar och unga vuxna för att säkerställa rätt kompetens i framtiden. Detta innebär att utbildning är en viktig faktor för att behålla företag både inom den privata och offentliga sektorn. Skolans uppdrag är att ge alla elever teoretisk och praktisk utbildning och kunskap för att förbereda dem för det framtida arbetslivet. Skolan har därmed en viktig uppgift i att lägga en grund för framtida kompetensförsörjning. Prao och praktik är inslag i skolans löpande uppdrag som är viktiga i relation till näringslivet. På samma sätt är insatser som särskilt syftar till att förbereda ungdomar för ett framtida entreprenörskap viktigt. Exempel på detta är arbete med Ung Företagsamhets grundskolematerial vilket är en integrerad del i Hörby kommuns grundskoleundervisning.

För att motverka utanförskap och underlätta insteg på arbetsmarknaden arbetar Hörby kommun löpande med arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta för att skapa meningsfull sysselsättning för dem som står utanför arbetsmarknaden samt för att matcha företagens behov av kompetens. De senaste årtiondena har det skett stora digitala förändringar på arbetsmarknaden och inom välfärdstjänster. Fortsatt digitalisering och automatisering innebär nya förutsättningar och leder till hög strukturomvandling i arbetsmarknadens mellanskikt. Nya digitala verktyg och ett nytt förhållningssätt till distansarbete skapar än större möjligheter till ett flexibelt arbetsliv där bostadsort och arbetsplats inte nödvändigtvis behöver vara lokaliserade i närheten av varandra.

För att säkra företagens och kommunens framtida kompetensförsörjningsbehov behöver det föras en löpande och fungerande dialog mellan näringslivets aktörer. Det bör ske en löpande samverkan mellan grundskola, högskola, universitet, yrkes- och lärlingsutbildningar samt kommunens arbetsmarknadsenhet och företagen i kommunen, för att kartlägga behov för framtida kompetensförsörjning.

8.5 Näringar i Hörby kommun

8.5.1 Handel och service

Hörby tätort har en klassisk småstadspregel och har ett brett utbud av kommersiell och offentlig service.

8.5.1.1 Kommunal/offentlig service

Hörby kommun har en relativt väl utvecklad offentlig service, där större delen av serviceutbudet finns i Hörby tätort. Offentlig service innefattar skola, vård och omsorg samt kultur och fritid och har en viktig funktion för samhället och dess medborgare.

8.5.1.2 Kommersiell service

Handel är viktig för kommunens utveckling och attraktivitet. Den ger invånarna ett bra utbud av varor och tjänster som förstärker kommunens dragningskraft och innebär många arbetstillfällen. Det finns en Köpmannaförening vars medlemmar omfattar en stor del av handlarna i Hörby tätort. Föreningen har ett viktigt uppdrag i att verka för ett levande centrum.

Handeln och service är än idag av stor betydelse för Hörby och är något som kommunen önskar bevara och fortsätta utveckla. Detaljhandel och kommersiell service är i huvudsak koncentrerat till Hörby tätorts centrum, längs med Gamla och Nya torg samt Nygatan och Storgatan. De större affärerna, som exempelvis livsmedelsbutikerna, är placerade en bit utanför centrum. Utöver detaljhandeln arrangeras torghandel en gång i veckan, månadsmarknad en gång i månaden och den stora Hörby marknad en gång om året. Utöver detaljhandeln, torghandel och marknaderna är bilhandeln stark i Hörby tätort och har en stor betydelse för kommunen.

Kommunen arbetar ständigt för att förbättra och utveckla den centrumhandel och torghandel som finns inne i tätorten och stärka Hörby tätorts roll som lokal tillväxtmotor i kommunen.

8.5.2 Verksamheter och industri

Verksamhets- och industriområden är näringar som kan vara störande, kräva stora ytor mark eller medföra störande trafik, vilket innebär att dessa är olämpliga att lokalisera i direkt anslutning till bostäder. Verksamheter som är ytkrävande, störande eller innebär risker ska lokaliseras i verksamhetsområden. Att samlokalisera liknande verksamheter eller branscher kan förbättra företagens förutsättningar att utvecklas och resultera i samarbeten, dialog och kunskapsöverföring.

Hörby tätorts läge mitt i Skåne direkt i anslutning till två av Skånes viktigare kommunikationsleder, E22 och riksväg 13, skapar goda förutsättningar för positiv verksamhetsutveckling. I Hörby tätort finns kommunens största sammanhängande verksamhetsområden. I norr, mellan E22 och Kristianstadsvägen, ligger Industriområdet och Industriparken, där större delen av områdena används av verksamheter och ytan för nyetableringar är begränsad. Väster om tätorten, norr och söder om Ringsjövägen, finns ett verksamhetsområde med möjlighet till ytterligare etableringar i begränsad utsträckning.

8.5.3 Besöksnäring och turism

Besöksnäringen i Hörby kommun har en stark potential för fortsatt utveckling. Runt om i kommunen finns det unika natur- och kulturmiljöer att besöka, gårdar och butiker som erbjuder lokalproducerade livsmedel, bryggerier och museum.

Hörby kommun har inte några stora turistmagneter i betydelse av året runt-evenemang, däremot finns det återkommande evenemang inom kommunen som lockar tusentals besökare varje år. Ett exempel är Hörby marknad som arrangerats i över 270 år i följd, och som är en av de äldsta marknaderna i Sverige.

Det är viktigt att fortsatta turismsatsningar görs med hänsyn till kommunens natur- och kulturvärden och att dessa värden värnas och bevaras. Att arbeta med hänsyn till kommunens unika natur- och kulturmiljöer kan bidra till en stärkt besöksnäring och verksamhetsutveckling.

8.5.4 Areella näringar och livsmedelsproduktion

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Till areella näringar hör exempelvis jordbruk, skogsbruk, fiske- och vattenbruk samt livsmedelsframställning. Det kan till exempel vara mjölk- och köttproduktion, bi- och växtodling, skogsbruk och trädgård. Näringarna är av stor nationell betydelse för livsmedelsförsörjning men har även stor betydelse för kommunens utveckling och en levande landsbygd.

Den skånska jordbruksmarken är grundläggande för livsmedelsproduktionen och aktörer i Skåne kan visa vägen till ett långsiktigt hållbart livsmedelssystem. En stark inhemsk livsmedelsproduktion ökar möjligheten till högre grad av självförsörjning och minskar sårbarheten vid krislägen. För att skapa ett mer hållbart livsmedelssystem bör den livsmedels- och primärproduktion som finns i kommunen stärkas och värnas.

8.6 Näringsliv i Hörby kommun

8.6.1 Hörby tätort

Näringslivet i Hörby tätort präglas av en stark företaganda med en variation av små och stora företag som alla är av stor betydelse för kommunen.

Hörby tätort har en klassisk småstadsprägel och har ett brett utbud av kommersiell och offentlig service. Hörby tätorts centrala delar är fokuserat till detaljhandel och kommersiell service inom olika branscher. Däribland finns byggvaruhus, klädbutiker, blomsterbutiker, apotek och diverse mindre butiker. Därutöver finns det många frisörer och en hel del restauranger som erbjuder ett varierat utbud. Det finns flertalet livsmedelsbutiker i Hörby som är placerade en bit utanför centrum, precis som bensinstationerna. Utöver detaljhandeln arrangeras torghandel en gång i

veckan, månadsmarknad en gång i månaden och den stora Hörby marknad en gång om året. Hörby kommun har en lång tradition av att ha många bilhandlare och det är fortsatt en stark näring i kommunen som har stor betydelse för kommunen. Det finns en Köpmannaförening vars medlemmar omfattar en stor del av handlarna i Hörby tätort. Föreningen har ett viktigt uppdrag i att verka för ett levande centrum. I utkanterna av Hörby tätort finns bensinstationer och en del ytkrävande verksamheter inom bland annat industri, tillverkning och medicinteknik.

I Hörby kommun finns ett stort utbud av offentlig service. Det finns tre skolor och sju förskolor i tätorten. Därutöver finns Hörby lärcenter som erbjuder vuxenutbildningar samt introduktionsprogram för de som inte är behöriga till gymnasiet. Dessutom finns kulturskolan som erbjuder kurser inom bland annat musik, dans, film och teater.

Inom vård och omsorg finns i det serviceboenden och gruppboenden, daglig verksamhet, korttidsverksamhet, trygghetsboenden, korttidsboenden, särskilt boende för äldre med inriktning somatisk vård eller demensvård samt träningslägenheter.

8.6.2 Ringsjöbygden

Företagandet i Ringsjöbygden är varierat och med en hög andel egna företagare, de flesta inom jord- och skogsbruk. Jordbruken är förhållandevis små med en stor andel deltidslantbruk som bland annat kompletteras med skogsbruk och förvärvsarbete utanför gården. Ofta har företagen också flera driftsinriktningar, vilket gör dem mindre känsliga mot konjunktursvängningar för enskilda produktionsgrenar. Fysiskt kommer det till uttryck genom relativt blandad markanvändning, vilket bidrar till områdets attraktivitet och till en socioekonomisk stabilitet.

Rekreation och besöksnäring är en annan framtidsnäring som växer inom Ringsjöbygden. Områdets rika kulturhistoria och rofyllda miljöer utgör områdets dragningskraft. Även fritidsfisket tillsammans med övrig upplevelsenäring har en utvecklingspotential, liksom upplevelseturism kopplad till yrkesfisket. På vackert belägna fastigheter med bra boendemöjligheter finns förutsättningar för att ytterligare utveckla besöksnäringen.

Ringsjöbygden har i det stora hela god tillgång till grundläggande servicefunktioner som dagligvaruaffär, skola, vård, omsorg och utbud av fritidsaktiviteter. Närheten till Hörby tätort stärker serviceutbudet.

I området finns den lokala kärnan Ludvigsborg som har ett grundläggande utbud av offentlig service. I Ludvigsborg finns dagligvaruhandel, förskola och skola samt äldre- och serviceboende. I Ludvigsborg finns många små företag, varav majoriteten är knutna till innehavarens bostad. I övrigt dominerar näringslivet av vårdanläggningar samt ett pensionat vid Sätöftavägen. I Ludvigsborg finns en livsmedelsbutik. Den är av stor vikt för orten och som lokal kärna samt som servicenod för omlandet.

8.6.3 Mellanbygden

I Mellanbygden är jord- och skogsbruket en viktig näring och inkomstkälla, även om arbetet alltmer övergår från heltids- till deltidssysselsättning. Inom Mellanbygden är det i flera områden relativt långt till service, detta gäller särskilt i de norra och östra delarna av kommunen. I området finns två lokala kärnor, Killhult och Öneköp – Långaröd, vilka är viktiga servicenoder inom Mellanbygden.

Öneköp har historiskt haft ett stort utbud av affärer och verksamheter som exempelvis lanthandel, smed, skomakare och ett postkontor. Allt eftersom har verksamheterna upphört och i dag finns endast ett fåtal kvar, däribland lanthandeln och ett bageri. Utmärkande för verksamheterna i Öneköp är utöver lanthandeln det småskaliga företagandet. Även Långaröd hade tidigare ett stort utbud av verksamheter i form av en stor mängd hantverkare och affär.

Killhult har ett bra serviceutbud med lanthandel, förskola och skola. Företagsandan inom byn är stark och flera av medborgarna driver egna företag i och utanför Killhult. I Killhult finns en företagarförening, Svensköps företagarförening, vars syfte är att värna om det lokala företagsklimatet och företagarnas intresse gentemot myndigheterna. Föreningen bidrar även till att medlemmarna kan stötta och utbyta erfarenheter med varandra.

På senare år har besöksnäringen med bland annat bed & breakfast, privata museer, bagerier och konstupställningar, vuxit sig stark i Mellanbygden. Gårdsbutiker med försäljning av lokalt producerade varor men även försäljningen av hantverksprodukter och heminredning, lockar besökare till området.

8.6.4 Slättbygden

På Slättbygden dominerar det traditionella jordbruket med odlings- och betesmarker. I flera av byarna på Slättbygden finns större och ytkrävande företag etablerade, de flesta med agrar anknytning. Exempel på detta är spannmålshantering samt försäljning och reparation av jordbruksmaskiner, men det finns också ett par renodlade handelsföretag och verkstadsföretag, exempelvis en större maskinverkstad samt en plåtfirma i Askeröd. Östraby och Västerstad är två orter på Slättbygden som är starkt präglade av jordbruksnäringen.

I Östraby finns en skola och i Västerstad finns en förskola. Det finns däremot inte något äldre- eller serviceboende. I de båda orterna har utbudet av funktioner och service historiskt sett varit större och idag saknas kommersiell service i orterna.

Förr i tiden var Östraby en by med många verksamheter etablerade längs med bygatan. Idag finns det endast ett mindre antal småföretag i byn, och en stor del av de gamla affärslokalerna står tomma eller används för andra ändamål. Mer ytkrävande verksamheter bedrivs i ortens omland, ofta i ombyggda ekonomibyggnader.

Västerstads största verksamhet är Hörby Lantmän med hantering av spannmål. Denna verksamhet har under senare år expanderat kraftigt. Verksamheten har en viktig roll inom bygden då detta är traktens huvudsakliga näring.

Ställningstaganden för näringsliv i Hörby kommun

- Hörby kommun ska för ett blomstrande näringsliv
 - ha tillgänglig detaljplanelagd mark för verksamheter.
 - upprätthålla samverkan och god dialog med företag, föreningar och civilsamhället i frågor avseende näringslivsutveckling och kompetensförsörjning.
 - värna den existerande centrumhandeln i tätorten.
- Hörby kommun ska vid lokalisering av verksamheter verka för
 - att nya och befintliga verksamheter/verksamhetsområden som är ytkrävande och/eller bullriga lokaliseras i utkanten av Hörby tätort.
 - att inga nya bullrande verksamheter/verksamhetsområde lokaliseras inom utpekade tysta- och icke ljusförorenade områden.

9. Naturmiljö

Naturmiljö är allt det som finns omkring oss som inte är bebyggelse eller andra konstruktioner som skapats av oss människor. Begreppet innefattar därför allt från den välskötta villaträdgården till naturskog, rullstensåsar och blomstrande väggenar. Den naturmiljö vi har idag har skapats och formats genom historien, både av naturens egna krafter och till följd av mänsklig aktivitet. De stora penseldragen i det svenska landskapet skapades till stor del under och strax efter den senaste istiden för cirka 10 000 år sedan. På en mer lokal skala har dock mänsklig aktivitet såsom jord- och skogsbruk, industri och bostadsbyggande satt stor prägel på landskapet och naturmiljön.

Naturmiljön fortsätter att förändras som en följd av mänsklig aktivitet och andra mer eller mindre naturliga faktorer och kommer att fortsätta att förändras även i framtiden. Klimatförändringarna förväntas till exempel påverka naturen och landskapet mycket i och med förändrade nederbördsmonster, stigande havsnivåer och ökade temperaturer. Detta kommer avsevärt att ändra förutsättningar för växter och djur men också för människan.

Naturmiljön är en resurs för människan, och ger oss mycket av det som är mest grundläggande för vårt samhälle och vår överlevnad, såsom vatten att dricka, mat att äta och luft att andas. Naturen får oss också att må bättre, både fysiskt och psykiskt genom att minska stress, uppmuntra till fysisk aktivitet och social interaktion. Naturmiljön har även en kulturhistorisk dimension, och visar på vårt svenska och skånska kulturarv genom till exempel stengärdesgårdar, pilevallar och odlingsrösen.

Naturmiljön i Hörby kommun är en av kommunens främsta attraktionskraft och bidrar till att människor vill bo, besöka och verka här. Naturmiljön gynnar även invånarnas välmående såväl fysiskt som psykiskt. Genom att i planeringen av samhället ta hänsyn till grön infrastruktur, förlust av biologisk mångfald, ekosystemtjänster, fragmentering av områden och minskad hävd kan Hörby kommun bidra till att kommunens naturmiljö fortsätter vara attraktiv, nu som i framtiden.

9.1 Geologi

Geologiska förhållanden ger oss en översiktlig bild av aspekter som radon, grundvattenbildning, berggrundens kvalité och markens fasthet. Det i sig har sedan betydelse för byggande och exploatering, resurseffektiv naturresurshållning och klimatanpassning. Samtidigt påverkar geologins sammansättning landskapsbilden och naturvärden. Därigenom kan geologin ha viktiga egenskaper för jordbruk, friluftsliv och bidra med livsnödvändiga ekosystemtjänster.

9.1.1 Berggrund

Berggrunden har betydelse för landskapsbilden och hur den kan nyttjas. Tornquistzonen skapar en tydlig brytpunkt för Hörbys olika landskapskaraktärer. Kommunens nordliga och östliga delar domineras av gnejs och granit. Detta är generellt sura och svårvittrade bergarter som ger upphov till näringsfattiga jordar. Söder om Fulltoftaområdet ses en helt annan landskapskaraktär. Där

sträcker sig ett område med berggrund av lerskiffer, sandsten och kalksten, vilket bidragit till att ge dessa områden näringsrika, finkorniga och kalkrika jordar. Särskilt sandsten kan fylla en viktig funktion för geologisk lagring av koldioxid och som grundvattenreservoar.

9.1.2 Jordarter

Ovanpå berggrunden kan det finnas ett jordtäckte med varierande jordarter, som har en mångfaldig betydelse för bland annat avvattnings, grundvattenbildning och markens bärighet. Hörby kommun har en varierad sammansättning av jordarter. I de norra delarna av Hörby är isälvssediment vanligt förekommande, men det finns även fragment av detta på andra platser i kommunen. Isälvssediment brukar i vardagligt tal kallas för naturgrus och har stor betydelse för dricksvattenförsörjning då det naturligt rensar vatten och fungerar som grundvattenmagasiner. Vid exploatering på isälvssediment finns det därmed en risk för att grundvattnets vattenkvalité och grundvattenbildning påverkas negativt. Dessutom har isälvssediment ofta höga naturvärden och goda rekreationsmöjligheter.

Kommunen domineras dock främst av sandig morän. Moränjordar består oftast av kantigt material som innehåller en blandning av alla kornstorlekar. Sandig morän tillhör den finkorniga moränarten och är desto vanligare i lättroderade och sedimentära bergarter. Grovkorniga moränmassor är å andra sidan en bra ersättare till naturgrus då det ofta kan användas till byggmaterial. Vid exploatering finns det därför möjlighet att återanvända grovkorniga moränmassor.

Övriga jordarter som sankmarker med torvbildning och postglaciala sediment som sand och finsand är relativt vanligt i kommunen, där opåverkade torvmarker kan fungera som kolsänkor och därigenom förbättra luftkvaliteten. Finkorniga jordar som lera och silt förekommer däremot i mindre omfattning.

Vid avvägningar i senare planprocesser för exploatering är det viktigt att inte enbart betrakta markens byggbarhet, utan också andra värden. Detta inkluderar geologiska förutsättningar för dricksvattenförsörjning och materialförsörjning men också geologins funktionella egenskaper som exempelvis kolsänka, jordbruksvärde och lämplighet för att restaurera våtmarker.

9.1.3 Hållbar materialförsörjning

Materialförsörjning är en central fråga för samhällsbyggnadssektorn men också för att hantera en hållbar användning av resurser och minimera lokal som global klimatpåverkan. Materialet som används för byggnation har tidigare främst bestått av torv och naturgrus, som har värdefulla geologiska värden och bidrar med livsviktiga ekosystemtjänster som att rena vatten respektive binda kol. Dessa geologiska material ska därför börja fasas ut i ballastproduktionen och ersättas av andra material som berg och morän. Hållbar materialförsörjning syftar därav till de geologiska resurser vi använder till ballast men det handlar också om att se till andra alternativ som återvinning av schaktmassor och entreprenadberg.

Ballastproduktion har dock stor lokal miljöpåverkan till följd av att naturmiljön går förlorad vid täktverksamhet. Ändå är lokal täktverksamhet fördelaktigt då långa transporter har hög klimatpåverkan och är ekonomiskt olönsamt. Vid transportsträckor längre än 20 kilometer så överstiger koldioxidutsläppen från transporterna den mängd som uppkommer vid produktion av krossbergsprodukter.

I dagsläget har Hörby en tillståndsgiven täkt som bryter torv, däremot finns det områden med god bergkvalité. Täkterna bör i regel vara strategiskt lokaliserade med hänsyn till berggrundens användbarhet, transportavstånd, naturvärden, kultur- och bostadsmiljöer, transportavstånd samt värdefulla mineraltillgångar. Generellt bör dessa områden inte planeras för andra syften.

Utifrån SGU:s kartunderlag över berggrundens användbarhet för ballast finns inga motstående markkonflikter för de utbyggnadsområden som pekas ut i Hörbys översiktsplan. Däremot finns det stora områden med berggrund av god användbarhet som sammanfaller med Hörbys utpekade tysta områden och riksintressen för naturvård. I dagsläget ses dock inget behov av att peka ut nya områden för utvinning och ballastproduktion, då behovet av ballast inte förväntas öka nämnvärt inom den närmaste tiden. Likväl har Hörby ett område utpekad som riksintresse för värdefulla mineraler i Lyby.

9.2 Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är det nätverk av grönska som binder ihop landskapet och säkrar de nödvändiga funktioner som naturen ger oss, och som vi är beroende av, likt transportinfrastruktur och teknisk infrastruktur. Dessa nödvändiga funktioner brukar kallas ekosystemtjänster. Grön infrastruktur definieras enligt Naturvårdsverket som;

”ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras, samt att för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet”

Grön infrastruktur är ett samlande begrepp och innefattar alla typer av gröna områden, från välhållna finparker och villaträdgårdar till den mer vilda naturen. Även sjöar, åar och andra vattenområden omfattas av begreppet. De gröna områdena kan med andra ord se mycket olika ut och ha olika stor betydelse för rekreation, biologisk mångfald och kulturmiljön.

Det svenska landskapet har blivit allt artfattigare och naturmiljöer har fragmenterats genom mänsklig exploatering och intensifierat brukande vilket har lett till förluster av naturliga livsmiljöer för många arter. När arter försvinner och ekosystem rubbas riskeras de viktiga funktioner och tjänster som naturen ger oss att gå förlorade. I sin tur skapar förlusterna stora och förödande konsekvenser för samhället. För att trygga tillgången på livsnödvändiga naturresurser såsom rent vatten, luft och mat i framtiden behövs en fungerande grön infrastruktur. För en fungerande grön

infrastruktur behövs i sin tur en variation av olika naturtyper i olika storlek samt kopplingar mellan olika naturområden.

Genom att förstärka kopplingar och utöka befintliga gröna miljöer skapas förutsättningar för goda livsmiljöer för både människor och djur, som kan bestå även i framtidens samhälle. En välfungerande grön infrastruktur och en rik biologisk mångfald ligger till grund för ekosystemens förmåga att stötta och försörja samhället med viktiga funktioner. Därför är ekosystem och biologisk mångfald viktiga faktorer för Hörby kommuns framtida utveckling och i den kommunala planeringen. Det gäller även framtida utveckling på regional och nationell nivå. Grön infrastruktur beskrivs vanligen genom begreppen värdekärnor, värdeetrakter, vardagslandskapet och gröna länkar som alla behövs för en fungerande grön infrastruktur.

9.2.1.1 Värdekärnor

Värdekärnor är sammanhängande naturområden med ett stort antal naturliga faktorer som skapar förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Det kan till exempel handla om gräsmarker, ädellövskog eller andra områden med höga naturvärden.

I samband med framtagande av *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* gjordes en naturvärdesinventering; totalt inventerades 215 områden. En samlad bedömning av de inventerade objektens naturvärdesklass gjordes utifrån bedömningsgrunderna art och biotop. De anges i en tregradig skala enligt SIS standard där 1 är Högsta naturvärde, 2 är Høgt naturvärde, och 3 är Påtagligt naturvärde. Dessa områden kan ses som Hörby kommuns värdekärnor.

9.2.1.2 Värdeetrakter

En värdeetrakt är ett större sammanhängande område eller landskapsavsnitt med särskilt høga ekologiska bevarandevärden av en viss naturtyp. I värdeetrakter finner man särskilt høg täthet av värdekärnor i jämførelse med omgivande landskap. Värdeetrakter är inte skyddsområden utan de avsnitt i landskapet där det finns störst möjligheter att nyskapa, restaurera och bevara befintliga naturvärden. Värdeetrakter sträcker sig ofta över större områden och över kommungränsen och berör även grannkommunerna. Åtgärder som att øka arealen, förbättra kvaliteten eller minska avståndet mellan värdekärnor kan øka den biologiska mångfalden och gynna naturvärdena.

9.2.1.3 Vardagslandskapet

Vardagslandskapet består av landskapet som ligger utanför de särskilt värdefulla eller skyddsvärda områdena, de så kallade värdeetrakterna. Vardagslandskapet är ofta hårt brukat men har på många platser høga värden, bland annat i form av isolerade värdekärnor för biologisk mångfald. I vardagslandskapet gäller det att identifiera de värden som finns och bevara eller utveckla dem så att ekosystemen återställs. Vardagslandskapet har stor betydelse för ekosystemtjänsterna och vanliga arter som minskar och är hotade, som gulsparrv och backsippa. Vardagslandskapet skapar också förutsättningar för att binda samman värdeetrakter, vilket krävs för att på längre sikt bevara den biologiska mångfalden.

9.2.1.4 Gröna länkar

Vardagslandskapet har en viktig funktion som spridningsområde för biologisk mångfald. I landskapet behöver vi behålla och utveckla befintliga korridorer och spridningsöar som binder samman värdekärnor och värdetrakter. Dessa korridorer och spridningsöar kallas för gröna länkar och bidrar till att skapa ett ekologiskt funktionellt nätverk. Det vill säga ett nätverk där växter, djur och insekter kan spridas och därigenom främjas biologisk mångfald. Länkarna koncentreras ofta till naturliga samband i landskapet såsom kuster, vattendrag och sjöar, åsar och dalgångar. Länkar kan också finnas utmed järnvägar, vägar och kraftledningsgator.

9.2.2 Grön infrastruktur i Hörby kommun

Hörby karaktäriseras av ett varierat naturlandskap med en god artrikedom i flera delar av kommunen såväl inom som utanför kommunens skyddade områden. Naturområdenas funktion kan variera beroende på arters krav på livsmiljö och spridningsförmåga. En del naturområden är viktiga livsmiljöer medan andra kan i vissa avseenden vara viktiga för spridning av arter och binda samman olika värdekärnor. För att effektivt kunna skapa ekologiskt funktionella samband med kvalité behöver man därför satsa på de naturtyper som ger mest ekologisknyttoeffekt. Det innebär att vissa naturtyper kan vara gynnsamma att investera insatser i medan andra snarare behöver bevaras för att bibehålla sin kvalité.

I Hörby kommun finns det flera olika naturtyper med särskilt höga bevarandevärden där flera värdekärnor tillsammans skapar en värdetrakt. Gräsmark är en värdetrakt som ligger mellan slättbygd och skogsbygd och bidrar bland annat med de viktiga ekosystemtjänsterna foderproduktion, buffertzon vid översvämningar och pollinering. Gräsmarkerna fyller alltså en viktig funktion i att stötta ett levande odlingslandskap. Många av kommunens värdekärnor är av naturtypen gräsmark. För att gynna biologisk mångfald i gräsmarker kan man till exempel restaurera betesmarker, undvika att gödsla och sammanbinda gräsmarker genom korridorer. Gräsmarker är den mest centrala naturtypen i Hörby kommun och är också mest kostnadseffekt att med för att utveckla och förstärka gröna samband.

I kommunen finns också värdetrakten våtmarker som främst breder ut sig i norra och östra delarna av Hörby. Våtmarker genererar en rad olika ekosystemtjänster till exempel genom att rena vatten, binda kol, utjämna vattenflöden och bidra till ett attraktivare landskap vilket gynnar växter och djur samt rekreation och friluftsliv. Genom att till exempel dämna i diken, restaurera rikkärr och anlägga nya våtmarker nära befintlig våtmark kan den biologiska mångfalden gynnas. För att utveckla spridningssambanden är högräs en rekommenderad typ av åtgärd.

En tredje värdetrakt som går att finna i Hörby kommun är ädellövskog med särskild koncentration kring Fulltofta naturreservat och öster om Hörby. Naturvärdena hör i första hand till gamla ekbestånd, artrika skottskogsrester, gamla bokbestånd och lövsumpskogar av olika typer. Kommunens sammanhållna ädellövskogar utgör viktiga habitat för känsliga organismer, som har

ett behov av att ädellövskogarna hålls intakta. För att bevara biologisk mångfald i denna värdestrakt är det bland annat viktigt att bevara ekhagmark med grova ekar, vedlevande insekter och svampar och epifytiska lavar och mossor.

Hörbys skogslandskap domineras främst av ädellövskog men det sammanhängande barrskogslandskapet återfinns i de norra och östliga delarna. Större delen av Hörbys barrskog är dock produktionsskog av gran. Om habitatnätverket av barrskog ska utvecklas är det därför föredömligt att bland annat satsa på plockhuggning av gran och plantering av tall.

I landskapet kan det finnas vissa barriärer som försvårar arternas spridningsmöjligheter. Vägar och intensivt brukade marker utgöra de primära barriärerna i Hörbys landskap. Dessa barriärer tillsammans med Hörbys variation av naturtyper gör därför att förutsättningarna till en välfungerande grön infrastruktur ser väldigt olika ut i kommunen.

I de norra och nordöstra delarna av kommunen finns det redan starka naturliga ekologiska samband då avstånden mellan värdekärnor är litet. Här handlar det om att bibehålla och förvalta de ekologiska värdena i mån om att främja ekologiska spridningskorridorer. Sambanden är däremot något svagare i södra delarna av kommunen där slättbygden breder ut sig. Dessa samband kräver antingen utveckling eller nyetablering av spridningskorridorer.

Genom att låta ta hänsyn till och arbeta vidare med dessa samband finns god potential att länka samman kommunens värdekärnor till ett livskraftigt grönt nätverk både inom kommunen och till grannkommunerna. Detta för att främja biologisk mångfald och skapa ett robust ekosystem som både människor, växter och djur kan dra nytta av.

9.3 Biologisk mångfald

Biologisk mångfald är den samlade variationen av alla organismer och biotoper som finns i ett område och med biotoper menas livsmiljöer för växter och djur. Begreppet biologisk mångfald inkluderar flera dimensioner som genetisk mångfald, mångfald av olika arter och en mångfald av ekosystem. De olika typerna av mångfald hänger ihop i ett komplext samband. Biologisk mångfald är det naturkapital som bland annat tillhandahåller ekosystemtjänster.

Vår planets biologiska mångfald är hotad. Nationellt anses cirka tio procent av alla växt- och djurarter vara direkt hotade av utrotning och ytterligare ungefär tio procent anses ligga på gränsen till utrotning. Tillståndet för Sveriges växter, djur och svampar bedöms vart femte år i den så kallade rödlistan som tas fram av SLU ArtDatabanken, och som fastställs av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Listan omfattar arter som har minskat eller har små populationer och därmed löper ökad risk att dö ut i Sverige. Mellan åren 2000 och 2020 har det rapporterats uppgifter om 317 olika rödlistade arter i Hörby kommun till Artportalen.

Orsaken till förlust av biologisk mångfald är främst att arternas livsmiljöer förändrats eller i värsta fall försvunnit helt. Har en gång en art eller genetisk variation försvunnit kan den inte återskapas. Det behövs kraftfulla åtgärder för att så snabbt som möjligt stoppa utvecklingen. Förlust av biologisk mångfald beror framför allt på intensiva produktionssystem för jordbruket, byggnadsarbeten, stenbrott, överexploatering av skogar, hav, floder, sjöar och mark, utbredning av främmande arter och föroreningar. I allt större utsträckning, påverkar även klimatförändringar där många arter inte kan anpassa sig till den snabba uppvärmning som skett efter 1975.

9.4 Ekosystemtjänster

Vårt samhälle är beroende av biologisk mångfald och fungerande ekosystem eftersom de försörjer oss med viktiga funktioner och produkter som till exempel mat på bordet, ren luft att andas och ett behagligt lokalklimat. Alla dessa tjänster och produkter som vi får av ekosystemen kallas ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsterna delas ofta in i fyra kategorier; stödjande ekosystemtjänster, reglerande ekosystemtjänster, försörjande ekosystemtjänster och kulturella ekosystemtjänster.

Stödjande ekosystemtjänster

Stödjande ekosystemtjänster innefattar de grundläggande ekosystemfunktioner som är en förutsättning för de andra ekosystemtjänsterna. Produktion av näringsrik jord, fotosyntes och cirkulation av näringsämnen och vatten är exempel på stödjande ekosystemtjänster.

Figur 48. Stödande ekosystemtjänster. Bildkälla: Boverket.

Reglerande ekosystemtjänster

Reglerande ekosystemtjänster är de ekosystemtjänster som påverkar och reglerar miljöfaktorer såsom till exempel klimatreglering genom kolinlagring, rening av vatten och luft, nedbrytning av organiskt material och pollination.

Figur 49. Reglerande ekosystemtjänster. Bildkälla: Boverket.

Försörjande ekosystemtjänster

Försörjande ekosystemtjänster är alla de varor som ekosystemen producerar och som vi nyttjar. Mat, vatten, medicin, fibrer och trä är exempel på försörjande ekosystemtjänster.

Figur 50. Försörjande ekosystemtjänster. Bildkälla: Boverket.

Kulturella ekosystemtjänster

De kulturella ekosystemtjänsterna innefattar de mer ogripbara tjänster som ekosystemet ger oss. Det är till exempel rekreation, inspiration och fysisk och psykisk hälsa.

Figur 51. Kulturella ekosystemtjänster. Bildkälla: Boverket.

Olika ekosystemtjänster är ofta beroende av varandra och därför behövs ekosystem som är robusta och resilienta. Det uppnås genom en stor variationsrikedom i form av landskap med många olika typer av ekosystem, livsmiljöer och arter samt stor genetisk variation inom arterna. Genom att skapa fungerande grön infrastruktur förbättras förutsättningarna för robusta ekosystem som kan ge många ekosystemtjänster. Det är lika viktigt i bebyggd miljö som i landskapet i stort.

Det finns ofta ett stort överlapp mellan områden av betydelse för biologisk mångfald och områden av betydelse för ekosystemtjänster. Ett område som levererar få ekosystemtjänster kan ha stor betydelse beroende på läge och behov på platsen eller risk för negativ påverkan på ekosystemtjänsten i fråga.

Grönska och vatten i urbana miljöer ger ekosystemtjänster som till exempel luftrening, behagligt lokalklimat, bullerdämpning och mötesplatser, medan skogen ger oss rekreation, pollinering och produktion av byggmaterial och bioenergi. Hur vi använder mark och vatten, planerar och bygger avgör om vi kan bevara och utveckla ekosystemens kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är ett kapital som kommunen behöver förvalta och investera i. De utgör också en resurs för att möta framtida förändringar och behov.

9.4.1 Ekosystemtjänster i Hörby kommun

I Hörby kommun finns många ekosystemtjänster och de skiljer sig åt beroende på var i kommunen man befinner sig. De ekosystemtjänster som pekas ut i denna översiktsplan är gjorda utifrån en övergripande bedömning med bakgrund mot *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* och olika data över markanvändning. Den övergripande bedömningen ska ses som en indikation över vilka ekosystemtjänster som finns i kommunen, var de finns samt hur dessa skiljer sig åt mellan olika områden.

Figur 52. Ekosystemtjänster i Hörby kommun.

9.5 Naturmiljön i Hörby kommun

Hörby kommun ligger i mitten av Skåne, i övergången mellan skogsbygd och mellanbygd, vilket skapar ett varierat landskap med många olika typer av naturmiljöer. I Hörby kommun finns allt ifrån stora sammanhängande naturområden till mindre naturområden, buskage och alléer till jordbruksmark, skog och vatten. Det ger ett rikt naturliv och är av stort värde för den biologiska mångfalden och för människors möjlighet till rekreation.

Kommunens södra delar domineras av ett öppet odlingslandskap, och i nordost höjer sig Linderödsåsen med stora arealer av skog. Topografin och den landskapsbild som uppkommit genom nuvarande och historisk markanvändning beror i hög grad på de naturgeografiska förutsättningarna, det vill säga berggrund, jordarter och vatten i marken.

Berggrunden har en avgörande roll i hur ett landskap formas och hur det kan nyttjas. I Hörby kommun är den så kallade Tornquistzonen en viktig faktor. Denna geologiska sprickzon skapar kontrasten mellan Linderödsåsen i nordöst och det slättlandskap som återfinns i kommunens sydvästra delar. I vardagligt tal brukar formationen också benämnas som gränsen mellan det typiska svenska landskapet och det danska och syd-kontinentala slättlandskapet. De nordliga och ostliga delarna av Hörby kommun domineras av urberg och steniga, torra och näringsfattiga jordarter. De västra och södra delarna av kommunen karaktäriseras av sedimentär berggrund av lersten, lerskiffer, kalksten och sandsten. Här är jorden finkornig, näringsrik och kalkrik och bra för jordbruk.

Utifrån de geologiska förutsättningarna i kommunen kan fyra landskapskaraktärer identifieras. Dessa ligger till grund för och sammanfaller med de fyra bygderna som kommunen delas in i; Hörby tätort, Ringsjöbygden, Slättbygden och Mellanbygden. Gränserna mellan bygderna är inte precisa då övergångarna mellan bygderna i realitet är något flytande.

9.5.1 Hörby tätort

De mänskliga aktiviteterna har starkt påverkat det stadsliknande landskap som ses i Hörby tätort. Kännetecknade för landskapet är den varierade bebyggelsestrukturen och Hörbyån med dess omkringliggande grönstråk, parker, trädgårdar, enskilda träd och mindre vattendrag. Det gröna stråket som löper längs Hörbyåns hela sträckning skapar förutsättningar för biologisk mångfald och livsmiljöer för insekter och smådjur samt för livsviktiga ekosystemtjänster för människan.

I Hörby tätort återfinns främst sociala och reglerande ekosystemtjänster men i viss mån även stödjande ekosystemtjänster. I den urbana miljön bedöms de försörjande ekosystemtjänsterna som små då inget jordbruk eller skogsbruk bedrivs här. Hörbyån och det omkringliggande grönstråket är ett tydligt exempel på ett naturområde som genererar många ekosystemtjänster i Hörby tätort. Grönstråket längs Hörbyån skyddar bland annat mot erosion och översvämningar, sänker temperaturen, renar luft samt bjuder in till fysisk aktivitet och social interaktion. Detta är viktiga faktorer både för det mentala och fysiska välbefinnandet för medborgarna i tätorten.

I direkt anslutning till Hörby tätort finns flera större sammanhängande naturområden med höga naturvärden. Inom gångavstånd från tätorten finns också ett antal större sammanhängande grönområden som lämpar sig väl för friluftsliv och motion. Bland annat ligger Karnas backe strax öster om Hörby tätort med motionsslingor. I utkanten av Hörby tätort ligger även Råby hällor som sträcker sig ända in i tätorten i syd-nordlig riktning längs Hörbyån. Området bjuder på spännande terräng i form av en ravindal med terrasser och andra kulturlämningar samt ängar, betesmarker och blandlövskog. I den norra delen av tätorten ligger naturreservatet Hörby Fälad, en ålderdomlig enefälad som påminner om det traditionella skånska odlingslandskapet. Både Råby Hällor och Hörby Fälad har identifierade höga naturvärden. De två fågelarterna av kommunens ansvarsarter förekommer regelbundet inom tätorten.

För att utveckla tillgången till tätortsnära natur och stärka den gröna infrastrukturen, samt skapa förutsättningar för en rik biologisk mångfald och ekosystemtjänster behöver kopplingar mellan olika naturområden och naturmiljöer i och utanför tätorten utvecklas och tillskapas. Vidare behöver man även arbeta med bekämpning av invasiva arter, undvika fragmentering av naturmiljöer och ökad andel brukad mark.

VÄRDEN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

- Äng och park
- Kyrkogårdar
- Mosaik av vattendrag, träddungar, parker, ängar
- Träddungar
- Ängsplanteringar/blomplanteringar

HOT MOT BIOLOGISK MÅNGFALD

- Minskad hävd
- Fragmentering
- Estetik över biologiska värden
- Brist på skugga
- Invasiva arter
- Försämrade vattenkvalitet

Huvudsakliga ekosystemtjänster i Hörby tätort

Figur 53. Huvudsakliga ekosystemtjänster i Hörby tätort. Bildkälla: Boverket.

9.5.2 Ringsjöbygden

Den kalkrika jorden i kommunens västliga delar har skapat förutsättningarna för Ringsjöbygden. Detta landskap utgörs av östra delen av Östra Ringsjön och sträcker sig från Ludvigsborg till E22 vid Osbyholm i nord-sydlig riktning. Ringsjöbygden är ett värdefullt natur- och kulturlandskap. Omkring Fulltofta och Häggenäs finns skyddade naturområden med inslag av stengårdsgårdar och gamla ekar som vittnar om äldre kulturlandskap. Landskapet kännetecknas av en mosaik av betesmarker, alléer, skog och vattendrag med långa siktlinjer. En stor del av Ringsjöbygden omfattas också av landskapsbildsskydd, enligt 19 § *Naturvårdslagen* (1964:822). I Ringsjöbygden finns höga naturvärden och biologiska värden och därmed kan de stödjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänsterna förväntas vara många och kvalitativa. Till exempel bidrar det populära naturreservatet Fulltofta med kulturella ekosystemtjänster till kommunens medborgare och besökare utifrån. De försörjande ekosystemtjänsterna i Ringsjöbygden bedöms vara mindre påtagliga eftersom livsmedelsproduktionen och skogsproduktionen är förhållandevis låg i denna del av kommunen.

Utmed de södra och västliga delarna av Ringsjöbygden är omgivningarna främst öppen mark medan den norra delen av området domineras av blandskog. Även Alskog finns, framför allt i de mer våta områdena som till exempel Häggenäsudden. Området är utpekad som Natura 2000-område under fågeldirektivet.

Ringsjöbygden är av stor betydelse för den gröna infrastrukturen. I området finns många naturområden som klassas som mycket värdefulla. Det handlar till exempel om betesmarker, ängar och ädellövskog. Det är också i denna del av kommunen som en hög koncentration av de kommunala ansvarsarterna och ansvarsbiotoperna finns.

Området kring Fulltofta är av särskild betydelse för den gröna infrastrukturen eftersom här finns stora och många områden med mycket höga naturvärden. Området är även av stor betydelse för friluftslivet både i kommunen och regionalt.

VÄRDEN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

- Ängs- och betesmark
- Mosaiklandskap med vattendrag
- Obrukad skog
- Våtmarker/kärr
- Gamla/döda träd
- Rotvältor

HOT MOT BIOLOGISK MÅNGFALD

- Minskad hävd
- Fragmentering
- Överexploatering
- Rationell skogsskötsel
- Invasiva arter

Huvudsakliga ekosystemtjänster i Ringsjöbygden

Figur 54. Huvudsakliga ekosystemtjänster i Ringsjöbygden. Bildkälla: Boverket.

9.5.3 Mellanbygden

Mellanbygden återfinns i kommunens nord- och östsida. I Mellanbygden finns det mest typiska Hörbylandskapet. Odlingslandskapet karaktäriseras av kontrasten och övergången mellan skogs- och slättlandskap. Här finns ett småskaligt böljande mosaiklandskap med öppna betesmarker, stengärdesgårdar, blandskogar och våtmarker där by- och odlingsstrukturerna är av gammalt ursprung. Linderödsåsen är med sitt småskaliga odlingslandskap med många värdefulla ängs- och hagmarker ett tydligt exempel. Dessa områdens kulturhistoriska värden är på många håll stora med bland annat stengärdesgårdar från tiden både före och efter skiftet.

I Mellanbygden finns många områden med höga naturvärden och det finns flera viktiga områden för biologisk mångfald. Till exempel finns fyra av Hörby kommuns fem ansvarsarter här, samt 24 biotopskyddade skogsområden. Många av de naturområden som återfinns i Mellanbygden är enskilda och saknar därmed tydliga kopplingar till andra områden. Det gäller framför allt områden i de norra delarna av Mellanbygden. I de östra och södra delarna återfinns fler områden i anslutning till varandra. Avsaknaden av kopplingar mellan områden påverkar den gröna infrastrukturen negativt och även den biologiska mångfalden.

Genom Mellanbygdens varierande landskap bedöms även variationen av ekosystemtjänster vara stor. I Mellanbygden bedrivs både jord- och skogsbruk som är försörjande ekosystemtjänster, men det varierade landskapet skapar även stödjande ekosystemtjänster som livsmiljöer för växter och djur, jordmänsbildning och biologisk mångfald. Även de kulturella ekosystemtjänsterna bedöms vara påtagliga genom de många naturområden som finns tillgängliga för friluftsliv och rekreation.

VÄRDEN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

- Ängs- och betesmark
- Mosaiklandskap med vattendrag
- Gamla/döda träd
- Våtmarker/kärr

HOT MOT BIOLOGISK MÅNGFALD

- Minskad hävd
- Fragmentering
- Rationell skogsskötsel
- Invasiva arter
- Granplantering
- Torrläggning av våta områden

Huvudsakliga ekosystemtjänster i Mellanbygden

Figur 55. Huvudsakliga ekosystemtjänster i Mellanbygden. Bildkälla: Boverket.

9.5.4 Slättbygden

Slättbygden i Hörby kommun är en del av Skånes ris- och mellanbygd och karaktäriseras av ett öppet jordbrukslandskap med breda vyer och långa siktlinjer. Detta beror framför allt på de förändringar som gjordes under 1800-talet och 1900-talet vilket medförde att åkerareal blev alltmer dominerande i risbygden, och att spannmålsproduktionen ökade märkbart efter enskiftet. Risbygden är idag det man kallar för Slättbygden. Det svagt böljande öppna landskapet med aktivt storskaligt jordbruk med inriktning på växtodling och djurhållning inramade av träddungar, vegetationsbeksädda väg- och dikeskanter, mindre vattendrag samt mossar är Slättbygdens kännetecken. Slättbygden är den av kommunens bygder som har minst värdefull natur. De naturområden med höga naturvärden som finns i Slättbygdens är utspridda och saknar tydliga kopplingar mellan varandra. Det saknas både ansvarsart och ansvarsbiotop inom Slättbygden.

Eftersom Slättbygden i stor utsträckning utgörs av ett homogent och storskaligt jordbrukslandskap blir även ekosystemtjänsterna i landskapet homogena. Där jordbruksmark dominerar är livsmedelsproduktion den huvudsakliga ekosystemtjänsten. Utöver livsmedelsproduktion är det

karaktäristiska slättlandskapet även identitetsskapande för området och regionen, vilket är en kulturell ekosystemtjänst. Även stödjande och reglerande ekosystemtjänster finns i det öppna slättlandskapet och möjliggör det storskaliga jordbruket. Högst koncentration av stöttande och reglerande ekosystemtjänster bedöms finnas i kantzonerna och i anslutning till vattendrag där vegetationen är mer variationsrik.

VÄRDEN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD	HOT MOT BIOLOGISK MÅNGFALD
• Ängar • Växtlighet i kantzoner • Kyrkogårdar • Mosaik av vattendrag, träddungar, parker, ängar • Träd i kantzoner • Osådda åkersektioner • Lägg till biotopskydd	• Minskad hävd • Fragmentering • Estetik över biologiska värden • Användning av bekämpningsmedel • Övergödning • Monokultur • Brist på skugga

Huvudsakliga ekosystemtjänster i Slättbygden

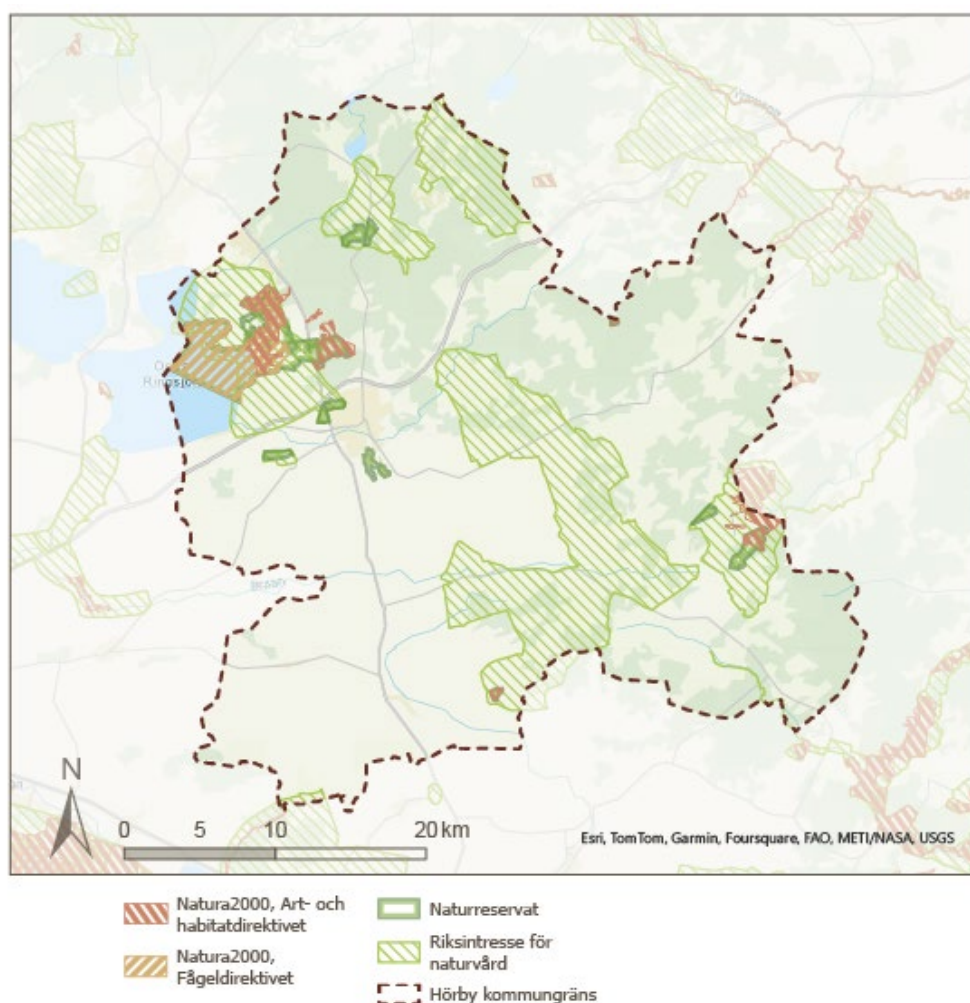

Figur 56. Huvudsakliga ekosystemtjänster i Slättbygden. Bildkälla: Boverket.

9.6 Skyddade områden

I Hörby kommun finns en rad skyddade natur-, kultur- och vattenområden. Vissa områden är inlösta av staten eller kommunen medan andra skyddas via olika typer av naturvårdsavtal mellan staten, kommunen och privata markägare eller bolag. Gemensamt för dessa är att det finns ett formellt skydd och en plan för hur de aktuella värdena ska bevaras för framtiden. Exempel på sådana områden är Natura 2000-områden, naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal.

Utöver de formellt skyddade områdena finns områden som skogsägare och markägare frivilligt avsätter vid skogsavverkning eller i skogsbruksplaner. En stor del av den här typen av områden sammanfaller med områden som i andra inventeringar visat sig vara särskilt värdefulla att bevara enligt Skogsstyrelsens inventering av värdefulla biotoper, kommunens naturvårdsprogram eller Länsstyrelsens naturvårds- och kulturmiljöprogram. Dessa avsättningar är svåra att styra ur ett strategiskt övergripande perspektiv eftersom de bygger på frivillighet, men är samtidigt viktiga att peka ut inom översiktsplaneringen för att redogöra för naturvärdet i kommunen.

Karta 3. Skyddad natur i Hörby kommun.

9.6.1 Riksintressen för Naturmiljö och Natura 2000

I Hörby kommun finns det fem riksintressen för naturvård; N 34 Fulltofta, Odlingslandskap på Linderödsåsen, N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup, N58 Fjällmossen, N66 Verkaån med dalgång och N84 Borstbäcken – Skartofta ängar – Torpaklint – Helvetesgraven – Fruallid.

Därutöver finns det sju Natura 2000-områden som är utpekade utifrån Art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet. Skydd för fridlysta arter enligt artskyddsförordningen nämns i *Naturvårdsprogrammet för Hörby kommun*. Grunden för fridlysning är EU:s två naturvårdsdirektiv: art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Länsstyrelsen har gjort bevarandeplaner för områdena som är utpekade som Natura 2000. Planerna beskriver området, dess naturvärden och vilken skötsel som krävs för att värdena ska finnas kvar långsiktigt. Mer information om riksintressen och andra värden i Hörby kommun finns att läsa i *kapitel 5. Riksintressen*.

9.6.2 Naturreservat

Naturreservat är det vanligaste sättet att skydda naturen. Det kan inrättas av kommunen eller Länsstyrelsen och kan bildas på statlig, privat eller kommunal mark. Syftet med att bilda naturreservat kan vara att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftsliv. I Hörby kommun är ungefär tre procent av kommunens yta naturreservat. Det finns tretton naturreservat i kommunen. Alla naturreservat har en skötselplan och föreskrifter som reglerar vad som är tillåtet i reservatet. Föreskrifterna skiljer sig åt mellan naturreservaten beroende på vilka motiv som ligger bakom reservatsbildningen. Eftersom skötselplan och föreskrifter fastställs i reservatsbeslut och vinner laga kraft blir de juridiskt bindande. Mer information om naturreservaten i Hörby kommun finns att läsa i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun del 1 och 2 samt del 3*.

Hörby kommuns 13 naturreservat;

- Askebacken med Lyby stubbskottsäng
- Borstbäcken
- Fjällmossen – Viggardum
- Fjällmossen
- Fulltofta gård
- Fulltofta – Häggenäs
- Hjällen
- Hunnabacken
- Hörby Fälad
- Råby Hällor
- Sniberups Fälad
- Timan
- Fulltofta

9.6.3 ESKO – Ekologiskt Särskilt Känsliga Områden

ESKO är områden som har ekologiska funktioner som är särskilt känsliga för störningar och ingrepp. Miljöbalkens 3 kap 3 § anger att mark och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. För att underlätta skyddet av dessa områden ska dessa pekas ut och beskrivas inom ramarna för kommunens översiktsplan. För att kunna åstadkomma ett tillräckligt bra skydd, måste sedan specifika hänsyn tas till de känsliga områdena i den kommunala verksamheten, såväl vid planläggning som vid olika typer av åtgärder och verksamheter. ESKO är ett lagskydd som alltid ska beaktas vid åtgärder där en betydande miljöpåverkan kan befaras. Förekomsten av ESKO ska alltid, enligt MKB-förordningen, beaktas inom miljökonsekvensbeskrivningar. MKB ska då särskilt belysa de ekologiska funktioner som bedömts vara känsliga.

9.6.4 Biotopskyddsområden

Biotopskyddsområde är en skyddsform som kan användas för mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljöer för hotade växt- och djurarter eller som annars är särskilt skyddsvärda, enligt 7 kap. 11 § *Miljöbalken* (1998:808). Biotoperna är också viktiga för vanligare arter, samt för omväxling i landskapet.

Genom att skydda sådana värdefulla naturmiljöer förbättras förutsättningarna för att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden. Skyddet bidrar också till att Sverige uppfyller FN:s överenskommelse om biologisk mångfald samt de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen har antagit.

Det finns två olika former av biotopskyddsområde; generellt skydd och skydd för enskilda biotoper.

Generellt skydd

Generellt skydd av biotoper gäller ett antal biotoptyper som har minskat i omfattning men är värdefulla för växt- och djurarter, särskilt i områden där landskap är fragmenterade. Generellt skydd gäller i hela landet och berör följande sju biotoptyper:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Pilevall
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme

Skydd för enskild biotop

Enskild biotop avser enskilda områden, till exempel en äng med många djur- och växtarter. Dessa värdefulla biotoper inkluderar såväl skogs- och jordbrukslandskapet som sjöar, vattendrag, kust och hav.

I Hörby kommun finns 31 enskilda biotopskyddsområden beslutade av Skogsstyrelsen. Dessa är skogsområden såsom äldre ädellövsskogar, marker med mycket gamla träd samt alkärr. Därutöver har Länsstyrelsen pekat ut tre biotopskydd; Södergårds rikkärr, Hemmeneköps rikkärr och Bråån vid Åkarp.

9.6.5 Övrigt skyddad natur

I Hörby kommun finns även flera områden som skyddas på annat sätt;

9.6.5.1 Naturminne

Det finns ett naturminne i Hörby kommun. Naturminnet utgörs av en ek vid Skiljehus som är minst 200 år gammal och fridlyst. Det innebär att det är förbjudet att på något sätt skada trädet.

9.6.5.2 Landskapsbildsskydd

I Hörby kommun finns ett stort område vid Häggenäs kallat ”Öster om Ringsjön” som omfattas av landskapsbildsskydd, enligt 19 § *Naturvårdslagen (1964:822)* i dess lydelse före den 1 januari 1975.

Det är därför förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd;

- Uppföra helt ny byggnad (med undantag av ekonomibyggnader för jordbrukets behov)
- ta bort stengärdesgårdar som ligger i anslutning till befintliga vägar, inom eller intill betesmarker eller i fastighetsgränser
- utföra landskapsändrande schaktningar och utfyllnader
- anordna upplag för annat ändamål än för jord- eller skogsbruksändamål
- utföra skogsodling på förut icke skogsbärande mark
- kalavverka lövskog eller omföra lövskog till barrskog.

9.6.5.3 Djur- och växtskyddsområden

I Hörby kommun finns ett fågelskyddsområde som ligger i Natura 2000-området Fjällmossen. Området inrättades ursprungligen för att skydda spelplats och häckningslokal för orre.

9.7 Hänsynsområden

I Hörby kommun finns flera områden som är värdefulla för naturmiljön men som inte är skyddade enligt lag. Dessa områden benämns Hänsynsområden, och inom dessa områden ska stor hänsyn tas till deras specifika värden.

9.7.1 Nyckelbiotop

En nyckelbiotop är inget skydd i sig utan ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller förväntas finnas rödlistade arter. I Hörby kommun finns ett stort antal nyckelbiotoper.

9.7.2 Tysta och icke ljusförorenade områden

I Skåne har det blivit allt svårare att hitta tysta miljöer och icke ljusförorenade områden och i framtiden riskerar dessa områden att bli en bristvara. Att långsiktigt värna om tysta och icke ljusförorenade områden är och kommer fortsatt vara viktigt. Dessutom behöver kunskapen om de kort- och långsiktiga effekterna kartläggas. Tysta och icke ljusförorenade områden sammanfaller ofta med områden med höga natur- och kulturvärden.

9.7.2.1 Tysta områden

Många människor upplever sig störda av ljud från exempelvis biltrafik, tågtrafik, flygtrafik, fläktar, skjutbanor och vindkraftverk. Bakgrundsbuller påverkar människors hälsa och välbefinnande både direkt och indirekt. Buller är ett oönskat ljud, men vad vi uppfattar som buller är individuellt och upplevelsen av oönskade ljud varierar mellan olika personer och beroende på vilken plats man befinner sig på. Tysta områden är naturligtvis inte helt tysta områden, men påverkas i mindre grad än andra, av samhällsbuller. Ofta sammanfaller tysta områden med områden med höga natur- och kulturvärden. I ett tyst område kommer man att kunna höra de naturliga ljuden från fåglar, bäckar, vinden och skrattande människor.

I Hörby kommuns norra och östra delar finns stora sammanhängande områden som upplevs som tysta. Ljudmiljön är en viktig kvalitet för upplevelsen av natur- och kulturmiljön och har stor betydelse för att uppnå ett av miljö kvalitetsmålen. Likväl har dessa områden ett viktigt värde för naturturismen och djurlivet.

9.7.2.2 Icke ljusförorenade områden

Icke ljusförorenade områden, nattmörka platser, blir mer och mer sällsynta i takt med att bebyggd miljö och infrastruktur blir alltmer upplyst. Ljuset från den bebyggda miljön gör att ljuset sprids över det omgivande landskapet och mot natthimlen. Detta artificiella ljus gör att många miljöer har dagsliknande ”vitt” ljus under större delen av dygnet.

Människor är i grunden anpassade till dagsljusförhållanden och belysning skapar ökad trygghet och välbefinnande. Belysningen har däremot många negativa effekter för den biologiska mångfalden

och ekosystemens funktion, och kan även ha negativa effekter på människors hälsa. Växter och djur är beroende av den naturliga omställningen mellan dag och natt. Nattaktiva djurarter, såsom de flesta däggdjur, groddjur och många insekter, är beroende av mörker eller mycket svagt ljus för sin överlevnad. För dessa kan förlusten av nattmörkret leda till ökad predation, svårighet att hitta föda, ändrade konkurrensförhållanden mellan arter eller att djur lockas till farliga miljöer såsom vägbelysning.

I Hörby kommun sammanfaller de icke ljusförorenade områdena till stor del med kommunens tysta områden.

9.7.3 Övriga viktiga naturmiljöer

Hagmarker är en stor och mångformig grupp av naturbetesmarker. De delas in i olika typer beroende på vilket trädslag som dominerar. Det finns även öppna hagmarker utan träd. Hörby kommun innehar en fjärdedel av alla ängs- och hagmarker i hela gamla Malmöhus län. Ett exempel är Hörby Fälad som bitvis har hagmarkskaraktär. Ängs- och hagmark utgör den tredje största naturtypen i kommunen med en tiondel av den totala arean.

Hörby kommun har ett relativt stort antal fäladsmarker, exempelvis är delar av Sniberupsområdet enefälad. Den för Skåne typiska enefäladen är ofta höglänt, torr och trädlös, förutom dess bestånd av enbuskar. Fältskiktet består ofta av ljung och är ofta örtrikt. Fäladsmarken är ofta blockrik, vilket gör den olämplig för uppodling.

Många av enefäladerna håller på att växa igen och det är främst björksly som tar över om området inte hålls efter med röjning och bete. Fäladsmark har också planterats med gran i stor utsträckning. Därför är det viktigt att arbeta med bevarandet av dessa naturmiljöer för att förhindra att de försvinner.

9.8 Ansvarsområden

Ansvarsområden är antingen ansvarsbiotoper eller ansvarsarter. Ansvarsbiotoper är naturområden som är särskilt viktiga att värna för dess kvaliteter. Ansvarsarter innebär arter som är sällsynta eller hotade där en stor del av dess förekomst ligger inom en begränsad del av artens utbredningsområde. Hörby kommun har både ansvarsbiotoper och ansvarsarter.

9.8.1 Ansvarsbiotoper

Ansvarsbiotoper är miljöer som är särskilt viktiga att värna för dess kvaliteter och där exempelvis en kommun, ett län eller ett land har ett ansvar på grund av särskilt stora förekomster eller kvaliteter av biotopen. Ansvarsbiotoperna utgör biologiskt värdefulla naturmiljöer med liten och ofta minskande utbredning men där en stor andel eller särskilda kvaliteter finns i kommunen.

I den regionala strategin, *Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län* (2019), lyfts ett antal skånska ansvarsbiotoper. Hit hör bokskog, ekskog, blandädellövskog, trädbärande ängar och hagar, klubbaskog samt tallskog. Flertalet av dessa skogsbiotoper förekommer i Hörby kommun men i varierande omfattning och kvalitet. Utifrån de inventeringar och rapporter som tagits fram under arbetet med *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* är det i första hand kommunens blandädellövskog, ekskog, sumpskog och gräsmarker som är särskilt prioriterade som ansvarsbiotoper.

9.8.2 Ansvarsarter

En ansvarsart kan betraktas som en art som är sällsynt eller hotad där en stor del av den totala förekomsten finns inom en begränsad del av artens utbredningsområde. Den nation, region eller kommun som hyser de flesta individer av en viss art kan då sägas ha ett särskilt ansvar eftersom den sannolikt hyser en betydelsefull del av populationen och har därigenom ett särskilt ansvar för den artens bevarande. Mer information finns i Länsstyrelsens publikation *Kommunala ansvarsarter i Skåne* (2017). I denna föreslår Länsstyrelsen några arter som varje kommun har ett särskilt ansvar för. Arterna är också representanter för ovanliga naturmiljöer. Åtgärder för att gynna ansvarsarterna kan öka intresset för arterna och deras biotoper och därigenom kan deras betydelse spridas till den naturintresserade allmänheten. Arbetet kan på sikt leda till att förbättra förutsättningarna för ovanliga eller hotade naturmiljöer vilket även kan gynna flera andra arter som har liknande krav på livsmiljön.

Hörby kommun har ansvar för följande ansvarsarter;

9.8.2.1 Granspira

Arten granspira tillhör organismgruppen kärlväxter. Granspiran är en ovanlig blomma som går att återfinna på naturbetesmarker i exempelvis Stänkelösa och i omgivande betesmarker runt naturreservatet Fjällmossen. Granspiran är relativt lågväxande på 5–10 cm och den kännetecknas av djupt flikiga och utspridda blad, blomman har en rosa färg och blommar mellan maj och juli. Arten är hotad vilket främst beror på dess bundenhet till magra jordar som minskat i snabb takt till följd av igenväxning, skogsplantering och gödsling av naturbetesmarker. För att bevara arten krävs fortsatt magra jordar genom beteshävd utan gödsling samt återkommande röjningar av sly och buskar.

9.8.2.2 Saffransticka

Arten saffransticka tillhör organismgruppen storsvampar. Saffransticken är en ettårig sticka som kännetecknas av dess saffransgula-orangegula färg. Saffransticken blir upp till 25 cm bred och den växer på gamla ekar, främst i hagmarksmiljö. I Hörby kan den återfinnas i eller i närheten av Natura 2000-områdena Fulltofta-Ringsjön och Fulltofta samt naturreservatet Fulltofta gård. Saffransticken är akut hotad och därför fridlyst. För att bevara arten krävs bevarande av gamla ekar, både levande och fallna träd som död ved.

9.8.2.3 Jordrevebagge

Arten jordrevebagge tillhör organismgruppen skalbaggar. Jordrevebaggen lever i öppna fuktiga gräsmarker, främst i naturbetesmarker. Jordrevebaggen är en 6-10 mm stor bladbagge och kännetecknas av en svart kropp med violettglänsande översida. Arten är rödlistad och klassas som sårbar. För att bevara Jordrevebaggen så krävs bibehållet bete av fuktiga betesmarker.

9.8.2.4 Fiskgjuse

Arten fiskgjuse tillhör organismgruppen fåglar. Fiskgjusen häckar i eller i närheten av natura2000-området Fulltofta-Ringsjön. Fåglarna är känsliga för störningar i området som till exempel orsakas av besökare. Fiskgjusen är beroende av tillgången till öppet vatten eftersom deras huvudsakliga föda består av fisk, samt av lämpliga träd för att bygga bo. För att bevara arten krävs att dess utbredningsområde och livsmiljö i anslutning till vatten inte minskar för att säkra tillgången till föda, häckningsplats och skydd.

9.8.2.5 Gröngöling

Gröngölingen är Hörby kommuns kommunfågel och tillhör organismgruppen fåglar. Gröngölingen är en hackspett i större modell som kännetecknas av sin grönaktiga färg och gula stjärt. Arten har bland annat synts till vid Benarps hagmarkslandskap. Den föredrar mosaikartade kulturlandskap där åkrar och naturbetesmarker växlas med bryn, alléer eller lövdungar. För att bevara arten så krävs en bibehållande åtkomst av mosaikartade träd- och betesmarker.

Ställningstaganden för naturmiljö

- Hörby kommun ska värna kommunens naturmiljöer och öka samhällets robusthet genom att
 - skydda områden med höga naturvärden, särskilt känsliga områden samt viktiga natur- och landskapstyper och viktiga spridningskorridorer.
 - aktivt bekämpa invasiva arter på kommunal mark där behov finns i enlighet med EU-förteckningen.
 - kommunicera kommunens naturvårdsarbete och naturens betydelse i samhället.
- Hörby kommun verkar för att bevara befintliga tysta- och icke ljusförorenade områden och se dessa som en viktig del i kommunens besöksnäring.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, yttranden samt drift

- Befintliga vegetationsytor längs med Hörbyån och Östra Ringsjön bör värnas och utvecklas. Detta för att minska risken för ras, skred och erosion samt för att gynna den biologiska mångfalden och minska risken för övergödning.
- Områden med höga naturvärden, viktiga naturtyper och landskapstyper bör hanteras så att negativ påverkan på dessa i första hand undviks, i andra hand minimeras och i tredje hand kompenseras.
- Ny bebyggelse bör
 - placeras med hänsyn till den naturliga omgivande miljön för att undvika fragmentering och störningar i de ekologiska systemen.
 - anpassas efter rådande terrängförhållanden så att onödiga markingrepp, till exempel schaktning och utfyllnad, undviks.

10. Vattenmiljö

Vatten cirkulerar i ett ständigt kretslopp och består av ett sammanhängande nätverk av ekologiskt funktionella miljöer på land och i vatten. Detta brukar kallas för blå infrastruktur. Vatten är därför inte bara en av våra viktigaste naturtillgångar utan även vårt viktigaste livsmedel. Vattnet har också en livsviktig roll för landskapet och den biologiska mångfalden. Vattenmiljöerna med sina gröna kantzoner är en av de viktigaste förutsättningarna för ett rikt växt- och djurliv i Skåne. Sjöar, våtmarker och småvatten utjämnar vattenföringen och minskar risker för översvämningar och torka. De reducerar närsalter och är värdefulla miljöer för både växter och djur. Cirka tre procent av Hörby kommuns yta består av vatten.

10.1 Yt- och grundvatten

Vatten på land bildas när vattenånga avdunstar från sjöar och hav och faller ned som regn och snö. Vatten kan delas in i yt- eller grundvatten. Ytvatten är allt vatten som finns på markytan såsom hav, sjöar, vattendrag och våtmarker. Ytvattnets förekomst och volym beror på topografi och geologi medan dess kvalitet i huvudsak beror på avrinningsområdets karaktär och hur marken används. Grundvatten är allt vatten som finns under markytan. När nederbörd faller mot marken och tränger ned i och genom jordlager och berggrund bildas grundvatten. Alla yt- och grundvatten i Hörby kommun utgörs av limniska ekosystem som består av sötvatten. De är mångfunktionella och bidrar med flera olika ekosystemtjänster som är livsviktiga för människan. De bidrar bland annat med försörjande ekosystemtjänster som livsmedel, till exempel dricksvatten och fisk. Vidare även olika kulturella ekosystemtjänster som ger oss möjlighet till rekreation och bidrar till vår fysiska och mentala hälsa, samt reglerande ekosystemtjänster som vattenrening och reglering av vattenflöden.

10.1.1 Ytvatten

Ytvattnet i Hörby kommun utgörs av sjöar, vattendrag, småvatten och våtmarker.

10.1.1.1 Sjöar

Den östra delen av Ringsjön inklusive Sätöftasjön är den största och viktigaste sjön i Hörby. Andra sjöar som finns i kommunen är Sjöbergasjön, Kvesarumssjön och Sjököpssjön.

Ringsjön

Delar av Östra Ringsjön och Sätöftasjön ligger i Hörby kommun. Ringsjön är Skånes näst största sjö med sina 3 660 hektar. Sjön var tidigare större men en sjösänkning i slutet av 1800-talet minskade ytan. Tillrinningsområdet är 347 km² och det största djupet är 18 meter. Sjön är en slättsjö med högt näringsinnehåll och grumligt vatten. Stränderna är främst grusiga och vass växer i huvudsak vid Sätöftasjöns stränder. I väster och söder består omgivningarna av öppen mark, medan det i norr finns skog. Häggenäsudden är bevuxen med bland annat alskog och hela udden står periodvis under vatten. Sjön är en av Sveriges mest produktiva och har stor betydelse för både yrkes- och fritidsfisket. Här finns till exempel både gädda och gös. Fågellivet runt sjön är rikt med

bland annat sångsvan, skäggdopping och änder. Ringsjön har stor betydelse för friluftslivet med anlagda strövområden och bad- och campingplatser. Ringsjön utgör också reservvattentäkt för kommuner anslutna till Sydvatten AB.

Övergödningsproblematik

Ringsjön har länge fått ta emot stora mängder näringsämnen från bland annat jordbruk och spillvatten, vilket medfört alltför höga halter av fosfor. Cirka 40 procent av fosfor och kvävet som når Ringsjön kommer från Hörbyån. Övergödningen har bland annat bidragit till kraftiga algbloomingar och en förändrad sammansättning av hela faunan och florin i sjön. Under 80-talet och början av 90-talet genomfördes en del åtgärder för att komma till rätta med problematiken i sjön, bland annat genomfördes utfiskning av vitfisk. De positiva effekterna av åtgärderna var i stort sett borta i början av 2000-talet. Ett förslag till åtgärdsprogram togs fram för att åter höja statusen i sjön. Det fattades beslut om ytterligare utfiskning som fick namnet Projekt Ringsjön. Syfte var att reducera Ringsjöns bestånd av vitfisk för att minska sannolikheten för algblooming. Minskande andelar växtplankton bidrar till ökat siktdjup så att mer ljus når botten, vilket bidrar till att undervattensväxter åter kan breda ut sig. Detta medför i sin tur minskad risk för syrebrist på bottenarna. Ringsjön omfattas av *Fiskvattendirektivet (2006/44/EEG)*.

Sjöbergasjön

Sjöbergasjön, norr om Södra Rörum är cirka 40 hektar stor. Den har ett maximalt djup på tre meter och ligger på gränsen mellan Hörby och Hässleholms kommuner. Den ingår i Vramsåns delavrinningsområde och är en del av Helgeåns avrinningsområde. Sjön är nästan helt omgiven av skogsmark, och tillrinningsområdet inom Hörby kommun är cirka 90 hektar. Fiskbeståndet domineras helt av mörtfisk och sjön är i övrigt relativt fattig på ryggradslösa djur. I Sjöbergasjöns utlopp har det funnits flodpärlmussla.

Kvesarumssjön

Kvesarumssjön ligger söder om Sjöbergasjön i ett småkuperat landskap. Den är en liten näringsrik sjö på cirka 49 hektar och dess största djup är 2,1 meter. Sandstranden domineras av högväxt vass och säv. Omgivningen domineras av skogsmark, främst av gran, men det finns även en del ädellövträd. Ett kärrmarksområde med mycket björk finns i sydväst. Berggrunden består av urberg med grusig urbergsmorän. I sjön finns bland annat fågelarter som häger och knipa, och fiskar som gädda och abborre är vanliga. Sjöns östra och västra sida har ett stort värde för rekreation och bad.

Sjököpssjön

Sjököpssjön var fram till början av 1900-talet en omtyckt och välbesökt fiskesjö. Här fanns fisk som gädda, ruda och mört. Sjököpssjön torrlades av staten år 1917 för att skapa en torvtäkt. Torvmossen kom aldrig att utnyttjas och dämmena kan fortfarande skönjas. Sjököpssjön är cirka 0,5 hektar men var vid seklets början dubbelt så stor. Igenväxningen är idag påtaglig.

10.1.1.2 Vattendrag

Åar, bäckar och diken utgör landskapets livsnerver. Vattendrag som har kvar sitt naturliga lopp har en självrenande förmåga, till skillnad från åkerlandskapets uträtade och kulverterade vattendrag. Ett naturligt lopp betyder också större vattenmagasinerande förmåga och utjämning av vattenflödena. Det finns tolv vattendrag som är klassade som vattenförekomst i Hörby kommun. Dessa är Kvesarumsån, Hörbyån, Lybybäcken, Bråån, Mjöån (Söndre å), Segesholmsån, Verkaån, Sniberupsån, Torpsbäcken, Kruddarebäcken, Hejdebäcken och Borstbäcken. Det finns också 22 vattenförekomster klassade som Övrigt vatten. Av dessa är 20 mindre rinnande vattendrag och bäckar varav majoriteten utgår från olika våtmarker.

Hörbyån

Hörbyån, som är Ringsjöns största tillflöde, rinner upp på Linderödsåsens sydvästliga sluttningar. Av tillrinningsområdets totala areal på 145 km² är drygt hälften åkermarken och resten består av tätorten, skog- och våtmarker. Utöver insjööring har man funnit täta bestånd av stationär öring, främst uppströms vid reningsverket.

Kvesarumsån

Kvesarumsån avvattnar Kvesarumssjön och mynnar i Ringsjön vid Sätöfta efter att ha passerat ett tämligen glesbebyggt område och därefter genom Ludvigsborg. Kvesarumsåns goda fallhöjd har tidigare utnyttjats för kvarndrift. Där finns ett gott bestånd av bäcköring och Ringsjööring som går upp och leker i vattendragets nedre delar.

Bråån

Bråån i kommunens södra del tillhör Kävlingeåns avrinningsområde. Ån rinner upp i ett urbergsområde på Linderödsåsens västsluttning och följer därefter en dalgång i västlig riktning. Denna är delvis en ravin och på andra ställen liknar den mer en bred dal med huvudsakligen betesmarker närmast vattendraget. Avrinningsområdets storlek uppgår till 174 km² varav mer än 70 procent utgörs av åkermark.

10.1.1.3 Småvatten och våtmarker

Småvatten är vattensamlingar som är mindre än en hektar och som aldrig torkar ut. Det kan till exempel vara märkegravar, dammar eller vattenhål. I Hörby kommun finns mer än 500 småvatten. De inventerades under 1997 och 1998, och ett 40-tal småvatten klassades som mycket värdefulla ur naturvårdssynpunkt.

Våtmarker är marker där vatten under en stor del av året finns nära markytan. Det kan handla om fuktängar, mossar och kärr. I Hörby kommun är cirka nio procent av kommunens yta våtmarker. Våtmarker är multifunktionella och tillhandahåller många ekosystemtjänster som människan är beroende av. Under perioder med överskott av vatten kan våtmarker magasinera stora mängder vatten, vilket både stärker grundvattenbildningen under perioder med liten grundvattenbildning, skyddar omgivande områden vid torka och minskar risken för bränder samt jämnar ut flöden och minskar risken för översvämning. Våtmarker renar vatten från näringsämnen och miljögifter och

minskar således näringsläckage till känsliga vattendrag, sjöar och hav. Våtmarker är en av de artrikaste biotoperna i landet och cirka 800 våtmarksarter är upptagna på rödlistan. Även rikkärr är en typ av våtmark eller myr som är känd för att hysa stor biologisk mångfald. I likhet med våtmarker har många rikkärr dikats ut för att öka tillgången på jordbruksmark, därav är det en hotad naturtyp. I Hörby kommun återfinns de allra flesta våtmarker i Mellanbygden. Lyby mosse, Viss mosse, Fjällmossen, Vrånge mosse, Sjömossen och Torastorpmossen är några av kommunens större mossar.

10.1.2 Grundvatten

Grundvatten utgör en försörjande ekosystemtjänst och tillhandahåller människan färskvatten, både som dricksvatten men också som vatten för jordbruk och industrier. Rent grundvatten är beroende av en rad olika indirekta ekosystemtjänster som rening av vatten genom växter och bakterier. Även våtmarker är värdefulla för grundvattenbildningen då de har en hög förmåga att magasinera och rena vatten, speciellt under perioder med överskott av vatten, vilket normalt är mellan oktober och april. Våtmarkens vattenhållande egenskaper möjliggör för en jämnare infiltration till grundvattensmagasin under perioder med liten grundvattenbildning.

Grundvatten är vatten som fyller hålrummen i berggrunden eller jorden, därmed finns det två grundläggande sätt att kartlägga grundvattentillgången. I kommunen är den främsta av grundvattentillgång i berggrunden, varav det finns generellt god kapacitet och uttagsmöjligheter i hela kommunen. Bästa uttagsmöjligheter är främst kring tätorten. Däremot är grundvattentillgången i jordlagret betydligt mer begränsat både sett till geografisk utbredning, tillgång och uttagsmöjligheter. Grundvattentillgång i jordlager återfinns därmed enbart i norra delen av kommunen.

10.2 Vattenskyddsområden

Vatten är världens viktigaste livsmedel och rent vatten kan således räknas som en av våra allra viktigaste naturresurser. Vattenskyddsområden kan bildas för att skydda både grundvatten och ytvatten. Syftet med vattenskyddsområden är att skydda vattentillgången för framtiden och bibehålla en god vattenkvalitet ur ett flergenerationsperspektiv. Vattenskyddsområdet ska skydda vattenförekomsten mot sådan verksamhet som kan medföra risk för förorening. Skyddet ska minska risken för såväl punktvisa föroreningsrisker som diffusa utsläppskällor.

Mer information om vattenskyddsområden i Hörby finns att läsa under avsnitt *15.5 Teknisk infrastruktur – Vatten och avlopp*.

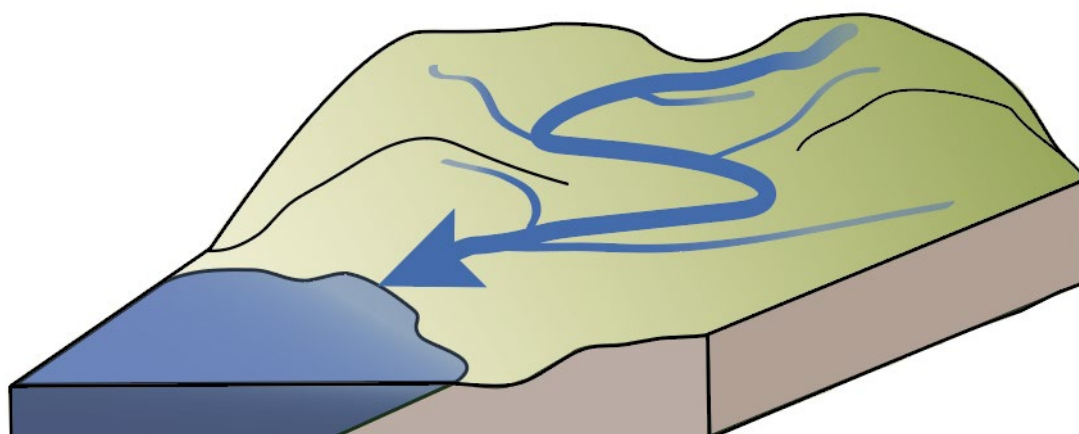
10.3 Avrinningsområden och recipienter

Landskapets form påverkar var och hur vatten rinner. En höjd rygg i landskapet delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll tills vattnet når en recipient såsom ett större vattendrag, sjö eller hav. Dessa höjdryggar kallas för vattendelare. Vattendelarna i landskapet bildar avrinningsområden. Ett avrinningsområde definieras som det område, både markyta och vattenyta, som samlar upp all den nederbörd som rinner till en viss recipient.

Allt som sker i avrinningsområdet i form av utsläpp och liknande avgör vilka förhållanden det är i vattenmiljön. Därför behöver avrinningsområden ligga till grund för beslut om vad som ska göras för att komma tillrätta med vattenproblem. Det kan till exempel vara problem med övergödning eller förorening.

Hörby kommun har fyra huvudavrinningsområden. Rönneåns avrinningsområde mynnar ut i Kattegatt, Kävlingeåns avrinningsområde mynnar i Öresund samt Helgeåns och Österlens avrinningsområde som båda mynnar ut i Hanöbukten. De fyra avrinningsområden består i sin tur av mindre delavrinningsområden.

Att arbeta utifrån ett avrinningsområdesperspektiv innebär att kommuner, andra myndigheter och andra som på något vis påverkar vattnet i ett område kan gå samman och samarbeta över kommungränser eller länsgränser för att till exempel förbättra vattenkvaliteten i vattenförekomsterna inom ett avrinningsområde. Ett sätt att göra detta på är att bilda ett vattenråd.

Figur 57. Illustration avrinningsområden.

10.4 Vattenförekomster

I princip allt vatten i Sverige, förutom det öppna havet, är indelat i mindre enheter som kallas vattenförekomster. Detta görs för att kunna beskriva tillståndet i vattnet och bedöma vilka mål som ska gälla. Det finns fyra sorters vattenförekomster; sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Vattenförekomsterna är också indelade i olika vattenkategorier, detta för att kunna gruppera och jämföra vatten med liknande naturliga förutsättningar. I Hörby kommun finns det totalt 19 klassificerade vattenförekomster; sex grundvatten, en sjö och tolv vattendrag. Det finns också 22 övrigt vatten, av dessa är två sjöar och resterande 20 är mindre vattendrag varav majoriteten av dessa utgår från olika våtmarker. De sex grundvattenförekomsterna i kommunen är Hörby, Södra Rörum, Slagtofta, Svensköp, Önnköping och Oderup, av dessa är Hörby den största och övriga är mindre förekomster.

10.5 Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrinstrument för myndigheter och domstolar, som används vid till exempel tillståndsprövning, tillsyn och fysisk planering. Miljökvalitetsnormer för vatten inrättades år 2009 och innefattar bestämmelser om krav på vattenkvaliteten. Miljökvalitetsnormen (MKN) för vatten reglerar vilken vattenkvalitet som ska råda i sjöar, vattendrag, grundvatten, kustvatten och havet vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå *God status* och att ingen vattenförekomst får ha en försämrad status, detta enligt försämringsförbudet. Undantag från försämringsförbudet kan enligt *Miljöbalken (1998:808)* bara tillåtas under vissa särskilda omständigheter. Miljökvalitetsnormerna ses över vart sjätte år och en vattenförekomst kan då få en annan norm än tidigare, antingen på grund av ny kunskap eller för att miljöns status har förändrats. När normerna förändras kan det i sin tur leda till förändrade förutsättningar när tillstånd för olika verksamheter omprövas.

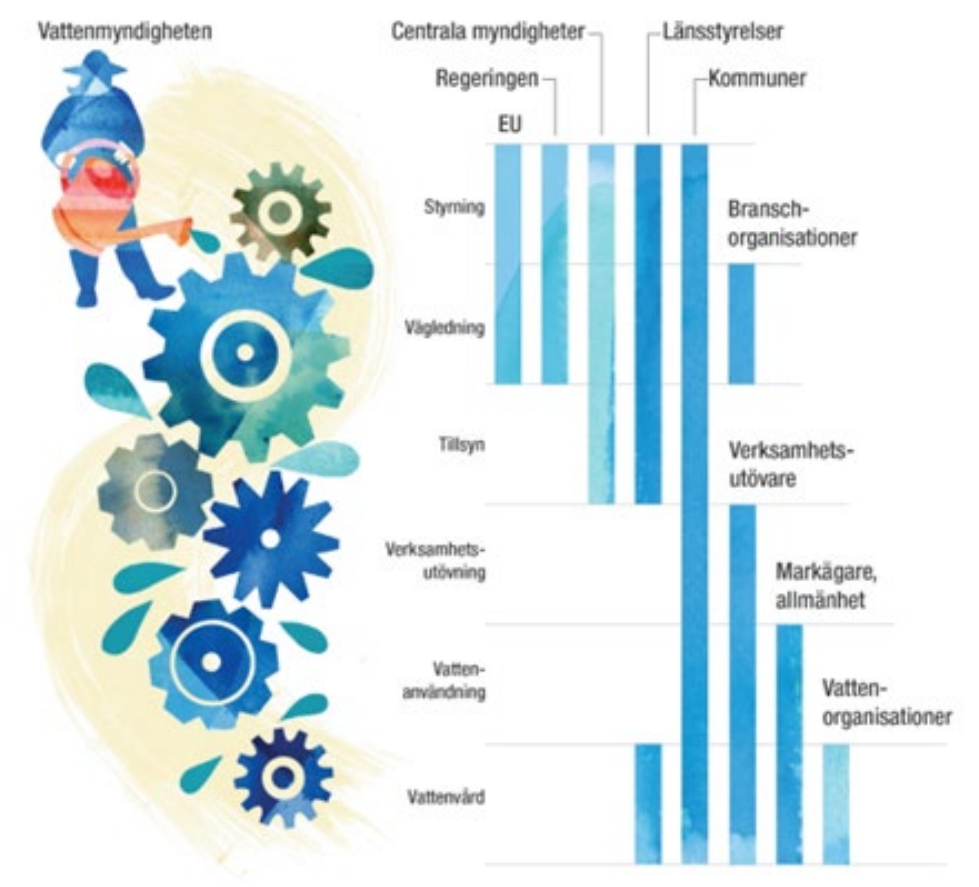
Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska vara vägledande för de åtgärder som behöver vidtas i syfte att uppnå miljökvalitetsnormerna. En utgångspunkt i *EU:s vattendirektiv* är att förvaltningen av vatten baseras på avrinningsområden och inte administrativa gränser. Arbetet med miljökvalitetsnormer är därför en mellankommunal fråga.

Mer information om enskilda vattenförekomster och specifika vattenkvalitetsnormer hittas under avsnitt 18.3 *Miljö, hälsa och säkerhet – Vattenkvalitet*.

10.6 Vattenförvaltning

Vattenförvaltning är ett samlingsord för det arbete som görs med vatten av svenska myndigheter och kommuner. Det är *EU:s vattendirektiv* som ligger till grund för arbetet och som syftar till att Sverige ska förbättra vårt vatten (sjöar, vattendrag, grundvatten och kustnära hav) samt skapa en hållbar förvaltning av dem. Sverige är uppdelat i fem vattendistrikt, och en Länsstyrelse i varje

vattendistrikt är utsedd att vara vattenmyndighet. Hörby kommun tillhör Södra Östersjöns och Västerhavets vattendistrikt. Länsstyrelsen i Kalmar och Länsstyrelsen Västra Götaland är vattenmyndigheter för dessa distrikt. I varje distrikt finns en vattendelegation som fattar vattenmyndighetens beslut. Vattenförvaltningen i Sverige sker i cykler om sex år. För varje cykel beslutar vattenmyndigheterna om förvaltningsplaner och åtgärdsprogram som beskriver vad kommuner och myndigheter behöver göra för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. Inom varje vattendistrikt kan det sedan förekomma vattenråd. Det är lokala forum där en samling av aktörer och intressenter samverkar kring frågor för att uppnå en hållbar förvaltning av våra vattenförekomster. Hörby är medlem i fyra vattenråd.

Figur 58. Ansvarsfördelning, styrning och förvaltning inom vattenfrågorna.

10.6.1 Utmaningar i Västerhavets vattendistrikt

Västerhavets vattendistrikt är Sveriges västligaste och omfattar stora delar av Västsverige inklusive delar av Norge. Västerhavets vattendistrikt påverkas i stort sett av alla vattenrelaterade utmaningar som finns i Sverige. Människans påverkan genom miljögifter, fysiska förändringar och ohållbart fiske förorsakar flera negativa konsekvenser för det marina livet och vattenkvaliteten i distriktet. Även klimatförändringarnas effekter förväntas medföra ökade risker för samhället såväl som ekosystemen. De utmaningar vi ser i vattendistriktet är en tydlig indikation på att hur vi förvaltar

och förbrukar resurser på en plats kan skapa negativa kedjeeffekter och påverka på en annan plats. Vatten är alltså en del av ett större sammanhang och bör därför behandlas som sådan. Då Hörby kommun tillhör detta vattendistrikt följer här nedan en sammanfattning av Västerhavets utmaningar;

- Torka och vattenbrist
- Övergödning och intensivare fiske
- Fysiska förändringar och vandringshinder
- Miljögifter
- Försurning
- Klimatförändringar
- Spridning av invasiva arter

10.6.2 Utmaningar i Södra Östersjöns vattendistrikt

Södra Östersjöns vattendistrikt finns i Sveriges sydöstra hörn och omfattar 10 län och 91 kommuner. Tillgången till rent dricksvatten och en miljö fri från skadliga ämnen är viktiga förutsättningar för både oss människor och allt annat levande. Det är rentav avgörande för att samhället ska kunna fortsätta att utvecklas. I Södra Östersjöns vattendistrikt finns det dock stora utmaningar i alla typer av vatten. Det gäller såväl vattenkvalitet, förändrade flöden och onaturliga konstruktioner som påverkar växt- och djurlivet i vatten, som att det ska finnas vatten i tillräcklig mängd, varken för lite eller för mycket på en gång. De utmaningar som finns i Södra Östersjöns vattendistrikt och där flertalet är aktuella för Hörby kommun kan sammanfattas enligt nedan;

- Torka, vattenbrist och ibland översvämning
- Övergödningen
- Miljögifter i dricksvatten
- Många hinder i vattendragen
- Brunare vatten
- Försurning

10.6.3 Vattenråd

Hörby kommun är medlem i fyra lokala vattenråd. Det är Ringsjöns vattenråd som ligger inom Västerhavets vattendistrikt. Inom Södra Östersjöns vattendistrikt ligger Kävlingeåns vattenråd, Österlens vattenråd och Helgeåns vattenråd. Vattenråden är forum för bland annat samverkan och åtgärder mellan olika aktörer med syfte att förbättra och uppnå en hållbar förvaltning av våra vattenförekomster. Enligt miljöbalken är verksamheter som påverkar miljön skyldiga att undersöka miljöeffekterna av sin verksamhet. Det kan till exempel vara företag, kommuner och större lantbruksfastigheter som på något sätt påverkar en vattenförekomst. Detta görs genom ett så kallat Recipientkontrollprogram. För att få en bättre bild i ett större område kan recipientkontrollen samordnas och detta arbete sker oftast i Vattenrådets regi. Vattenråd kan även samordna och leda

vattenförbättrande fysiska åtgärder inom ett avrinningsområde som till exempel att anlägga våtmarker.

10.6.3.1 Ringsjöns vattenråd

Ringsjöns vattenråd startade som Ringsjökommittén 1980 och är en ideell förening där kommunerna Hörby, Höör och Eslöv samt sydvatten ingår och ett antal organisationer och företag med intresse och verksamhet i Ringsjön och dess tillflöden. Ringsjön ligger längts upp i avrinningsområdet och är en del av Rönne ås avrinningsområde. Rönne å rinner åt nordväst och mynnar i havet vid Ängelholm. Avrinningsområdet är uppdelat i två vattenråd. Det är Ringsjöns vattenråd som arbetar med Ringsjön och dess tillflöden och Rönne ås vattenråd som arbetar med vattendraget nedströms Ringsjön. Huvudfokus för Ringsjöns vattenråd har varit att övervaka sjöns tillstånd samt verka för att förbättra vattenkvaliteten och tillståndet i Ringsjön och minska övergödningen från dess tillflöden. Under många år var det stora problem i Ringsjön på grund av algbloomning. Det gick inte att bada i sjön på 1980-talet som ibland var alldeles grön. Genom så kallad biomanipulation så arbetar vattenrådet med att vända trenden och på sikt minska riskerna för algbloomning i sjön. Sedan 2005 har vattenrådet bedrivit reduktionsfiske vilket innebär att man tar bort vitfisk, främst mört och braxen ur sjön. Problemet är att vitfisk är predator på djurplankton som i sin tur äter växtplankton. För att minska predation på djurplankton så fiskar man upp vitfisk. Mindre mängd vitfisk i sjön ger djurplankton chansen att breda ut sig och äta växtplankton och alger, vilket i förlängningen ger en klarare sjö. Det gynnar rovfisken som behöver ett klarare vatten för att kunna jaga och hålla efter vitfisken. Arbetet har lett till stora förbättringar och rovfisken har ökat i antal och blivit större. En annan positiv effekt är att siktdjupet ökat och vattenväxter breder ut sig över botten. Växtligheten binder i sin tur mer fosfor vilket är gynnsamt för sjöns tillstånd. Förutom utfiskning så arbetar vattenrådet med åtgärder för att minska på näringsläckaget i vattendragen i avrinningsområdet till Ringsjön. Det största tillflödet till Ringsjön är Hörbyån som också står för den största mängden av näringstillförsel till sjön. Det kan handla om att hitta platser för nya våtmarker eller att restaurera gamla igenväxta som kan fungera som näringsfällor. Utöver detta så sköter vattenrådet tillsammans med Rönne ås vattenråd den samordnade recipientkontrollprogrammet, vilket innebär regelbundna provtagningar på vattnet inom avrinningsområdet.

10.6.3.2 Kävlingeåns vattenråd

Kävlingeåns vattenvårdsförbund bildades 1958 ur "Samarbetsnämnden för Kävlingeåns sanering" sedan den dåliga vattenkvaliteten i ån uppmärksammats. Kävlingeå-projektet startades upp 1995 på initiativ av kommunerna inom avrinningsområdet. När Kävlingeå-projektet avslutades vid årsskiftet 2011/2012 hade 360 ha dammar och våtmarker skapats. Både Kävlingeåns vattenvårdsförbund och Kävlingeå-projektet har avslutats och arbetet drivs numera vidare av Kävlingeåns vattenråd som bildades 2010. I Kävlingeåns avrinningsområde ingår delar av nio kommuner: Eslöv, Hörby, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Sjöbo, Tomelilla och Ystad. Avrinningsområdet omfattar förutom Kävlingeån, dess två större biflöden Bråån och Klingavälsån, elva sjöar samt ett stort antal mindre tillflöden vilket inkluderar både anlagda och naturliga dammar.

Bråån och det mindre tillflödet Sniberupsån har sin upprinnelse i Hörby kommun. Vattenrådet tar regelbundet prov på vattnet i ån som sedan ligger till grund för vattenvårdande åtgärder.

10.6.3.3 Österlens vattenråd

Österlens vattenråd utgör en frivillig medlemsorganisation för kommuner, företag, markägare, myndigheter, organisationer och enskilda personer som har intresse i vården och nyttjandet av Österlens vattenmiljöer. Verkeån är en av de åar som övervakas inom Österlens vattenråd och dess avrinningsområde berör sydöstra delen av Hörby kommun. På senare år har Österlens vattenråd utvecklat ett samarbete med Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån som går under namnet "Vattenvård i Sydost". Detta för att driva arbetet framåt för att förbättra vattenkvaliteten i vattendragen i avrinningsområdet och i förlängningen hela Hanöbukten. Förutom Hörby kommun ingår kommunerna Kristianstad, Tomelilla, Sjöbo, Simrishamn och Ystad i detta samarbete. För att samordna arbetet är en åtgärdssamordnare anställd.

10.6.3.4 Helgeåns vattenråd

Helgeåns vattenråd är en ideell förening som syftar till att skapa ett frivilligt öppet rådgivande forum för så många olika intresseområden som möjligt inom Helgeåns åtgärdsområde. Ändamålet är att medlemmarna tillsammans ska verka för en hållbar förvaltning av vattenresurserna i enlighet med EU:s vattendirektiv. Helgeån är Skånes största vattendrag med ett avrinningsområde på 4 725 km² och berör Skånes, Kronobergs och Jönköpings län med totalt nio kommuner. I Hörby kommun berörs kommunens nordöstra delar. Den samordnande recipientkontrollen inom Helgeåns avrinningsområde genomförs av Helgeåkommittén som är fristående från Helgeåns vattenråd.

10.7 Strandskydd

Strandskyddet gäller i hela Sverige vid samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag, och gäller 100 meter från strandkanten både upp på land och ut i vattnet samt miljön under vattnet vid normalt vattenstånd. Länsstyrelsen kan utvidga strandskyddszonen upp till 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa strandskyddets syfte men länsstyrelsen kan även besluta om att minska strandskyddet.

Syftet med strandskydd är att;

- trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden.
- bevara goda livsvillkor för växt- och djurliv.

Genom strandskyddet kan alla njuta av fina strandområden. Inom den strandskyddade zonen är det förbjudet att; uppföra byggnader, ändra byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten från att röra sig där, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer samt utföra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. Anläggningar eller anordningar som är förbjudna kan till exempel vara bryggor, pirar, staket och parkeringsplatser. Andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet kan vara att fälla träd, muddra, lägga upp massor eller att gödsla.

Ställningstaganden för vattenmiljö

- Hörby kommun ska
 - planera och bedriva tillsynsverksamhet utifrån ett avrinningsområdesperspektiv med syfte att verka för en god vattenkvalitet i kommunens vattenförekomster.
 - värna om områden som är av betydelse för grundvattenbildning. Planering, exploatering eller andra åtgärder inom dessa områden ska undvikas, om det riskerar att påverka områdets naturliga förmåga att fördröja, rena och infiltrera vatten.
 - tillsammans med Mittskåne Vatten säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen.
- Hörby kommun ska verka för
 - en fungerande blå infrastruktur som tillhandahåller akvatiska ekosystemtjänster såsom livsmedel, naturupplevelser, flödesutjämning/vattenmagasinerings samt livsmiljöer för växter och djur.
 - att bevara, återskapa och tillskapa våtmarker på lämpliga platser för att nyttja deras mångfald av funktioner, som bland annat kolsänka och förbättring av luftkvalité samt hantering av dagvatten och skyfall.
 - kommunicera kommunens vattenvårdsarbete och vattnets betydelse i samhället
 - att det arbete som bedrivs inom Helgeåns vattenråd, Kävlingeåns vattenråd, Ringsjöns vattenråd och Österlens vattenråd, säkerställer en god vattenkvalitet på vattenförekomsterna inom respektive avrinningsområde.

11. Jord-, skogs- och vattenbruk

Jord-, skogs- och vattenbruk går alla under benämningen areella näringar. Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Näringarna utgör viktiga basnäringar i Sverige och tar ofta stora ytor i anspråk. Därför är det viktigt att ta hänsyn till dem i den fysiska planeringen.

De areella näringarna är av stor nationell betydelse för livsmedelsförsörjning men har även stor betydelse för en levande landsbygd och kommunens utveckling. De areella näringarna bedöms få ännu större betydelse för att säkerställa framtida livsmedelsförsörjning och dämpa framtida klimatpåverkan. Samtidigt förändras klimatet, energi- och drivmedel rusar i pris och den biologiska mångfalden är hotad. Jord-, skogs- och vattenbruk behöver därför möta dessa ändrade förutsättningar. Parallellt påverkar också jord-, skogs- och vattenbruk både miljön och klimatet negativt, framför allt genom utsläpp av växthusgaser. Jordbruk, såväl som skogsbruk, drivs ofta med fossila bränslen för bland annat arbetsmaskiner och uppvärmning av jordbruksbyggnader. Därutöver produceras även växthusgaserna metan och lustgas från djurens fodermältning, gödselhantering och kväveomvandling i jordbruksmarken.

11.1 Jordbruk

Sveriges jordbruksmark har formats under tusentals år genom påverkan från betande djur och människans bearbetning av marken. Jordbruksmark är mark som används för någon form av jordbruksverksamhet. Jordbruksverksamhet innebär produktion av jordbruksprodukter eller skötsel för att bevara marken som jordbruksmark. Åkermark är jordbruksmark som används för växtodling eller som hålls i sådant tillstånd att den kan användas för växtodling. Betesmark är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som sköts med bete, avslagning eller putsning samt är bevuxet med gräs, örter eller hävdad ljung som djuren äter. Med jordbruksmark avses åkermark, betesmark och våtmark.

Sveriges mest produktiva jordbruksmark finns i Skåne. Den svenska jordbruksmarken finns klassad i en 10-gradig skala där klass 10 är den högsta klassen. Klassningen bygger på produktionsförmåga/avkastningsvärde och togs fram på 1970-talet av Jordbruksverket. Klassningen kan användas för att få en övergripande bild av markens produktionsvärde, men ger endast en grov uppskattning av jordens värde. Därutöver finns det andra faktorer att ta hänsyn till som bland annat klassning i TUVAs databasen, arrondering, topografi och topologi, avstånd till brukningscentrum samt avstånd till tänkbara pollinatörshabitat.

I Hörby kommun utgörs stora delar av kommunens yta av jordbruksmark, jordbruksmarken har en klassning från 7 till 3 enligt Jordbruksverkets klassning. Jordbruksmarken återfinns framförallt i kommunens sydöstra delar, i Slättbygden som domineras av ett storskaligt jordbrukslandskap. Här finns också kommunens högst klassade jordbruksmark. Det är särskilt den gynnsamma jordarten i Slättbygden som gör markerna lämpade för jordbruk, i första hand för växtodling. I de norra och

östra delarna av kommunen, Mellanbygden, övergår de storskaliga jordbruksmarkerna i ett småskaligt böljande mosaiklandskap med öppna betesmarker, stengärdesgårdar, blandskogar och våtmarker.

Jordbruksmarken har en central nationell betydelse för livsmedelsförsörjning, vilket innebär att kommunen behöver ta hänsyn till behovet av jordbruksmark i den fysiska planeringen. En långsiktig hushållning av jordbruksmark är en förutsättning för att Sverige på egen hand ska kunna producera livsmedel och säkra tillgången till mat. Samtidigt är jordbruksmarken en del av ett större naturligt sammanhang av flera ekosystemtjänster som är beroende av biologisk mångfald. Biotoper som pilevallar, alléer, mangelgravar, igenväxande torvhål eller andra våtmarker, skogsdungar kring gårdarna, åkerrenar, obrukade zoner längs vattendrag eller markvägar är alla en del av odlingslandskapet och har en stor betydelse för den biologiska mångfalden. De försörjande tjänsterna såsom mat, som jordbruket genererar, är i sig beroende av en lång rad stödjande ekosystemtjänster som till exempel bördig mark, nedbrytning av växtmaterial och avföring från boskapsdjur, pollination och skadedjursreglering. I sig skapar dessa tjänster ett naturligt skydd mot störningar så som klimatförändringar, skadedjur och sjukdomar. Ett varierat jordbrukslandskap med hög biologisk mångfald är därigenom nyckeln till ett resiliellt jordbruk.

Med klimatförändringar och ökad befolkningstillväxt ställs jordbruksmarkens bevarandevärde alltmer mot andra intressen. Ett varmare klimat leder bland annat till ökad risk för skadedjur men också längre vegetationsperioder. Det kan därför bli nödvändigt att börja odla mer tåliga växter vilka ofta är mindre högproduktiva men som istället står emot värme, torka och regn bättre. Detta sker parallellt som befolkningstillväxten tilltar och behovet av matförsörjningen, teknisk försörjning, bostadsförsörjning och verksamhetsmark ökar.

I Sverige försvinner en stor del av jordbruksmarken på grund av exploatering. Enligt Jordbruksverkets rapport *Exploatering av jordbruksmark 2016–2020* försvann cirka 10 procent av Sveriges åkerarealer till exploatering. De främsta förlusterna av jordbruksmark skedde i Skåne. En stor del av förlusten av jordbruksmark har dock berott på att marken inte längre brukas och därmed övergått till skogsmark enligt Region Skånes rapport *Anspråk på jordbruksmark*. Däremot är viss typ av exploatering eller markförändringar oåterkalleliga, där jordbruksmarken inte kan brukas igen, såsom bostadsbyggande och anläggande av vägar.

11.1.1 Bebyggelseutveckling på jordbruksmark

Enligt 3 kap. *Miljöbalken* (1998:808) får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. En grundförutsättning för att jordbruksmark ska vara skyddsvärd enligt 3 kap. 4§ MB är att den brukas eller har brukats. Hörby kommun ser all åkermark, ängsmark och betesmark som brukningsvärd jordbruksmark. Samtidigt ser Hörby kommun följande som väsentliga samhällsintressen:

- Tillgodose behovet av bostäder och verksamheter på lång sikt.
- Säkerställa behovet av offentlig service och rekreationsmöjligheter.
- Skapa välfungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem och transportsystem.

Vid intressekonflikter mellan väsentliga samhällsintressen och jordbruksmark krävs att det görs kloka avvägningar. Här är det inriktningen i utvecklingsstrategin *Lokal flerkärnighet* som sätter de långsiktiga ramarna för en hållbar bebyggelseutveckling.

Översiktsplan 2035 föreslår sex utbyggnadsområden där dryga 14 ha jordbruksmark kan tas i anspråk. Ytterligare 31 ha jordbruksmark kan tas i anspråk om utredningsområdet Elisefarm skulle utvecklas. Totalt kan alltså 45 ha jordbruksmark komma att tas i anspråk för bebyggelse i Hörby framtida utveckling.

11.2 Skogsbruk

Skogsbruk är nyttjande av skog för produktion av exempelvis trävaror, papper, bioenergi och annat där träd är råvaran. Skåne är med svenska mått mätt ett skogsfattligt landskap och i Hörby kommun utgörs nästan en tredjedel av markytan av skog. Skogstätast är kommunens norra och östra delar.

Det bedrivs skogsbruk i kommunen, både av stora skogsbolag och av mindre aktörer och privatpersoner. En stor del av skogen i kommunen utgörs av barrskog, och trots att Hörby kommun ligger söder om granens sydgräns består barrskogen nästan uteslutande av gran. Skogsbruk med andra barrträdslag förekommer också i kommunen, men inte i lika stor utsträckning som med gran. I kommunen finns även lövskog, till exempel björk- och bokskog varav en del inte omfattas av skydd i form av naturreservat eller annat.

När klimatet ändras kommer skogsbruket att påverkas på flera olika sätt, både positivt och negativt. Klimatförändringar förväntas medföra längre växtperioder och en ökad skogstillväxt. Samtidigt riskerar skogen att ta skada till följd av torka, skogsbränder, stormar och angrepp av skadegörare, som till exempel granbarkborre och skadesvampar. Ett varmare klimat kan även leda till att nya främmande arter etablerar sig och förändrar växt- och konkurrensförhållandena och på sikt hotar att konkurrera ut dagens biologiska mångfald. För att möta dessa nya utmaningar behöver skogsbruket anpassas till ett förändrat klimat. Det kan till exempel handla om att odla nya trädarter som trivs bättre i det nya klimatet eller att förändra skogsbruket mot ett hyggesfritt eller blandat skogsbruk som är mer resiliert mot störningar. För att skogen ska kunna fortsätta leverera virke och biobränsle, ekosystemtjänster och andra nyttigheter är det viktigt att skogsbruket är långsiktigt hållbart och anpassat till ett förändrat klimat.

11.3 Vattenbruk

Vattenbruk är odling av fisk, kräftdjur, musslor och ostron samt alger. Odling kan ske i sjöar, hav samt på land i olika system. Odlingssystemen kan vara slutna eller delvis slutna och kombineras med annan odling, till exempel grönsaker. Samodling bidrar till att minska näringsläckage och renar vatten. Vid samodling av till exempel fisk och musslor fångar musslorna upp mycket av näringsläckaget och omvandlar det till egen biomassa. I denna filtreringsprocess renas även vattnet.

Majoriteten av det som produceras i svenska vattenbruk är produktion för livsmedelskonsumtion men produktion av utsättning och produktion för gödsel, bränsle samt industriprodukter förekommer också. Efterfrågan på hållbara matproduktionssystem som skapar arbetstillfällen, större självförsörjningsgrad, klimatsäkra odlingssystem samt en större kontroll och acceptans för fisken som livsmedel gör vattenbruk till en växande näringsgren med stor tillväxtpotential.

I dagsläget finns inga kommersiella vattenbruk i Hörby kommun.

Ställningstaganden för jord-, skogs- och vattenbruk

- Hörby kommun ska värna jordbruksnäringen samt säkerställa framtida livsmedelsproduktion.
- Hörby kommun ska undvika exploatering på jordbruksmark.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn samt yttranden

- Ny bruksverksamhet bör förläggas så att befintlig transportinfrastruktur kan nyttjas.
- I arrende- och markanvändningsavtal ska hållbart brukande av mark samt jakt förespråkas. Till exempel naturbete på fälader.

12. Kulturmiljö

Kulturmiljöer är miljöer som har påverkats av människor och som i varierande grad präglats av olika mänskliga aktiviteter. En kulturmiljö berättar en historia och kan vara allt från en enskild byggnad eller plats till strukturer, föremål, vägar eller hela landskapsavsnitt. Kulturmiljö omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även immateriella företeelser som ortnamn, traditioner eller sägner som är knutna till en plats eller ett område. Våra kulturmiljöer hjälper oss att förstå hur samhället växt fram under de förutsättningar som funnits på just den här platsen. Våra kulturmiljöer är en del av kulturarvet och är viktiga då de hjälper oss att förstå tidigare generationer och ger en ökad förståelse för dagens samhälle.

Hörby kommuns historia sträcker sig långt tillbaka och landskapet är rikt på kulturmiljöer såväl i tätorten som på landsbygden. Kulturmiljöerna i Hörby kommun utgörs framför allt av jordbrukslandskapet, byar och mindre gårdar, bruksmiljöer, fornlämningsområden och äldre vägsträckningar. Kulturmiljön utgör en mycket viktig del av de värden som lägger grunden för Hörby kommuns attraktivitet och är därmed en viktig resurs för bebyggelseutveckling, näringsliv samt friluftsliv och besöksnäring.

12.1 Kulturmiljöarbetet

Kulturmiljölagen, *Kulturmiljölag (1988:950)*, syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. I kulturmiljölagen finns bestämmelser om fornlämningar, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen, kulturföremål och ortnamn. Utöver kulturmiljölagen finns bestämmelser om kulturmiljön i andra lagstiftningar, såsom *Miljöbalken (1998:808)* och *Plan- och bygglagen (2010:900)*. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har huvudansvaret för det statliga kulturmiljöarbetet genom kulturmiljölagen och miljöbalken medan kommunerna har ansvar för det kommunala kulturmiljöarbetet genom den fysiska planeringen och plan- och bygglagen.

Kulturmiljöarbetet handlar om att offensivt och aktivt vårda, bevara och utveckla våra kulturmiljöer. Kulturmiljöarbete bedrivs på nationell, regional och lokal nivå, både av det offentliga förvaltandet och av det civila samhällets organisationer. Genom vård och förvaltande tillsammans skapas och möjliggörs platser för rekreation och reflektion som bidrar till ökad livskvalitet.

12.2 Riksintresse för kulturmiljövården

I Hörby kommun finns det två riksintressen för kulturmiljövården; M:67 Fulltofta – Nunnäs och M:K 72 Östra Sallerup.

Ett område av riksintresse för kulturmiljövården är en miljö eller ett landskap som genom sitt innehåll särskilt väl speglar skeden, händelseförlopp eller verksamheter av vikt för landets och områdets kulturella, politiska, sociala, religiösa eller tekniska utveckling i ett regionalt eller lokalt sammanhang.

Mer information om riksintressen och andra värden i Hörby kommun finns att läsa under avsnitt - 5. *Riksintressen*.

12.3 Värdefulla kulturmiljöer i Hörby kommun

Hörby kommun har många värdefulla kulturmiljöer, både i tätorten och på landsbygden. Landsbygden och kommunens orter och byar är viktiga delar av kommunens kulturarv och det finns många kulturmiljöer som är viktiga att uppmärksamma, vårda och utveckla.

Den byggda miljön i Hörby kommun kan beskrivas utifrån de fyra bygderna Hörby tätort, Ringsjöbygden, Slättbygden och Mellanbygden. Trots många övergripande likheter inom bygderna finns det skillnaderna och variationer i landskapet och bebyggelsen, som avgränsar bygderna i mindre geografiska områden sett till kulturhistoriska miljöer. Områdenas karaktärer speglas starkt av människans samspel med de naturliga förutsättningarna i på platsen. Skiftningar i landskapet kopplat till markens egenskaper och de förutsättningar som finns har påverkat möjligheten att exempelvis bruka jorden eller bedriva andra näringar och verksamheter. Detta har i sin tur många gånger påverkat bebyggelsestrukturen, vägdragningar och byggnaders utformning och gestaltning. Kyrkans betydelse har även spelat roll och många gånger har kyrkans placering haft en inverkan på hur bebyggelsen runt omkring har vuxit fram.

Den lokala variationen inom bygderna tillsammans med en rad olika faktorer har påverkat hur kommunens lokala kärnor och byar har vuxit fram och det är även därför som det finns en variation av kulturmiljöer i kommunen.

12.3.1 Hörby tätort

Hörby tätort skiljer sig från kommunens övriga bygder eftersom det inte tillhör landsbygden och därmed har en annan karaktär. Hörby tätorts historia sträcker sig långt tillbaka i tiden. Olika områden i tätorten visar på hur byn har utvecklats under århundradenas gång, från att ha varit en gammal bondby med en samling gårdar, till marknadens intåg år 1748 och utvecklingen till följd av järnvägens anläggande och försvinnande. Den mänskliga aktiviteten i förhistorisk tid fram till nutid har starkt påverkat Hörby tätort och dess utveckling.

Kännetecknande för Hörby tätort är vägsträckningen genom den gamla bykärnan, den varierande bebyggelsestrukturen, industriområdet i anslutning till Hörby bruk och Hörbyån med dess omkringliggande grönstråk. Hörby tätort är omgivet av två landskapstyper. I norr och öster börjar den tätväxande skog som tillhör Mellanbygden och i söder och sydväst ligger de öppna

odlingslandskapet tillhörande Slättbygden. Hörby tätort ligger därmed på gränsen mellan dessa två landskapstyper.

I Hörby tätort finns det fler större grönområden med höga naturvärden men även höga kulturhistoriska värden. Däribland finns det två naturreservat, Hörby fålad och Råby hållor. Hörby fålad ligger i nordvästra Hörby tätort och utgörs av ålderdomliga enefäladsmarker som påminner om det traditionella skånska odlingslandskapet. I området finns flertalet fornlämningar i form av bland annat stengärdesgårdar och gravfält. I tätortens sydligaste del ligger naturreservatet Råby hållor. Råby hållor karaktäriseras av de två raviner som löper genom området, beklädda med ängar, betesmarker och blandlövskogar. I naturreservatet finns fornlämningar från den förhistoriska människan och det förekommer bland annat fossil åkermark, stensträngar och en sten med skålgropar. Det finns även en hålväg i området, det vill säga en fåra i marken där en forntida väg gått fram. Utöver naturreservaten finns flera grönområden och parker, däribland Karnas backe. Karnas backe ligger öster om tätorten och är ett stort sammanhängande grönområde. Området är rikt på fornlämningar från den förhistoriska människan och det finns exempelvis rester av fossil åker och boplatser som visar att området tidigare har varit åkermark.

Historiskt sett har Hörby haft inslag av kvarnar i bebyggelsen. År 1850 fanns det tre kvarnar i tätorten, som alla drevs med vattenkraft. Den sista kvarnen som fanns kvar brann nyligen ner. Kvarnen stod vid slutet av Sankt Olofsgatan precis intill ån och tillhörde Hörbys äldsta industrimiljö. Kvarnen tros ha uppförts under 1600-talet och var en viktig kvarleva från tiden då kvarnar var en viktig källa till kraft i den småskaliga jordbruksindustrin. På en av tätortens centrala höjder fanns det tidigare även en väderkvarn. Idag finns endast den nedre basen av kvarnen kvar.

Bebyggelsen i Hörby tätort består i huvudsak av mångfunktionell bebyggelse, det vill säga en blandning av bostäder, verksamheter, småskalig handel, kontor och olika servicefunktioner. Bebyggelsen utgörs av äldre byggnader, villaområden av olika karaktär samt flerbostadshus i olika skalor, vilket skapar en varierad bebyggelsemiljö.

Bebyggelsen i de centrala delarna av Hörby tätort härstammar från mitten av 1100-talet när Hörby blev en kyrkby. Hörby låg vid tidpunkten längs med Hörbyåns norra strand och öster om den medeltida kyrkan, utmed Råbygatan och Sankt Olofsgatan. Den gamla kyrkbyn bestod i huvudsak av fyrkantiga gårdar uppförda i korsvirke och skiftesverk. Längs Hörbyåns västra sträckning låg en samlad bebyggelse av tingshus, kyrkobyggnad, gästgivaregård, prästgård och klockarboställe. Resterande delar av vad som idag utgör Hörby tätort bestod på denna tid av åkermark, betesmarker och fåladsmarker.

Under mitten av 1700-talet skulle en ny plats väljas för den så kallade S:t Olofs-marknaden i Hallaröd. Hörby tätort blev den nya platsen och sedan år 1748 genomförs Hörby marknad. Hörby tätorts roll som historisk handelsort är framträdande i den stadsmässiga bebyggelsestrukturen, framför allt kring Gamla torg och Nya torg.

Rutnätsmönstret i centrala Hörby, med tydliga kvarter och områden, avspeglar tätortens historiska utveckling och framgång som tjänste- och servicesamhälle under 1800-talet. Under mitten av 1800-talet utskiftades den medeltida bebyggelsen i Hörby tätort till följd av en begynnande befolkningsökning och med järnvägens byggande norr om det gamla sockencentrumet skapades förutsättningar för tillväxt och expansion. Till följd av detta togs en ny regelbunden rutnätsplan fram. Ramen för rutnätsplanen blev i norr den nyanlagda järnvägen och i söder Hörbyån med en centralaxel från stationshuset och vidare söderut. Genom planen skapades även tre torgbildningar, varav Gamla torg redan var etablerad som plats. Bebyggelsen inom rutnätsplanen består i huvudsak av envåningshus i tegel med fasaderna dikt an gatusträckningen. Trots förändringar i bebyggelsen, med äldre byggnader som ersatts med nya byggnader, har tätortens kärna mycket och mycket behållit sin karaktär från 1800-talet och utgör idag en värdefull bebyggelsemiljö. Sammantaget uppvisar Hörbys centrala delar höga kulturhistoriska värden, såväl i den störres sammanhängande bebyggelsestrukturen, som i enskilda byggnader med högt arkitektoniskt värde.

De kulturhistoriska värdena i Hörby tätort är många och har ett stort värde som resurs i samhällsutvecklingen av Hörby kommun. Nedan presenteras några identifierade kulturhistoriska värden i Hörby tätort.

12.3.1.1 Värden

Kulturlandskapets värden

- Hörbyåns sträckning genom den gamla bykärnan med viktig bebyggelse såsom den medeltida kyrkan och tidigare tingshus, gästgivaregård och kvarnanläggning.

Naturvärden

- Naturresevat.
- Karnas backe.
- Hörbyån.

Bebyggelsestrukturer

- Strukturen från Hörbys tätorts gamla bykärna i korsningen mellan Ringsjövägen, Kristianstadsvägen, Ystadsvägen och Råbyvägen samt de byggnader som uppstod under Hörbys tidiga expansion.
- Tätortens läsbara expansionsmönster med de äldsta områdena i tätortens kärna och utvecklingen i etapper efter Hörbys expansionsperioder.
- Det gamla bruksområdet och dess påverkan på intilliggande villabebyggelse.
- Äldre brokonstruktioner och industrimiljöer längs Hörbyån.
- Den äldre strukturen längs med Råbygatan.

Byggnadsvärden

- Ekonomibyggnader med hög ålder som bidrar till förståelsen av gårdsmiljöer.
- Byggnader av högt kulturhistoriska värde.

- Spår av kvarnanläggningar i anslutning till ån.

12.3.2 Ringsjöbygden

Ringsjöbygden utgörs av östra delen av Östra Ringsjön och sträcker sig från Ludvigsborg fram till E22 vid Osbyholm i nord-sydlig riktning. Ringsjöbygden har ett mycket värdefullt natur- och kulturlandskap. Landskapet kännetecknas av långa siktlinjer och en mosaik av ängar, betesmarker, alléer, skogar och vattendrag.

I området finns flera naturskyddsområden och en stor del av Ringsjöbygden omfattas av landskapsbildskydd, enligt *Naturvårdslagen (1964:822)*. I de skyddade naturområdena finns bland annat stengårdsgårdar och gamla ekar som vittnar om äldre brukade marker. Betesmarker med upprätthållen hävd är väldigt värdefulla då vegetationen hålls nere och miljöerna ger upphov till ett biologiskt kulturarv som kännetecknas av arter som gynnats och utvecklats i betes- och odlingslandskapet.

Området runt Ringsjön är särskilt rikt på fornlämningar och det är även här som de äldsta beläggen för mänsklig bosättning i kommunen finns. Det förekommer fasta fornlämningar både ovan och under mark och flera är synliga i landskapet. Antalet fornlämningar talar för ett intensivt historiskt jordbruk med lång kontinuitet. På flera platser i området finns det sammanhängande strukturer i form av gamla husgrunder, odlingsrösen och stengärdesgårdar som ramar in fossila åkermarker och visar hur marken har brukats.

Bebyggelsen i Ringsjöbygden är relativt gles och består av en blandning av äldre småbyar, ensamliggande gårdar, enskilda bostadshus och fritidshus. Bebyggelsen omgärdas av betes- och odlingsmark med närhet till Ringsjön. Den mer slutna skogsdominerade östra delen av Ringsjöbygden har en spridd bebyggelsebild med mindre gårdsmiljöer. Vägstrukturen utgörs av smala, slingrande, äldre vägar. I Ringsjöbygden finns två större herrgårdsanläggningar, Fulltofta herrgård och Osbyholms slott. Förekomsten av två stora herrgårdsanläggningar tyder på att området haft en viktig betydelse och att markerna runt omkring brukats under lång tid. Landskapet runt omkring herrgårdsanläggningarna består av stora åkrar och är mer öppet än den annars relativt skogstäta miljön i Ringsjöbygden. Storgods växer ofta fram på platser med så kallad lång hävd.

I Ringsjöbygden är gårdarnas bostadshus och de enskilda bostadshusen ofta uppförda 1 till 1 ½ våning och fasadmaterialet domineras av tegel och putsade fasader. Det förekommer även fasader med träpanel, men inte i samma utsträckning. De vanligaste kulörerna på bebyggelsen är rött, vitt och gult som är typiska för den skånska landsbygden. Gårdarnas äldre ekonomibyggnader är viktiga för förståelsen av gårdarna och den verksamhet som bedrivits eller bedrivs där.

De kulturhistoriska värdena i Ringsjöbygden är många och har ett stort värde som resurs i samhällsutvecklingen av Hörby kommun. Nedan presenteras några identifierade kulturhistoriska värden i Ringsjöbygden.

12.3.2.1 Värden

Kulturlandskapets värden

- Mosaiklandskapet bestående av kontrasten mellan de öppna betesmarkerna med långa siktlinjer och det mer slutna skogslandskapet.
- Odlingslandskap med utskiftade gårdar och markindelning i fiskbensmönster, schackrutor samt större fält inramade av trädalléer, stengärdesgårdar och odlingsrösen.
- Herrgårdslandskapet i området kring Fulltofta herrgård och Osbyholms slott med stora produktionsmarker, ädellövskog och äldre alléer.
- Antalet fornlämningar samt spår av fossil åkermark och stenåldersboplatser.
- Äldre vägsträckningar som präglats av 1800-talets vägnät.
- Närheten till Ringsjön med långa utblickar över landskapet.

Naturvärden

- Riksintresse för kulturmiljövård M:67 Fulltofta – Nunnäs, riksintresse för naturvård N 34 Fulltofta, Odlingslandskap på Linderödsåsen.
- Riksintresse för friluftsliv Frostavallen - Ringsjön - Fulltofta (FM 06).
- Naturreservat och Natura 2000-område.
- Äldre trädalléer med stor variation av biologisk mångfald.

Bebyggelsestrukturer

- Jordbruksegnahem längs den gamla riksvägen.
- Herrgårdslandskapet i området kring Fulltofta herrgård och Osbyholms slott.
- Byn Håggenäs och de kvarvarande gårdar som är kvar på samma plats som de utskiftades till samt det omgivande öppna åkerlandskapet.

Byggnadsvärden

- Ekonomibyggnader med hög ålder som bidrar till förståelsen av gårdsmiljöer.
- Osbyholms slott med tillhörande byggnader.
- Kvarnanläggningen i Osbyholm.
- Fulltofta herrgård och Fulltofta kyrkby.
- Fulltofta kyrka.
- Fulltofta järnvägsstation.

12.3.3 Mellanbygden

Mellanbygden sträcker sig från norr till söder i kommunens östra delar och här återfinns det mest typiska Hörbylandskapet. Det småskaliga böljande mosaiklandskapet med öppna betesmarker, stengärdesgårdar, blandskogar och våtmarker där by- och odlingsstrukturerna är av gammalt ursprung.

Terrängen i Mellanbygden är lätt kuperad och böljande, och landskapet är kontrastrikt med små jordbruks- eller betesmarker av gammalt ursprung som ligger inflikade mellan tätare skogspartier. Skiftena mellan de uppvuxna skogarna och det småskaliga odlingslandskapet visar på hur landskapet formats genom lång tids jordbruk och djurhållning. Typiskt för Mellanbygden är att den har en högre koncentration av sankmark än övriga delar av Hörby kommun. I området finns flera viktiga naturområden samt 24 biotopskyddade skogsområden.

Det förekommer fornlämningar och historiska spår av varierande tidsåldrar i Mellanbygden. Norra delarna av Mellanbygden är särskilt rika på fornlämningar av typen fossil åker och gravfält. Detta visar sig bland annat genom gamla stengärdesgårdar, odlingsrösen samt den växtlighet som finns i området. Vid Kvesarumsjön finns ett gravfält med resta stenar och skeppssättningar samt skålgropar.

Bebyggelsen i Mellanbygden består till stor del av mindre gårdar och ensamliggande hus med långa avstånd mellan varandra, särskilt i de mer skogstäta områdena. Det finns även en del fritidshusbebyggelse, dels samlade fritidshusområden, dels utspridda i landskapet. Att byarna är små och gårdarna består av mindre ensamgårdar, med bara ett par enstaka storskaliga gårdar, beror till stor del på grund av att den odlingsbara marken varit begränsad i och med de större skogspartierna i området. Flera av byarna i Mellanbygden undkom skiftesreformerna under 1800-talet vilket resulterat i byar med tillhörande marker i varierade former.

I Mellanbygden finns det en variation av gårdstyper, exempelvis byggnaderna placerade likt ett U eller L, men även mer oregelbundna formationer förekommer. En av de vanligaste gårdstyperna är u-formade gårdar, vilket innebär att ekonomibyggnaderna är placerade i vinkel ut från bostadshuset och tillsammans bilda en kvadratisk form. Utformningen av bostadshus varierar men vanligtvis är dessa uppförda i 1 till 1 ½ våning och fasadmaterialet domineras av träpanel. Det förekommer även byggnader i tegel eller med putsade fasader och de vanligaste kulörerna är rött, vitt och gult som är typiska för den skånska landsbygden. Mellanbygden har även haft en rik tillgång på sten, vilket fört med sig att hus och byggnader uppförda helt eller delvis med gråstensväggar förekommer i området. Gårdarnas äldre ekonomibyggnader är viktiga för förståelsen av gårdarna och den verksamhet som bedrivits eller bedrivs där.

De kulturhistoriska värdena i Mellanbygden är många och har ett stort värde som resurs i samhällsutvecklingen av Hörby kommun. Nedan presenteras några identifierade kulturhistoriska värden i Mellanbygden.

12.3.3.1 Värden

Kulturlandskapets värden

- Mosaiklandskapet bestående av kontrasten mellan de öppna betesmarkerna med långa siktlinjer och det mer slutna skogslandskapet.
- Odlingslandskap med utskiftade gårdar och strukturer avgränsande med stengärdsgårdar, odlingsrösen samt trädrader.
- Spår av fossil åkermark, odlingsrösen, stenåldersboplatser, järnåldersgravfält samt skeppssättningar och skålgropar.
- Fäladsmarker med lång hävd.
- Långa utblickar över landskapet.

Naturvärden

- Riksintresse för naturvård N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup och N58 Fjällmossen.
- Riksintresse för friluftsliv FM 06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta och riksintresse för naturvård N 34 Fulltofta, Odlingslandskap på Linderödsåsen, delområde g – Södra Rörum och delområde h – Hagstad och Fundersed.
- Natura 2000-område.
- Äldre stengärdesgårdar med stor variation av biologisk mångfald.

Bebyggelsestrukturer

- Jordbruksegnahem vid Trullstorp.
- Kyrkbyar med anor från tidig medeltid.
- Spår av järnvägen i Äspinge och Satserup.
- Välbevarade äldre bystrukturer och vägsträckningar.

Byggnadsvärden

- Ekonomibyggnader med hög ålder som bidrar till förståelsen av gårdsmiljöer.
- Äldre traditionell bebyggelse typisk för den skånska landsbygden i form av korsvirkeshus, skånelängor och gråstenslador.
- Kyrkor och kyrkogårdar från 1200-talet, tidig medeltid och medeltid.
- Slottsanläggning i Kvesarum.
- Kvarvarande gatehus i Äspinge.
- Äldre byggnadsbestånd från 1800-talet och 1900-talets första halva i Södra Rörum.

12.3.4 Slättbygden

Slättbygden utgörs av den sydvästra delen av kommunen. Landskapet karaktäriseras av ett öppet jordbrukslandskap med breda vyer och flack, lågväxt jordbruksmark med långa siktlinjer. Det aktiva storskaliga jordbruket har lett till att det saknas större sammanhängande grönområden. De mindre grönområden som finns utgörs framför allt av enskilda träd och trädgångar, vegetationsbeksidda väg- och dikeskanter, artrika ängs- och hagmarker, mindre vattendrag samt mossar. Slättbygden symboliserar framväxten av det moderna jordbrukslandskapet som startade i samband med den agrara revolutionen, då mindre odlingslotter slogs ihop till större sammanhängande åkrar för att underlätta för det allt mer mekaniserade jordbruket.

I samband med ökad användning av konstgödsel, kemisk bekämpning, växt- och djurförädling samt elektrifieringen av landsbygden växte det storskaliga jordbruket fram. Detta resulterade i ett förändrat landskap, där spår från det äldre småskaliga jordbruket försvann. De kulturhistoriska spår som finns kvar i landskapet i Slättbygden är därmed av yngre ålder. Det finns en del fornlämningar registrerade som lösfynd. Enstaka lösfynd är svåra att sätta i ett sammanhang eller knyta till en specifik plats då flitigt brukande av jorden fragmenterat landskapet. Det finns dock andra fasta fornlämningar, som exempelvis medeltida kyrkor, som tyder på områdets betydelse och mänsklig aktivitet i området. I anslutning till Östraby och Västerstad går en äldre vägsträckning i öst-västlig riktning. Därutöver finns en äldre järnvägsstation, i Askeröd i Slättbygdens södra delar, som kopplar an till den industriella eran.

Bebyggelsen i Slättbygden är relativt gles och består främst av ensamgårdar som ligger jämnt utspridda över landskapet med långa avstånd mellan sig. Detta till följd av enskiftet och laga skifte som genomfördes under slutet av 1700-talet och 1800-talet då gårdsbebyggelsen i byarna flyttades ut till respektive bondes mark. Gårdarna utgörs framförallt av storgårdar med tillhörande större åkermarker. Mellan de större gårdsanläggningarna ligger mindre gårdar och enskilda hus, ofta i anslutning till de mindre åkrarna.

Tillgången på bra åkermark har medfört ett ekonomiskt välstånd, vilket visar sig i de något större och pampigare byggnaderna och som ofta uppförts i mer exklusiva material så som tegel eller betong. Den vanligast gårdstypen är u-formade gårdar, vilket innebär att ekonomibyggnaderna är placerade i vinkel ut från bostadshuset och tillsammans bilda en kvadratisk form. Bebyggelsen är främst från 1800- och 1900-talet och bidrar till områdets karaktär exempelvis genom gårdar med äldre ekonomibyggnader, skånelängor och korsvirkesbyggnader. I övrigt finns det en variation av fasadmaterial. Bostadshusen har bland annat fasader i tegel, puts eller träpanel. Likaså finns det en variation i färgsättningen där rött, gult och vitt är vanligt förekommande och i byarna finns det en något bredare färgpalett.

De kulturhistoriska värdena i Slättbygden är många och har ett stort värde som resurs i samhällsutvecklingen av Hörby kommun. Nedan presenteras några identifierade kulturhistoriska värden i Slättbygden.

12.3.4.1 Värden

Kulturlandskapets värden

- Det öppna landskapet med långa utblickar över landskapet.
- Odlingslandskap med utskiftade gårdar och markindelning i fiskbensmönster, schackrutor samt större fält, ibland inramade av trädalléer eller stensträngar.
- Spår av fossil åkermark och stenåldersboplatser.

Naturvärden

- Riksintresse för naturvård N 34 Fulltofta, Odlingslandskap på Linderödsåsen, delområde i – Lyby.
- Riksintresse för naturvård N57 Kvarnberga – Härröd – Östra Sallerup – Gummarp – Sniberup.
- Naturreservat och Natura 2000-område.
- Sankmark och ädellövskog med stor variation av biologisk mångfald.

Bebyggelsestrukturer

- Gles bebyggelsestruktur med utskiftade gårdar.
- Lybys bevarade bystruktur med äldre gårdar och gatehus längs bygatan och välbevarade äldre vägsträckningar.
- Rabys bevarade bystruktur som radby tillsammans med gårdarnas tillhörande långsmala tegar.

Byggnadsvärden

- Ekonomibyggnader med hög ålder som bidrar till förståelsen av gårdsmiljöer.
- Äldre traditionell bebyggelse typisk för den skånska landsbygden i form av korsvirkesbyggnader och skånelängor.
- Lyby kyrka med anor från tidig medeltid och välbevarad 1800-tals exteriör.
- Sextrops herrgårdsanläggning.

12.4 Kulturmiljöprogram för Skåne

Kulturmiljöprogram för Skåne togs fram 2006 av Länsstyrelsen Skåne och är ett regionalt kunskapsunderlag som pekar ut värdefulla kulturmiljöer i Skåne. Följande områden är värdefulla kulturmiljöområden och kulturmiljöstråk som Länsstyrelsen identifierat i Hörby kommun:

- Askeröd
- Hörby
- Nunnäs – Fulltofta – Osbyholm – Lyby
- Västerstad
- Ystad – Eslövs järnväg
- Äspinge
- Önnköping
- Östra Sallerup – Sniberup – Hörby rundradiostation

12.5 Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen

Byggnadsminnen berättar om historiska skeenden och hur samhället över tid har förändrats. Det finns två typer av byggnadsminnen; statliga byggnadsminnen och byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen.

12.5.1 Statliga byggnadsminnen

De statliga byggnadsminnena ägs av staten och berättar om viktiga delar av Sveriges historia. Det finns cirka 280 statliga byggnadsminnen i form av exempelvis kungliga slott, regerings- och domstolsbyggnader, försvarsanläggningar, broar, fyrar och järnvägsmiljöer. Det är regeringen som beslutar om en statlig byggnad eller anläggning ska bli statligt byggnadsminne.

12.5.2 Byggnadsminne enligt Kulturmiljölagen

En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde kan skyddas som byggnadsminne och byggnadsminnesförklaras av Länsstyrelsen enligt *Kulturmiljölagen (1988:950)*. Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen får inte på väsentligt sätt ändras utan tillstånd från Länsstyrelsen.

12.5.3 Kyrkliga kulturminnen

Kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser skyddas enligt *Kulturmiljölagen (1988:950)* och ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskas och så att deras utseende och karaktär inte förvanskas. Alla kyrkor som är byggda före 1940 är skyddade och därutöver har också en del nyare kyrkor som har stort kulturhistoriskt värde samma skydd.

I Hörby kommun finns 12 kyrkliga kulturminnen, varav 10 är kyrkor och 2 är kyrkoruiner.

12.6 Fornlämningar

Fornlämningar utgör lämningar efter människors verksamheter under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk, är varaktigt övergivna och har tillkommit före år 1850. Genom *Kulturmiljölagen (1988:950)* omfattas fornlämningar av ett generellt skydd. Det innebär att nyupptäckta fornlämningar skyddas automatiskt. Något särskilt myndighetsbeslut behöver inte fattas för att skyddet ska gälla. Om man under pågående markarbeten skulle påträffa en fornlämning måste man därför omedelbart avbryta arbetet och meddela Länsstyrelsen. Lagskyddet gäller inte bara själva lämningen utan också ett område kring fornlämningen. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, ändra eller skada en fornlämning.

Hörby kommun är en av de mest fornlämningstäta kommunerna i Skåne. Kommunens stora naturliga variationer avspeglas i de kända och bevarade spåren av mänsklig verksamhet från förhistorisk tid. Vissa delar av kommunen, främst i närheten av Ringsjön, har under olika perioder haft en central betydelse för bosättning och näringsfång. Detta medan den östra och södra delen av Mellanbygden och Slättbygden är svagare representerad i fornlämningsregistret. Hur dessa områden utnyttjats inom olika ekonomiska och sociala system under förhistorisk tid kan inte med säkerhet avgöras, vilket främst beror på att de inte blivit föremål för arkeologiska undersökningar. En bidragande faktor till avsaknaden av registrerade fornlämningar i Slättbygden kan också bero på att marken plöjts upp under en lång tid och att arkeologiska lämningar därmed kan ha gått förlorade. I Hörby tätort finns även rika spår av forntiden. I tätortens nordvästra hörn finns Hörby fälad, som innehåller ett gravfält från yngre järnålder. Gravfältet sträcker sig snett nedåt mot stadens kärna och kan vara en indikation på kontinuerlig mänsklig aktivitet i området. Öster om Hörby tätort ligger Karnas backe, ett rekreationsområde som innehåller en stor mängd fossil åkermark. Detta tyder på att det som numera är skogsbeklätt tidigare varit odlingsmark. Ihop med fynd längs Hörbyåns sträckning skapar detta en förhistorisk inramning av tätorten som ger grund till dess långa historia.

Ställningstaganden för kulturmiljö

- Hörby kommun ska använda kulturmiljövärden som en resurs i samhällsutvecklingen och verka för att bevara, vårda och utveckla kommunens natur- och kulturmiljöer.
- Hörby kommun ska i den fysiska planeringen ta hänsyn till kulturmiljövärden genom att;
 - beakta de naturliga natur- och kulturvärdena i landskapet såsom ängs-, betes-, och hagmarker, våtmarker, vägdragningar och traditionella odlingslandskap och bruksmiljöer.
 - ny bebyggelse och ombyggnation av befintlig bebyggelse anpassas till den aktuella platsens karaktär, sammanhang, skala och funktion.
 - vyer och siktlinjer mot kulturlandskapet beaktas vid ny exploatering.

- säkerställa varsamhet och skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.
- Hörby kommun ska verka för att kommunens kulturmiljöer är fysiskt tillgängliga, i möjligaste mån, för att alla ska kunna ta del av kommunens historiska arv och miljöer.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- För varje enskild fastighet inom kulturhistoriskt värdefulla miljöer bör en individuell bedömning ske över hur placeringen av solceller kan påverka det kulturhistoriska värdet antingen i miljön, för den enskilda fastigheten eller båda.

13. Friluftsliv och rekreation

Friluftsliv och rekreation handlar om att vistas i natur- och kulturlandskapet. De flesta former av friluftsliv handlar om fysisk aktivitet i någon form, exempelvis vandring, cykling, ridning, paddling eller fiske. Men att ägna sig åt friluftsliv kan även innebära mer stillsamma möten med naturen, så som att ta en promenad eller att sitta på en sten och lyssna på fåglarna. Friluftsliv kan vara allt från fysiska och mer utmanande aktiviteter till mer stillsamma och avkopplande aktiviteter som ger möjlighet till avkoppling, eftertanke och återhämtning. Det viktigaste är inte vad man gör utan snarare att man upplever naturen. Att vistas i naturen har mycket stor betydelse för folkhälsa, fysisk aktivitet, stressåterhämtning, inlärning, välbefinnande och turism.

Människors naturkontakt har minskat dramatiskt de senaste hundra åren. I dagens moderna samhälle spelar friluftslivet en avgörande roll i att skapa förståelse för naturen och allt levande. Att vistas i naturen kan bidra till att öka kunskapen om natur- och kulturlandskapet samtidigt som det bidrar till social gemenskap. Hörby kommun har med sin närhet till natur- och kulturlandskapet ett varierat utbud av upplevelser och attraktiva miljöer som skapar möjligheter för friluftsliv och rekreation för kommunens medborgare och besökare. I Hörby kommun finns unika förutsättningar för ett utvecklat samspel mellan människa och natur och närheten till natur- och kulturlandskapet utgör en viktig attraktionsfaktor för Hörby kommun.

13.1 Allemansrätten

Genom allemansrätten ges unika möjligheter att fritt kunna röra sig i naturen med frihet under ansvar. Med rätten följer krav på hänsyn och varsamhet mot natur och djurliv, mot markägare och mot andra människor i naturen. Allemansrätten ger oss en rätt och möjlighet att gå över annans mark och att tillfälligt uppehålla oss där. I naturreservat, nationalparker och andra skyddade områden gäller särskilda regler eller föreskrifter som begränsar allemansrätten. I Hörby kommun finns flera olika skyddade natur-, kultur- och vattenområden. Mer information om kommunens skyddade områden finns att läsa under avsnittet Naturmiljö – Skyddade områden i Hörby kommun.

Det rörliga friluftslivet, vilket traditionellt handlat om rekreation i skog och mark har genom den växande naturturismen och äventyrsinriktade friluftaktiviteter blivit allt bredare. Den ökade kommersialiseringen av naturen ger å ena sidan människor mer kunskap om natur och kultur, men skapar också konflikter mellan turistföretag, natur- och kulturvård eller markägare. Människans nyttjande av natur- och kulturområden för friluftssändamål kan ge problem med slitage, nedskräpning och bränder vilket kan få allvarliga konsekvenser för såväl människor som växter och djur.

Hörby kommun har med skånska mått mätt en god tillgång på allemansrättslig mark då 50–60 procent av den totala arealen räknas som tillgänglig. Andelen är större i de norra och östra delarna, och mindre i de södra och västra. All allemansrättslig mark är dock inte tillgänglig eller möjlig att

nå på grund av vägar, järnvägar, vattendrag och åkermark, samt markanvändning i form av djurhållning, planteringar och störningar i form av exempelvis buller.

13.2 Riksintresse för friluftsliv

I Hörby kommun finns ett riksintresse för friluftsliv; FM 06 Frostavallen – Ringsjön – Fulltofta (14 429 hektar).

För att ett område ska vara av riksintresse för friluftslivet ska det ha stora friluftslivsvärden sett ur ett nationellt perspektiv på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för allmänheten. Områden av riksintresse för friluftslivet ska skyddas mot sådana åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön. Detta avser påtaglig skada på värden i naturmiljö som har betydelse från allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de en gång förstörs.

Mer information om riksintressen och andra värden i Hörby kommun finns att läsa under avsnitt - 5.3 *Riksintressen – Riksintressen för friluftsliv*.

13.3 Friluftsområden och leder

Hörby kommun har stor tillgång på friluftsområden och leder med stora rekreations- och naturvärden. Hörby kommun spelar en viktig roll i utvecklingen av att stärka och förbättra Skånes flerkärniga grönstruktur och dess funktion. I Hörby kommun finns flera populära strövområden av regional och lokal betydelse.

13.3.1 Sverigeleden

Sverigeleden är en nationell turismcykelled som passerar alla Sveriges landskap utom Gotland. Leden omfattar cirka 660 mil cykelleder som går på allmänna vägar, mestadels på asfalt, och är uppdelad i en huvudled och ett antal alternativa leder. Som en del av den södra Sverigeleden passerar etapp 39 Hörby kommun.

13.3.2 Skåneleden

Skåneleden är ett nätverk av vandringleder som tillkom i början på 1970-talet på initiativ av Länsstyrelsen i Kristianstad. Idag är det Region Skåne som är ledhuvudman för Skåneleden och driver utvecklingen av leden framåt. Stiftelsen Skånska Landskap ansvarar för förvaltningen av leden på uppdrag av Region Skåne.

Skåneleden består av 140 mil vandringsleder, 6 delleder och över 100 olika etapper att välja mellan. I Hörby kommun kan man vandra på delled 2 Nord-Syd som sträcker sig från Hårsjö strax väster om Vittsjö i norr till Trelleborg i söder. Den andra delleden är delled 3 Ås-Ås, som börjar vid Söderåsens fot i Åstorp och slutar vid Agusa på Österlen.

13.3.3 Cykelleden Skåne

Cykelleden Skåne är en regional turismcykelled som omfattar drygt 50 mil cykelleder som lämpar sig väl för både vardagsrekreation och en kortare cykelsemester. Cykelleden Skåne utgör ett komplement till de nationella lederna Sydostleden, Sydkustleden och Kattegattleden, och bidrar till att skapa ett sammanhängande och mer finmaskigt nätverk av kvalitetssäkrade och attraktiva leder som knyter ihop Skånes kuster med besöksvärda platser i inlandet. Cykelleden Skåne består av tre delleder; delled 101 Kristianstad-Ängelholm, delled 102 Ystad-Båstad och delled 103 Lomma-Kristianstad.

13.3.4 Mountainbikeleder

I Skåne finns flertalet leder som lämpar sig väl för cykling med mountainbike. I Hörby kommun finns en XCO bana som är en anläggning där man kan träna och tävla på mountainbike i varierad terräng. Därutöver finns det en MTB-led i Fulltofta strövområde.

13.3.5 Övriga leder

De gamla banvallarna från tiden då Hörby trafikerades av järnväg finns kvar på många platser. Dessa utnyttjas idag som cykelleder som delvis ingår i ett regionalt cykelvägnät. Ett arbete pågår med att rusta upp gamla banvallen mellan Hörby och Kristianstad. I Hörby kommun finns två ridleder. De är runt 16 kilometer vardera och är lämpliga för både dagsturer och kortare turer. En av ridlederna har skyltats med koppling vidare till bland annat Hässleholms och Perstorps kommuner. Utöver ridslingorna finns det en rid- och körled. Leden är cirka 4 mil lång och startar i Köllered.

13.3.6 Fulltofta strövområde och Fulltofta Naturcentrum

Fulltofta strövområde är Skånes största strövområde och räknas också som ett av Skånes största iordningställda friluftsområden med en hög standard på anläggningar och service. Här finns bland annat Fulltofta Naturcentrum som är ett informationscentrum och en mötesplats för naturintresserade. Här finns tillgänglighetsanpassade leder, miljötekniska lösningar för spillvatten och uppvärmning samt pedagogiska projekt för att förmedla kunskap om naturen. Stiftelsen Skånska landskap ansvarar för verksamheten vid Fulltofta Naturcentrum. I Fulltofta strövområde finns 14 markerade vandringsleder, varav tre är tillgänglighetsanpassade. Utöver detta finns flertalet rastplatser, eldstäder och övernattningsmöjligheter.

13.3.7 Hörby Fäläd

Hörby Fäläd är ett tätortsnära naturreservat som ligger på gångavstånd strax nordväst om Hörby. Skåneleden, SL2 nord till syd, etapp 9, passerar genom reservatet och här finns även andra småstigar som tar dig runt i fäläden. Parkering finns vid Hörby sportcenter alldeles intill reservatet.

13.3.8 Råby Hällor

Råby Hällor är ett tätortsnära naturreservat med ängar, betesmarker och blandlövskog som korsas av två raviner. Det är rikt på fornlämningar och innehåller bland annat rester av gammal åkermark, odlingsrösen och en sten med skålgropar. I norra delen löper en promenadstig genom området.

13.3.9 Karnas Backe

Karnas Backe ligger öster om Hörby tätort och har under de senaste åren utvecklats och är numera en populär och viktig plats för möten och rekreation. Här finns boulebanor, frisbeebana, utegym, grillplatser och motionsslingor varav en har elljus.

13.3.10 Satserup

Byn Satserup ligger i Mellanbygden och är omgiven av flera strövområden. I Satserup finns en anläggning med motionsspår som används för skidåkning på vintern och för övrig motion resterande del av året.

13.4 Fiske- och badplatser

I Hörby kommun finns det möjlighet till fiske och bad i olika miljöer. I kommunens sjöar kan man fiska alltifrån abborre och mört till gös och gädda. I Hörby kommun finns Ringsjön, Sättoftasjön, Kvesarumssjön, Bondemölla, Sjöbergasjön och Sjököpssjön. De mest populära sjöarna för fiske och bad är Ringsjön, Kvesarumssjön, Sjököpssjön och Bondemölla.

13.5 Tätortsnära natur

Tätortsnära natur för det vardagliga friluftslivet är ett viktigt komplement till de större natur- och friluftsområdena och den regionala grönsstrukturen. På samma sätt som de perifera grönområdena är väsentliga för människors folkhälsa ger också den bostadsnära grönskan mervärde i vardagslivet. Att i vardagslivet enkelt kunna röra sig till och i de blå och gröna bostadsnära områdena kan dels stärka motivationen att vistas ute, dels ha stressdämpande och hälsofrämjande effekter. Det finns även ett stort behov av att skapa mer tillgänglig mark för rekreation i tätbebyggda områden, såväl som att tillgängliggöra befintlig tätortsnära natur.

I Hörby tätort finns ett antal större sammanhängande grönområden med iordningsställda rekreatiomsområden för friluftsliv och motion samt anlagda parker, öppna gräsytor och andra ytor för spontanidrott och möten. Kommunens övergripande bedömning är att tillgängligheten till ytor för idrott, spontanidrott och motion är god i tätorten.

Hörbyån utgör en viktig del i tätortens gröna inslag, men ån uppfattas ofta som otillgänglig i stadsmiljön och har stor utvecklingspotential. Som ett led i att förbättra tillgängligheten till ån har kommunen anlagt en åpromenad som leder medborgare och turister ut i omkringsliggande naturområden.

Söder om Hörby tätort ligger Råby hållor som sträcker sig ända in i tätorten längs Hörbyån. Området bjuder på spännande terräng i form av en ravindal med terrasser och andra kulturlämningar samt ängar, betesmarker och blandlövskog. I öster finns även Karnas backe ett populärt område för rekreation, motion och andra friluftsaktiviteter.

Kopplingen mellan de större grönområdena i anslutning till Hörby tätort och grönstrukturen inne i tätorten, i form av parker, gräsytor, Hörbyån och trädplanteringar längs gator, upplevs i dag som otydliga där det bitvis saknas länkar till den sammanhängande grönstrukturen. Strukturer som kan användas som utgångspunkt är Hörbyån, äldre stigar och markvägar samt den gamla banvallen mellan Snogeröd och Kristianstad.

Förutom befintliga strukturer i Hörby finns även tillämpbara metoder för att säkerställa tillgång och tillgänglighet till bostadsnära grönska, så som den forskningsbaserade 3-30-300 metoden. Tumregeln i metoden är att alla ska se tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats, varje kvarter ska ha minst 30 procent krontäckningsgrad och alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

13.5.1 Parker

I Hörby kommun finns flera parker och grönområden som ger kommunens medborgare och besökare möjlighet att ta en promenad, koppla av eller leka. Parkerna och grönområdena är också viktiga mötesplatser i kommunen där människor kan mötas för korvgrillning, spontana picknicks och andra aktiviteter. Nedan följer en beskrivning av några av kommunens parker;

13.5.1.1 Ringsjöparken

Ringsjöparken ligger mitt i Hörby tätort. Längs med parken rinner Hörbyån och det finns en stor variation av grönska och öppna ytor. I parken finns en staty av konstnären och poeten Christian Kruse.

13.5.1.2 Ernst Ahlgrensparken

Ernst Ahlgrensparken ligger vid Parktorget i västra delen av Hörby. Parken är uppkallad efter författarinnan Victoria Benedictsson, som skrev under pseudonymen Ernst Ahlgren, och är omgärdad av stora träd.

13.5.1.3 Lasarettsparken

Lasarettsparken ligger i tätortens sydöstra del, precis vid vårdcentralen. Parken anlades som en sjukhuspark och används än i dag för rekreation och avkoppling. Här finns bänkar, planteringar och en mängd stora träd av olika trädslag. Parken gränsar även till Hörbyån som skapar en lugn oas i tätorten.

13.5.1.4 Victoriaparken

Victoriaparken ligger i mitt i Hörby tätort och är döpt efter författarinnan Victoria Benedictsson i Hörby. Parken är kommunens nyaste park och längs med parken rinner Hörbyån.

13.6 Tillgång och tillgänglighet

Tillgången och tillgängligheten till natur- och kulturområden för olika friluftssändamål har betydande påverkan på människors välbefinnande och livskvalitet, samt stor betydelse för folkhälsan. Ett friluftsliv med god tillgänglighet innebär goda förutsättningar för att gynna medborgarnas folkhälsa, oavsett rörlighet, ålder eller ekonomiska förutsättningar. Genom att öka integrationen mellan bebyggda miljöer och naturen skapas förutsättningar för att människor ska kunna röra sig direkt ut i det omgivande landskapet utan att hindras av barriärer.

Besöksnäring och friluftsliv stärks av att kollektivtrafik och vandringsleder hänger ihop och ökar tillgängligheten. Iordningställda strövområden med angoringsplatser för bil, buss och cykel samt uppmärksatta stigar är därför viktiga för att öka tillgängligheten. Tillgång till olika typer av service och faciliteter blir också allt viktigare för besökarna, exempelvis toaletter, handikappanpassade leder, kollektivtrafik och väderskyddade rastplatser.

I Hörby finns framför allt två större barriärer som påverkar det rörliga friluftslivet, riksväg 13 och E22. Särskilt riksväg 13 saknar säkra passager till Fulltofta strövområde.

Ställningstaganden

- Hörby kommun ska verka för att stärka och utveckla friluftslivet genom att
 - bevara och värna värdefulla natur- och kulturmiljöer.
 - säkerställa tillgången och tillgängligheten till större grönområden och parker.
 - bevara och skydda större sammanhängande områden som är bullerfria och icke ljusförorenade.
 - knyta samman stråk och stigar för att öka rörlighet, tillgänglighet och valbarhet inom och mellan grönområden.
 - samverka med myndigheter och aktörer för att öka tillgängligheten till natur- och kulturmiljöer.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Vid planering, utveckling och utformning av befintliga och nya natur- och kulturområden ska hänsyn tas till
 - möjligheterna att resa kollektivt, gå eller cykla.
 - behovet av service och faciliteter såsom toaletter, tillgänglighetsanpassade leder, avfallskärl och rastplatser.
 - släpp, stigar och leder till natur- och strandområden men även andra mötesplatser och målpunkter.

14. Transportinfrastruktur och transportsystem

En genomtänkt och välfungerande transportinfrastruktur skapar förutsättningar för ett välfungerande transportsystem och ger Hörby kommuns medborgare, besökare och näringsliv en god tillgång till ett brett utbud av arbetstillfällen, boendemiljöer, utbildningsmöjligheter, naturupplevelser och fritidsaktiviteter.

14.1 Transportinfrastruktur

Transportinfrastruktur utgörs av långlivade fysiska strukturer i vårt samhälle såsom vägar, broar, hållplatser och parkeringsytor. Transportinfrastrukturen behöver vara säker, effektiv, funktionell, hållbar och tillgänglig för att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Med hjälp av en genomtänkt och välfungerande transportinfrastruktur skapas förutsättningar för ökad transporteffektivitet. Ökad transporteffektivitet kan ske antingen genom att fler transporter sker med resurseffektiva transportslag såsom kollektivtrafik samt gång och cykel eller att transporter ersätts, kortas eller undviks (särskilt sådana transporter som är energi- och resursintensiva). Men även genom förändrade arbetssätt (bland annat resfria möten och hemarbete), konsumtionsval och samplanering av bostäder och arbetsplatser.

I Hörby kommun utgörs transportinfrastrukturen framförallt av större och mindre vägar. E22 binder samman Hörby med tillväxtmotorerna Malmö, Lund och Kristianstad medan riksväg 13 är en viktig länk till andra större orter som Hässleholm, Höör, Sjöbo och Ystad. Det mer finmaskiga vägnätet binder ihop Hörby tätort med de lokala kärnorna och byarna i omlandet. Tillsammans utgör dessa tre typer av vägar, stommen i Hörby kommuns transportinfrastruktur.

Transportinfrastruktur är en viktig utvecklingsfråga vad gäller både en kommuns attraktivitet och konkurrenskraft samt för en hållbar samhällsutveckling.

14.1.1 Vägar

Vägnätet i Hörby kommun är uppbyggt av både större och mindre vägar. Vägarna är antingen statliga, kommunala eller enskilda. Det är respektive väghållare, huvudman, som ansvarar för drift och underhåll. Ett väl utvecklat och väl underhållet vägnät är av stor vikt för en god tillgänglighet till och från Hörby kommun.

14.1.1.1 Statliga vägar

De flesta större vägar i Hörby kommun är statliga och det är Trafikverket som är väghållare. Trafikverket har också det yttersta ansvaret för framkomlighet och trafiksäkerhet på det statliga vägnätet. I Hörby kommun utgör E22 och riksväg 13 de viktigaste regionala huvudstråken. E22

och riksväg 13 är även de viktigaste lokala huvudstråken tillsammans med vägarna som binder ihop Hörby tätort med de lokala kärnor och byarna i omlandet.

E22, E22 – Trelleborg – Norrköping

E22 som går från Trelleborg, via Hörby kommun och Blekinge län, till Norrköping utgör en strategisk vägsträcka för kommunikationer inom framförallt södra och sydöstra Sverige men även övriga Sverige. E22 är funktionellt prioriterat för samtliga fyra kategorier: godstransporter, långväga personresor, dagliga personresor och kollektivtrafik. E22 är även en viktig regional förbindelselänk och ingår i det regionala kollektivtrafikenätet och bidrar till att binda samman arbetsmarknadsregionerna Öresundsregionen, nordöstra Skåne och sydöstra Skåne. E22 ingår också i det av Europeiska unionen utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. E22 ingår också i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods. Farligt gods är ett samlingsbegrepp för varor och ämnen som kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom. Det handlar om ämnen och föremål som transporteras på vägar, järnvägar men också till sjöss och i luften.

E22 är utpekad som riksintresse för kommunikationer och ska därmed skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen nu och i framtiden. Mer information om riksintressen i Hörby kommun finns att läsa under avsnitt Riksintressen.

För att öka framkomligheten och trafiksäkerheten på E22 genom Skåne har vägen i etapper byggts ut till motorväg. En delsträcka kvarstår fortfarande, och det är sträckan Fogdarp – Hörby Norra. Sträckan är idag en mötesfri väg så kallad 2+1-väg och har återkommande problem med köer och olyckor. Köer kan påverka framkomligheten för Skåneexpressen vilket i sin tur kan påverka dess attraktivitet som färdmedel. Genom att bygga om sträckan Fogdarp - Hörby Norra till en motorväg kan framkomligheten, tillförlitligheten och trafiksäkerheten öka.

En god standard på E22 bidrar till att utveckla näringslivet och öka rörligheten på arbetsmarknaden inom Öresundsregionen och i hela södra Sverige. En ombyggnad av E22 till motorväg innebär positiva effekter för Hörby kommun. Åtgärderna innebär en minskad restid och vägförkortningar mellan nordöstra och sydvästra Skåne samt till Köpenhamnsregionen, och därmed ökar även tillgängligheten till Hörby. Dessutom förbättras även framkomligheten och tillförlitligheten för de långväga godstransporterna. Dessa åtgärder medför att de positiva effekterna av Hörbys läge mitt i Skåne förstärks ytterligare. En utbyggnad av E22 kan även förväntas ha påverkan på miljön om trafiken, inklusive transporter med farligt gods, ökar. Detta innebär också en risk för ökade luftföroreningar inom kommunens gränser, där huvuddelen beror på att trafiken delvis omfördelas. En övergång till fossilfria bränslen kommer på sikt att minska luftföroreningar och klimatpåverkan. Risken för olyckor med farligt gods bedöms inte öka eftersom vägens säkerhet kommer att bli bättre. Problem med ökat buller beräknas ske i liten utsträckning.

Trafikverket genomförde under 2021 - 2022 en åtgärdsvalsstudie för E22 - Fogdarp – Hörby Norra, TRV 2021/33807. Syftet med åtgärdsvalsstudien var att utreda kapacitet- och

säkerhetsbrister. Åtgärdsvalsstudien föreslår att sträckan byggs om till motorväg längs med den befintliga sträckningen, utveckling av trafikplatserna samt att sidovägar och gång- och cykelvägar kompletteras vid behov. Sträckan Fogdarp – Hörby Norra finns inte med i Trafikverkets *Nationella trafikinfrastrukturplan 2022–2033* vilket innebär att det saknas finansiering för en utbyggnad av vägsträckan till motorväg. Åtgärdsvalsstudien för Fogdarp – Hörby Norra föreslår även, i väntan på finansiering, att mindre trafiksäkerhetsåtgärder behövs genomföras. Det avser bland annat anslutningar som inte har acceptabel standard för en väg med så höga trafikflöden som E22 har mellan Fogdarp och Hörby norra.

Riksväg 13 Ystad – Hörby – Ängelholm

Riksväg 13 är en diagonal förbindelse mellan sydöstra och nordvästra Skåne via Höör och Hörby och tillhör det regionalt viktiga vägnätet för godstrafik och kollektivtrafiken. Vägen ingår även i det så kallade funktionellt prioriterade vägnätet, utpekat av Trafikverket, och är klassad som regionalt viktig väg för gods och människor. Att en väg är utpekad som funktionellt prioriterad innebär bland annat att Trafikverket är restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten och säkerheten negativt. Riksväg 13 har även en särskild betydelse för interregional trafik. Riksväg 13 är även rekommenderad led för farligt gods. Farligt gods är ett samlingsbegrepp för varor och ämnen som kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom. Det handlar om ämnen och föremål som transporteras på vägar, järnvägar men också till sjöss och i luften.

Riksväg 13 går rakt igenom Hörby kommun och delar tydligt upp kommunen i två delar. På en del platser i kommunen skapar riksväg 13 en barriär, främst i Hörby tätort och i Ludvigsborg. Kommunen arbetar för att motverka barriäreffekten genom dialog med Trafikverket.

Mellan 2020 och 2023 har Trafikverket arbetat fram en åtgärdsvalsstudie för riksväg 23, E22 – Tjörnarp, TRV 2020/27931. Utredningen syftade till att forma inriktningen för utvecklingen av riksväg 23 genom att identifiera åtgärdsförslag som skapar bättre tillgänglighet nationellt, regionalt och lokalt för både person- och godstrafik. Men även bättre trafiksäkerhet och förutsättningar för en god bebyggd miljö i stråket riksväg 23 mellan E22 och Tjörnarp. Trafikverket gör samlat bedömningen att alternativ Ö1, en sträckning av nya riksväg 23 som helt nyttjar befintlig infrastruktur genom riksväg 13 mellan Hörby och Höör samt riksväg 23 mellan Höör och Tjörnarp, bör utgöra inriktning av riksväg 23. Sträckning gynnar framförallt persontransporter och kan påverka den tunga vägtrafiken negativt då resvägen för sträckan blir längre än befintlig riksväg 23, men restiden kommer att minska. Eftersom resvägen kommer öka enligt alternativ Ö1 är det osäkert vilken väg den tunga trafiken kommer att välja.

Trafikverket rekommenderar på grund av höga kostnader för en utbyggnad till 2+1-väg och svårigheterna vad gäller det ekonomiska utrymmet i Regional infrastrukturplan för Skåne 2022–2033 enligt förslag Ö1 ett mindre åtgärds paket. Åtgärds paketet benämns Ö+ och innebär åtgärder på de befintliga vägarna 23, 13 och E22, på prioriterade delsträckor och i problempunkter. Åtgärds förslaget innebär inte en målstandard för 2+2 väg fullt ut, och har inte lika god effekt och hög måluppfyllelse som Ö1 men går i riktning mot projektmålen och de transportpolitiska målen.

Enligt alternativet Ö+ kommer riksväg 23 att vara kvar i befintlig sträckning genom Höör norr om riksväg 13, samtidigt som en viss minskad framkomlighet får accepteras genom södra Höör. Sammantaget bedöms paketet dock medföra att en större andel av genomfartstrafiken väljer riksväg 13/väg E22. Hörby kommun gynnas av bättre framkomlighet på riksväg 13 mot Höör. Orterna Ludvigsborg och Röingeberg kan påverkas både positivt och negativt. Framkomligheten för motorfordonstrafiken kommer att förbättras och även nya kopplingar för gående och cyklister längs och tvärs riksväg 13 kommer skapas. De påverkas av höjd hastighet som orsakar högre bullernivåer och ökad barriäreffekt vid riksväg 13. Föreslagna åtgärder i Hörby kommun är förskjutna trevägsskäl och vänsterpåsvängsfält i korsningen i Ludvigsborg, gång- och cykelväg Kulleröd-Fulltofta samt mötesseparering E22 – Fulltofta. För att föreslagna åtgärder i Ö+ ska kunna genomföras behöver trafiksäkerhets- och kapacitetshöjande åtgärder ha genomförts i trafikplats Norrehe på E22 och på E22 söder om Norrehe. En förutsättning är dock att dessa åtgärder prioriteras in Nationell plan för transportinfrastruktur.

För att förbättra trafiksäkerheten på riksväg 13 för kommunen en dialog med Trafikverket om en ombyggnation av korsningen vid Byggmästaregatan. Under år 2021 tog Trafikverket fram en mindre åtgärdsvalsstudie för korsningen, vilket resulterade i två olika paket av åtgärder. Det första paketet innehöll mindre underhålls- och trimningsåtgärder samt en trafikmätning. Det andra paketet innehåller en ombyggnation av korsningen, i befintligt läge eller nytt läge. Kommunen för dialog med Trafikverket angående åtgärds paket nummer två. Riksväg 13 tillhör det regionalt viktiga vägnätet för godstrafik och ingår i det funktionellt prioriterade vägnätet. Riksväg 13 är dessutom utpekad som rekommenderad väg för farligt gods, att förbättra framkomligheten på riksväg 13 ligger därför både i Trafikverkets och kommunens intresse, med en förbättrad trafiksäkerhet minskar olyckorna och därmed kan framkomligheten förbättras.

14.1.1.2 Kommunal väg

Hörby kommun är väghållare för nästan samtliga gator i Hörby tätort, en del gator i Ludvigsborg och Osbyholm samt Östraby och Södra Rörum. Övriga lokala kärnor och mindre byar saknar gator med kommunalt huvudmannaskap.

14.1.1.3 Enskilda vägar

Majoriteten av alla gator och vägar på landsbygden i Hörby kommun har enskilt huvudmannaskap. Enskilt huvudmannaskap innebär att det är de fastigheter som har nytta av vägarna som förvaltar och har ansvar för vägen. Ansvaret kan således ligga på enskilda markägare eller samfällighetsföreningar som omfattar berörda fastighetsägare.

Ställningstaganden för vägar

- Hörby kommun ska verka för att
 - vägsträckan på E22 mellan Fogdarp och trafikplats Hörby Norra finns med som namngiven investering för väg i *Nationella trafikinfrastrukturplan 2026–2037* och byggs om till motorväg enligt föreslagna åtgärder i framtagna ÅVS E22, Fogdarp – Hörby Norra, TRV 2021/33807.
 - trafikplats Norrehe på E22 finns med som namngiven investering i *Nationella trafikinfrastrukturplan 2026–2037*.
- Hörby kommun ska i första hand verka för att väg 13 byggs ut enligt Ö1 alternativet (2+1 väg, sträckan Trafikplats Norrehe- Höör) och i andra hand att Ö+ alternativet (Förskjutna trevägsskäl och vänsterpåsvängsfält i korsningen i Ludvigsborg, Gång och cykelväg Kulleröd-Fulltofta samt mötesseparering E22 – Fulltofta) enligt föreslagna åtgärder i åtgärdsvalsstudien för riksväg 23, E22 – Tjörnarps TRV 2020 – 27931 och att dessa finns med som namngivna objekt i *Regional infrastrukturplan*.
- Hörby kommun ska verka för att
 - åtgärder i befintligt läge enligt framtagna ÅVS Korsning riksväg 13 och Byggmästaregatan TRV 2021/ 9040 genomförs.
 - att korsningen riksväg 13/Enevångsvägen kompletteras med extra körfält för vänstersvängande fordon i båda riktningar.
 - för att nya större trafikgenomfarter inte lokaliseras till utpekade bullerfria- och icke ljusförorenade områden.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, yttranden och drift

- Vid detaljplanering bör ett byggnadsfritt avstånd hållas på minst 30 meter till väg E22 och riksväg 13. För E22 Fogdarp – Hörby Norra ska utöver 30 meter byggnadsfritt avstånd även ytterligare 20 meter avsättas för en framtida utbyggnad, total för sträckan är byggnadsfritt avstånd på 50 meter.
- Vid detaljplanering beakta säkra skolvägar och angöringsplatser.
- Vägkanter och diken längs vägar bör vara vegetationsbeksidda och artrika med möjlighet till vatteninfiltrering.

14.1.2 Parkering

Parkering har stor betydelse för hur rörelserna ser ut i en stad men också hur människorna upplever staden. Samtidigt är parkering utrymmeskrävande. De flesta resor som vi människor gör har en början och ett slut och innehåller ofta byten mellan eller inom olika transportsystem. Tillgången till parkering för olika transportsystem vid viktiga målpunkter såsom kollektivtrafiknoder, handelsområden och besöksmål ökar tillgängligheten och bytesmöjligheterna i transportsystemet.

Parkering är ett viktigt verktyg i den fysiska planeringen och kan användas för att påverka biltrafikmängden i ett område eller på vilket sätt människor väljer att resa på. Läs mer i *Parkeringsstrategi för Hörby kommun*.

14.1.3 Drivmedel och laddinfrastruktur

14.1.3.1 Drivmedel

Transportsektorn står inför en omställning. De oljebaserade drivmedlen, som bensin och diesel, dominerar men andra typer av bränslen är på väg in på marknaden. För att minska koldioxidutsläppen behöver en utfasning ske av de fossila bränslena. Olika typer av bränslen har olika egenskaper och lämpar sig mer eller mindre väl för olika typer av körmönster. I omställningen från fossila bränslen till fossilfria är det viktigt att inte bygga in sig i ett enda system utan marknaden behöver styra vilken typ av fordon och bränslen som utgör framtiden. Därför är det viktigt att verka för att det ska finnas olika typer av drivmedel tillgängliga i kommunen.

I kommunen finns det sammanlagt 4 drivmedelsstationer. Tre av dem är placerade i Hörby tätort, varav en tankstation också har gas. Denna är lokaliserad utmed E22:an vid Slagtofta. Det finns även en automatstation finns placerad utmed väg E22 vid Ekerödsrasten.

14.1.3.2 Laddinfrastruktur

Allt fler medborgare skaffar elbil och andra batteridrivna fordon. En förutsättning för att stötta denna utveckling är att kommunen tillgängliggör platser för både invånare och besökare att kunna ladda sina fordon. För att kunna möta det växande behovet av laddinfrastruktur arbetar Hörby kommun strategiskt med leverantörer för att förbättra tillgängligheten av publika laddplatser. En fungerande laddinfrastruktur kan också bidra till förbättrad hållbarhet för evenemang och även leda till ökad besöksnäring. Hörby kommun har ett flertal laddplatser i kommunen och det finns också ett flertal platser lämpliga för laddplatser utpekade runt om i kommunen.

14.2 Transportsystem

Ett välfungerande transportsystem som är transporteffektivt och som erbjuder goda kommunikationer och bytesmöjligheter underlättar för både medborgare, besökare och näringsliv. Samtidigt har transportsektorn en stor och utmanande omställning framför sig. År 2023 stod transportsektorn för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser enligt Trafikverket och Naturvårdsverket. Framför allt är det fossildrivna fordon som är den bidragande faktorn till utsläpp av växthusgaser som i sin tur förstärker klimatförändringarna. Transportsektorn bidrar också med buller, utsläpp av luftföroreningar och olyckor. För att minska miljöpåverkan från transportsektorn behöver samhället utvecklas i en mer transporteffektiv riktning. Det kan ske antingen genom att fler transporter sker med resurseffektiva transportslag såsom kollektivtrafik samt gång och cykel eller att transporter ersätts, kortas eller undviks (särskilt sådana transporter som är energi- och resursintensiva). Men även genom förändrade arbetssätt (bland annat resfria möten och hemarbete), konsumtionsval och samplanering av bostäder och arbetsplatser.

Utvecklingen mot ökad transporteffektivitet går snabbt framåt i och med att ny teknik utvecklas och tillgängliggörs. Transportsystemet blir mer automatiserat och försöken med självkörande fordon går framåt. Utvecklingen inom informations- och kommunikationsteknologin har lett till nya transportsätt. Under de senare åren har också olika former av nya transportmedel introducerats i samhället, som till exempel lastcykel, friflytande cykelpooler och elsparkcykel. Dessa nya transportmedel är en viktig och nödvändig del för ökad transporteffektivitet.

Vägen mot en transporteffektiv utveckling handlar likaså om att underlätta för människor att göra hållbara val men hur vi reser påverkas av en rad olika faktorer. Det beror dels på den fysiska miljöns utformning, dels olika samhälleliga normer och preferenser. Människor har även olika ekonomiska, sociala, fysiska och psykiska förutsättningar som påverkar valet av färdmedel.

Region Skåne genomför resevaneundersökningar vart femte år, där resultatet ger en indikation på hur människor i Skåne reser. Enligt resevaneundersökningen från 2023 reser Hörbyborna längre än Skåne i stort, varav de längsta resorna görs i ärendet till skolan eller utbildning medan kortaste ärendet görs till inköp. Bilen är fortsättningsvis det vanligaste färdmedlet, men enligt undersökningen använder kvinnor bilen till 58 procent av sina resor medan motsvarande siffra för männen är 71 procent. För resor kortare än 5 km var det 100 procent av de svarande som tog bilen för att hämta/lämna och skjutsa. Samtidigt indikerar undersökningen att kollektivtrafiken blivit ett konkurrenskraftigare färdmedel. I jämförelse med undersökningen från 2007 verkar allt fler välja buss medan bilanvändningen successivt minskar. Resultat tyder alltså på en utveckling som går i en positiv riktning för ett mer transporteffektivt system.

Figur 60. Färdmedelsfördelning i Hörby kommun 2023. Resultat från Region Skånes resevaneundersökning.

14.2.1 Kollektivtrafik

En välutvecklad kollektivtrafik till och inom Hörby kommun ger goda möjligheterna att kunna arbets- och studiependla vilket i sin tur inverkar positivt på näringslivet. En välutvecklad kollektivtrafik ger också goda möjligheter för medborgare och besökare att mötas, ta del av kulturliv samt få tillgång till natur och fritidsaktiviteter. Idag är kollektivtrafiken på väg att bli nästan helt fossilfri då nästan all trafik körs på förnybara bränslen och el, det innebär att kollektivtrafiken är viktig för att minska klimatpåverkan. Kollektivtrafik skapar således inte bara frihet för människor att ta sig dit de vill utan bidrar till att skapa jämlik och hållbar samhällsutveckling.

I Hörby kommun är tillgången till kollektivtrafik varierande beroende på om man befinner sig i tätorten eller på landsbygden. I Hörby kommun utgör Hörby tätort en viktig kollektivtrafiknod som möjliggör både inomkommunala och regionala resor och byten till angränsande regionala kärnor och tillväxtmotorer samt lokala kärnor och byar. Hörby kommun har ett högt antal ut- och inpendlare. En stor andel av invånarna arbetspendlar mot i huvudsak Malmö och Lund, vilket ställer krav på turtätheten både morgon och kväll. På landsbygden är kollektivtrafiken glesare både vad gäller antal linjer och turtäthet. För att ge fler av kommunens invånare och besökare möjlighet att åka kollektivt på landsbygden köper Hörby kommun till trafik utöver basutbudet som Skånetrafiken erbjuder. Det gäller dels närtrafikområden men även linjetrafik till Önnep och Höör. Detta gynnar även lokala kärnor och byar längs de stråk som har linjetrafik. Att fortsätta utveckla kollektivtrafiken och öka kollektivtrafikenandelen är en viktig utvecklingsfråga för Hörby kommun.

14.2.1.1 Linjetrafik

SkåneExpressen 1 och SkåneExpressen 2

De viktigaste linjerna som trafikerar Hörby kommun är SkåneExpressen 1 mellan Malmö och Kristianstad och SkåneExpressen 2 mellan Hörby och Lund, båda med 15-minuterstrafik vid rusningstrafik. Det sker kontinuerliga utvecklingar av SkåneExpressen 1 och 2 för att förbättra stråket. Bland annat sker utveckling av trafikplatser längs med E22. Antalet turer på de båda linjerna har varit relativt oförändrat de senaste åren. Men till följd av Covid-19-pandemin försvann dock natturerna på både SkåneExpressen 1 och 2 under fredagar och lördagar. Turerna är viktiga för att Hörby kommuns invånare ska kunna besöka och ta del av utbudet i Lund och Malmö under fredags- och lördagskvällar.

Linje 470, 469, 471, 474 samt 330

Andra viktiga linjer som trafikerar Hörby kommun är linjerna 470 (Hörby – Höör), 469 (Hörby – Höör, via Fulltofta), 471 (Hörby – Önnep), 474 (Hörby – Eslöv, via Snogeröd) samt 330 (Hörby – Sjöbo).

470 (Hörby – Höör)

Avståndet mellan Hörby och Höör gör det attraktivt att välja kollektivtrafiken däremellan, precis som möjligheten att byta till tåg i Höör och Expressbussarna i Hörby. Dessutom ligger Ludvigsborg mellan Hörby och Höör. I takt med att Ludvigsborg, en av kommunens utpekade

lokala kärnor vilken Hörby kommun vill styra bebyggelseutveckling till, växer ökar också behovet av kollektivtrafik på sträckan. Stråket är en viktig kollektivtrafiklänk.

Linje 470 avgår vardagar och på helger och sedan 2021 har antal resenärer på sträckan ökat.

Tabell 1. Antal validerade resor mot slutpunkt

Busslinje 470	2021	2022	2023
Hörby, slutpunkt	22 844	29 961	30 264
Höör, slutpunkt	24 532	32 517	35 796

469 (Hörby – Höör, via Fulltofta)

Linje 469 avgår endast helger och syftar till att öka tillgängligheten till Fulltofta Naturcentrum, ett lokalt och regionalt utpekat viktigt frilufts- och rekreationsområde. Sedan 2021 har antal resenärer på sträckan ökat.

Tabell 2. Antal validerade resor mot slutpunkt.

Busslinje 469	2021	2022	2023
Hörby, slutpunkt	644	1 228	1 288
Höör, slutpunkt	933	1 501	1 732

471 (Hörby – Önnköping)

Linje 471 är en viktig lokal kollektivlänk och binder samman Hörby tätort med den lokala kärnan Önnköping. Linjen avgår vardagar och på helger. Antal resenärer har sedan 2021 ökat men mellan 2023 och 2022 ses en minskning. Linje 471 är helt finansierad av Hörby kommun.

Tabell 3. Antal validerade resor mot slutpunkt.

Busslinje 471	2021	2022	2023
Hörby, slutpunkt	5 132	7 350	7 048
Önnköping, slutpunkt	5 265	7 925	7 943

474 (Hörby – Eslöv, via Snogeröd)

Linje 474 till Eslöv tätort är en viktig kollektivlänk och ger kommunens invånare ett större utbud av service, exempelvis gymnasieskolor och handel. Linjen avgår endast under vardagar och antal resenärer har ökat sedan 2021.

Tabell 4. Antal validerade resor mot slutpunkt.

Busslinje 474	2021	2022	2023
Hörby, slutpunkt	16 832	23 283	28 655
Eslöv, slutpunkt	16 424	23 041	27 072

330 (Hörby – Sjöbo)

Linje 330 till Sjöbo är en viktig kollektivlänk och ger kommunens invånare ett större utbud av service, exempelvis gymnasieskolor och handel. Linjen avgår vardagar och på helger, mellan 2022 och 2023 har antal resenärer minskat.

Tabell 5. Antal validerade resor mot slutpunkt.

Busslinje 330	2021	2022	2023
Hörby, slutpunkt	10 363	25 080	23 931
Sjöbo, slutpunkt	8 660	20 982	19 707

14.2.1.2 Närtrafik

I de områden som saknar kollektivtrafikförbindelser erbjuds resor med närtrafik. Närtrafiken är en beställningstrafik för dem som har mer än två kilometer till närmaste hållplats och ger kommunens invånare möjlighet att resa in till centrala Hörby. Närtrafiken är uppdelad i tre områden; NO1, NO2, NO3 och måste förbeställas. Kommunen samarbetar med Skånetrafiken för att erbjuda god tillgänglighet med närtrafik. Skånetrafiken tillhandahåller ett basutbud av turer under vardagar. Därutöver köper kommunen till ytterligare turer under vardagar och helger.

Ställningstaganden för kollektivtrafik

- Hörby kommun ska verka för en välutvecklad kollektivtrafik och stärka förutsättningarna för arbets- och studiependling, fritidsresor och besöksnäring genom att
 - lokalisera ny bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen eller i områden där ny bebyggelse kan bidra till ökat underlag för befintlig eller ny kollektivtrafik.
 - busslinjerna 1 och 2 får nattrafik.
 - sträckan Hörby - Höör är utpekad som ett regionalt viktigt stråk i gällande Trafikförsörjningsprogram med ett basutbud därefter.
 - utveckla närtrafiken på landsbygden.
 - peka ut busshållplatser av strategisk betydelse, med behov av utveckling och förbättring.
 - sprida kunskap och information om hållbara resor.

14.2.2 Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykelvägar med en god standard är viktiga för tillgängligheten i hela kommunen. Att gå och cykla mer är också hälsofrämjande och bra för miljön eftersom det bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser. En annan fördel med cykeln är att den är billig, vilket gör cykeln till ett alternativ för fler än bilen. Det har också blivit allt vanligare med elcyklar. Cyklade påverkas sällan av rusningstrafikens köer eller tidtabeller och kan ofta komma väldigt nära sin målpunkt och parkera där. Gång- och cykelvägar bidrar även till ett effektivt nyttjande av markresurser, då det endast kräver en tiondel av den yta som en bil upptar i transportsystemet.

Ett heltäckande gång- och cykelvägsystem ökar framkomligheten inne i tätorten vilket medför att fler kan välja gång och cykel i stället för bil som transportmedel. Detta i sin tur skapar positiva effekter på trafiksystemet inne i Hörby tätort genom att bidra till minskad trafik. Ökad tillgänglighet för gående och cyklister, minskat buller samt ökad trafiksäkerhet bidrar även till ökad folkhälsa för Hörby tätorts befolkning. Det är därför viktigt för kommunen att fortsätta bygga ut det befintliga gång- och cykelvägnätet. Att koppla samman busshållplatser, skolor och andra viktiga servicefunktioner med gång- och cykelvägar skapar trygga resvägar samt underlättar för byte av färdmedel. Säkra skolvägar kan påverka valet av att cykla eller inte cykla, särskilt utanför skolor där en separering mellan oskyddade trafikanter och motorfordon bör eftersträvas. För att öka tryggheten kan olycksdrabbade korsningspunkter hastighetssäkras eller andra åtgärder som håller ner hastigheterna.

Hörby ligger cirka fyra mil från Lund och knappt sex från Malmö åt sydost och fyra mil från Kristianstad som ligger nordost om Hörby. Avstånden är så pass långa till dessa tre huvudsakliga utpendlingssorter, att det i första hand är kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik som behöver förstärkas för att öka cykelpendlingen, vilket gör busshållplatserna till viktiga målpunkter. Den lokala cykeltrafiken sker framför allt till centrala Hörby men också till viktiga målpunkter som skolor och idrottsanläggningar.

Gång- och cykelvägnätet är utbyggt med växlande karaktär. I Hörby tätort är cykelvägnätet delvis utbyggt medan cykelvägar saknas mellan tätort, de lokala kärnorna och byarna i omlandet. På en del platser i kommunen saknas det dels utrymme för att anlägga separata gång- och cykelvägar och det är svårt att motivera anläggande av ny gång- och cykelväg på grund av få antal cyklade. Ett kostnadseffektivt förslag för att höja tryggheten för de som cyklar på dessa sträckor kan vara att införa bygdevägar mellan kommunens tätorter. En bygdeväg kräver endast ny vägmarkering, nya vägmärken samt omfördelning av körbanan. Inne i Hörby tätort finns gångbanor längs samtliga högtrafikerade gator, i övrigt samsas oskyddade trafikanter med motorfordonen i blandtrafik.

Cykelvägnätet består av länkar och noder, alltså stråk och korsningspunkter. Det är av stor betydelse för cykelvägnätet att länkarna byggs samman i noderna med väl utformade passager/korsningar eller god ledning i blandtrafikmiljöer, detta för att uppnå en god kontinuitet i nätet. Även orienterbarheten i nätet är av stor betydelse för att ha ett väl fungerande nät, det är viktigt att cyklisten hittar från en länk till en annan.

Cykeltrafikens passage över gångbana och körbana är även viktig ur framkomlighetssynpunkt och med avseende på trafiksäkerhet. En väl utformad passage gör trafikföringen i punkten tydligare för såväl cyklande som bilister och gående vilket är bra ur trafiksäkerhetssynpunkt. Ytterligare en aspekt att ta hänsyn till gällande trafiksäkerhet är tillgänglighetsaspekten. Gång- och cykelvägar bör utformas för att säkerställa framkomligheten och säkerheten för gående, cyklister och mopedister. Val av markbeläggning, markhöjder och lutningar är några faktorer att ta hänsyn till för att gång- och cykelvägar ska vara säkra och tillgängliga för såväl barn som äldre.

14.2.2.1 Cykelparkering

Välutformade, tillförlitliga och tillgängliga cykelparkeringar är viktiga faktorer för att cykeltrafiken ska öka. Cykelparkering ska placeras i närhet till stora målpunkter och i anslutning till cykelvägnätet. Parkeringen bör även vara väderskyddad, väl belyst och estetiskt tilltalande. Där det finns busshållplatser är det viktigt att det finns långtidsparkering för cyklar. Det är även viktigt att det finns cykelparkering vid samtliga upphämningsplatser för skolbuss då många barn går i skola i en annan by än den de bor i. Det börjar också bli allt vanligare att familjer använder lådcyklar och cykelkärror. Dessa ställer högre krav på utrymme än den traditionella cykeln och på speciella typer av cykelställ. Avståndet mellan cykelparkering och målpunkt ska helst inte överstiga 25 meter.

14.2.2.2 Cykelvägar i Hörby kommun

De strategiskt viktigaste cykelvägarna i Hörby kommun är Hörby-Höör, Hörby-Lyby, Östraby-Askeröd och Hörby-Äspinge – Kristianstad samt alla cykelvägar vid, till och från Hörby kommuns skolor. Utanför Hörby tätort finns ett fåtal gång- och cykelvägar som Hörby – Ringsjöstrand, Hörby – Kristianstad, Hörby – Fulltofta samt Önnköping – Långaröd.

Nedan redogörs översiktligt för hur kommunen önskar att utveckla det övergripande gång- och cykelvägnätet. De föreslagna utbyggnadssträckorna är Hörby – Höör, Hörby – Lyby och Östraby – Askeröd via Västerstad.

Hörby – Höör

Hörby kommun har sedan en period tillbaka, tillsammans med Höörs kommun, drivit frågan om en gång- och cykelväg mellan Hörby och Höör, via Ludvigsborg. Sträckan är en viktig länk i kommunen och är utpekad som en brist i det regionala cykelvägnätet.

Hörby – Lyby

Idag saknas en gång- och cykelbana mellan Hörby och Lyby. En gång- och cykelbana mellan orterna skulle underlätta kommunikationerna till och från Hörby tätort för de boende i Lyby. Den skulle också bättre koppla samman Lyby med kollektivtrafiken.

Östraby – Askeröd via Västerstad

Det finns ett pågående samarbete mellan Östraby skola och Västerstads förskola för att få elever och föräldrar men även andra boende att kunna ta sig mellan Östraby – Askeröd via Västerstad på ett tryggt och säkert sätt.

En gång- och cykelbana skulle stärka både Västerstads och Askeröds koppling till kollektivtrafik längs riksväg 13. Föreslagen sträcka mellan Östraby – Askeröd via Västerstad går parallellt med väg 1123, vilket är en statlig väg.

14.2.2.3 Skolvägar

Barns möjlighet till aktiv rörelse till och från skolan är en viktig del i att gynna deras fysiska hälsa och personliga utveckling. Aktiva skolresor, genom cykel eller gång, är även identitetsskapande och bidrar till ökad trafiksäkerhet, då barnen bekantar sig med sin närmiljö. Att möjliggöra för aktiva skolresor handlar delvis om att tvärssektoriellt arbeta med beteenden kring färdmedelsval men en förutsättning är att föräldrar och barn upplever en trygg trafikmiljö.

I kommunens trafikplan har kommunen identifierat skolvägar för gående och cyklister. Att vidta åtgärder intill skolorna för att öka trafiksäkerheten och tryggheten är ett sätt för att få fler att välja att ta cykeln. Dessutom sker det flest konflikter under hämtning och lämning av barn utanför och i olycksdrabbade korsningspunkter till och från skolan.

14.2.2.4 Nationella och regionala cykelleder

Det finns flertalet nationella och regionala cykelleder som passerar Hörby kommun. Cykellederna är av stor betydelse för att knyta samman Hörby kommun med övriga skånska kommuner och har ett stort värde för friluftsliv, folkhälsa och besöksnäring. Läs mer om gång- och cykelvägar i *Gång- och cykelvägsplan för Hörby kommun*.

Ställningstaganden för gång- och cykeltrafik

- Hörby kommun ska föra en kontinuerlig dialog med Trafikverket, Region Skåne, grannkommuner och andra berörda kring gång och cykelvägnätet.
- Hörby kommun ska för ett sammanhängande gång- och cykelvägnät av god standard och trafiksäkerhet verka för att föreslå utbyggnadssträckor, lyfts in i framtida regional transportinfrastrukturplan.
 - Hörby – Höör,
 - Hörby – Lyby
 - Östraby – Askeröd via Västerstad,
- Hörby kommun ska verka för att förbättra trafiksäkerheten i och mellan tätorten, de lokala kärnorna och byarna i omlandet samt bidra till god tillgänglighet genom att arbeta för
 - bygdevägar.
 - säkra skolvägar för barn.
 - ökad trygghet för oskyddade trafikanter.

14.2.3 Tung och långsamtgående trafik

I Hörby kommun utgörs en del av trafiken av tunga eller långsamtgående fordon såsom lastbilar, traktorer och andra jordbruksmaskiner. Den tunga trafiken passerar genom kommunen längs framför allt riksväg 13 och E22. Ekerödsrasten utmed E22 är en viktig uppställningsplats för framför allt tunga fordon för rast och dygnsvila.

Tung trafik ställer särskilda krav på bland annat utrymme, tillgänglighet, framkomlighet och bärighet. Den tunga trafiken orsakar också särskilda problem i form av buller, avgaser, vibrationer och olycksrisker. Biltrafiknätet måste därför utformas med särskild hänsyn till bland annat lastbilarnas körväg, parkering, lastning och lossning.

Inom delar av Hörby tätort råder förbud mot tung trafik. De gator som omfattas av förbudet är hela eller delar av följande gator och vägar: Nya torg, Gamla torg, Storgatan, Slagtoftavägen, Kungsgatan och Råbygatan. I övriga tätorter i kommunen finns inga liknande förbud. Att leda om den tunga trafiken utanför tätorten medför ett antal positiva effekter, däribland ökad framkomlighet, minskat buller och ökad trafiksäkerhet.

14.2.3.1 Långa fordon

Från och med 1 december 2023 tillåter Trafikverket 34,5 långa lastbilar, mot tidigare 25,25 meter, på ett utpekad vägnät. De huvudsakliga fördelarna med långa lastbilar är egentligen desamma som för tunga lastbilar. Om godsmängden är densamma kommer en lång, eller tung, lastbil att ha möjlighet att transportera mer gods per lastbil (transportenhet). Detta resulterar i att det krävs färre

lastbilar för att transportera samma mängd gods. Enligt Trafikverkets beräkningar innebär detta en minskning av utsläpp från den tunga lastbilstrafiken med mellan 4 och 6 procent. Långa lastbilar medför även att transportkostnaden minskar, vilket stärker näringslivets konkurrenskraft. Europa väg 22 genom Hörby kommun är utpekad som statligt vägnät för långa lastbilar. Inom Hörby kommun är riksväg 13 från trafikplats Norrehe till stora rondellen där riksväg 13 och väg 1134 möts samt en del av väg 1134 väster mot Osbyholm utpekad som vägnät för långa fordon.

14.2.4 Järnväg och flyg

Hörby kommun saknar järnvägstrafik och flyg. Däremot berörs Hörby kommun av influensområde för Sebbarps flygfält. Flygfältet är beläget alldeles intill kommungränsen i Eslövs kommun, men stora delar av dess influensområde berör Hörby kommun.

Hörby kommun berörs av MSA-yltor (Minimum Sector Altitude) för Malmö Airport och Kristianstad Österlen Airport. Det innebär att det är viktigt att beakta dessa områden i samband med planläggning. Uppförande av höga byggnader eller andra hinder inom dessa ytor kan påverka flygprocedurer till och från flygplatsen, vilket i sin tur kan försvåra eller omöjliggöra flygning och därmed utnyttjandet av flygplatsen.

14.2.4.1 Höga objekt

Höga objekt innefattar både fasta objekt såsom byggnader, master, vindkraftverk, skyltar och tillfälliga föremål som exempelvis byggnadskranar. Som högt objekt räknas föremål som är 20 meter eller högre. Höga objekt kan påverka flygsäkerhet och tillgänglighet kring flygplatser men även påverka navigationsanläggningar för luftfarten i områden långt från flygplatsen.

Ställningstaganden för järnväg och flyg

- Hörby kommun ska vid planläggning och bygglov inom influensområde för Sebbarps flygplats, en radie på 2,7 kilometer samt inom MSA-yltor (Minimum Sector Altitude) för Malmö Airport och Kristianstad Österlen Airport inte tillåta höga byggnader eller andra hinder som kan påverka utnyttjandet av flygplatserna.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till Luftfartsverket och Trafikverket.
- Objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse samt högre objekt än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse ska samrådas med Försvarmakten.

14.5.6 Framtidens transporter

Framtidens transporter handlar om en utveckling av smarta transportsystem och fossilfria fordon och är därför nära länkat till utvecklingen inom digitalisering- och energisektorn. Det innebär att lösningar inom framtidens fordonsteknik kommer kräva infrastruktur som bygger på ett elektrifierat och uppkopplat system. Självstyrande fordon, geofencing, drönare och trådlös elvägsteknik är några av de trender inom transportsektorns teknikutveckling som har betydelse för den fysiska planeringen.

Geofencing, också kallat geostaket, är en form av digitaliserad geografisk zon som kan tillämpas i den fysiska miljön. Fordon är idag till stor del uppkopplade och geofencing kan användas för att hastighetssäkra vissa områden, exempelvis kring skolor. Det fungerar genom att uppkopplade fordon kan styras för att hålla lägre hastigheter. Syftet är att skapa ett säkrare transportsystem och kan på sikt även användas inom vissa zoner för att hindra fordon att köra in i vissa områden.

Självstyrande fordon, eller automatiserade fordon, är en fordonsteknik under utveckling som kan komma att bli allt vanligare i trafiken. Minskade koldioxidutsläpp och ökad transporteffektivitet är några av de förväntade vinsterna. Men det kvarstår vissa frågetecken kring cybersäkerhet och beslutsfattning. EU driver och stöttar flera projekt och initiativ inom utvecklingen av självstyrande fordon. Utbyggnation av 5G-nätet är ett av dessa initiativ, för att möjliggöra för fordon att digitalt kommunicera med både varandra och infrastrukturen.

Drönartransporter är ytterligare en klimatnyttig teknikutveckling som skulle kunna användas för transport av både människor och mindre gods. Framför allt ses nyttor inom glesbebyggda områden eller där framkomligheten på land är begränsad. För att flyga över tätbebyggda områden behöver dock tekniken ses över ytterligare. Det finns också vissa frågetecken rörande integritet.

Trådlös elvägsteknik, syftar till att skapa en understödjande infrastruktur för eldrivna fordon. I sin enkelhet innefattar det att anlägga induktiv laddningsteknik under vägbanan. Fordonet laddas då under tiden som det färdas på vägbanan.

15. Teknisk infrastruktur

Teknisk infrastruktur är en viktig förutsättning för att få samhället att fungera och utvecklas. Den handlar om alla de tillhörande försörjningssystem som levererar och tillhandahåller energi, vatten, bredband, avfall och återvinning.

15.1 Energianvändning

Sverige har en relativt hög energianvändning i förhållande till många andra länder i Europa. Detta beror till stor del på att vi bor i ett kallare land men också att vi har en hel del energikrävande industri. Energianvändningen i Skåne skiljer sig inte jättemycket från rikssnittet. Energianvändningen i Hörby kommun skiljer sig dock något från den nationella och den regionala så tillvida att Hörby inte har lika mycket energintensiv industri.

Elanvändningen förväntas framöver öka i och med den energiomställning som pågår i Sverige drivet av att bland annat minska samhällets klimatpåverkan. För att kunna möta den framtida efterfrågan på el behövs en fortsatt utveckling av energisystemet och dess olika komponenter på alla systemnivåer. Det gäller såväl mer kapacitet i nätet, mer flexibilitet i elanvändningen och mer produktion och lagring. För att möjliggöra för det ökade behovet av energi krävs också en ökad energieffektivitet. Det vill säga att den energi som produceras måste användas på ett effektivt sätt.

15.1.1 Elanvändningen i Hörby kommun

I gällande Energiplan för Hörby kommun redogörs för Hörby kommuns, förvaltningsorganisationen, energiarbete. Syftet med energiplanen är att den ska användas som ett strategiskt verktyg i kommunens arbete för att bidra till effektivare energianvändning i kommunorganisationens verksamheter, en trygg energiförsörjning för både kommunorganisationen och dess medborgare samt vägledning för en effektiv energidistribution.

Figur 61. Energiförbrukning, Hörby kommun år 2022 jämfört med 2012.

15.1.2 Effektbrist och energieffektivitet

I södra Sverige produceras det lite el i förhållande vad som konsumeras i området. Med bakgrund till den förväntade ökningen av elanvändning framöver spås också en problematik att kunna leverera den effekt som behövs för att kunna möjliggöra tillkommande industrietableringar och bostadsutveckling. I spåret av detta har det tagits fram prognoser för Skånes framtida effektbehov. Effektprognoserna visar elanvändning i MWh, varav 1000 MWh motsvarar ungefär energianvändning för 40 eluppvärmda villor på ett år. Enligt effektprognoserna kommer elanvändningen att öka mellan 50 till 1000 MWh i området kring Hörby tätort och Ludvigsborg till 2030. Till 2040 prognosticerar man en ökad elanvändning mellan 1000 och 10 000 MWh i området kring tätorten. I tätorten förväntas effektbehovet öka upp till 10 MW till samma år och till 2040 förväntas tätortens effektbehov öka över 10 MW.

I det nya direktivet om energieffektivitet (direktiv (EU) 2023/1791), som trädde i kraft i slutet av 2023, ska bland annat primär- och slutlig energianvändning minska på EU-nivå med 11,7 procent fram till 2030. Målet om slutlig energianvändning är bindande för alla EU-länder medan målet för primärenergianvändningen endast är vägledande. Direktivet innebär också att alla nya byggnader i EU ska vara så kallade nollutsläppsbyggnader från och med 2030 och alla offentliga byggnader från 2028. Vidare ska det även finnas en plan för en successiv renovering av hela byggnadsbeståndet för att minska den genomsnittliga primärenergianvändningen med minst 16 procent fram till 2030 och mellan 20–22 procent fram till 2035.

15.2 Energidistribution

Dagens samhälle är beroende av både en fungerande energiförsörjning som energidistribution. Energidistributionen är en av Sveriges viktigaste infrastrukturer och dess vikt och betydelse kommer att bli än mer central i framtiden då behovet av el förväntas öka. Tillräckligt utrymme för den tekniska infrastrukturen i och på mark är en förutsättning för en hållbar och långsiktig energidistribution.

15.2.1 Transmissions- och distributionsnätet

Den elektricitet som produceras distribueras genom luftledningarna och markkablar i ett sammanhållet elnät. Elnätet kan delas in i två olika typer av nät: transmissionsnätet och distributionsnätet. Transmissionsnätet löper genom hela Sverige och kopplar även ihop Sveriges elnät med andra länders elnät. Transmissionsnätet har en spänning mellan 220 till 400 kilovolt och ägs av staten men förvaltas av Svenska kraftnät.

Distributionsnätet utgörs av ett regionnät och ett lokalnät. Regionnäten ansluter till transmissionsnätet och transporterar elektricitet vidare ut till lokalnäten. Lokalnäten transporterar elektriciteten den sista biten ut till de flesta användarna såsom hushåll och företag. Mycket små elproducenter kan också vara anslutna till lokalnätet. Det gäller till exempelvis dem som säljer överskottet av sin husbehovsproduktion. Regionnäten har en spänning mellan 40 och 130 kilovolt

medan lokalnäten har en spänning mellan 40 kilovolt och 230 volt. Distributionsnätet ägs av flera elnätsföretag, däribland E.ON och Kraftringen. Distributionsnätet regleras i huvudsak via ellagen. En central del i denna reglering är nätkoncessionerna vilka ger elnätsägaren ett legalt monopol att äga elnäten inom ett visst geografiskt område. Det betyder exempelvis att det inom ett avgränsat geografiskt område endast får finnas en lokalnätsägare. Det finns två typer av nätkoncession: nätkoncession för linje och nätkoncession för område. Nätkoncession för linje avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning, och nätkoncession för område är ett tillstånd att inom ett visst geografiskt område bygga och använda ledningar upp till en viss bestämd spänning.

15.2.1.1 Eldistribution i Hörby kommun

Hörby kommun berörs av både transmissions- och distributionsnätet. Transmissionsnätet i Hörby kommun utgörs av såväl markkablar som luftburna ledningar. Utanför Lyby finns Hurva omriktarstation, en viktig knutpunkt för elektricitet i södra Sverige. Hurva omriktarstation består av ett 400 kilovolts växelströmsställverk och två omriktarstationer för högspänd likström (tillhörande SydVästlänken). Till Hurva omriktarstation ansluter de fyra 400 kilovolts-ledningarna; Hurva – Sege, Hurva – Barsebäck, Hurva – Hemsjö och Hurva – Hjälmärd. Det finns även en likströmskabel, 300 kV, från Hurva stationen till SydVästlänken. Den utgörs av markkabel med högspänd likström, 600 MW, upp till Värnamo och övergår sedan till en luftledning med likström till Nässjö. SydVästlänken har en viktig funktion i att öka överföringskapaciteten till södra Sverige och kompensera för det produktionsunderskott som råder i området. Det finns även långt framskridna planer för en ny likströmsförbindelse (markkabel) mellan Tyskland och Sverige, vilken berör Hörby kommun i nord-sydlig riktning utmed väg 13. Likströmsförbindelsen ska ansluta till Hurva omriktarstation. Alla Svenska kraftnäts ledningar, både luftledningar och markkablar drivs med mycket höga spänningar och strömmar. De höga spänningarna och strömmarna kan orsaka skador på människor, djur och egendom om anläggningarna inte utförs och hanteras på rätt sätt. Avbrott eller reduktioner av överföringsförmågan i stamnätet kan också få stora konsekvenser för elmarknaden och driftsäkerheten.

Lokalnätet i Hörby kommun ägs av fyra olika operatörer. I tätorten och större delen av kommunen är det Kraftringen som äger elnätet. I nordvästra delarna av kommunen är det E.ON som är ägare och i några mindre områden i de sydligaste och nordligaste delarna drivs nätet av Sjöbo Elnät och Mellersta Skånes Kraft. I centrala Hörby finns en fördelningsstation som ägs av E.ON. Fördelningsstationen har fyra ingående 130 kilovolts luftledningar samt utgående 20 kilovolts ledningar till lokalnätet. De fyra 130 kilovolts luftledningarna tillhör regionnätet och har en signifikant betydelse för energiförsörjningen i Skåne. Det betyder också att de är känsliga mot avbrott då dessa kan få stora konsekvenser för energiförsörjningen. Det är av stor vikt att eventuella fel i dessa ledningar snabbt kan identifieras och snabbt åtgärdas varför dessa ledningar är luftledningar.

15.2.1.2 Framtida behov

Svenska kraftnät tar vartannat år fram långsiktiga scenarier för Nordeuropas energisystem med syfte att identifiera framtida utmaningar och behov i det svenska transmissionsnätet för el och

möjliggöra ett proaktivt arbetssätt. I den senaste analysen sågs ett markant ökat behov av elektricitet i framtiden. Vidare förväntas kraftsystemet även bli mindre förutsägbart och få en ökad komplexitet och hög förändringstakt. Den ökade efterfrågan på elektricitet beror framför allt på omställningen från ett samhälle beroende av fossila bränslen till ett energisystem med noll nettoutsläpp av växthusgaser. Investeringar i transmissionsnätet, utveckling av ny teknik och nya marknadslösningar behövs på nationell nivå för att möta det ökade behovet av elektricitet. Det gäller även distributionsnätet. I Svenska kraftnäts *Systemutvecklingsplan 2022–2031* finns två projekt vilka berör Hörby kommun:

- Projekt 4460 Hurva – Hemsjö vilket avser en reinvestering med syfte att förnya befintliga ledningar för öka kapacitet och således stärka Södra Sveriges elnät. För en sådan reinvestering kan det bland annat komma att krävas en större ledningsgata.
- Projektet 4367 avser markkabeln för Hansa Power Bridge vilket syftar till marknadsintegration, en utlandsförbindelse.

Ställningstaganden för energidistribution

- Hörby kommun ska föra en kontinuerlig dialog med nät- och ledningsägare för en effektiv elkraftsplanering/nätutvecklingsplanering med fokus på framtida behov och möjlig kapacitet.
- Hörby kommun ska verka för att infrastruktur för energidistribution så långt som möjligt samförläggs med annan infrastruktur för att minska barriäreffekterna och visa hänsyn till boende, natur- och kulturmiljöområden.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- För att säkerställa människors hälsa och säkerhet bör ny bostads- och skolbebyggelse placeras minst:
 - 130 meter från en 400 kV-ledning
 - 165 meter från två parallella 400 kV-ledningar
 -

15.3 Energiproduktion

En del av dessa energiutvinnande källor är planerbara såsom vattenkraft medan andra är icke-planerbara källor såsom vind- och solkraft. Både vind- och solkraft är beroende av väderförhållanden och behöver vissa insatser i elsystemet för att upprätthålla balansen och säkerställa energileveransen året om.

Med energiproduktion menas produktion av elenergi. Dagens samhällen är beroende av elenergi för att fungera. Den elektricitet som används i samhället, till exempel för privat bruk eller av företag för produktion av varor och tjänster, kommer ifrån olika energiutvinnande källor såsom exempelvis vatten-, sol- och vindkraft eller kärnkraft. De energiutvinnande källor som finns tillgängliga är antingen förnybara, fossilfria eller icke förnybara. Med förnybara energi menas sådan energi som kommer från källor som hela tiden förnyas och inte kommer tas slut. De förnybara energiutvinnande källorna är ofta icke-planerbara till följd av beroendet av väderförhållanden. Fossilfritt betyder att elen inte produceras direkt från icke förnybara energikällor som olja, kol eller gas. Kärnkraft är en fossilfri energikälla men den är inte förnybar då uranen som används i kärnkraft inte kommer finnas tillgänglig för all framtid. Däremot är kärnkraften planerbar. Sveriges elproduktion är idag till 98 procent fossilfri, lite över hälften kommer från förnybara energikällor.

I den energiomställning som pågår i Sverige, dels drivet av att minska samhällets klimatpåverkan, så är det viktigt att komma ihåg att förutom plats för energiproduktion behövs det också utrymme för infrastrukturen mellan energiproduktion och energikonsumtion. I dag är elnätet i många fall en begränsande faktor för var man kan lokalisera ny energiproduktion.

15.3.1 Vindkraft

Vindkraft är en förnybar energikälla och viktig för omställningen till att bli mindre beroende av fossila bränslen. Samtidigt har vindkraft en påverkan på människor som bor på eller besöker den plats där de är placerade. De hörs och påverkar landskapsbilden. De kan också påverka känsliga arter såsom fåglar, fladdermöss och insekter negativt, men även ha en negativ inverkan på natur- och kulturmiljön. Det är därför viktigt att vid vindkraftsetableringar ta hänsyn till frågor som rör lokalisering, utformning och påverkan på människors hälsa och miljön.

Vindkraftsärenden regleras i första hand av *Miljöbalken* (1998:808), *Miljöprövningsförfordningen* (2013:251), *Plan- och bygglagen* (2010:900) och *Plan- och byggförordningen* (2011:338). Men även annan lagstiftning kan ha betydelse. Det krävs bygglov för att uppföra, flytta eller väsentligt ändra vissa vindkraftverk. Det gäller både inom och utanför detaljplanelagt område. Det finns dock vissa undantag från lovplikten.

I Hörby kommun finns det åtta medelstora kommersiella vindkraftverk samt två gårdsverk.

15.3.1.1 Olika vindkraftverk

Det finns olika typer av vindkraftverk i olika storlekar.

Miniverk

Ett så kallat miniverk definieras som ett vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 20 meter och med en rotordiameter på maximalt tre meter. Definitionen av ett så kallat miniverk har sin grund i plan- och bygglagens regler om bygglov. Ett miniverk behöver inte bygglov enligt plan- och byggförordningen om det;

1. är 20 meter eller lägre över markytan
2. placeras på ett avstånd från gränsen som är större än kraftverkets höjd över marken
3. inte monteras fast på en byggnad, eller
4. har en vindturbin med en diameter som är mindre än tre meter.

Om två eller fler vindkraftverk ska stå tillsammans omfattas verksamheten av anmälningsplikt enligt *Miljöbalken* (1998:808), läs mer om detta under klassen medelstora anläggningar.

Gårdsverk

Ett gårdsverk är ett vindkraftverk med en totalhöjd på 20–50 meter eller ett verk vars rotordiameter överstiger 3 meter. Definitionen av gårdsverk har sin grund i plan- och bygglagens regler om bygglov. Verket behöver bygglov enligt plan- och byggförordningen (2011:338) om det;

1. är högre än 20 meter över markytan
2. placeras närmare gränsen än kraftverkets höjd över marken
3. monteras fast på en byggnad, eller
4. har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter.

Vindkraftverk som är högre än 50 meter är anmälningspliktiga enligt *Miljöbalken* (1998:808). Ska två eller fler verk stå tillsammans måste verksamheten anmälas enligt *Miljöbalken* (1998:808).

Medelstora anläggningar

Definitionen av en medelstor anläggning har sin grund i *Miljöprövningsförordningen* (2013:251), kod C 40.100. En anläggning är anmälningspliktig enligt 9 kap. *Miljöbalken* (1998:808) om den innehåller;

1. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 50 meter
2. två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation), eller
3. ett vindkraftverk som står tillsammans med ett annat vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten med det andra vindkraftverket påbörjades.

Både bygglov och anmälan enligt *Miljöbalken* (1998:808) prövas av kommunen. För vindkraftverk som kräver bygglov ska byggnadsnämnden också lämna startbesked innan anläggningen kan börja byggas och slutbesked innan den tas i drift.

Stora anläggningar

För att bygga en stor landbaserad vindkraftsanläggning krävs tillstånd enligt *Miljöbalken* (1998:808) samt kommunens tillstyrkan. Ansökan om tillstånd enligt *Miljöbalken* (1998:808) prövas av

Länsstyrelsen. Definitionen av en stor anläggning har sin grund i *Miljöprövningsförordningen (2013:251)*, kod B 40.90 och B 40.95.

En verksamhet med kod B 40.90 är tillståndspliktig enligt 9 kap. *Miljöbalken (1998:808)* om;

1. två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) och vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter
2. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 150 meter och står tillsammans med en gruppstation som i 1, eller
3. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 150 meter och står tillsammans med ett annat sådant vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten med det andra vindkraftverket påbörjades.

En verksamhet med kod B 40.95 är tillståndspliktig enligt 9 kap. *Miljöbalken (1998:808)* om;

1. sju eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) och vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 120 meter
2. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 120 meter och står tillsammans med en sådan gruppstation som i 1, eller
3. ett eller fler vindkraftverk som vart och ett inklusive rotorblad är högre än 120 meter och står tillsammans med så många andra sådana vindkraftverk att gruppstationen sammanlagt består av minst sju vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten eller verksamheterna med de andra vindkraftverken påbörjades.

15.3.1.2 Vindförhållanden i Hörby kommun

Energimyndigheten har tagit fram en nationell vindkartering, vilken visar vindförhållanden i Sverige. Vindkarteringen gjordes år 2011 efter en matematisk-fysikalisk modell, MIUU-modellen, och beskriver tillståndet i atmosfären som exempelvis vindhastigheten.

Karteringen ger endast en översiktlig bild av möjligheten att utvinna vindenergi i kommunen, och noggrannare studier av klimatförhållandena krävs inför nyetablering av vindkraftverk. Kartan redovisar årsmedelvinden i meter per sekund på 140 meters höjd.

Hörby kommun har som Skåne i övrigt mycket goda vindförhållanden och därmed goda förutsättningar för vindkraftsetableringar. Men samtidigt finns många intressekonflikter i Hörby kommun.

15.3.1.3 Repowering

Repowering innebär att man låter byta ut äldre vindkraftsverk till nya som antingen har större kapacitet eller mer effektivitet. Tekniska framsteg har lett till att man kan öka energiproduktionen endast genom att byta ut vindkraftverket till ett likadant. Med denna teknik kan elproduktionen på redan i anspråkstagna platser ökas väsentligt och på ett resurseffektivt sätt. Merparten av den

vindkraft som byggdes ut innan 2015 kommer att ha nått sin tekniska livslängd innan 2040 och potentialen för repowering anses vara särskilt hög i södra Sverige, där de äldsta verken finns idag.

15.3.1.4 Förutsättningar för ny vindkraft i Hörby kommun

Hörby kommun består av fyra bygder; Hörby tätort, Ringsjöbygden, Mellanbygden samt Slättbygden. Bygderna har var för sig olika karaktär och olika förutsättningar. Dessa bidrar i stort till Hörby kommuns attraktionskraft vilket leder till att människor vill bo, besöka eller etablera sina verksamheter i kommunen. Inom dessa bygder finns flertalet allmänna intressen som är särskilt viktiga att ta hänsyn till i den fysiska planeringen såsom vid vindbruksetableringar;

- Utvecklingsstrategi
- Riksintressen
- Bostäder, bebyggelse och gestaltad livsmiljö
- Näringsliv
- Naturmiljö
- Vattenmiljö
- Jord-, skogs- och vattenbruk
- Kulturmiljö
- Friluftsliv
- Transportinfrastruktur
- Teknisk infrastruktur
- Miljö, hälsa och säkerhet

Ställningstaganden för vindkraft

Hörby tätort

- Hörby kommun ska inte tillåta vindkraftsetableringar i Hörby tätort eller inom 1 000 meter ifrån Hörby tätorts geografiska avgränsning.

Ringsjöbygden

- Hörby kommun ska inte tillåta vindkraftsetableringar inom Ringsjöbygden.
- Hörby kommun är positiva till repowering av befintliga vindkraftsverk.

Mellanbygden

- Hörby kommun ska inte tillåta medelstora eller stora vindkraftsetableringar, vindkraftverk med en total höjd över 50 meter, inom Mellanbygden.
- Hörby kommun är positiva till repowering av befintliga vindkraftsverk.

Slättbygden

- Hörby kommun kan tillåta nya vindkraftsetableringar samt byte av befintliga vindkraftsverk inom Slättbygden förutsatt att gällande lagstiftning och föreskrifter samt följande kriterier kan uppfyllas
 - inga vindkraftsetableringar med en total höjd över 50 meter eller inom 1 000 meter från de geografiska avgränsningarna för Östraby, Västerstad, Dala, Askeröd, Korsholm – Norra Västerstad, Lyby samt Osbyholm.
 - ett minimiavstånd mellan bebyggelse och verk med en totalhöjd på 20–50 meter (gårdsverk) ska vara fem gånger verkets totalhöjd, undantaget det egna bostadshuset. För vindkraftverk med en totalhöjd över 50 meter ska minimiavståndet vara 500 meter. För verk över 100 meter ska minimiavståndet vara fem gånger verkets totalhöjd. Minimivståndet gäller till närmaste bostadshus.
 - bullret från vindkraftverk bör inte överstiga den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA utomhus vid bostäder.
 - inom influensområde för Sebbarps flygplats med en radie på 2,7 kilometer från flygplatsen undantas för vindkraftsetableringar.
 - riksintressen, naturreservat, utpekade naturområden i *Naturvårdsprogram för Hörby kommun* samt regionalt utpekade områden för kulturmiljö och stråk ska undantas vindkraftsetableringar.
 - vindkraftsetablering ska undvikas på och inom områden för synliga fornlämningar.
 - följa rekommenderade skyddsavstånd för vindkraftsetableringar intill statliga vägar samt skyddsavstånd till nationella, regionala och lokala kraftledningar.
- Hörby kommun är positiva till repowering av befintliga vindkraftsverk.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- För vindkraftverksetablering av medelstora eller stora vindkraftsetableringar, vindkraftsverk med en total höjd över 50 meter, inom fem kilometer från kommungräns ska grannkommunerna beredas tillfälle att yttra sig över etableringen.
- Vid lokalisering av vindkraftverk intill skyddade områden bör lämpligt respektavstånd inrättas med bakgrund till syftet med det skyddade området.
- Vid exploatering av vindkraft föredrar Hörby kommun grupper om verk.
- Minsta avstånd mellan grupperna bör vara 3–5 kilometer.

15.3.2 Solenergi

Solenergi är den energi som kommer från solens ljus och som omvandlas till energi. Det är ett förnybart energislag och det finns olika sätt att omvandla solljus till energi, elektricitet och värme.

15.3.2.1 Solceller

Solceller används för att omvandla solens energi till el. Det vanligaste är att solceller installeras på hustak men de kan också placeras på marken, ett plank, husväggen eller sidorna av balkongen. Energin som utvinns i solcellerna matas ut direkt i huset eller ut i elnätet. Det finns även storskaliga solcellsanläggningar, så kallade solcellsparkar, som installeras på marken.

15.3.2.2 Solfångare

Solfångare används för att omvandla solens energi till värme och framför allt varmvatten. Solfångare placeras på hustak och är liksom solceller beroende av väderstreck och lutning för att få så mycket solinstrålning och effekt som möjligt. En solfångare kan värma cirka hälften av den mängd varmvatten som en familj behöver per år och cirka 30 procent av husets totala behov av värme och varmvatten.

15.3.2.3 Solkraft i Hörby kommun

I Hörby kommun används solkraft till både privata bostäder som offentliga byggnader.

Ställningstaganden för solenergi

- Hörby kommun är positiv till etablering av solenergi på mark som är impediment om inte djur-, natur- och kulturmiljöer eller landskapsbilden påverkas negativt.

15.3.3 Vattenkraft

Vattenkraft har funnits i Sverige i hundratals år och står för en stor del av Sveriges energiproduktion. Vattenkraften producerar under ett normalt år 68 TWh elektricitet, vilket motsvarar cirka 45 procent av Sveriges elproduktion. Vattenkraft är ett förnybart energislag som innebär att energi utvinns ur strömmande vatten i ett vattenkraftverk.

15.3.3.1 Vattenkraft i Hörby kommun

I Hörby kommun finns ingen vattenkraft.

15.3.4 Fjärrvärme och fjärrkyla

Fjärrvärme är en storskalig metod för produktion och distribution av värme. Ungefär hälften av all uppvärmning i Sverige kommer från fjärrvärme. I ett fjärrvärmeverk eller kraftvärmeverk, som producerar både el och värme, hettas vatten upp för att sprida värme till de fastigheter på orten som är uppkopplade till fjärrvärmenätet. För att värma upp vattnet till en tillräckligt hög temperatur

används spillvärme från exempelvis industrier och avfall samt rester från skogsavverkning. Detta innebär att nästan all fjärrvärme genereras av förnybar och återvunnen energi. Överskottsvärmen i ledningarna kan bidra till att värma fotbollsplaner och cykelvägar vilket gör att dessa blir isfria på vintern.

Fjärrkyla bygger på samma teknik som fjärrvärme men producerar kyla istället för värme. Fjärrkyla innebär att fastigheter kyls med hjälp av kallt vatten som distribueras i rör från en central kylanläggning. Det finns många olika sätt att framställa fjärrkyla men gemensamt är att dess miljöpåverkan och energiförbrukning är minimal jämfört med om de anslutna fastigheterna kyls med hjälp av lokala kylanläggningar. Fjärrkyla är ett effektivt sätt att kyla fastigheter, industrier, shoppingcentra och andra byggnader. I ett förändrat klimat förväntas kyl-lösningar bli allt viktigare.

Både fjärrvärme och fjärrkyla är energieffektivt och ekonomiskt fördelaktigt. Det är också bra för miljön eftersom det är en resurssnål energilösning som tar tillvara resurser som annars går förlorade, vilket bidrar till att samhället som helhet blir mer energieffektivt. Fjärrvärme och fjärrkyla bidrar på så vis till att minska Sveriges koldioxidutsläpp.

15.3.4.1 Fjärrvärme och fjärrkyla i Hörby kommun

I Hörby tätort finns en fjärrvärmeanläggning. Fjärrvärmenätet är relativt väl utbyggt men är koncentrerat till vissa huvudstråk och inte utbyggt till alla kvarter. Det finns möjlighet att ansluta sig till fjärrvärmenätet. Möjligheten att ansluta sig eller bygga ut fjärrvärmenätet i nya exploateringsområden måste bedömas i varje enskilt fall. En begränsande faktor kan vara kapaciteten i fjärrvärmeverket.

I dagsläget finns ingen anläggning för fjärrkyla.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Hörby kommun ska vid planering av nya bostads- och verksamhetsområden utreda möjligheten till uppvärmning med fjärrvärme och fjärrkyla.

15.3.5 Förnybara gaser

Förnybara gaser är en viktig del i att fasa ut fossila bränslen och att uppnå Sveriges mål om att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Biogas och vätgas är exempel på förnybara gaser, som kan ha många användningsområden som lagring, uppvärmning och drivmedel både för industriellt som personligt bruk. Antingen produceras förnybara gaser från biologiska källor eller förnybara energikällor. Fördelarna med förnybara gaser är dels att de har en betydligt lägre klimatpåverkan i jämförelse med fossila bränslen. Dels kan produceras lokalt, vilket stärker Sveriges konkurrenskraft och självförsörjningsgrad samtidigt som det främjar ett mer cirkulärt förbrukande av våra resurser.

15.3.5.1 Biogas

Biogas är en förnybar gas som produceras av biologiskt avfall, det kan vara alltifrån biomassa, matavfall till slaktavfall. Den kan användas inom många områden som produktion av värme, el och drivmedel, likväl som inom industrin. I Hörby finns det även privatpersoner som numera producerar egen biogas.

15.3.5.2 Vätgas

Vätgas förväntas få en betydande roll i det framtida energisystemet. Vätgas har en mängd användningsområden inom industri och energisystemet, antingen direkt eller som ett medium att förhållandevis kostnadseffektivt kunna lagra och transportera energi. Det är viktigt att vätgas produceras av förnybara energikällor då det är en energikrävande process. Vätgasen kan också produceras som biprodukt men tekniken är fortfarande under utveckling för att göra det på ett optimalt sätt utifrån ekonomiska och miljömässiga aspekter.

15.4 Digital infrastruktur

Digital infrastruktur och digitalisering är grunden för digital kommunikation och handlar om kommunikation och interaktion mellan människor och företag som sker digitalt. Dagens samhälle är till stor del präglad av digitalisering, där information ofta är tillgänglig var man än är, och där det digitala och det fysiska alltmer smälter samman genom ny teknik. Med hjälp av digital teknik kan man många gånger förändra, utveckla, förbättra och effektivisera processer. En robust och väl utbyggd digital infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Digitalisering och den tekniska infrastrukturen är en strategisk utvecklingsfråga och är av betydelse för att stärka tillgängligheten och binda samman olika platser inom kommunen såväl som utanför kommunen.

Covid-19-pandemin har lett till att många människor numera arbetar hemifrån en eller flera dagar i veckan. Mycket tyder på att distansarbete fortsatt kommer att öka, vilket ställer höga krav på ny teknik och ökar kraven och förväntningarna på en väl utbyggd digital infrastruktur med god tillgång till stabilt bredband, i såväl fasta som mobila lösningar oavsett var i kommunen man befinner sig. Distansarbete sker i varierande grad men förekommer främst i storstadsregionerna och större städer, och sker i mindre utsträckning på landsbygden och i mindre orter. Tillgång till bredband och god digital infrastruktur kan i många fall ersätta en fysisk resa och bidra till att minska utsläpp av växthusgaser och andra luftföroreningar.

Bredbandsutbyggnaden i Hörby kommun sker på marknadsmässiga villkor. Enligt regeringens Bredbandsstrategi *Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi*, bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband (1 Gbit/s) år 2025. I dagsläget, år 2025, har nästintill samtliga hushåll och arbetsställen tillgång till eller blivit erbjudna snabbt bredband i tätorten eller i småorterna. På landsbygden är tillgången något sämre. De hushåll som inte blivit erbjudna eller har tillgång till snabbt bredband ligger utspridda på kommunens landsbygd men det finns särskilda kluster norr om Östraby samt nordöst om Stavröd. *För mer information besök PTS bredbandskarta.*

En förutsättning för utbyggnad av 5G nät i Hörby är ett robust fibernät som ansluter master och antenninstallationer till mobiloperatörernas kärn-nät. En aktiv utbyggnad av mobilnät och bredband är en förutsättning för att utveckla ett modernt, resurseffektivt och digitalt näringsliv och samhälle. Det är viktigt att Hörby kommun samverkar med berörda aktörer i tidiga planeringsskeden.

Digitalisering är ett av kommunens viktigaste utvecklingsområden och ett verktyg för att stärka demokrati och medborgarinflytande. De möjligheter som den digitala tekniken ger förändrar även de förväntningar som medborgarna har på offentlig service. Digitala arbetssätt kommer därför att behöva prioriteras i den kommunala sektorns verksamhetsutveckling. Digitalisering av service och tjänster möjliggör att den kommunala servicen är tillgänglig när den efterfrågas, samt att den är rättssäker och korrekt genomförd. Digitaliseringen behöver därför ske med fokus på

medborgarnytta och effektivitet, men den behöver även vägledas av principen om bevarad medborgarintegritet, så långt det är möjligt.

Ställningstaganden för digital infrastruktur

- Hörby kommun ska verka för att utbyggnaden av den digitala infrastrukturen minimerar den negativa påverkan på naturmiljön, biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Vid placeringen och utformningen av master eller teknikskåp bör
 - hänsyn tas till natur- och kulturmiljöer och så att de inte placeras i nationalparker, naturreservat, djur- och växtskyddsområden, Natura 2000-områden och strandskyddade områden.
 - material och färg på teknikskåp anpassas till omgivningen.
 - antenner inte placeras på kulturhistoriska byggnader eller områden om åtgärden påverkar det kulturhistoriska värdet negativt.

15.5 Vatten och avlopp

Vatten och avlopp avser dricksvattenförsörjning, spillvatten och dagvatten. Tillgången till vatten av god kvalitet och kvantitet samt hantering av spillvatten är en förutsättning för att kunna leva och fungera i ett långsiktigt hållbart samhälle.

Vatten- och avloppsanläggningar kan vara kommunala, enskilda eller en gemensamhetslösning. Kommunen har ansvar för vattenförsörjningen inom befintlig och blivande samlad bebyggelse. Mittskåne Vatten, den gemensamma VA-organisationen för Hörby och Höörs kommuner ansvarar för driften av den kommunala vattenproduktionen, avloppsreningen och ledningsnätet.

15.5.1 Dricksvatten

Dricksvatten brukar kallas vårt viktigaste livsmedel. En bra vattenförsörjning är en hörnsten i ett väl fungerande samhälle. Kranvatten används bland annat som dricksvatten, för hygieniska ändamål och till bad, tvätt och toaletter samt till brandsläckning. Vattenförsörjningen måste vara robust nog för att fungera tjugofyra timmar om dygnet, dag efter dag, månad efter månad, år efter år. Dricksvattenproducenten är ansvarig för att dricksvattnet är säkert, det vill säga inte innehåller bakterier eller ämnen som är skadliga för vår hälsa. Livsmedelsverkets har kvalitetskrav och regler som gäller för kommunalt dricksvatten, och för dricksvatten som används i kommersiell och offentlig verksamhet, till exempel på skolor, sjukhus och i livsmedelsföretag. Reglerna gäller inte för enskilda brunnar. Myndighetskontroll av dricksvatten utförs lokalt av kommunerna och samordnas regionalt av länsstyrelserna.

Flera typer av händelser kan påverka tillgången till friskt vatten, till exempel översvämningar, stora läckor, elavbrott och olyckor som förorenar vattentäkter.

Det vatten som ska bli dricksvatten kallas för råvatten och kan komma från sjöar och vattendrag, det vill säga ytvatten, eller från grundvatten som finns nere i marken eller i sprickzoner i berget. Allt dricksvatten i Hörby kommun kommer från grundvatten, som generellt håller en god och stabil kvalitet.

I Hörby kommun finns sex kommunala vattenverk som förser medborgare med dricksvatten. Vattenverken finns i Hörby, Askeröd, Oderup, Killhult, Öneköp och Södra Rörum. Beslut har dock fattats om att lägga ner Södra Rörums vattenverk och att Södra Rörum istället ska försörjas genom Hörbys vattenverk. Samtliga vattenverk tar grundvatten från borrhälsbrunnar, vilket gör beredningen av vattnet relativt enkel. Det är främst järn och mangan som behöver reduceras i filter på vattenverken. Som extra säkerhet finns UV-ljus för desinfektion av dricksvattnet på alla vattenverk. Samtliga vattentäkter som används för den kommunala vattenförsörjningen har tillstånd för vattenuttag genom vattendomar. Vattendomar anger hur mycket vatten som får tas ut från en vattentäkt.

Flera av vattenverken i Hörby kommun har mer eller mindre åtgärds- och förnyelsebehov och beslut finns för nytt vattenverk i Hörby. En förutsättning för att kunna fortsätta utveckla Hörby kommun är att vattentillgången kan säkerställas. Det har inletts ett arbete med att bygga nytt vattenverk i Hörby tätort. Under 2024 kommer även ett arbete med att hitta en ny råvattentäkt i Hörby tätort. I Killhult pågår en förstudie för att hitta en ny råvattenbrunn för att säkerställa dricksvattenförsörjningen i kommunen.

15.5.1.1 Kommunalt vatten

I Hörby kommun finns sex kommunala vattenverk som förser medborgare med dricksvatten. Samtliga vattenverk tar grundvatten från borrhållarbrunnar. Vattenverken finns i Hörby, Askeröd, Oderup, Killhult, Södra Rörum och Önnköping. Samtliga vattentäkter som används för den allmänna vattenförsörjningen har tillstånd för vattenuttag genom vattendomar. Vattendomar anger hur mycket vatten som får hämtas från en vattentäkt. Flera av vattenverken i Hörby kommun har mer eller mindre åtgärds- och förnyelsebehov. En förutsättning för att kunna fortsätta utveckla Hörby kommun är att vattentillgången kan säkerställas.

Råvattnet, det vill säga grundvattnet som används till dricksvatten, i Hörby håller generellt en god och stabil kvalitet, vilket gör beredningen av vattnet enkel. Det är främst järn och mangan som behöver reduceras i filter på vattenverken.

Om den ordinarie dricksvattenförsörjningen av någon anledning inte kan användas behövs reservvatten eller nödvatten. I nuläget finns ingen vattentäkt med reservfunktion eller överkapacitet i Hörby kommun. Det pågår ett arbete med att hitta en reservvattentäkt.

15.5.1.2 Enskilt vatten

I Hörby kommun är grundvattenkapaciteten i berg, urberg och sedimentärt berg varierad. Men generellt visar de nordöstliga delarna av kommunen på goda uttagsmöjligheter från urberg, med en mediankapacitet på 2 000 och 6 000 liter per timme. Det kan jämföras med utmärkt goda uttagsmöjligheter, sedimentberg, med en mediankapacitet på 20 000 och 60 000 liter per timme i de nordvästliga delarna av kommunen. De södra delarna av kommunen har framför allt tämligen goda uttagsmöjligheter, både sedimentberg och urberg, med en mediankapacitet på 600 – 2000 liter per timme. beror på nederbördsmönster, klimat och växtlighet.

I Hörby kommun är antalet enskilda dricksvattenbrunnar okänt. Med enskild dricksvattenbrunn menas grävd eller borrhållarbrunn. Det är den enskilde fastighetsägaren till brunnen som är ansvarig för vattnets kvalitet och att brunnen hålls i gott skick. Kontroller av vattnets kvalitet och brunnen konstruktion bör ske regelbundet. Finns småbarn i familjen bör kontroller ske ofta, eftersom små barn är mer känsliga för höga halter av vissa ämnen. En hög vattenkvalitet och att det alltid finns drickbart vatten i brunnen är viktigt att eftersträva. Kommunen har idag ingen tillsynsroll gentemot

enskilda vattentäkter utan tillhandahåller råd och information. Kommunen stöttar även genom att administrera distributionen av flaskor för vattenprover.

Utifrån vattenanalyserna, men även från nationella rapporter, vet man att brunnsvattenkvaliten har försämrats de senaste åren. En orsak är att kunskapen om hur man sköter sin brunn har minskat. En annan är att det inte finns någon kontroll på anläggande av nya vattenbrunnar (ofta borrade) eftersom det inte är anmälningspliktigt.

Det finns många problem som kan uppstå då ytvatten läcker in i brunnen eller om omsättningen av vattnet inte är tillräcklig. Beroende på berggrunden och jordlager där brunnen är placerad kan vattenflöde och olika grundämnesförekomster variera i dricksvattnet. Många problem kan förebyggas om brunnarna läggs på rätt plats i förhållande till föroreningskällor.

15.5.1.3 Vattenskyddsområde

Vatten räknas som en av våra allra viktigaste naturresurser. Syftet med vattenskyddsområde är att skydda vattentillgången för framtiden och bibehålla en god vattenkvalitet ur ett långsiktigt perspektiv.

EU:s ramdirektiv för vatten ställer krav på att områden som används eller kan komma att användas för uttag av dricksvatten ska skyddas i syfte att undvika kvalitetsförsämringar. Att bibehålla ett ”grundvatten av god kvalitet” är angeläget i den kommunala vattenförsörjningen och ingår som övergripande mål bland de 16 nationella miljömål som beslutats av Sveriges Riksdag. Det är kommunens skyldighet att omsätta målen i praktisk handling och säkerställa skyddet för, nuvarande och framtida, grundvattenförekomster mot exploatering som ger negativa konsekvenser såsom att begränsa vattenanvändandet eller påverkar vattenförsörjningen och kvalitetsförändringar.

Skyddsmotiven för grundvattnet baseras på de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. *Miljöbalken* (1998:808). Till grund för hänsynsreglerna ligger den s.k. försiktighetsprincipen, vars syfte är att förebygga möjliga skador och olägenheter. Det innebär att hänsyn skall tas redan till risken för skador på människors hälsa och på miljön.

Vattenskyddsområdet ska skydda vattenförekomsten mot sådan verksamhet som kan medföra risk för förorening. Skyddet skall minska risken för såväl punktvisa föroreningsrisker som diffusa utsläppskällor. Särskilt viktigt är att förhindra att bekämpningsmedel, petroleumprodukter eller andra föroreningar når vattentäkten då detta kan medföra allvarlig skada under lång tid. Inrättande av ett vattenskyddsområde innebär att:

- Skyddet för vattenförekomsten stärks
- Vattenförekomstens och täktens betydelse tydliggörs
- Vattenförekomsten anges i fysiska planer

- Innebörden av vattenskyddet tydliggörs för verksamhetsutövare och andra inom vattenskyddsområdet

Det är Länsstyrelsen eller Kommunfullmäktige som fastställer vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter efter ansökan från VA-huvudmannen (Mittskåne Vatten). Om Länsstyrelsen fastställer ett vattenskyddsområde ligger även den operativa tillsynen på Länsstyrelsen. Kommunen kan dock överta den operativa tillsynen. För åtgärder inom vattenskyddsområden kan det krävas tillstånd från tillståndsmyndigheten.

I Hörby kommun finns endast ett vattenskyddsområde som fastställts enligt Miljöbalkens (1998:808) regler. Vattenskyddsområdet ligger i Hörby tätort och är fastställt av Länsstyrelsen 2007. Det finns två äldre vattenskyddsområden, grundvattentäkterna i Öneköp från 1971 och Killhult/Svensköp från 1975. Vattenskyddsområdet i Öneköp är under revidering och en ansökan till Länsstyrelsen är inskickad i dec 2022. Grundvattentäkten i Killhult/Svensköp som det gamla vattenskyddsområdet baseras på används inte längre, men vattenskyddsområdet täcker även delar av den nya grundvattentäkten.

Ställningstaganden för dricksvatten

- Hörby kommun ska verka för att kommunala och enskilda VA-anläggningar är driftsäkra, av långsiktigt hållbara system och har låg energi-, kemikalie- och vattenförbrukning.
- Hörby kommun ska säkerställa den kommunala vattentillgången genom att
 - öka produktionskapaciteten i kommunens vattenverk.
 - anlägga fler dricksvattentäkter.
 - inom vattenskyddsområde pröva ny byggnation restriktivt.
 - undvika nybyggnation eller andra åtgärder i ett område av betydelse för grundvattenbildning om områdets naturliga förmåga att fördröja, rena och infiltrera vatten påverkas negativ. Hänsyn ska även tas till eventuella kumulativa effekter.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- För att kunna bevilja bygglov och förhandsbesked i områden med enskild VA-försörjning och risk för grundvattenbrist, behöver det vara säkerställt att det går att lösa dricksvattenförsörjningen för den aktuella fastigheten nu som i framtiden.

15.5.2 Spillvatten

Spillvatten kallas ibland även för avloppsvatten, det vill säga förbrukat vatten som kommer från exempelvis diskhoar, toaletter, duschar, biltvättar och olika processer i industrin. Spillvatten är ett avloppsvatten som ska renas innan det släpps ut till recipient. Det mesta spillvattnet renas i kommunala avloppsreningsverk.

Genom god hantering av spillvatten minskar riskerna för att föroreningar och att näringsämnen hamnar i naturen och bidrar till allvarliga miljöproblem. Förorenat spillvatten, utsläpp av framför allt fosfor och kväve kan bidra till övergödning, algbloomning, syrebrist och fiskdöd i våra vattendrag, sjöar och hav. Samtidigt är spillvatten en värdefull resurs att ta tillvara. Avloppssystem med god kapacitet och reningsgrad är därför en förutsättning för att minska miljöpåverkan. Genom anslutning till kommunala avloppsanläggningar och enskilda avloppsanläggningar som är driftsäkra och med låg energi-, kemikalie- och vattenförbrukning tryggas en långsiktigt hållbar utveckling av kommunen.

Utsläpp av spillvatten såväl kommunalt som i enskilda avloppsanläggningar regleras i *Miljöbalken (1998:808)* och klassas som miljöfarlig verksamhet. Ansvar för att avloppsanläggningar hanteras enligt gällande regler och föreskrifter ligger på fastighetsägaren.

15.5.2.1 Kommunal avloppsanläggningar

I Hörby kommun finns sex kommunala reningsverk. Reningsverken finns i Lyby, Östraby, Önnep, Killhult, Södra Rörum och Askeröd. Reningsverket i Lyby tar emot och renar avloppsvatten från Hörby tätort samt från Lyby, Ludvigsborg, Osbyholm, Ringsjöstrand och Satsrup samt även Örnakärr (Hörs kommun). Flera av verken i Hörby kommun har mer eller mindre åtgärds- och förnyelsebehov.

15.5.2.2 Enskilda avloppsanläggningar

Enskilt avlopp anläggs vid fastigheter som inte har möjlighet att ansluta till de kommunala avloppsanläggningarna. I Hörby kommun finns cirka 3 500 enskilda avloppsanläggningar, som ligger uteslutande utanför samlad bebyggelse. Ibland kallas enskilda avloppsanläggningar även för små avloppsanläggningar eller små avlopp.

I Hörby kommun är det avdelningen Bygg och miljö som sköter tillsynen av enskilda avloppsanläggningar i kommunen. Kommunen ska utifrån tillsynsplanen se till att enskilda avloppsanläggningar som inte uppfyller dagens krav på rening åtgärdas. Prioritering görs efter avloppens status och geografiska läge. Vid åläggande om åtgärd för enskilda avloppsanläggningar behöver man som fastighetsägare ta reda på om den egna fastigheten omfattas av normal eller hög skyddsnivå. Denna bedömning görs av kommunens handläggare utifrån fastighetens närhet till känsliga områden.

Reningskraven för normal skyddsnivå är:

- 90% rening av BOD (organiskt material).

- 70% rening av fosfor.

För hög skyddsnivå gäller:

- 90% rening av BOD (organiskt material).
- 90% rening av fosfor.
- 50% rening av kväve.

Enskilda avloppsanläggningar som inte uppfyller dagens krav på rening är en stor bidragande orsak till övergödning i våra vattendrag, sjöar och hav. Det bidrar även till smittspridning samt spridning av miljöfarliga ämnen såsom läkemedelsrester, metaller och hushållskemikalier. Genom information, inventering och tillsyn av enskilda avloppsanläggningar minskar näringsläckaget och utsläpp av farliga ämnen till vår mark och våra vattendrag. Det skapar också bättre förutsättningar för enskilda dricksvattenbrunnar att tillhandahålla drickbart vatten.

Ställningstaganden för spillvatten

- Hörby kommun ska verka för att kommunala reningsverk och enskilda avloppsanläggningar och gemensamhetslösningar för avloppsvatten byggs på långsiktigt hållbara system, är driftsäkra och har låg energi-, kemikalie- och vattenförbrukning.

15.5.3 Dagvatten

Dagvatten är ytligt rinnande regnvatten och smältvatten från ytor såsom mark, hustak, vägar, parkeringsplatser och stenläggningar. Även framträngande grundvatten och vatten från dränering av mark räknas som dagvatten. Mängden dagvatten som uppkommer beror bland annat på nederbörd och avdunstning, men också på markytans egenskaper att infiltrera vatten. Hårdgjorda ytor, till exempel asfalterade vägar och stenbelagda ytor förhindrar dagvattnet att infiltreras ned i marken. Mycket hårdgjorda ytor innebär därför risk för översvämningar och ökade markflöden. Dagvatten innehåller dessutom varierande mängder näringsämnen och föroreningar som till exempel olja, tungmetaller och organiska miljögifter, beroende på varifrån dagvattnet kommer. Det kan påverka miljökvalitetsnormen för vatten. Den vanligaste föroreningskällan för dagvatten kommer ifrån bebyggelse, trafik, industriell verksamhet, jordbruk och atmosfäriskt nedfall.

Dagvatten avleds bland annat via kommunala dagvattenledningar eller öppna dagvattensystem som till exempel diken, fördröjningsytor, gröna tak, dammar och våtmarker och slutligen till vattendrag, sjöar och hav. Klimatförändringarna förväntas leda till ökande nederbördsmängder och därmed även högre dagvattenflöden.

För en hållbar dagvattenhantering behöver dagvattnet hanteras och renas så att föroreningar inte når kommunens vattenförekomster och därmed äventyrar miljökvalitetsnormerna för vatten eller

skadar befintlig bebyggelse. Genom att arbeta efter principen med uppströmsarbete, vilket innebär att arbeta förebyggande i syfte att stoppa föroreningarna vid källan och där miljö kvalitetsnormen för vatten är vägledande, kan åtgärder planeras och prioriteras. I *Hörby kommuns dagvattenpolicy* finns mer information om hur dagvatten bör omhändertas i olika situationer. Syftet med policyn är att ge ett samlat grepp om dagvattenhanteringen i Hörby kommun. Dagvattenpolicyn kan användas som underlag för genomtänkta, miljöanpassade och kostnadseffektiva strategier och lösningar för dagvattenhantering.

Vid beräkning av nederbördsintensitet för dimensionering av dagvattensystem används historiska regntillfällen. För beräkning av nederbörd med varaktighet under en timme rekommenderas att en klimatkfaktor på minst 1,2 ska användas. För nederbörd med längre varaktighet, upp till ett dygn, rekommenderas att klimatkfaktorn ska vara minst 1,2. Detta baseras på kunskapsläget 2015 och nya bedömningar kommer att göras, vilket kan förändra klimatkfaktorn (Svenskt Vatten, 2016).

Ställningstaganden för dagvatten

- Hörby kommun ska i den fysiska planeringen
 - se dagvatten som en resurs som kan användas för att skapa goda livsmiljöer som är mångfunktionella och främjar biologisk mångfald.
 - prioritera lokal infiltration och fördröjning av dagvatten samt bevaka att möjligheten till översvämningsåtgärder inte byggs bort.
 - beakta att den naturliga vattenbalansen i största möjliga mån bibehålls.
 - utgå från ett avrinningsområdesperspektiv och uppströmsarbete.
 - utgå från en klimatkfaktor på minst 1,2 vid dagvattenutredningar.
 - låta miljö kvalitetsnormerna för recipienter vara vägledande då åtgärder planeras och prioriteras.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- I största möjliga mån behålla naturliga och tröga avrinningsstråk och miljöer såsom diken, våtmarker och översilningsytor.
- Låta dagvattenutredningar spegla mottagande recipients status.

15.6 Avfall och återvinning

Kommunen har ett övergripande ansvar för insamling och behandling av allt kommunalt avfall vilket främst utgörs av hushållens avfall, samt ansvar för avfallsplaneringen. En väl fungerande avfallshantering är en viktig del av den kommunala infrastrukturen. I Hörby kommun är det Mellanskånes Renhållnings AB, MERAB som på kommunens uppdrag, ansvarar för hämtning och omhändertagande av hushållsavfall hushållens avfall samt slam från slamavskiljare och slutna tankar. MERAB ägs gemensamt av Hörby, Eslövs och Höörs kommuner. MERAB ansvarar för driften av sex återvinningscentraler och för insamling av kommunalt avfall i de tre kommunerna.

15.6.1 Återvinningsstation (ÅVS)

De obemannade återvinningsstationerna är till för hushållens förpackningar. På återvinningsstationerna samlas förpackningar av plast, papper, glas och metall in. Sedan 1 januari 2024 ansvarar kommunen för insamling av förpackningar vilket medfört att MERAB ansvarar för driften av återvinningsstationerna i Eslöv, Höör och Hörby. I Hörby kommun finns det tio återvinningsstationer som är utplacerade i kommunens tätort och byar.

15.6.2 Återvinningscentral (ÅVC)

Återvinningscentralen tar emot grovavfall och farligt avfall som normalt uppstår i ett hushåll. I Hörby kommun finns det en återvinningscentral som är lokaliserad vid Stavröd, i utkanten av Hörby tätort.

15.6.3 Kommunal renhållningsordning

Eslöv, Höör och Hörby kommuner har tagit fram Avfallsplan för Eslöv, Höör och Hörby, vilket är en gemensam avfallsplan med tillhörande mål och åtgärder. Avfallsplanen är ett lagstadgat styrdokument som tillsammans med föreskrifterna för avfallshantering utgör kommunens renhållningsordning. De lokala föreskrifterna för avfallshantering innehåller bland annat beskrivningar av anläggningar för avfallshanteringen i de tre kommunerna, hur avfall ska sorteras och vem som är ansvarig. Avfallsplan syftar till att avfall hanteras enligt EU:s avfallshierarki, vilket ofta beskrivs ofta som en trappa och kallas för avfallstrappan.

I avfallsplanen presenteras tre mål: minskad nedskräpning, avfallsminimering och hållbar avfallshantering. Målen följs av 18 åtgärder som samtliga syftar till att ta kommunerna uppför stegen i avfallstrappan.

15.6.3.1 Minskad nedskräpning

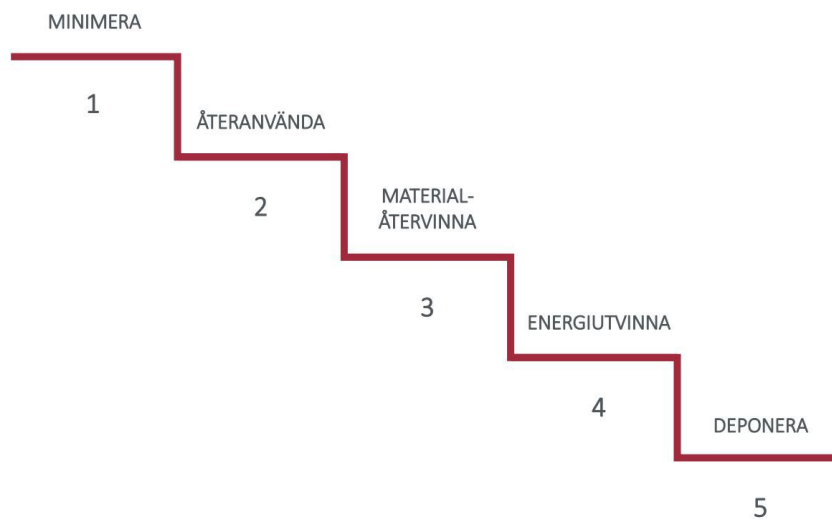
Målet innebär att nedskräpningen i kommunerna ska minska vilket förväntas bidra till ökad trygghet och trivsel. Minskad nedskräpning gör att mer material kan återvinnas och inte sprids i miljön.

15.6.3.2 Avfallsminimering

Målet innebär att mindre avfall ska uppstå. Upphandling och inköp, återvinning och återbruk samt minskat matsvinn är centrala områden att arbeta med för att förhindra att avfall uppstår.

15.6.3.3 Hållbar avfallshantering

Målet innebär att insamlade fraktioner ska bli fler och renare, att andelen brännbart avfall ska minska och att andelen återvinningsbart avfall ska öka. Målet innebär också att farliga ämnen inte ska spridas från nedlagda deponier. Läs mer i *Avfallsplan för Eslöv, Höör och Hörby för 2023–2026*.

Figur 62. Avfallstrappan från Avfallsplanen för Eslöv, Höör och Hörby 2023–2026.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Avfallsinfrastrukturen bör tas hänsyn till tidigt i planprocessen.

16. Förskola och skola

Alla barn har rätt till utbildning. Skolans och förskolans uppdrag är att lägga grunden för ett livslångt lärande. Utbildningen ska vara inkluderande och jämlik, och alla barn och elever ska känna sig trygga och ha tillgång till de resurser som krävs för att klara grundskolan.

16.1 Förskola

Alla barn har rätt till förskola oavsett om föräldrarna arbetar eller studerar. Förskolan omfattar barn från ett till fem år. Kommunen ska planera för och förbereda förskoleplats till alla barn över tre år, oavsett om barnet kommer att nyttja platsen eller inte. Barn som går i förskolan får bättre resultat i skolan, men förskolan ska framför allt vara en trygg och rolig plats för lek och lärande. I Hörby kommun finns sju kommunala förskolor och fyra fristående förskolor. Fyra av förskolorna ligger på landsbygden runt om i Hörby kommun.

I Hörby kommun finns 11 förskolor:

- Björnligan
- De la Gardie
- Gnistan (fristående)
- Junibacken
- Klurifax (fristående)
- Regnbågen
- Skattkistan
- Skogsgläntan
- Solkullen (fristående)
- Trollbäcken (fristående)
- Ängen

16.2 Skola

Med skola menas skolformer för barn och unga från 6 till 19 år, vilket omfattar förskoleklass, grundskola, sameskola, specialskola, anpassad grundskola och gymnasium. Alla barn ska börja förskoleklass för att sedan påbörja den nioåriga grundskolan.

Grundskolan riktar sig till alla barn i åldern 6–16 år, oavsett bakgrund eller förutsättningar, och har som mål att ge grundläggande utbildning och förbereda eleverna för fortsatta studier och livet i samhället. Utbildningen i grundskolan ska ge eleverna kunskaper och utveckla deras förmåga att självständigt söka kunskap. Vidare ska grundskolan bidra till personlig utveckling, främja social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

I Hörby kommun finns sju grundskolor:

- Killhults skola F-6
- Långaröds skola F-6
- Östraby skola F-6
- Georgshillsskolan F-9
- Frostaskolan F-9
- Älvdalsskolan F-6
- Ludvigsborgs friskola F-9

16.2.1 Gymnasium

Gymnasiet är en frivillig skolform som är avsedd att påbörjas av elever efter avslutad grundskoleutbildning. Kommunerna i Skåne och västra Blekinge har ett gemensamt samverkansavtal om Fritt sök. Avtalet ger alla ungdomar i området möjlighet att fritt söka till nationella program, särskilda varianter och nationella idrottsutbildningar samt det sökbara introduktionsprogrammet programinriktat val inom området.

Kommunen har en fristående gymnasieskola; Hörby Yrkesgymnasium med yrkesprogram. Utöver detta har kommunen ingen gymnasieskola. Elever i gymnasieåldern går främst i skola i Lund eller Eslöv.

16.2.2 Vuxenutbildning

I kommunen finns Hörby Lärcenter. På Hörby Lärcenter finns det möjlighet för elever med icke fullständiga betyg att läsa upp sina betyg för att sedan söka gymnasium. På Hörby Lärcenter finns kurser för vuxna som vill studera samt svenska för invandrare.

16.3 Behov av platser i förskola och skola

Platsbehov för skol- och förskoleverksamhet i olika orter varierar över tid. I nybyggda områden tenderar antalet barn att vara flest de första åren. Det är viktigt att planera för ett långsiktigt behov av förskole- och skolplatser men samtidigt ha beredskap för tillfälliga toppar. Att planera för behov av platser i skola och förskola påverkas av det fria skolvalet som innebär att varje elev har rätt att välja skola. De flesta föräldrar väljer emellertid att placera sina barn i en skola eller förskola nära hemmet, vilket underlättar planeringen. Att bevara befintliga skolor och förskolor på landsbygden och i de mindre orterna är en förutsättning för god service och en levande landsbygd.

För Hörby kommun visar både Region Skånes befolkningsprognos 2023–2032 och Hörbys trendbaserade befolkningsprognos på en successiv minskning av barn i åldersgrupperna 1–5 år och 6–15 år. Den byggbaserade befolkningsprognosen för Hörby kommun indikerar att barn i åldersgrupperna 1–5 år kommer att öka än dock i mindre antal efter år 2027. För att möta denna

utveckling samt skapa förutsättningar för ökad måluppfyllelse finns det möjlighet att tillvarata och därefter utveckla och förfinas de miljöer och lokaler kommunen har. Det kräver bland annat att förbättra och tillgängliggöra skolans ute- och inomhusmiljöer åt elever med särskilda behov.

Hörbys och Region Skånes befolkningsprognoser för Hörby kommun visar på en ökning av barn i åldersgruppen 16–19 år. Det är dock en utveckling som kan komma att avta mot prognosperiodens slut, enligt samtliga prognoser.

Som en följd av utpekade utbyggnadsområden för bostäder krävs strategisk planering av servicefunktioner som klarar den förväntade befolkningsökningen. Skola och förskola är sådana servicefunktioner som behöver finnas tillgängliga för att möta en ökande befolkning. Planeringen av förskola och skola behöver gå hand i hand med planeringen av bostäder.

16.4 Flexibla och ändamålsenliga lokaler

Barn och unga tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskolans och skolans inom- och utomhusmiljöer och det är viktigt att lokalerna utformas utifrån barnens perspektiv, så att barn och elever har en god utbildningsmiljö och lekmiljö. Förskolor och skolors lokaler kan dessutom fungera som viktiga mötesplatser i samhället vid kris och som en trygghetspunkt i orterna.

För att skolan och förskolan ska kunna möta framtida förändringar och ett varierat platsbehov ställer det krav på att verksamheternas lokaler ska vara flexibla. Flexibla lokaler innebär att olika lärmiljöer kan medges i samma fysiska avgränsning, beroende på verksamhetens behov. Det kan exempelvis handla om förändrade arbetssätt eller förändrad storlek på barngrupper och elevantal. Vidare handlar flexibla lokaler om att variera och påverka lärmiljön utifrån undervisningens syfte, innehåll och pedagogiska upplägg. Flexibla lokaler handlar också om att lokaler med mindre åtgärder kan ändra funktion, exempelvis från förskola till skola, fritids eller annan kommunal verksamhet när behovet finns. Att samlokalisera skolor och förskolor på samma geografiska plats gör utnyttjandet av flexibla lokaler enklare. Samlokalisering medför också att funktioner som kök och idrottsytor kan utnyttjas av flera enheter. Dessutom kan det underlätta vardagspusslet för familjer och minska transportbehovet när barn i olika åldrar kan hämtas och lämnas på samma plats i orten.

Lokaler där barn och elever vistas ska vara inkluderande och likvärdiga. Ändamålsenliga och pedagogiskt användbara lokaler är därför av stor vikt. För Hörby kommun innebär detta att det ska finnas möjlighet att arbeta i mindre grupper i anslutning till klassrummen, att det ska vara en god ljudmiljö och bra ljussättning, samt att det ska användas lågemitterade och hållbara material i alla lokaler. I Hörby kommun finns lokaler för skola och förskola som inte bedöms vara ändamålsenliga för dagens verksamhet och därför behöver mindre och/eller mer omfattande renoveringar och ombyggnationer göras för att dessa lokaler ska vara ändamålsenliga.

16.5 Utemiljö och friyta

Skolgården och förskolegården är utemiljöer där barn tillbringar en stor del av sin vakna tid och har därför en stor betydelse i barns vardag. Det är miljöer som behöver ge utrymme för utveckling, lek och rörelse samt återhämtning och kontakt med naturen. Lokalisering och utformning av gårdarna påverkar bland annat solexponering, ljudmiljöer, luftkvalitet och temperatur. I Hörby kommun finns det ett behov av att utveckla de utemiljöer som finns i anslutning till kommunens förskolor och skolor. Nya förutsättningar till följd av klimatförändringar och ökad psykisk ohälsa bland barn och unga ställer högre krav på utformningen av barns utemiljöer. Stigande medeltemperatur och fler värmeböljor ger ökade hälsorisker och större behov av tillgång till skugga. Rymliga och varierade utemiljöer med naturkontakt främjar barns hälsa och möjlighet till fysisk aktivitet, återhämtning samt bättre skolresultat.

En god utemiljö ska erbjuda varierande miljöer och vara en trygg och inkluderande plats för alla barn. Boverket rekommenderar att utemiljöerna planeras och gestaltas utifrån tre olika zoner; den trygga zonen, den rörelserika zonen och den vilda eller självständiga zonen. Varje zon fyller en funktion och zonerna kan spridas ut och integreras med varandra genom gestaltning och samband mellan olika funktioner.

I de olika zonerna finns det behov av följande funktioner:

- vegetation för lek, skugga och rekreation
- reträttplatser för återhämtning
- samlingsplats för pedagogisk verksamhet
- ytor med fasta lekredskap
- på skolor behövs plats för idrottsundervisning
- platser som trigger fantasin
- konstverk som ger identitet och estetiska upplevelser

Andra aspekter som bör tas hänsyn till vid utformning av skolor och förskolors utemiljöer är val av vegetation och tillgången till skugga. Därutöver är det av vikt att beakta trafiksäkerheten och tillgången till gång- och cykelvägar och om möjligt göra åtgärder som ger möjlighet till en säkrare skolväg för barn och unga som ska ta sig till och från skolan eller förskolan.

Friyta för lek och utevistelse som begrepp omfattar den yta som barnen kan använda på egen hand vid sin utevistelse. En friyta är ytan som går att leka på och som är tillgänglig för barnen i huvudsak under skoltid men även för barn och andra grupper utanför skoltid. Som målsättning ska 40 m² friyta per barn eftersträvas för förskolor och 30 m² för grundskolor, detta rekommenderas också av Boverket.

Ställningstaganden för förskola och skola

- Hörby kommun ska säkerställa att förskolor, skolor och dess utemiljöer är anpassade och tillgängliga för att skapa en god lärmiljö nu som i framtiden.
- Hörby kommun ska verka för att skolor och förskolor på landsbygden bevaras.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Vid lokalisering och utformning av förskola och skola bör hänsyn tas till
 - flexibel användning av lokaler
 - behov av platser i förskola och skola.
 - buller, luftföroreningar och andra risker.
 - närhet till grönområden och rekreation.
 - säkra skolvägar.
 - stimulerande och inspirerande utemiljöer med möjlighet till utomhuspedagogik.
- Vid all planering och särskilt vid planering av utbyggnadsområden ska behov av förskola och skola utvärderas tidigt i planeringsprocessen.
- Vid planläggning och bygglov bör det för förskolor eftersträvas en friyta om 40 m² friyta per barn och en friyta om 30 m² friyta per elev för grundskolor.

17. Omsorg

I det svenska sjukvårdssystemet är ansvaret för hälso- och sjukvården delat mellan region och kommun. Kommunens omsorgsverksamheter omfattar vård och omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning. Omsorgsverksamheterna sträcker sig över hela Hörby kommun. Inom omsorgsförvaltningen finns olika områden däribland hemvården. Omsorgsverksamheterna omfattar serviceboende och gruppboenden *enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)*, daglig verksamhet, korttidsverksamhet, trygghetsboenden, korttidsboenden, särskilt boende för äldre med inriktning somatisk vård eller demensvård.

17.1 Stödinsatser i Hörby kommun

De stödinsatser som kommunen erbjuder äldre grundar sig på att man ska kunna bo kvar hemma så länge som möjligt. Kommunen verkar därför för möjligheten till ett tryggt kvarboende hemma och tillgodoser förebyggande arbete som anhörigstöd, dagverksamhet, träffpunkt samt även biståndsbedömt trygghetsboende. Det finns i dagsläget inga ekonomiska incitament för att sträva efter att fler äldre ska beviljas särskilt boende i stället för hemtjänst. Det är dock av vikt att vara uppmärksam på och regelbundet överväga faktorn utifrån dess påverkan på prognostisering av framtida behov av boendeplatser.

Enskilda som ansöker om stöd, omsorg och vård för att klara ett självständigt liv kan beviljas plats på kommunens boenden efter bedömning av den enskildes individuella behov av vård och omsorg. Huvudprincipen är att ge hjälp till självhjälp.

För enskilda med omfattande och varaktiga funktionshinder som omfattas av LSS är målet att de genom beviljade stödinsatser får möjlighet att leva som andra. Vuxna personer inom målgruppen kan beviljas bostad med särskild service som exempelvis gruppboende eller serviceboende samt daglig verksamhet i syfte att uppnå målet.

17.2 En åldrande befolkning i Hörby kommun

Antalet äldre förväntas öka kraftigt i Hörby kommun, vilket med hög sannolikhet medför ett utökat behov av stöd, omsorg och vård. Utifrån Socialstyrelsens uppskattning att fyra procent av befolkningen som är 80 år eller äldre kommer vara i behov av en plats på särskilt boende bedöms kommunens nuvarande platser räcka till 2035. Andel personer av kommunens befolkning som idag bor på särskilda boenden utgörs dock av cirka elva procent (baserat på uträkningar utifrån uppgifter från statistikdatabasen för särskilt boende, Socialstyrelsen). Ett framtida scenario utifrån det senare skulle således medföra behov av fler platser än befintligt bestånd av särskilt boende. Det är därför angeläget att följa utvecklingen löpande över tid för att kunna möta de behov som finns och som uppstår.

Kommunen behöver beakta att ett ökat antal äldre även medför ökade behov av insatser inom ordinärt boende, även kallat hemtjänst. Utifrån Socialstyrelsens uppskattning kommer 15 procent av befolkningen som är 80 år eller äldre att vara i behov av hemtjänst i ordinärt boende. Det kan konstateras att kommunen redan idag, procentuellt, har en högre andel med behov av hemtjänst för nämnda målgrupp, cirka 20 procent (baserat på uträkningar utifrån uppgifter från Socialstyrelsen). Under förutsättning att det ökade antalet äldres behov av hemtjänstinsatser fortsätter vara detsamma medför det behov av utökade personella resurser och i sin tur mer lokalteter med personalutrymmen såsom kontorsytor, köksutrymme, möteslokaler, toaletter och omklädningsmöjligheter. Idag är anställda inom hemtjänsten samlokaliserade i de särskilda boendena vilket inte kommer att vara möjligt om personalgrupperna ökar.

17.3 Omsorgsverksamheterna i Hörby kommun

Omsorgsverksamheterna i Hörby kommun omfattar serviceboenden och gruppboenden *enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)*, daglig verksamhet, korttidsverksamhet, trygghetsboenden, korttidsboenden, särskilt boende för äldre med inriktning somatisk vård eller demensvård.

17.3.1 Särskilt boende för äldre

Särskilt boende för äldre är till för äldre människor som inte längre kan få sina behov och sin trygghet tillgodosedda i den egna bostaden. Särskilt boende för äldre är en behovsprövad boendeform enligt Socialtjänstlagen. I Hörby kommun finns särskilt boende i Hörby tätort och Osbyholm, totalt finns 112 plaster.

17.3.2 Korttidsboenden

Korttidsboende är en form av äldreboende (särskilt boende/vård- och omsorgsboende) där man bor under en begränsad tid. Korttidsboende har personal dygnet runt. Korttidsboenden är behovsprövade. Korttidsboenden kan vara aktuellt om man har svårt att klara sig själv hemma och/eller är i behov av rehabilitering. Det kan också vara i väntan på permanent äldreboende eller i fall där en närstående vårdar en person, och där behov av avlastning för den närstående finns. I Hörby kommun finns två korttidsboenden i Hörby tätort, totalt 38 platser.

17.3.3 Trygghetsboenden

Trygghetsboenden är ett biståndsbedömt boende för personer över 55 år som har behov av mer trygghet och social samvaro än vad ett eget ordinarie boende kan erbjuda. I Hörby kommun finns ett trygghetsboende vilket är lokaliserat i Hörby tätort, totalt finns 38 platser. Trygghetsboendet utgörs av lägenheter i markplan som är tillgänglighetsanpassade. Det finns även tillgång till en trygghetsvärdinna med uppgift att ordna med aktiviteter och social samvaro.

17.3.4 Service- och gruppboenden för LSS

Om man har en funktionsnedsättning, omfattas av LSS och är i vuxen ålder kan man ha rätt till bostad med särskild service i form av en servicelägenhet. Med servicelägenhet menas ett eget boende men där personal finns tillgänglig dygnet runt för att ge de boende stöd och service. Ibland anordnas gemensamma aktiviteter med möjlighet till social interaktion och fysisk aktivitet i trygga miljöer. I Hörby kommun finns såväl service- som gruppboendestäder för LSS. I kommunen finns fem gruppboendestäder med 25 platser samt ytterligare en gruppboendestad med sex platser som drivs i privat regi. Vidare finns två boenden med 25 servicelägenheter. Boendeformen, annan särskild anpassad bostad, finns inte i Hörby kommun.

17.3.5 Daglig verksamhet och korttidsverksamhet

Daglig verksamhet finns till för dem som har en funktionsnedsättning. Genom den dagliga verksamheten ska personer med funktionsnedsättning erbjudas intressant och meningsfull sysselsättning. Daglig verksamhet omfattar personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte deltar i utbildningsinsatser. Kommunen bedömer varje enskild ansökan och avgör vem som får insatsen daglig verksamhet. I Hörby kommun finns en daglig verksamhet, den finns i Hörby tätort.

Korttidsverksamhet finns till för barn som har en funktionsnedsättning. Korttidsverksamheten ska erbjuda miljöombyte samtidigt som anhöriga till person med funktionsnedsättning får avlastning. Personer som har rätt till stöd enligt *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS*, kan ansöka om att få korttidsvistelse. I Hörby kommun finns en korttidsverksamhet, som finns i Hörby tätort.

17.4 Framtida behov av vård och omsorg

Belägningsgraden för kommunens vård- och omsorgsplatser är hög och enskilda tomma platser finns generellt endast under renovering av bostad efter avflyttning. Detta gäller för såväl särskilda boenden som för grupp- och serviceboenden. I Hörby kommuns *Riktlinjer för bostadsförsörjning 2022 – 2026* (LÄNK) med utblick till 2035 framgår att det framtida behovet av särskilt boende är säkerställt genom byggandet av ett nytt särskilt boende, vilket totalt ger 116 platser i Hörby kommun. Vidare bedöms det inte finnas behov av fler plaster inom biståndsbedömt trygghetsboende. Inom service- och gruppboenden för LSS finns det behov av fler platser både servicelägenheter som gruppboendestäder fram till 2026. Platsbehovet bedöms delvis kunna säkerställas genom att tillskapa två nya gruppboendestäder i Hörby tätort och bygga om befintliga lokaler för gruppboendestäder till servicelägenheter. Fram till år 2035 bedömer Hörby kommun att det finns ett underskott av service- och gruppboenden för LSS. Det är dock svårt att prognostisera det långsiktiga behovet av boenden enligt LSS. Det gäller bland annat parametrar som, vilken ålder väljer man/behöver man flytta hemifrån och hur länge lever äldre med funktionsnedsättning. Därför behöver behovet av plaster inom service- och gruppboenden för LSS löpande bevakas.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Beakta behovet av vårdinstanser.
- Vid detaljplaneläggning av bostäder ska behovet av service- och gruppboendestäder beaktas.
- Vid lokalisering och utformning av boende för vård och omsorg bör hänsyn tas till
 - närhet till service- och kollektivtrafik.
 - närhet till grönområden.
 - stimulerande och inspirerande utemiljöer.

18. Miljö, hälsa och säkerhet

Marken vi använder ska vara lämplig för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet, samtidigt som det är av stor vikt att miljön skyddas från ämnen och utsläpp som kan vara skadliga för miljön. Genom att kartlägga och bedöma risker kopplade till miljö, hälsa och säkerhet utifrån ett helhetsperspektiv kan strategiska åtgärder för att förebygga och minska konsekvenserna av de risker som identifierats genomföras.

Buller, luft, vatten, miljöfarliga verksamheter, transport av farligt gods, förorenad mark, radon, mikroplaster, strålning och magnetfält är aspekter som bör beaktas vid riskbedömning.

18.1 Buller

Buller brukar oftast beskrivas som oönskat ljud och många människor upplever sig störda av ljud från exempelvis biltrafik, tågtrafik, flygtrafik, fläktar, skjutbanor och vindkraftverk. Bakgrundsbuller påverkar människors hälsa och välbefinnande både direkt och indirekt. Vad vi uppfattar som buller är individuellt och upplevelsen av oönskade ljud varierar mellan olika personer och vilken plats man befinner sig på. En del av det buller som uppstår är lågfrekvent, och har ofta flera olika källor. Lågfrekvent buller är särskilt problematiskt eftersom det kan vara svårt att identifiera vilka källor som tillsammans skapar ett buller.

Det effektivaste sättet att minska buller är att arbeta förebyggande med att minska uppkomsten av buller där det uppstår. Genom god planering och utformning av samhället är det också möjligt att minska omgivningsbuller.

18.1.1 Buller i Hörby kommun

Den vanligaste källan till buller i Hörby kommun kommer ifrån vägtrafik och olika verksamheter. Det är företagets ansvar att se till att pågående verksamhet ger ifrån sig så lite buller som möjligt och ansvarar för att eventuella problem avseende buller åtgärdas. Vägtrafiken orsakar störningar för befintlig bebyggelse bland annat längs riksväg 13 och E22.

Befolkningen i Hörby kommun förväntas öka till 2035. Ökning förväntas ske framför allt i Hörby tätort och de lokala kärnorna. Detta kommer sannolikt leda till en ökad vägtrafik och i sin tur öka bullerpåverkan på omgivningarna. De vägar som identifierats som ökad risk för omgivningsbuller är Ringsjövägen, Kristianstadsvägen/Storgatan/Gamla torg, Slagtoftavägen, samt Råbygatan/Kungsgatan, Norregatan, Magistergatan, Byggmästaregatan, Råbygatan, Tvärgatan, Ystadsvägen/Lybyvägen/Georgshillsvägen.

18.1.2 Miljökvalitetsnormer för buller

Miljökvalitetsnormen för buller är uttryckt som en målsättningsnorm med syfte att eftersträva att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa. Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller omfattar buller från vägar, järnvägar och industriell verksamhet. Kommunerna

ska enligt *Miljöbalken* (1998:808) i planering och lovgivning sträva efter att begränsa buller och underskrida angivna riktvärden.

Ställningstaganden för buller

- Hörby kommun ska vid lokalisering och utformning av ny och befintlig bebyggelse ta hänsyn till medborgarnas hälsa och säkerhet genom att utreda buller och omgivningsbuller samt skyddsåtgärder som eventuellt behöver vidtas för att uppnå en god ljudmiljö.

18.2 Utomhusluftkvalitet

Luftföroreningarna i Sverige har minskat betydligt de senaste decennierna. Men fortfarande har olika former av luftföroreningar stor inverkan på människors hälsa. Ofta transporteras föroreningar över långa avstånd eller över gränser för att sedan deponeras till mark och vatten med nederbörden. Då kan luftföroreningarna bland annat orsaka försurning och övergödning. Långt ifrån alla föroreningar transporteras långa avstånd, utan deponeras lokalt nära föroreningskällan. Dålig luftkvalitet i närheten av bebyggelse kan vara ett problem både i städer och på landsbygden. Det handlar främst om partiklar och gaser från vägtrafik och olika förbränningsprocesser. Till exempel kan vedeldning inom sammanhållen bebyggelse medföra negativa hälsoeffekter.

18.2.1 Utomhusluftkvalitet i Hörby kommun

I Hörby kommun sker kontroll av utomhusluftkvaliteten genom samverkan med andra kommuner i Skånes luftvårdsförbund. Resultatet av mätningar och beräkningar inom kommunen under år 2022 och tidigare år visar att halter för samtliga parametrar ligger under miljökvalitetsnormer (MKN) i Hörby kommun, och underskrider även den nedre utvärderingströskeln (NUT).

18.2.2 Miljökvalitetsnormer för utomhusluft

Luftkvalitetsförordningen infördes år 2010, där återfinns de svenska miljökvalitetsnormerna för utomhusluft. Med utomhusluft avses all utomhusluft med undantag för arbetsplatser, samt vägtunnlar och tunnlar för spårbunden trafik. Miljökvalitetsnormer för utomhusluft omfattar kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar (PM_{2,5} och PM₁₀) och ozon.

Samtliga kommuner är skyldiga att kontrollera att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft följs inom kommunen och kommunen ska ta hänsyn till normerna i sin planering. Särskilt viktigt är det att utreda nya planer som kan medföra förhöjda halter av luftföroreningar, till exempel en ökad täthet av bilar, mer koncentrerade utsläpp eller försämrad luftgenomströmning. I den fysiska planeringen finns möjlighet att förbättra luftkvaliteten genom att exempelvis planera för en ökad gång- och cykeltrafik men också öka andelen grönska i samhället.

Ställningstaganden för utomhusluftkvalité

- Hörby kommun ska vid lokalisering och utformning av ny och befintlig bebyggelse ta hänsyn till luftskvalitetundersökningar av kommunens utomhusluft så att en god luftkvalitet uppnås samt att medborgarnas hälsa och säkerhet säkras.

18.3 Vattenkvalitet

Tillgången till god vattenkvalitet och en vattenmiljö fri från skadliga ämnen är viktiga förutsättningar för både oss människor och allt annat levande.

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrinstrument för myndigheter och domstolar, som används vid till exempel tillståndsprövning, tillsyn och fysisk planering. Miljökvalitetsnormer för vatten inrättades år 2009 och innefattar bestämmelser om krav på vattenkvaliteten. Miljökvalitetsnormer för vatten innebär att sjöar, vattendrag och kustvatten ska nå god ekologisk och god kemisk ytvattenstatus, medan grundvatten ska ha god kemisk grundvattenstatus och god kvantitativ status. Den aktuella statusen får inte försämrats i något avseende, enligt försämringsförbudet. Miljökvalitetsnormen för fisk- och musselvatten syftar till att skydda fisk mot utsläpp som kan leda till att vissa arter minskar i antal eller helt dör ut. Gränsvärden och riktvärden regleras i förordningen (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Miljökvalitetsnormerna ses över vart sjätte år och en vattenförekomst kan då få en annan norm än tidigare, antingen på grund av ny kunskap eller för att miljöns status har förändrats. När normerna förändras kan det i sin tur leda till förändrade förutsättningar när tillstånd för olika verksamheter omprövas.

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska vara vägledande för de åtgärder som behöver vidtas i syfte att uppnå miljökvalitetsnormerna. De åtgärder som kommunen kan genomföra är att använda sig av miljökvalitetsnormerna som verktyg i arbetet med planprocesser. En utgångspunkt i EU:s vattendirektiv är att förvaltningen av vatten baseras på avrinningsområden och inte administrativa gränser. Arbetet med miljökvalitetsnormer är därför en mellankommunal fråga.

Mer information om enskilda vattenförekomster och specifika vattenkvalitetsnormer finns på Vatteninformationssystem Sveriges hemsida.

18.3.1 Miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten

Inga av de ytvattenförekomster som förekommer i Hörby kommun uppnår god ekologisk eller kemisk status. Vattendragen i kommunen har otillfredsställande nivåer av kemiska ämnen. Flera av vattendragen har naturliga källor och uppkomst men har i många fall omformats. I många fall saknas tillfredsställande vattenkanter och den ekologiska statusen varierar från dålig till måttlig.

Grundvattenförekomsterna i Hörby kommun uppnår däremot både god kemisk och kvantitativ status. Östra Ringsjön har dock otillfredsställande status och sjön är en viktig reservkälla till dricksvatten. Därför är det viktigt att inflöden till Ringsjön förbättras till att uppnå god status för att säkra framtida vattenkällor.

18.3.2 Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten

Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten infördes i *Miljöbalken* (1998:808) år 2001. Normen för fiskvatten ska skydda fisk mot utsläpp som kan leda till att vissa arter minskar i antal eller helt dör ut. Miljökvalitetsnormen för musselvatten ska skydda skaldjur i kustvatten och brackvatten från utsläpp av förorenande ämnen. EU:s *Fiskevattendirektiv* (91/692/EEG) och *Skaldjursvattendirektiv* (91/692/EEG) är bakgrunden till att dessa normer har införts i *Miljöbalken* (1998:808).

I Hörby kommun omfattas Östra Ringsjön av miljökvalitetsnormen för fisk- och musselvatten, kategori fiskevatten. Kvalitetsfaktorn fisk klassificeras som status måttlig och har bedömts genom provfiske. Resultatet beror främst på problemet med övergödning men även på reglering av vattenuttag.

18.3.3 Miljökvalitetsnormer för grundvatten

I Hörby kommun har alla sex grundvattenförekomster God status, vad gäller både kemisk och kvantitativ status. Fem av grundvattenförekomsterna är urbergsförekomst och en är sedimentär bergförekomst. Det finns dock påverkanskällor, exempelvis förorenade områden med betydande påverkan, och det finns även viss känd påverkan från miljögifter. Dock saknas fullständiga data över detta. För mer information vad gäller vattenförekomsten sjö (Östra Ringsjön) så har den otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Av kommunens elva vattenförekomster vattendrag så uppnår endast två vattendrag god ekologisk status och resterande nio har måttlig ekologisk status. Inget av vattendragen uppnår god kemisk status. För mer information om Hörby kommuns vattenförekomster och aktuell statusklassning besök; Vatteninformationssystem Sveriges hemsida.

För att kunna förbättra vattenförekomsternas status och därmed uppnå miljökvalitetsnormen för vatten, krävs dels bättre kunskap om kvalitetsfaktorernas status vilket bedömningen av vattenförekomsterna utgår ifrån. Påverkansfaktorer som hänger ihop med utpekade intressen inom respektive avrinningsområde för vattenförekomsterna behöver identifieras.

Hörby kommun arbetar för att minimera risken för övergödning i kommunens vattenförekomster genom tillsyn av enskilda avloppsanläggningar i kommunen för att säkerställa att enskilda avloppsanläggningar som inte uppfyller dagens krav på rening åtgärdas. Därutöver studeras kumulativa effekter av att fritidsboenden blir åretruntboende och geografisk placering av nya enskilda avlopp. Vidare tas hänsyn till miljökvalitetsnormerna för grundvatten vid prövning och statusklassningarna studeras.

Ställningstaganden för vattenkvalitet

- Hörby kommun ska tillsammans med Helgeåns vattenråd, Kävlingeåns vattenråd, Ringsjöns vattenråd och Österlens vattenråd säkerställa en god vattenkvalitet på vattenförekomsterna inom respektive avrinningsområde.
- Hörby kommun ska planera och bedriva tillsynsverksamhet utifrån ett avrinningsområdesperspektiv med syfte att verka för en god vattenkvalitet i kommunens vattenförekomster.

18.4 Miljöfarliga verksamheter

Forskning och erfarenhet visar på vikten av att säkerhetsaspekterna måste beaktas tidigt i planeringsprocessen. Det är ofta svårt och kostsamt att göra nödvändiga säkerhetsförbättringar sent i processen eller i efterhand, och det är därför viktigt att sträva efter hög säkerhet redan tidigt vid planering och byggande. Vid planläggning och tillståndsprövning av bebyggelse intill vissa verksamheter bör skyddszoner och skyddstillstånd tillämpas av säkerhets- och hälsoskäl. Riktvärden för skyddsavstånd finns i *Boverkets allmänna råd – Plats för arbete*. I Hörby kommun baseras skyddsavstånd till verksamheter på riktvärden för buller- och ljudnivåer, och skiljer sig därför åt beroende på vilken verksamhet det gäller. Skyddsavstånd tillämpas för miljöfarliga verksamheter.

Miljöfarlig verksamhet är all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan medföra störningar för människors hälsa eller miljön. Några verksamheter som är klassade som miljöfarliga är till exempel industrier, bensinstationer, verkstäder, avloppsanläggningar, bryggerier och lantbruk. Även enskilda avloppsanläggningar och förvaring av dieselolja i cisterner räknas hit, liksom anläggningar som kan orsaka buller, skakningar och ljus.

Miljöfarlig verksamhet delas in i olika typer av anläggningar: A-anläggningar, B-anläggningar, C-anläggningar och U-anläggningar. För att få anlägga och driva vissa miljöfarliga verksamheter krävs tillstånd eller anmälan. Vilka verksamheter som är anmälningspliktiga eller kräver tillstånd regleras i Miljöprövningsförordning (2013:251). Ansvaret för tillsyn av miljöfarliga verksamheter ligger på Länsstyrelsen men även på kommunen beroende på vilken verksamhet det gäller.

A-anläggningar är verksamheter som oftast har omfattande miljöpåverkan, till exempel pappersindustrier, stora energianläggningar och oljeraffinaderier. A-anläggningar kräver också tillstånd och ska tillståndsprövas av mark- och miljödomstolen.

B-anläggningar är till exempel avloppsreningsverk, täkter, slakteri och lantbruk med djurhållning. B-anläggningar kräver tillstånd och ska tillståndsprövas av Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation.

C-anläggningar är verksamheter som oftast har relativt liten miljöpåverkan. Exempel på C-anläggningar är lantbruk, bensinstationer och vissa vindkraftverk. C-anläggningar är anmälningspliktiga verksamheter och ska anmälas till kommunen.

U-anläggningar är övriga miljöfarliga verksamheter som inte tillhör kategorierna A, B eller C. Exempel på U-anläggning är mindre bilverkstäder och små verkstadsindustrier. U-anläggningar kräver varken tillstånd eller anmälan.

Utöver ovannämnda miljöfarliga verksamheter finns Sevesoverksamheter. Sevesoverksamheter är verksamheter där vissa farliga ämnen förekommer. En Sevesoverksamhet kan omfatta en eller flera anläggningar, som lokaler, fabriker, cisterner och andra lagringsutrymmen där Sevesoklassade farliga ämnen lagras, tillverkas, eller hanteras. Tillstånd för verksamheter som omfattas av Sevesolagen prövas av mark- och miljödomstolen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB svarar för den centrala tillsynen av Sevesoverksamheter utifrån Sevesolagen.

I Hörby kommun finns en pågående detaljplan som syftar till att möjliggöra etableringen av en anläggning för produktion av biogas. Anläggningen innefattar en verksamhet som hanterar eller lagrar stora mängder av vissa kemikalier och som därmed är en Sevesoanläggning. I samband med planarbetet och det parallella arbetet med miljötillståndsansökan har bland annat en riskutredning och en släckvattenutredning tagits fram, som behandlar de risker som finns inom anläggningen. Risker och eventuella åtgärder hanteras inom detaljplaneprocessen och miljötillståndprocessen.

18.4.1 Lokala hälsoskyddsföreskrifter

Utöver bestämmelserna i *Miljöbalken (1998:808)* och *Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd* har Hörby kommun lokala hälsoskyddsföreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön i Hörby kommun. De lokala hälsoskyddsföreskrifterna innehåller bland annat föreskrifter om avlopp, djurhållning, grund- och ytvattensskydd, tomgångskörning och eldning. Läs mer i *Lokala hälsoskyddsföreskrifter för Hörby kommun*.

Ställningstaganden för miljöfarliga verksamheter

- Hörby kommun ska vid prövning av miljöfarliga och störande verksamheter ta stor hänsyn till den omkringliggande bebyggelsen samt natur- och kulturmiljön. Men även risk för fara, lukt och buller.

18.5 Transport av farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras på rätt sätt under en transport. En transport innebär i varierande påfrestningar på grund av temperaturväxlingar, skakningar och tryckförändringar, till skillnad från om godset inte skulle transporteras.

Transporter av farligt gods inom Hörby kommun hänvisas i första hand till Trafikverkets rekommenderade färdvägar, riksväg 13 samt E22. Båda vägarna passerar i nära anslutning till Hörby tätort. Riksväg 13 passerar även Ludvigsborg och E22 passerar Osbyholm. Hörby tätort, Ludvigsborg, Östraby ligger i direkt anslutning till riksväg 13.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Hörby kommun bör vid exploatering utmed vägar för rekommenderad transporter av farligt gods, riksväg 13 och väg E22, ta hänsyn till risker kopplade till farligt gods.

18.6 Förorenade områden

Förorenade områden är större eller mindre mark- eller vattenområden, byggnader och anläggningar som innehåller hälso- och miljöfarliga ämnen. De förorenade områdena kan vara orsakade av tidigare eller nuvarande industrier eller annan verksamhet som påverkat miljön negativt på platsen. De förorenade områdena behöver därför utredas och vid behov saneras, eller efterbehandlas, innan området kan användas till annat. En problematisk del i detta är dock om föroreningarna som idag är bundna i marken börjar röra på sig till andra områden. Förändrande nederbördsmängder, ökade flöden, fluktuerande dagvattennivåer och ökad medeltemperatur är samtliga aspekter som kan påverka föroreningarnas rörlighet. De riskerar då att tränga ner i marken och slutligen transporteras ut till olika vattenförekomster som hav, sjöar eller grundvatten. Det finns även en risk att föroreningarna hamnar där det finns människor och växt- och djurliv som kan skadas.

I Länsstyrelsernas EBH-karta visas potentiellt förorenade områden och konstaterade förorenade områden. De potentiellt förorenade områdena behöver sedan inventeras och riskklassas. Att inventera potentiellt förorenade områden är viktigt för att kunna bedöma vilka risker som finns för människors hälsa och för miljön. För det första handlar det om att identifiera ett potentiellt förorenat område. Detta görs genom att hitta områden där det finns eller har funnits en verksamhet som kan ha förorenat området. För att identifiera dessa områden kan branschlistan för förorenade områden användas. Då placeras området i en branschklass (branschklass 1–4), som baseras på

generella bedömningar utifrån vilken verksamhet eller bransch som funnits på platsen. Därefter kan inventering av området påbörjas. För att inventera potentiellt förorenade områden används *Metodik för inventering av förorenade områden (MIFO)*, där områden delas in i olika riskklasser, där klass 1 innebär en mycket stor risk och klass 4 innebär en liten risk. Slutligen genomförs en översiktlig undersökning som inkluderar provtagning i syfte att bekräfta eller ändra riskklassning. I och med riskklassningen görs en översiktlig bedömning av de risker för människors hälsa och miljön som det förorenade området kan innebära idag och i framtiden.

Det finns förorenade områden på flera håll inom kommunen. Att inventera potentiellt förorenade områden är ett pågående arbete som utförs kontinuerligt. I Hörby kommun finns det potentiellt förorenade områden som kan vara källa till särskilt komplicerad föroreningsproblematik. I dessa fall handlar det om misstänkta förorenade områden, det vill säga att det är oklart huruvida föroreningsens ens existerar eller dess utbredning. Det handlar om fastigheter där det antingen finns eller har funnits verksamheter som exempelvis deponier, kemtvättar, handelsträdgårdar eller olika verksamheter inom transport. För vidare bedömning av dessa områden och dess eventuella påverkan på människors hälsa och miljö krävs vidare utredning och provtagning.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Hörby kommun bör vid exploatering utmed vägar för rekommenderad transporter av farligt gods, riksväg 13 och väg E22, ta hänsyn till risker kopplade till farligt gods.

18.7 Radon

Radon är en radioaktiv gas som inte syns eller luktar, och som finns i mark, luft och vatten. Långvarig exponering för radon ökar risken för att utveckla lungcancer. När det gäller luften i våra bostäder är marken under huset sannolikt den vanligaste radonkällan men radon kan även komma från byggnadsmaterial och hushållsvatten.

Radonrisken i mark bedöms efter radonhalt, genomsläpplighet, vattenmättnadsgrad och markdjup. Det är framför allt i grovkorniga jordarter som på grund av sin höga genomsläpplighet kan anses utgöra högriskområde medan våtmarker, där grundvattennivån ligger i eller strax under markytan, bedöms som lågriskområde.

Radonrisken i Hörby kommun bedöms i sin helhet som normalriskområde, men det förekommer både låg- och högriskområden enligt en kommuntäckande markradonundersökning.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Vid exploatering eller om- och nybyggnation i högriskområde för radon eller om det förekommer misstanke om radonrisk genomföra en radonutredning.
- Vid om- och nybyggnation ska gällande gränsvärde för Becquerel per kubikmeter inomhusluft efterföljas, Boverkets byggregler, BBR.
- Risk för radon bör beaktas och klarläggas vid bygglov för val av grundläggningsmetod.

18.8 Mikroplaster

Mikroplaster är ett samlingsnamn för små plastfragment av plast och gummi med en största dimension upp till 5 mm och som är olösliga i vatten.

Mikroplaster delas ofta upp i två grupper, primär och sekundär. Till den primära gruppen hör till exempel dem som har tillverkats avsiktligt för att användas som råmaterial inom plastindustrin, såsom kosmetika och konstgräs. Sekundär mikroplast kommer från större plast- och gummiföremål som har brutits ner till mindre partiklar. Plastskräp bryts till exempel ner till mikroplaster i naturen när det exponeras för solljus. Sekundär mikroplast genereras också till exempel vid slitage av vägar, nedskräpning, bildäck och genom slitage och tvätt av syntetisk textil. De huvudsakliga spridningsvägarna för mikroplaster, både primär och sekundär, utgörs av dagvatten, luft och avloppsreningsverk.

EU-kommissionen har beslutat om ett försäljningsförbud för mikroplaster och kemiska produkter med avsiktligt tillsatta mikroplaster. Försäljningsförbudet träder i kraft vid olika tillfällen för olika produkter, till exempel börjar förbudet av granulat som används i konstgräsplaner att gälla efter 8 år, medan försäljningen av löst glitter, med vissa undantag, förbjuds den 17 oktober 2023.

Eftersom det råder stora kunskapsluckor om hur människan och miljön påverkas av mikroplaster men forskare ser att mikroplaster utgör en potentiell risk för människors hälsa. I nuläget kan man dock inte med säkerhet uttala sig om mikroplasternas konsekvenser för människors hälsa. Till dess att kunskapsläget om mikroplaster förändras tillämpar Hörby kommunen försiktighetsprincipen och *Miljöbalkens* (1998:808) allmänna hänsynsregler.

Ställningstaganden för mikroplaster

- Hörby kommun ska verka för att minska uppkomst och spridning av mikroplaster inom kommunen.

18.9 Strålning och magnetfält

Strålning och magnetfält finns ständigt omkring oss och kan påverka oss genom den strålning de sänder ut. Strålning och magnetfält finns runt jorden, kring kraftledningar, elanläggningar, nedgrävda kablar och tekniska apparater för att nämna några. Magnetfälten är starkast närmast källan och avtar i takt med att avståndet ökar. Ju starkare ström som används, desto starkare magnetfält. Magnetfält är svåra att skärma av och går obehindrat igenom väggar och tak.

Det mest utbredda fältet är jordens magnetfält, som får kompassnålen att rikta sig mot norr. Detta fält är statiskt, vilket betyder att det inte ändras över tid. Statiska magnetfält bildas också kring ledningar med likström. Magnetfält som uppkommer kring elektriska apparater, elanläggningar och kraftledningar kallas växlande magnetfält. Denna typ av magnetfält skapar elektriska strömmar i kroppen som, vid mycket starka fält, kan påverka kroppens nervsignaler.

Forskningsläget är varierat när det kommer till vilka exakta effekter magnetfälten i vår omgivning har på människors hälsa. Eftersom hälsoeffekter från magnetfält på lång sikt inte kan uteslutas rekommenderas en viss försiktighet, både för allmänheten och i arbetslivet.

I Sverige fördelas ansvaret för hälsofrågor med anknytning till magnetfält på fem myndigheter – Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten.

Ställningstaganden för strålning och magnetfält

- Hörby kommun ska vid lokalisering och utformning av ny och befintlig bebyggelse beakta konsekvenserna av elektromagnetiska fält och verka för att exponering av magnetfält begränsas.

18.10 Krisberedskap

Under de senaste åren har Europas och Sveriges säkerhetsläge förändrats och försämrats. Att ha krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Att ha beredskapshänsyn i samhällsplanering avser en samhällsutveckling som i fred tillgodoser totalförsvars-, krisberedskaps- och olycksperspektivet, vilket innebär att hänsyn tas till olika faktorer som kan påverka samhällets robusthet. Dagens samhälle är sårbart och beredskapshänsyn

i samhällsplaneringen innebär att proaktivt förbereda och bygga ett robust samhälle som kan möta olika typer av hot och störningar. Exempel på hot och störningar är terrorhot, omfattande elavbrott, kollapsande IT-system, krig, klimatförändringar och allvarliga epidemier och pandemier. Alla sådana händelser måste i största mån förhindras samt hanteras vid inträffande. Krisberedskap handlar om att förebygga, motstå och hantera olika former av allvarliga händelser, extrema väderhändelser och kriser som uppstår i samhället.

18.10.1 Totalförsvar

I Sverige har vi totalförsvar. Totalförsvar är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig, vilket omfattas av militärt försvar och civilt försvar. Det civila försvaret består av myndigheter, kommuner, regioner, företag, organisationer och privatpersoner som tillsammans stärker landets resiliens vid krigsfara eller krig. Detta innebär att alla har ett ansvar att försvara Sverige och bidra efter sin förmåga. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förebyggande åtgärder.

Från och med den 7 mars 2024 är Sverige fullvärdig medlem i försvarsalliansen Nato. Alla medlemmar i Nato ska solidariskt ställa upp för att öka säkerheten och motståndskraften i hela alliansen. Det innebär att alla medlemmar bidrar med både militära och civila resurser i Natosamarbetet. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har uppdraget att samordna det svenska civila beredskapsarbetet inom ramen för Natosamarbetet.

Hörby kommun och Försvarsmakten Södra skånska regementet ska samverka för att formalisera och stärka sitt samarbete inom områden relaterade till krisberedskap och försvar. Det gäller bland annat att samverka kring tillhandahållande av mark och lokaler, tillgång till vatten och drivmedel. Detta inkluderar även samverka tillsammans med polis och räddningstjänst.

18.10.2 Risk- och sårbarhetsanalys

Kommuner ska enligt *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)*, analysera vilka extraordinära händelser som kan inträffa i kommunen. Händelsernas påverkan på den egna verksamheten ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA). I *Risk- och sårbarhetsanalys för Hörby kommun 2023 - 2026*, identifieras risker och sårbarheter i kommunen men det finns även sårbarheter på nationell och regional nivå som påverkar på kommunal nivå. Utifrån risk- och sårbarhetsanalysen identifieras åtgärder, i syfte att öka robustheten och förmågan för Hörby kommun att hantera en krissituation.

Läs mer om *Risk- och sårbarhetsanalys för Hörby kommun 2023 – 2026* här.

18.10.3 Samhällsviktiga verksamheter

För att kunna upprätthålla samhällets funktionalitet vid olika typer av hot och störningar finns det vissa verksamheter som är viktigare än andra. En samhällsviktig verksamhet upprätthåller och säkerställer viktiga samhällsfunktioner, det vill säga samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. En verksamhet kan vara samhällsviktig på

lokal, regional, nationell eller internationell nivå. Verksamhet kan vara anläggningar, noder, infrastrukturer eller tjänster. Exempel på samhällsviktig verksamhet i kommunen är till exempel ledningsnät och produktion av el, vård och omsorg, pumpstationer, livsmedelsbutiker och kommunala telefonväxlar. Större delen av Hörby kommuns samhällsviktiga verksamheter är beroende av dess IT-system för att fungera. Därutöver är tillgången till el och personal avgörande faktorer.

I händelse av kris eller krig finns det platser och lokaler i kommunen som kan fungera som mötesplats för kommunens invånare. Det kan exempelvis röra sig om skolor och förskolor, idrottshallar och idrottsplatser eller andra lokaler eller platser där medborgarna kan träffas för att exempelvis få information eller annan hjälp.

18.10.4 Befolkningsskydd

Befolkningsskyddet är ett allmänt intresse enligt 2 kap. 6 § plan- och bygglagen. Befolkningsskydd handlar om att på olika sätt skydda civilbefolkningen från verkan av krig. I huvudsak handlar befolkningsskydd om:

- Varning/varningssystem
- Skyddsrum
- Utrymning och inkvartering
- Förstärkningspersonal
- Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)

18.10.4.1 Varningssystem

Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) är ett system för meddelanden utomhus och i radio och tv. Med hjälp av VMA-systemet kan stora grupper av människor bli varnade och få information i samband med olyckor eller händelser som riskerar att orsaka störningar i samhället och hota liv, hälsa, egendom eller miljö.

18.10.4.2 Skyddsrum

Ett skyddsrum är en del av en byggnad med förstärkta väggar och dörrar som kan stå emot tryckvågor från bomber, brand och bråte från rasande hus. Det har speciell ventilation och luftsluss som ska minimera verkan från giftiga gaser. Skyddsrum används av civilbefolkningen i händelse av krig. De räknas då som allmän plats, vilket innebär att vem som helst kan söka skydd i vilket skyddsrum som helst. Skyddsrum kan finnas i olika sorters byggnader såsom bostadshus och industribyggnader. Den som äger en fastighet med ett skyddsrum har också ansvar för att underhålla det. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kontrollerar så att det antal skyddsrum som finns bevaras genom kontroller.

18.10.5 Livsmedelsberedskap

Livsmedelsberedskap handlar om att det ska finnas tillgång till mat och dricksvatten även i kris och krig. Livsmedelssystemet är en komplex kedja som består av allt från primärproduktion till förädling, försäljning och distribution av livsmedel. Dagens livsmedelssystem är anpassat för att tillgodose befolkningens behov i fredstid och behöver därför anpassas för de behov som kan uppstå vid olika typer av hot och störningar. Anpassning av livsmedelssystemet handlar inte bara om ökad beredskapslagring av nödvändiga livsmedel, det handlar även om robustgörande åtgärder så som att säkra personaltillgång, planera för alternativa manuella rutiner och omställning av produktion och logistik. Därutöver är en långsiktig hushållning av jordbruksmark en förutsättning för att Sverige på egen hand ska kunna producera livsmedel och säkra tillgången till mat.

Hörby kommun behöver tillsammans med andra aktörer stärka beredskapen och försörjningsförmågan för livsmedels- och dricksvattenförsörjning.

18.10.6 Hemberedskap

I händelse av kris eller krig är det viktigt att vara förberedd. Att ha hemberedskap innebär att kunna klara sig utan samhällets hjälp i en vecka. Detta innebär att kommunens medborgare bör ha en plan för hur de kan ordna med vatten, mat, kommunikation och värme i bostaden under sju dagar. Detta för att samhället ska kunna fokusera på att hjälpa dem som svårast att klara sig själva.

Ställningstaganden för krisberedskap

- Hörby kommun ska arbeta för att stärka civilförsvar och krisberedskap.

Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Inom detaljplanering utreda behov och möjlighet att inrätta skyddsrum och beakta närhet till VMA-system.

18.11 Räddningstjänst

Räddningstjänsten i Hörby och Höörs kommun är ett samarbete under namnet Räddningstjänsten Skånemitt. Tillsammans har kommunerna bland annat gemensam räddningschef och insatsledare i beredskap för ledningssamordning vid större händelser. Räddningstjänsten Skånemitt är anslutna till Räddningscentral Syd för övergripande ledning och systemledning.

Räddningstjänsten Skånemitts uppdrag innefattar att skydda och rädda liv, egendom och miljö i samband med olyckor och bränder samt även förebyggande arbete mot olyckor genom myndighetsutövning, information och utbildning. Räddningstjänsten har därmed en viktig roll i samhällsplaneringen, framför allt som stöd i arbetet att förebygga olyckor och att säkerställa alla människors trygghet. Räddningstjänsten är också en viktig aktör i arbetet med att klimatanpassa samhället och att skapa beredskap för klimatförändringarnas risker. Räddningstjänstens verksamhet är en del av kommunens infrastruktur och utgör också en samhällsviktig funktion. Det är därför viktigt att beakta räddningstjänstens behov vid planering och bygglov.

I Hörby kommun finns tre RIB-stationer (Räddningstjänstpersonal i Beredskap, även kallat deltidsstationer); Hörby tätort, Önnköping och Askeröd. En RIB-station innebär att brandmännen och brandbefälen kan befinna sig på andra platser än på själva brandstationen. Beredskapshållande personal i Räddningstjänsten Skånemitt har en anspänningstid på fem minuter, vilket innebär att de inom fem minuter från larm ska befinna sig på brandstationen och vara redo för utryckning.

Brandpostsystem för tillgång till vatten för brandsläckning finns utbyggt i Hörby tätort. Inom övriga områden krävs tankbil för att tillgodose behovet av vatten för brandsläckning.

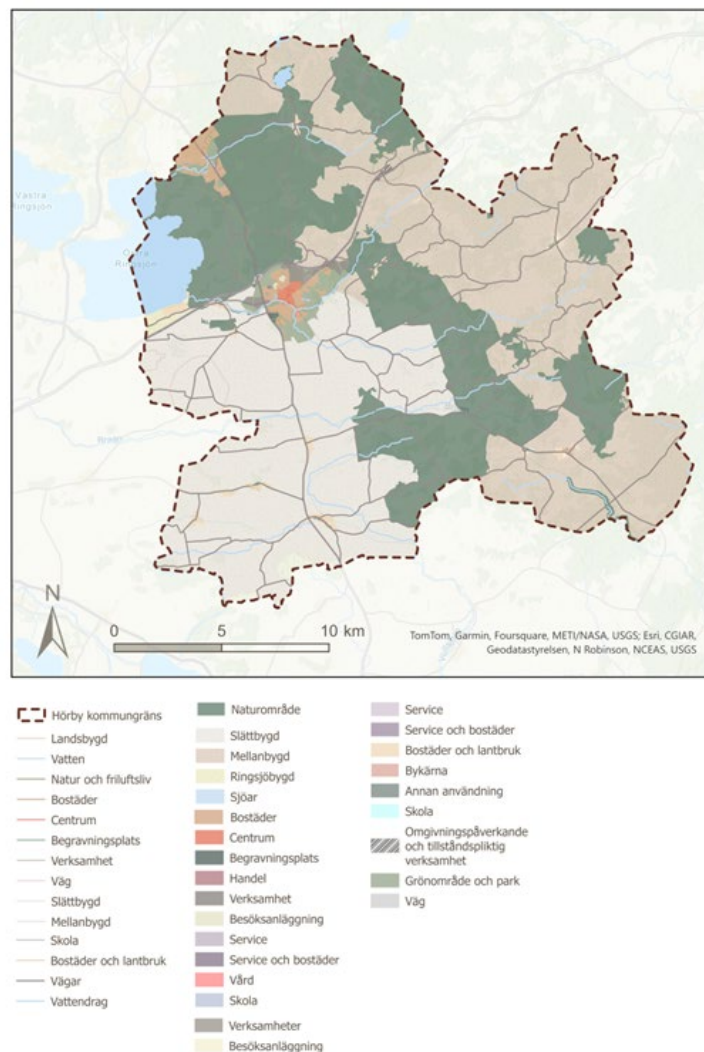
Riktlinjer för planläggning, tillstånds-, dispens- och lovgivning, tillsyn, yttranden samt drift

- Vid lokalisering och utformning av ny bebyggelse ska hänsyn tas till uppställningsplatser, framkomlighet och åtkomst till byggnader samt brandvattenförsörjning.

19. Mark- och vattenanvändningskarta

Mark- och vattenanvändningskartan ska bidra till att främja en hållbar samhällsutveckling genom att låta mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Mark- och vattenanvändningskartan visar grunddragen för hur mark- och vattenområden ska användas i Hörby kommun och bygger på utvecklingsstrategin – *Lokal flerkärnighet*, gällande riksintressen, allmänna intressen av väsentlig betydelse samt regionala och kommunala styrdokument. Mark- och vattenanvändningskartan utgår från Boverkets ÖP-modell 2.1 vilken är en modell för att hantera och lagra data.

De ställningstaganden och riktlinjer som presenteras i översiktsplanen är framtagna för att säkerställa den mark- och vattenanvändning som föreslås.

Karta 4. Mark- och vattenanvändningskarta för Hörby kommun.

20. Konsekvenser

Alla planer och program som tas fram av en kommun och som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska miljöbedömas enligt 6 kap. *Miljöbalken* (1998:808). I *Miljöbedömningsförordningen* (2017:966) anges att en översiktsplan normalt kan medföra betydande miljöpåverkan. Därmed ska en strategisk miljöbedömning göras och en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. Miljökonsekvensbeskrivningen ska redovisa kommunens bedömning av den miljöpåverkan som planens genomförande kan medföra. Genom att låta miljökonsekvensbeskrivningen vara en parallell process och inte en efterhandsbedömning kan man löpande utvärdera och minska de negativa ekologiska konsekvenserna av planförslaget.

Hörby kommun bedömer att *Översiktsplan 2035* kan medföra en betydande miljöpåverkan. Parallellt med framtagandet av *Översiktsplan 2035* har därför en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram med syfte att integrera miljöaspekterna i planering och beslutsfattande för att främja en hållbar utveckling av Hörby kommun. Miljökonsekvensbeskrivning beskriver inte de sociala eller ekonomiska effekterna av *Översiktsplan 2035*.

Under kapitel 3. *Planeringsförutsättningar* redovisar Hörby kommun en kartläggning av Agenda 2030 och Sveriges miljömål mot ställningstaganden i *Översiktsplan 2035*. Kartläggningen visar att arbetet med *Översiktsplan 2035* är en förutsättning för att uppnå den politiska visionen *Det rediga samhället*, samtidigt som den bidrar till att uppnå *Agenda 2030* och *Sveriges miljömål*. De ställningstaganden och riktlinjer som finns i *Översiktsplan 2035* är framtagna för att bidra till en hållbar utveckling och förtydligas genom en åtgärdsplan.

Vidare är de ställningstaganden och riktlinjer som presenteras i *Översiktsplan 2035* framtagna för att styra den långsiktiga utvecklingen av Hörby kommun mot den politiska visionen *Det rediga samhället*. Ställningstagandena och riktlinjerna bidrar också till att uppnå målen i *Agenda 2030* och *Sveriges miljömål* och förtydligas genom en åtgärds- och uppföljningsplan.

20.1 Miljökonsekvensbeskrivning för Översiktsplan 2035

Miljökonsekvensbeskrivningen för *Översiktsplan 2035* presenterar de miljökonsekvenser som *Översiktsplan 2035* kan antas ha och planförslaget jämförs med nollalternativet *Översiktsplan 2030*.

Nollalternativet innebär dels utbyggnad enligt gällande *Översiktsplan 2030*, dels utbyggnad utifrån önskemål och behov som inte ligger i linje med gällande *Översiktsplan 2030*. Detta innebär att såväl verksamhets- och industrimark som områden för bostäder etableras utifrån prövning från fall till fall. Nollalternativet kan således innebära en utveckling som kan medföra en osammanhängande

struktur och ett ineffektivt nyttjande av kommunens mark- och vattenområden. För vindkraftens utbyggnad gäller som nollalternativ aktuell vindbruksplan som är en del av *Översiktsplanen för 2030*. Vindbruksplanen har integrerats i *Översiktsplan 2035* under *avsnitt 15. Teknisk infrastruktur*.

Miljöbedömningen är avgränsad till de frågor som kan antas innebära risk för betydande miljöpåverkan. Ett avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen 31 augusti 2020. Länsstyrelsen har också i tidigare skede diskuterat arbetet med översiktsplanen tillsammans med kommunen och har den 29 juli 2020 inkommit med ett formellt yttrande avseende sådana statliga och mellankommunala intressen samt underlag som kan ha betydelse för planarbetet. Med utgångspunkt i avgränsningssamrådet, och i huvuddragen ur gällande översiktsplan, har miljöbedömningen avgränsats till följande aspekter:

- Hushållning av mark
- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Vatten
- Utsläpp från transporter och resor

Nuvarande översiktsplan för Hörby kommun, *Översiktsplan 2030*, från år 2016, är i många avseenden fortfarande aktuell. Kompletteringar har däremot gjorts utifrån förändrade förutsättningar och ändringar i plan- och bygglagen (PBL).

Planförslaget för *Översiktsplan 2035* innebär i korthet:

- Huvuddragen i planförslaget från gällande översiktsplan (*Översiktsplan 2030*) är utgångspunkt för *Översiktsplan 2035*.
- Utvecklingsstrategin Lokal flerkärnighet utmärker sig med Hörby tätort som tillväxtmotor, fyra lokala kärnor och nio mindre byar, vilka binds samman av ett finmaskigt nät av vägar i ett naturskönt landskap. Den lokala flerkärniga strukturen med sina korta avstånd och närhet mellan tätort och landsbygd, i kombination med ett natur- och kulturlandskap som stark identitetsbärare, är en stor styrka för Hörby kommun och grunden för den framtida utvecklingen.
- Hörby kommun ska möjliggöra för ett bostadsbyggande som svarar upp mot en befolkningsökning på 4,5 procent och ett hushållsbehov på 7,4 procent, motsvarande 530 hushåll. Samtidigt ska kommunen ha en beredskap för en befolkningsökning på 12,8 procent fram till år 2035.

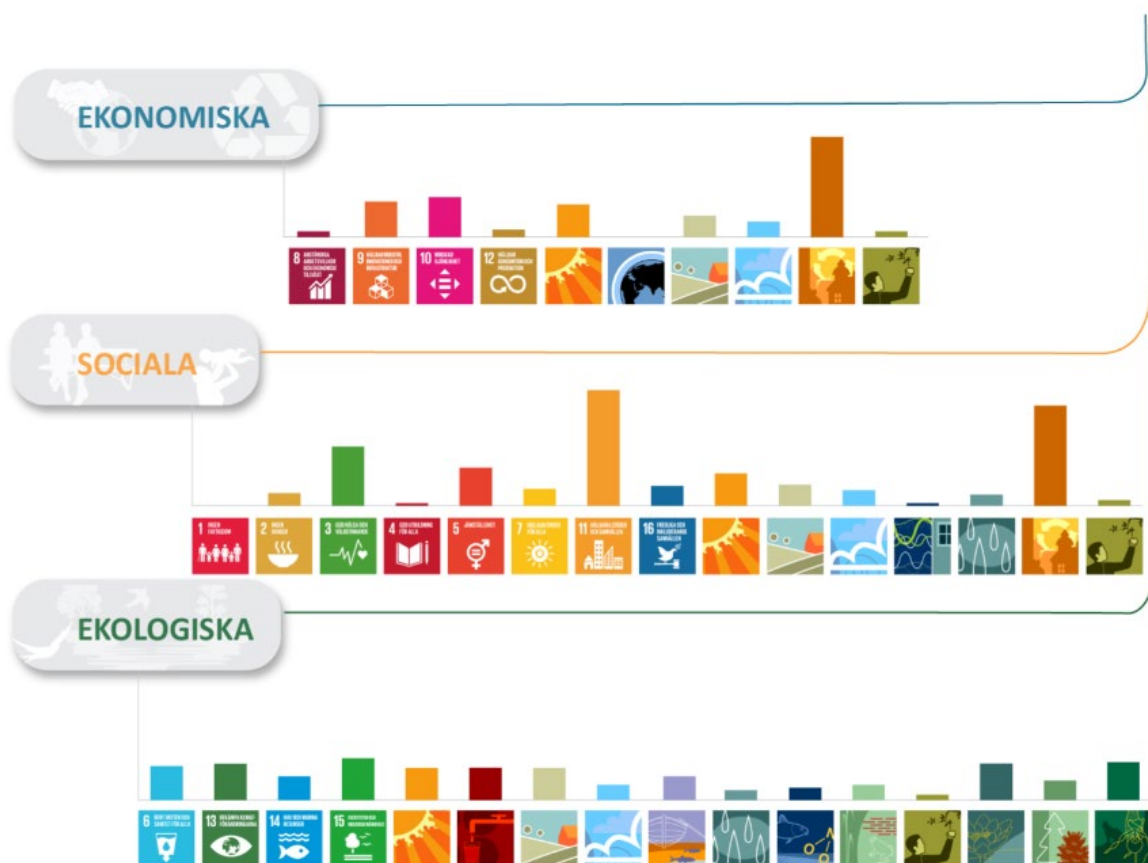
I miljökonsekvensbeskrivningen utreds de miljöeffekter som *Översiktsplan 2035* förväntas medföra. Miljökonsekvenserna som *Översiktsplan 2035* förväntas medföra har även jämförts med konsekvenserna för ett nollalternativ. Då förändringarna jämfört med *Översiktsplan 2030* är av liten omfattning är också de positiva och negativa konsekvenser begränsade.

Hörby kommun följer de nationella miljökvalitetsmålen i sitt miljöarbete. Det nationella miljömålet ett rikt odlingslandskap motverkas något eftersom jordbruksmark tas i anspråk för

exploatering i utkanten av Hörby tätort och Ludvigsborg. För miljömålet god bebyggd miljö bidrar planförslaget delvis till att miljömålen uppfylls eftersom planförslaget har som inriktning att skapa en långsiktigt hållbar och god bebyggelsemiljö. LÄNK *Miljökonsekvensbeskrivning för översiktsplan, ÖP 2035 för Hörby Kommun.*

20.2 Kartläggning hållbarhetsmålen

Hörby kommun har valt att göra en kartläggning av översiktsplanen ställningstaganden från allmänna intressen av väsentlig betydelse gentemot Agenda 2030 och de nationella miljö kvalitetsmålen. Kartläggningen avser att ge en helhetsbild av *Översiktsplan 2035s* arbete med de tre hållbarhetsdimensionerna. På så vis inkluderas även social och ekonomisk hållbarhet utöver miljö aspekterna som finns med i miljökonsekvensbeskrivning. Kartläggningen ger en överblick kring möjligheterna och utmaningarna som planförslaget ger upphov till.

Karta 5. Kartläggning hållbarhet, Hörby kommun.

20.2.1 Ekonomiska dimensionen

Den ekonomiska dimensionen kretsar kring att säkerställa en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser på den ekologiska eller sociala dimensionen. Planförslagets ställningstagande inom den ekonomiska dimensionen bidrar huvudsakligen till att uppnå:

Agenda 2030

- Mål 9 hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Mål 10 Minskad ojämlikhet

Sveriges miljö kvalitetsmål

- God bebyggd miljö

Bland annat värnar planförslaget om att förbättra interkommunala transportförbindelser, såväl som kollektivtrafikförsörjningen på landsbygden. Vidare pekar planförslaget ut flera verksamhetsområden samtidigt som vikten av att värna centrumhandeln poängteras. Allt sammantaget kan få positiv inverkan på arbetsmarknaden, både i form av ökad tillgänglighet till arbetstillfällen för människor med olika förutsättningar och livsförhållanden samt i form av att tillskapa utrymme för ett diversifierat näringsliv.

Planförslagets ställningstagande inom den ekonomiska dimensionen förväntas motverka:

Agenda 2030

- Mål 5 ökad jämställdhet

Sveriges miljö kvalitetsmål

- Minskad klimatpåverkan

Planförslagets inriktning mot ökad vägutbyggnad och interkommunala förbindelser riskerar dock att generera ökad trafikalstring och påverka strävan mot mål om *Minskad klimatpåverkan* i negativ riktning. Omläggning av riksväg 23 till riksväg 13 kan även ge upphov till ökade barriäreffekter för oskyddade trafikanter mellan Hörby och Ludvigsborg samt till Fulltofta friluftsområde. Även *Mål 5 ökad jämställdhet* löper risk att motarbetas. Detta med bakgrund i att män generellt är mer benägna att köra bil samt att senaste resevaneundersökning bland annat visade att män i Hörby använder bil till 71 procent av sina resor medan motsvarande siffra för kvinnor låg på 58 procent. Planförslagets satsningar på strategiska cykelstråk, utökade bussturer och förbättringar inom närtrafik kan dock i viss mån kompensera för denna motarbetning av såväl *Mål 5 jämställdhet* som *Minskad klimatpåverkan*. Även insatser för att minska framtida barriäreffekter från riksväg 13 är viktiga att genomföra för att ge oskyddade trafikanter tillgängliga och säkra kommunikationer mellan Hörby, Ludvigsborg och Fulltofta.

20.2.2 Sociala dimensionen

Den sociala dimensionen fokuserar dels på människan (människans välbefinnande, rättvisa, rättigheter och individens behov) dels på barn och unga utifrån ett barnperspektiv. Planförslagets ställningstagande inom den sociala dimensionen bidrar huvudsakligen till att uppnå:

Agenda 2030

- Mål 3 god hälsa och välbefinnande
- Mål 11 hållbara städer och samhällen

Sveriges miljö kvalitetsmål

- God bebyggd miljö

Resultatet av kartläggningen härleds framför allt av planförslagets inriktning mot en funktionsblandad bebyggelse med närhet till kollektivtrafik och service, tillgång till rekreativa och gröna ytor, samt utformning av utemiljöer med fokus på jämställdhet och tillgänglighet. Satsningar på gång- och cykeltrafik, tillgänglighet till rekreation, gestaltad livsmiljö samt utveckling i kollektivtrafikhärlägen, kan bidra till att öka sammanhållning samt stärka identitet och välbefinnande i kommunen. Det kräver dock ett aktivt arbete med frågorna när väl ekonomiska kalkyler ska viktas mot sociala värden. Planförslagets ställningstagande inom den sociala dimensionen förväntas motverka:

Agenda 2030

- Mål 5 ökad jämställdhet

Sveriges miljö kvalitetsmål

- Ett rikt odlingslandskap

I planförslaget görs det ställningstagande om att placera verksamheter i utkanten av Hörby tätort, där den negativa påverkan på människors hälsa (bullerutsatthet) är lägre. Det riskerar dock att motarbeta målsättning om *Ett rikt odlingslandskap* med anledning av att jordbruksmark som finns utanför tätorten sammanfaller med strategiska lägen för verksamheter. Å andra sidan kan utvecklingen kring verksamheternas placering få andra positiva effekter. Exempelvis möjliggör det för ökat utrymme av bostäder i centrumnära lägen. I sin tur skapar det potential för en mer samlad bebyggelsestruktur med lägre reseavstånd och ökad trygghetskänsla. Därav kan det bidra till flera mål som *Minskad klimatpåverkan*, *Mål 3 god hälsa och välbefinnande*, samt *Mål 11 hållbara städer och samhällen*.

Barnperspektivet utgör en viktig pusselbit i arbetet mot ett jämställt och inkluderande samhälle. Planförslaget synliggör barnens behov genom sin viljeriktning att verka för trygga skolvägar, säkerställa skolutbudet på landsbygd och låta barn och ungdomar få inflytande i frågor som berör dem. Hörby kommun saknar dock en gymnasieskola, därav finns det ingen naturlig plattform att fånga in ungdomarnas perspektiv. Av planförslaget framgår även en strävan att arbeta med barns lärmiljöer utomhus, vilket tydliggörs genom exempelvis utökat rekreationsutrymme invid Älvdalsskolan. Förutom för utbyggnadsområde S2 saknar planförslaget tydligare önskvärda kvalitéer för befintliga och nya utemiljöer. Särskilt gäller det riktlinjer i förhållande till hårdgörande graden av friytor. Utöver detta bedöms planförslaget över lag att bidra till barnperspektivet i en positiv riktning. Den stora utmaningen blir snarare planens genomförbarhet, då det finns ett tydligt behov av interna rutiner och åtgärder som säkerställer barnens behov planeringen.

20.2.3 Ekologiska dimensionen

Den ekologiska dimensionen handlar om jordens ekosystem och dess förmåga att hantera och återhämta sig, till exempel från mänskliga ingrepp. Planförslagets ställningstagande inom den ekologiska dimensionen bidrar huvudsakligen till att uppnå:

Agenda 2030

- Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna
- Mål 6 Rent vatten och sanitet

Sveriges miljökvalitetsmål

- Levande sjöar och vattendrag
- Rikt växt- och djurliv.

Planförslagets bidrag till målen härleds av att naturvärdena gynnas på flera nivåer. Exempelvis synliggörs det för det kommunövergripande ekologiskt funktionella nätverket medan det på lokal nivå snarare syftar till att värna om tätortsnära grönytor. Ett arbete som främjar gröna lösningar vid klimatanpassning, bevarande av ekologiska känsliga områden samt sammanlänkningen av viktiga naturområden kommer att fortsatt vara starka bidragande faktorer till att öka biologisk mångfald och samhällets resiliens. Planförslagets ställningstagande inom den ekologiska dimensionen förväntas motverka:

Agenda 2030

- Mål 15 ekosystem och biologisk mångfald
- Mål 13 bekämpa klimatförändringarna.

Hörby har en stor tillgång på naturresurser och planförslaget placerar ett högt värde på de storskaliga naturområdena. Primärt är det på lokal nivå som det kan framstå en del målkonflikter. I planförslaget föreslås det att anpassa bebyggelsens täthet och höjdskala till omgivande bebyggelse likväl som att lokalisera bullriga verksamheter till utkanten av tätorten. Hörby kommun har generellt en låg och spridd bebyggelsestruktur. Dessa ställningstaganden kan fortsättningsvis bidra till en ytkrävande utbredning av bebyggelse och ha en negativ inverkan på kommunens naturresurser. Detta med anledning av att en större del mark förmodas att exploateras i förhållande till ett förslag som förespråkar täthet. Därigenom motarbetas *Mål 15 ekosystem och biologisk mångfald* samt *Mål 13 bekämpa klimatförändringarna*. Å andra sidan anger planförslaget vikten av att arbeta med multifunktionella grönytor för att infiltrera dagvatten. Delvis ökar det förutsättningar att uppnå *Mål 13 bekämpa klimatförändringarna* men det har också en viss positiv inverkan på målet om *Levande sjöar och vattendrag*. Samtidigt saknar planförslaget en tydlighet kring ekologisk kompensation, något som skulle underlätta att främja biologisk mångfald vid exploatering.

20.3 Samlad bedömning och utmaningar framöver

Den samlade bedömningen av kartläggningen ger en indikation på att planförslaget på ett eller annat sätt bidrar till nästintill samtliga mål för Agenda 2030 och de nationella miljökvalitetsmålen. Planförslaget bedöms däremot inte bidra till målet om *Skyddande ozonskikt* och *Mål 1 ingen fattigdom*. *Skyddande ozonskikt* syftar i hög grad kring frågor om avfall och hanteras därför inom ramen för andra sektorer inom kommunen, bland annat genom avfallsplanen. Ställningstaganden i planen har också bedömts sakna direkt koppling till *Mål 1 ingen fattigdom*, det finns dock vissa indirekta kopplingar. Exempelvis handlar målet om att minska utsattheten för klimatrisker för människor i utsatta situationer. Genom planförslagets kartläggning av klimatrelaterade risker har kommunen fått en bättre bild av hur dessa ska hanteras och därmed bidrar indirekt till *Mål 1 ingen fattigdom*.

Det ska också poängteras att översiktsplanering inte har tillräcklig räckvidd att påverka alla Agenda 2030 likvärdigt. Översiktsplanens huvudfokus är den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön, det gör att frågor som inte direkt kopplar till en markanvändning är svårare att påverka. För att uppnå Agenda 2030 behöver man därför arbeta utifrån flera olika planeringsperspektiv samtidigt. Planförslaget innehåller många formuleringar som *verka för*, *värna* och *arbeta för*, vilket lämnar ett visst tolkningsutrymme när avvägningar och prioriteringar ska ske i efterföljande processer. Strävan mot en hållbar utveckling kommer därför att vara avhängigt efterföljande processer när väl intressen ska avvägas och tillämpas i verkligheten. Avsaknad av just denna tydlighet kan bli en utmaning i att skapa en samlad och långsiktigt hållbar riktning och förståelsen för *hur* det ska göras kommer vara ett viktigt inslag i översiktsplanens genomförandefas.

Parallellt behöver hållbarhet förstås i sin helhet, där den sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionen sker i en växelverkan, beroende av varandra. Likaså kan en dimension påverka en annan i positiv såväl som negativ riktning. Att hantera konflikterna genom lösningar som bidrar till gemensamma nyttor mellan dessa motstående intressen kommer bli avgörande för att uppnå en hållbar utveckling i Hörby kommun.

21. Genomförande och uppföljning

För att en plan ska få genomslagskraft behövs såväl ett genomförande som en uppföljning. Genom att låta konkretisera genomförandet av *Översiktsplan 2035* i en Åtgärdsplan samt följa upp arbetet i en Uppföljningsplan vill Hörby kommun säkerställa att planering och beslutsfattande följer den politiska visionen om Hörby kommun, *Det rediga samhället*.

Åtgärdsplanen för *Översiktsplan 2035* beskriver åtgärder och ansvar utifrån de ställningstaganden och riktlinjer som anges i planen. Uppföljningsplanen kommer att hanteras internt, där beskrivs hur åtgärder ska följas upp, av vem och vid vilken tidpunkt och vem det ska rapporteras till. Resultatet av uppföljningen ska ge en tydlig och gemensam bild av nuläget i Hörby kommun samt beskriva om ytterligare åtgärder eller insatser behövs för att nå den politiska visionen. Åtgärdsplanen och uppföljningsplan syftar också till att utvärdera den övergripande översiktsplanprocessen, analysera planens effekter och fånga upp lärdomar. Uppföljningens resultat ger också underlag och stöd i arbete med framtagande av planeringsstrategier som tillhör översiktsplaneringen.

Åtgärdsplanen och uppföljningsplanen är under framtagande.

Ställningstagande – samlat

Inför ett antagande av *Översiktsplan 2035* kommer denna del redogöra för alla de ställningstaganden och riktlinjer som anges i planen.